

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

На правах рукопису

ВАРЧЕНКО-ТРОЦЕНКО Лілія Олександрівна

УДК 378.4:004-055.1(043)

**WIKI-ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ ПІДТРИМКИ ПРОЕКТНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
УНІВЕРСИТЕТУ**

13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті

Дисертація на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Науковий керівник

Морзе Наталія Вікторівна,

доктор педагогічних наук, професор,

член-кореспондент НАПН України

КИЇВ – 2017

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА З ВИКОРИСТАННЯМ WIKI-ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	14
1.1. Розвиток вищої освіти в умовах побудови інформаційного суспільства.....	14
1.2. Освітнє середовище сучасного університету та його структура	24
1.3. Особливості організації проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей в умовах відкритого освітнього середовища	34
1.4. Wiki-технологія та її дидактичні особливості	44
Висновки до першого розділу	60
РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО SEREDOVISHCHA УНІВЕРСИТЕТУ З ВИКОРИСТАННЯМ WIKI-ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	63
2.1. Загальна методика дослідження проблеми	63
2.2. Модель Wiki-орієнтованого начального середовища для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей.....	68
2.3. Структура Wiki-орієнтованого начального середовища для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей.....	81
Висновки до другого розділу.....	93

РОЗДІЛ ІІІ. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ WIKI-ОРИЄНТОВАНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА УНІВЕРСИТЕТУ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	98
3.1. Принципи організації співпраці учасників освітнього процесу у wiki-орієнтованому навчальному середовищі для підтримки проектної діяльності	99
3.2. Впровадження проектної методики на основі wiki-орієнтованого навчального середовища	113
3.3. Використання Вікі-порталу як засобу відкритої презентації результатів освітньої діяльності студентів та викладачів (як одного з показників якості ВНЗ).....	127
3.4. Методика застосування Вікі-порталу для організації відкритих навчальних курсів (МООС)	147
Висновки до третього розділу	154
РОЗДІЛ ІV. ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ WIKI-ОРИЄНТОВАНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ПІДТРИМКИ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ВНЗ.....	156
4.1. Хід та проведення педагогічного експерименту	156
4.2. Аналіз результатів педагогічного експерименту.....	162
Висновки до четвертого розділу	176
ВИСНОВКИ.....	179
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	183
ДОДАТКИ.....	228

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

eMOOC	Коннективістський масовий відкритий он-лайн курс
CMS	Система керування вмістом сайту
ENQA	Акронім від European Association for Quality Assurance in Higher Education, Європейська асоціація з забезпечення якості вищої
TEMPUS	Акронім від Trans-European Mobility Programme for University Studies, Трансевропейська програма взаємообмінів між університетами
xMOOC	Масовий відкритий он-лайн курс, заснований на змісті
ВНЗ	Вищий навчальний заклад
ЕГ	Експериментальна група
ЕНК	Електронний навчальний курс
ІКТ	Інформаційно-комунікаційні технології
КГ	Контрольна група
LMS	Акронім від Learning Management System, система керування навчальним процесом
LMS MOODLE	Акронім від Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment, модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище
MOOC	Акронім від Massive Open Online Course, масовий відкритий онлайн курс
НЗ	Навчальний заклад
НПП	Науково-педагогічний працівник
НС	Навчальне середовище
ОС	Освітнє середовище
СДН	Система дистанційного навчання

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасна система освіти знаходиться в стадії глобальних змін по всьому світу, акцент робиться на всебічному розвитку людини, підготовці до життя у відкритому інформаційному просторі, забезпечення навчання впродовж життя, формування толерантного світогляду тощо. Виникає взаємодія різних соціальних, економічних і технічних розробок в сфері освіти в глобальному контексті. Відкрита освіта грає важливу роль у забезпеченні вільного доступу всіх до освітніх ресурсів. Навчальне середовище ВНЗ має бути відкритим та будуватись на основі широкого запровадження технологій Веб 3.0, які дозволяють користувачам мережі Інтернет бути не лише пасивними учасниками, а й активно брати участь у обговоренні, редагуванні, створенні інформаційних ресурсів, в тому числі навчальних. Одним із соціальних сервісів Веб 2.0 є wiki-технологія, який має значний освітній потенціал, що можна активно використовувати у освітньому процесі.

Вивченням питання підвищення якості освіти на основі ІКТ займались В. Биков, С. Гершунський, М. Жалдак, О. Глазунова, О. Кузьмінська, Н. Морзе, І. Підласий, Н. Тализіна, Г. Проценко, досліджували шляхи використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі – В. Биков, М. Жалдак, О. Глазунова, Т. Коваль, О. Кузьмінська, Н. Морзе, С. Раков, М. Умрик [121, 119, 173, 341, 291, 248]. Основи інформатизації і комп'ютеризації освітнього процесу В. Биков, Н. Морзе, А. Гуржій, М. Жалдак, В. Зайчук, М. Згуровський, І. Зязюн, Т. Коваль, В. Кремень, В. Кухаренко, В. Луговий, В. Міхалевич, С. Ніколаєнко, В. Олійник, О. Співаковський, О. Спирін, П. Таланчук, С. Раков, М. Шишкіна, А. Яцишин та ін.[118, 271, 313, 329, 313, 315], основи формування освітнього середовища розглядали О. Андреев, А. Ахаян, В. Биков, Ю. Жук, В. Козирев, Ю. Мануйлов, А. Манако, Т. Менг, Н. Морзе,

Л. Панченко [118,122, 175, 237, 250, 234, 314]. Можливості й способи використання wiki-технології в освітньому процесі досліджували С. Дрегер [27], Ю. Лі, М. Донг [50] М. Салімі [41], А. Патель, М.Тахаві, М. Палестіно [69], С. Рот [75], Е. Патаракін [273], Є. Кулик[319], Г. Стеценко[317], І. Живюк, Г. Проценко[291]. Теоретичні та практичні засади співробітництва у навчанні розглядаються у роботах Д. Делінбург [25], Б. Смітч та Т Макгрегор Т. [84], М. Манус [60], М. Гуфін та Олсон [61], Ж. Томас та Г. Фурано [96], М. Бакер, А. Блей та Ц. Малей [25]. Впровадженню методології управління проектами в соціальну діяльність присвячено багато праць як національних, так і іноземних фахівців, серед них С. Бушуєв, В. Бурков, Ф. Кліффорд, І. Мазур, В. Шапіро, В. Воропаєв та інші. Проблемами управління університетом на основі проектно-орієнтованого підходу займалися Є. Полат, А. Грудзинський, В. Філіпов, Т. Клячко, С.Резник та інші. Аналіз наукових джерел та освітньої практики засвідчує, що невирішеними залишаються питання оцінки результатів освітніх проектів, що впроваджуються в дію в освітньому процесі університету, питання організації навчального середовища з використання wiki-технології досліджено недостатньо і вимагає подальших ґрунтовних досліджень згідно вимог сучасного суспільства.

У багатьох країнах світу wiki-технологія розглядається як ефективний засіб для організації навчальної діяльності. На жаль, багато Wiki-проектів, що використовуються українськими навчальними закладами, перебувають у недостатньо розробленому стані. Розробка науково обґрунтованого підходу до створення Wiki-орієнтованого середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів, розробка основних компонент методики використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей, що сприятиме формуванню навичок ефективної співпраці та комунікації всіх учасників освітнього процесу.

Wiki-технологія дозволяє змістовно спілкуватись у веб-просторі, обговорювати значимі проблеми, обмінюватись досвідом, співпрацювати та використовувати різноманітні освітні Веб-ресурси. Відомий досвід провідних європейських університетів використання wiki-рушія для створення онтологій різного напрямку та організації дистанційного навчання студентів. В Україні на сьогодні wiki-технологія використовуються лише для впровадження деяких освітніх проектів, зокрема, в системі підвищення кваліфікації в окремих галузях. Вивчення наукових, науково-методичних, документальних та інших джерел дозволяють зробити висновок про недостатній рівень дослідження означених питань і висвітлення їх у науковій та науково-методичній літературі, про недостатню кількість педагогічних розробок, спрямованих на практичну реалізацію формування начального середовища університету з використанням Wiki-технології. Навчальні середовища ВНЗ в основному закриті і не відповідають сучасним тенденціям в освіті.

Аналіз наукових джерел та освітньої практики засвідчує, що недостатньо розробленими є питання організації навчального середовища з використання wiki-технології для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей. Актуальність дослідження зазначеної проблеми підсилюється низкою суперечностей: між вимогами ринку праці до професійних і життєвих компетентностей майбутніх фахівців та недостатньою розробленістю методичних систем їх формування; між необхідністю формування цілісного відкритого освітнього середовища, що забезпечує підтримку проектної діяльності, співпрацю й комунікацію учасників освітнього процесу, та відсутністю методики організації та розвитку освітнього середовища, що відповідає потребам і запитам учасників освітнього процесу та сприяє формуванню їх професійних компетентностей. Існує проблема відсутності системи формування життєвих компетентностей, зокрема ефективної співпраці та

комунікації, студентів гуманітарних спеціальностей на основі відкритого освітнього середовища університету, з використанням wiki-технології. Виявлені суперечності, необхідність розв'язування зазначеної проблеми, її недостатня теоретична і методико-технологічна розробленість зумовили вибір теми дослідження **«Wiki-технологія як засіб підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей університету»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до проекту Сьомої рамкової програми (FP7) за підтримки Європейської комісії «Міжнародна науково-дослідницька мережа для дослідження і розробки нових інструментів і методів для передових педагогічних наук в області інструментів ІКТ, електронного навчання та міжкультурних компетенцій» (IRNet, №41503068152) та безпосередньо пов'язане з метою науково-дослідної роботи Київського університету імені Бориса Грінченка «Розвиток відкритого освітнього інформаційного середовища університету для забезпечення якості освіти» (ДР №0116U003995). Тема дисертаційного дослідження затверджена на засіданні Вченої ради Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол №2 від 17.02.2012) та узгоджена в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол №9 від 30.11.2012).

Результати дослідження впроваджено в педагогічну практику протягом 2011-2016 рр., що підтверджується актом з Київського університету імені Бориса Грінченка (№322/1 від 20.12.2016); довідками з Національного університету біоресурсів і природокористування України (№ 18-56 від 27.12.2016), Економіко-правового ліцею (№235 від 16.12.2016), Тернопільського педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (№1520-33/03 від 16.12.2016), Запорізького інституту післядипломної педагогічної освіти (№604, 20.12.2016),

Миколаївського інституту післядипломної педагогічної освіти (№1496/17-28 від 21.12.2016).

Мета дослідження – розробити методику використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей. Досягнення поставленої мети передбачає розв’язання таких **задач**:

1. Дослідити стан проблеми, рівень її розробленості в науково-педагогічній теорії та практиці, схарактеризувати категорійно-поняттєвий апарат.
2. Обґрунтувати шляхи використання wiki-технології для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей в освітньому процесі університету за умов його інформатизації.
3. Визначити критерії та показники рівня сформованості навичок електронної співпраці та комунікації студентів гуманітарних спеціальностей під час використанні wiki-технології для підтримки проектної діяльності в освітньому процесі університету.
4. Теоретично обґрунтувати та розробити модель організації навчального середовища університету з використанням wiki-технології для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей в освітньому процесі університету.
5. Розробити та експериментально перевірити основні компоненти методики використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей, що сприятиме формуванню навичок ефективної співпраці та комунікації всіх учасників освітнього процесу.

Об’єкт дослідження – процес навчання студентів гуманітарних спеціальностей університету за умов його інформатизації.

Предмет дослідження – використання wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей університету.

Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає у тому, що:

- *вперше* обґрунтовано та розроблено модель організації навчального середовища університету з використанням wiki-технології для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей університету, яка охоплює організаційну компоненту: положення, визначення відповідальних, координування та модерування; змістову компоненту – наповнення навчальними матеріалами, реалізація співпраці та комунікації учасників освітнього процесу; технологічну компоненту – визначення платформи для створення середовища, порівняння технологій, підтримка функціонування;

- *уточнено*: поняття «wiki-орієнтоване навчальне середовище університету» як відкрита система для реалізації освітньої мети, що створена з використанням wiki-технології, за рахунок спільного наповнення всіма учасниками освітнього процесу, збереження історії подій та автоматичного формування сторінок обговорень; «проектна діяльність студентів з використанням wiki-орієнтованого навчального середовища», як вмотивована (на основі особистого інтересу), цілеспрямована (щодо певної мети чи проблеми) добровільна, активна, творча діяльність студентів з використанням wiki-орієнтованого навчального середовища; шляхи використання wiki-технології для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей (робота в групах, відображення діяльності кожного з учасників для отримання результатів проекту, обговорення проблемних питань, створення спільних публікацій, рефлексія освітньої діяльності, власне портфоліо); критерії і показники сформованості навичок електронної співпраці та комунікації з використанням формуального оцінювання (з урахуванням основних складових співпраці – змісту, процесу та результату);

- *набули подальшого розвитку* теоретичні та методичні засади розробки і використання ІКТ у відкритій освіті; теоретичні та методичні проблеми розробки і використання ІКТ для подання навчальних матеріалів, презентації та моніторингу освітньої діяльності; організаційно-педагогічні проблеми формування і використання відкритих освітніх ресурсів; теоретичні та методичні особливості використання wiki-технології в освітньому процесі.

Практичне значення одержаних результатів дисертаційної роботи полягає у розробленні основних компонентів методики використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей, яке сприятиме формуванню навичок ефективної співпраці та комунікації всіх учасників освітнього процесу; створенні методичних рекомендації та довідкових матеріалів для студентів та викладачів щодо використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів; у створенні Вікі-порталу Київського університету імені Бориса Грінченка (<http://wiki.kubg.edu.ua>) для впровадження навчальних проектів та подальше його наповнення за науково-методичного супроводу дисертанта; розробці електронних освітніх ресурсів навчального призначення (масові відкриті он-лайн курси для підтримки освітнього процесу – «Я в інформаційному середовищі університету»; «3D друк – від теорії до практики»; проекти «Портфоліо викладачів» та «Портфоліо студентів» як засобу відкритої презентації результатів освітньої діяльності викладачів та студентів, загальноуніверситетський представницький проект «Словник Бориса Грінченка», проект підтримки практики студентів магістратури «Педагогічна практика»); у написанні навчальних посібників для студентів гуманітарних спеціальностей «Я – студент» для підтримки дисципліни «Вступ до спеціальності».

Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані вищими навчальними закладами для створення wiki-орієнтованих навчальних середовищ, створення навчально-методичних посібників, робочих і типових програм навчальних дисциплін, у процесі розроблення навчально-методичного забезпечення навчання ІКТ дисциплін для студентів різних спеціальностей, а також у системі підвищення кваліфікації викладачів вищих навчальних закладів та післядипломної освіти.

Особистий внесок здобувача. У роботах опублікованих у співавторстві, автором виконано аналіз використання wiki-технології в освітньому процесі [134], описана модель організації wiki-орієнтованого навчального середовища [138, 142], досліджені wiki-рушії для організації такого середовища [133], описана організація співпраці учасників освітнього процесу з використанням wiki-технології [101, 128, 140, 135, 143, 144], досліджене питання відкритого представлення діяльності науково-педагогічних працівників [136, 137, 141], представлені приклади формування відкритих навчальних курсів [100, 129, 130, 131, 145], використання wiki-технології в LMS MOODLE [139] та формування навчальних матеріалів в рамках підвищення кваліфікації викладачів вигляді вебінарів, що представлені на Вікі-порталі [132].

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні і практичні результати проведеного дослідження, а також загальні висновки були представлені у вигляді доповідей, зокрема, на *міжнародних науково-практичних конференціях*: Міжнародна Вікіконференція – 2014 (м. Київ, 2014), International Conference CATE 2015 (м. Брно, 2015), «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету» (м. Київ, 2015); на *науково-практичних конференціях* – Всеукраїнська науково-практична конференція молодих учених та аспірантів «Дослідження молодих учених у контексті розвитку сучасної

науки» (м. Київ, 2014, 2016), «VI грінченківські читання» – Презентація освітнього проекту «Словник Бориса Грінченка» (м. Київ, 2014), Українська конференції молодих науковців «Інформаційні технології» (м. Київ, 2014, 2015); на *всеукраїнських науково-методичних семінарах*: «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті та наукових дослідженнях» Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України (м. Київ, 2014), «Системи навчання і освіти в комп'ютерно орієнтованому середовищі» Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України (м. Київ, 2014, 2016); на *міжнародних майстер-класах та вебінарах*: «Розробка курсів з вбудованих систем з використанням інноваційних віртуальних підходів для інтеграції науки, освіти та промисловості в Україні, Грузії, Вірменії» Запорізький національний технічний університет (м. Запоріжжя, 2015), «Розробка ефективних електронних навчальних курсів (2014-2015); *наукові школи*: «DesIRE» (Університетський коледж Томаса Мора, Бельгія, 2015).

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано 22 публікації: навчальний посібник у трьох редакціях, 9 статей у фахових виданнях, 2 статті в іноземних наукових виданнях, 6 статей у збірниках наукових праць та матеріалів конференцій, 2 навчально-методичних матеріали (7 статей включені до міжнародних наукометричних баз).

Структура дисертації. Дисертація складається з переліку умовних позначень, вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел (348 найменувань, серед яких 103 іноземними мовами), 8 додатків (на 140 сторінках). Робота містить 19 таблиць та 68 рисунків. Загальний обсяг дисертації 366 сторінок, з них основний текст – 182 сторінки.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА З ВИКОРИСТАННЯМ WIKI- ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

У розділі розглянуто сучасні тенденції в освіті, проаналізовано та теоретично обґрунтовано поняттєво-категоріальний апарат і концептуальні засади створення навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів; проаналізовано структури різних навчальних середовищ, визначено структуру навчального середовища та чинники, що впливають на формування навчального середовища; охарактеризовано особливості wiki-технології та її використання в освітньому процесі для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей.

1.1. Розвиток вищої освіти в умовах побудови інформаційного суспільства

В інформаційному суспільстві відомості та інформаційні процеси стають однією з найважливіших складових життєдіяльності людини і соціуму, що обумовлено зростаючими процесами глобальної інформатизації та комп'ютеризації різних сфер діяльності суспільства і людини. Вже сьогодні на базі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) створюються, розвиваються та вдосконалюються наукові та виробничі технології, технології бізнесу, освітні технології тощо.

В умовах розбудови інформаційного суспільства найважливішими завданнями є отримання та розповсюдження освітніх, наукових і культурних відомостей та даних, збереження своєї національної спадщини, забезпечення високої якості освіти. Знання повинне бути універсальним надбанням: доступ до відомостей та знань має бути максимально широким, інформаційні ресурси мають мати високу якість і бути різноманітними.

Визнаючи в якості основних критеріїв суспільства знань право на свободу вираження поглядів, у доповіді ЮНЕСКО «До суспільства знань» зазначається, що для створення справжнього суспільства знань також необхідно зіставляти і критично осмислювати відомості за допомогою наукового і філософського пошуку [192].

Із переходом людства до інформаційної доби відбуваються радикальні зміни й у цілях, змісті, формах і технологіях освіти, що зумовлює переосмислення теорій, концепцій, завдань навчального процесу з орієнтацією на нові соціокультурні та ціннісні пріоритети. З трьох форм так званої «духовної предметності» – знань, цінностей і проекту – освіта зорієнтована в основному лише на знання, хоча повинна відображати всі вказані форми у нерозривній єдності, суміжній внутрішньому світові людини. Тобто освіта повинна давати не лише знання, а й розуміння їхньої цінності та шляхів їх ефективного застосування [216, с. 38-43].

Необхідність реагування на потреби людини та виклики суспільства утверджує нову освітню парадигму, яка полягає у необхідності забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх, хто повинен навчатися (у тих випадках, коли наявність сертифікату про загальну і/або відповідну професійну освіту є обов'язковою), хто має бажання, потребу (внутрішньо або зовнішньо мотивовані) навчатися впродовж життя і хто має для цього можливості (час, стан здоров'я, сімейні обставини, завантаженість на роботі тощо) [121, с. 45].

Відкрита освіта грає важливу роль у забезпеченні доступу до освіти для всіх та в подоланні проблем, створених постійно мінливими обставинами в освіті, серед яких:

- 1) глобалізація і зростаюча інтернаціоналізація у сфері вищої освіти;
- 2) зростаючий попит на доступ до вищої освіти;
- 3) змінювана демографія студентів, збільшується кількість дорослих студентів;

4) широкий доступ до технологій і засобів комунікації;

5) необхідність у зміні цін, фінансової доступності та економічних моделей для вищої освіти.

Євросоюз фінансував проект TEL-Мар [90], який розробив чотири сценарії для майбутнього вищої освіти у Великобританії, а саме модель однонаправленого університету, традиційного університету, модель гібридного університету та модель онлайн університету (Рис.1.1.)

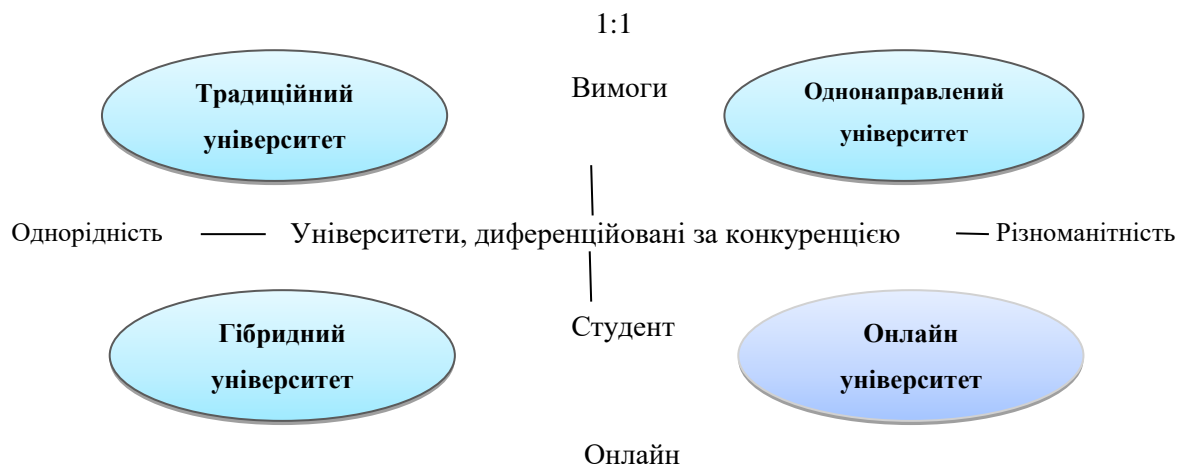

Рис.1.1. TEL-мар [90].

Онлайн сценарій університету представляє майбутнє відкритої вищої освіти. У ньому конкуренція між університетами, із зростаючою ступенем диференційованого та інноваційного використання технологій, провокує появу різноманітної відкритої освіти. В рамках цієї моделі студенти навчаються в основному незалежно на безкоштовних курсах і курсах, де потрібно платити за випускні іспити, коли вони самі відчують, що готові їх здати.

Європейською асоціацією із забезпечення якості вищої освіти (ENQA) запропоновано стандарти визначення якості вищої освіти: внутрішні та зовнішні, що створені на основі досвіду оцінювання якості освіти у країнах Західної Європи (Великобританії). Стандарти щодо внутрішнього забезпечення якості у вищих навчальних закладах стосуються таких напрямів їх діяльності [94]:

- політика закладу і процедури забезпечення якості;
- затвердження, моніторинг і періодичний перегляд програм і дипломів;
- оцінювання студентів;
- забезпечення якості викладацького складу;
- навчальні ресурси та підтримка студентів;
- інформаційні системи;
- публічність інформаційних даних.

Зазначені стандарти та рекомендації задають єдиний європейський формат до систем забезпечення якості та створення єдиного європейського освітнього простору. Україна є учасницею такого простору, тому вищі навчальні заклади мають їх впроваджувати, про що окремо зазначено у Законі України про вищу освіту.

Розглянемо детальніше стандарт «Забезпечення якості викладацького складу» та визначимо інструменти вимірювання результатів діяльності викладача сучасного вишу. Рекомендаціями цього стандарту є те, що ВНЗ повинні мати певні процедури і критерії, які б засвідчували, що викладачі, які працюють із студентами, мають відповідну кваліфікацію і високий фаховий рівень для здійснення своїх службових обов'язків. Ці процедури, та критерії, за якими здійснюється перевірка, мають бути у відкритому просторі. В рекомендаціях зазначено, що викладач «являє собою найважливіший навчальний ресурс, доступний для більшості студентів». Тому важливо, щоб викладачі мали певний рівень навичок та професійних компетентностей, застосовували ІКТ, професійно розвивались, займались публікаційною діяльністю. А щоб «вони мали доступ до даних про те, як інші оцінюють їхню роботу». ВНЗ повинні використовувати такі «процедури відбору та призначення на посаду, які дозволяють пересвідчитись у тому, що новий викладач обов'язково має щонайменше

базовий рівень компетентності» [136]. Університет має створювати всі умови для ефективної діяльності викладачів та студентів.

Визначимо показники досягнення цього стандарту:

- результати анкетування викладачів;
- результати опитування студентів про задоволеність процесом навчання та підготовлених навчальних ресурсів;
- показники досягнення стандартів ІК-компетентності викладачів;
- відкриті звіти про результати навчально-наукової діяльності викладачів, кафедр, інститутів;
- система підвищення кваліфікації викладачів;
- система рейтингових показників діяльності викладачів.

Виникає потреба створення навчального середовища (НС), в якому будуть враховуватися показники зазначеного стандарту.

Поряд з цим, в рамках руху відкритої освіти, нова парадигма надає можливості для обміну ідеями, співпраці установ, викладачів та студентів локально і по всьому світу, а також зміцнення партнерства між студентами і викладачами. Існує ряд аспектів, пов'язаних з поняттям відкритості освіти, наприклад, ті, що показані на рис. 1.2.

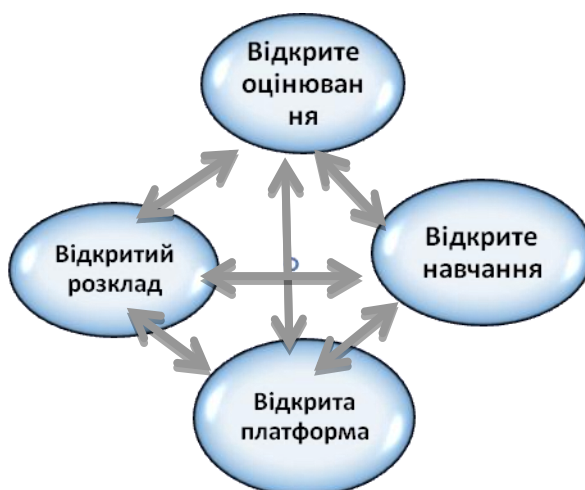

Рис.1.2. Складові онлайн університету [90].

Відкрите навчання: викладачі, експерти, студенти через різні види діяльності генерують ідеї і діляться ними в процесі навчання. Це надає

студентам можливість незалежного самостійного навчання, заснованого на особистих інтересах та потребах [90].

Відкрите оцінювання проводиться викладачами та іншими студентами в процесі навчання, тобто оцінювання студентами один одного або в групі з "атестацією" за запитом [90].

Відкрита платформа: підтримує динамічне і інтерактивне співтовариство відкритої освіти, створюючи й забезпечуючи функціонування інтуїтивно-зрозумілого і стабільного користувацького інтерфейсу для викладачів і студентів. Комп'ютерне забезпечення, засноване на принципі інформаційної хмари, і використання відкритих стандартів полегшує обмін даними для різних платформ і сервісів [90].

Відкрита освіта надає нові можливості для появи інновацій у вищій освіті, які не тільки підтримують установи в збереженні фундаментальних цінностей освіти, але так само змінять акцент з традиційного навчання на навчання, що засноване на особистісно-орієнтованому підході.

Доступ до знань здійснюється з будь-якого пристрою, підключеного до мережі Інтернет, та в будь-який зручний час та у будь-якому місці, не потрібно йти до бібліотеки, щоб взяти книгу для отримання знань.

Люди навчаються за допомогою створення та підтримки зав'язків зі «знаючими» людьми, тому багато видів неявної навчальної діяльності відбуваються поза стінами класних кімнат. У зв'язку з такими тенденціями розвитку освіти традиційні методи й прийоми не завжди, а іноді взагалі не є ефективними у освітньому процесі.

Однією з таких ідей є розуміння того, що, по-перше, студент має розвивати свої компетентності під впливом інтересу та внутрішньої мотивації, а не отримувати велику кількість різних відомостей під тиском необхідності складати випускні іспити та тести. Роль викладача змінюється, він має виконувати функцію фасилітатора, супроводжувати пізнавальну діяльність студента, направляти у потрібне русло, навчити студента

самостійно вчитись, щоб він міг стати успішною людиною.

Відображаючи сучасні освітні потреби людини, об'єктивні процеси розвитку інформаційного суспільства, процеси інтеграції, демократизації та інформатизації освіти та маючи загальносистемний статус, нова освітня парадигма виступає головним системоутворюючим принципом розвитку сучасної освіти. Нові підходи до навчання обумовили перехід до моделі навчального процесу, орієнтованого на студента, в якій студенти є активними суб'єктами процесів цілеспрямованого пошуку і створення знань в межах значущого для них контексту.

Впровадження ІКТ в освітні структури і процеси призводить до їх докорінної зміни. Ці зміни інтенсифікують процеси створення принципово нових освітніх технологій, створюються нові процеси, нові сховища інформаційних ресурсів, виникають нові інформаційні потоки між суб'єктами та об'єктами освітніх процесів. Виникає потреба в інформатизації освіти, що пов'язана з рівнем технічного та програмного забезпечення навчальних закладів необхідним обладнанням. Інформатизація освіти пов'язана з розробкою матеріально-технічної бази та з підготовкою навчально-методичного комплексу нового покоління, тобто з розвитком електронного-навчального середовища. Інформатизація освіти сприяє підвищенню ефективності та інтенсифікації освітнього процесу за рахунок використання ІКТ та впровадження інноваційних педагогічних технологій.

Освіта XXI-го століття, що ґрунтується на ІКТ, передбачає використання нових мультимедійних технологій та Інтернету для забезпечення якості навчання шляхом спрощення доступу до ресурсів та сервісів, а також за рахунок організації віддаленого обміну відомостями та співпраці. На відміну від традиційного навчання, де, зазвичай, один педагог передає інформаційні відомості та дані всім студентам, у поданій моделі відкритої освіти центр уваги зміщується у бік студентів, що дозволяє їм взяти під контроль своє власне навчання, забезпечуючи гнучкість

формування індивідуальної навчальної траєкторії у кількох вимірах, а відповідно посилюється відповідальність студентів за власні навчальні результати [98].

Розглянемо деякі інноваційні педагогічні технології, що використовуються в сучасній освіті, та можуть активно та ефективно використовуватися при створенні електронного навчального середовища:

Дистанційне навчання – сукупність сучасних технологій, що забезпечують передавання навчальних матеріалів в інтерактивному режимі за допомогою використання ІКТ від тих, хто навчає (викладачів, визначних постатей у певних галузях науки), до тих, хто навчається (студентів чи слухачів) [162]. Застосовується під час навчання у ВНЗ. Основними принципами дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія у процесі навчання, надання студентам можливості самостійної роботи з освоєння досліджуваного матеріалу, а також консультаційний супровід у процесі їх дослідницької діяльності. Дистанційне навчання доцільно використовувати для формування електронного навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів, наповнення змістовими матеріалами, контролю знань. Забезпечується доступ до навчальних матеріалів у зручний час та з будь-якого пристарою.

Змішане навчання забезпечує гнучкість по відношенню до традиційного навчання, а також надає можливість НЗ пропонувати навчання в різних варіаціях представлення навчального матеріалу, має формат навчальних курсів, при якому у ЕНК використовують активні методи навчання, основний матеріал викладається в рамках ЕНК, який передбачає самостійну роботу студента; закріплення і відпрацювання матеріалу проходить на очних заняттях, що реалізуються з використанням активних методів навчання [109]. Ця педагогічна технології є дуже важливою для створення електронного навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів.

Також при проектуванні НС варто враховувати використання технології забезпечення персоналізації навчального процесу – процес набуття суб'єктом загальнолюдських, суспільно значущих, індивідуально-неповторних властивостей і якостей, що дозволяють оригінально виконувати певну роль, творчо будувати спілкування з іншими людьми, активно впливати на їх сприйняття та оцінки власної особистості та діяльності [1].

Гейміфікація – залучення учасників освітнього процесу в гру там, де зазвичай для гри немає місця. Багато експертів назвали гейміфікацію одним з найважливіших сучасних трендів в індустрії інформаційних технологій. Гейміфікація може застосовуватися в будь-якій галузі і в будь-якому місці для того, щоб залучити людей і розважити їх, перетворюючи користувачів в гравців [111]. Гейміфікація виконує мотиваційну функцію участі у навчальному середовищі для підтримки проектної діяльності студентів, робить освітній процес більш захоплюючим та активним, адже у грі зосереджено безліч точок мотивації — конкуренція, призові стимули, логіка подолання перешкод.

Ще одним освітнім трендом є адаптивне навчання, при якому за допомогою цифрового пристрою та спеціального програмного забезпечення подання навчального матеріалу адаптується під потреби студента та його особливості. Сенс такого навчання полягає в тому, щоб за допомогою комп'ютера поєднати інтерактивні можливості студента і фасилітацію викладача, з яким може спілкуватися студент [264].

ІКТ технології активно залучаються в сучасний освітній процес, деталізуємо ті, що можуть бути актуальними при проектуванні та створенні електронного навчального середовища університету.

«Хмарне» навчання, хмара - це модель, що дозволяє масштабувати джерела даних згідно з потребами користувача. Чим більше користувачів використовують систему, тим більша кількість джерел буде залучена. При

застосуванні хмарного навчання використовується винахід необмеженої, універсально доступної комп'ютерної мережі, яка використовується для електронного навчання – від онлайн класів акредитованих університетів до маленьких навчальних модулів, які впроваджуються в приватних компаніях [227]. Не всі навчальні заклади мають власні сервери для розгортання навчального середовища для підтримки проектної діяльності, тому саме хмарні технології є для них корисним засобом для організації освітнього процесу.

Система управління навчальним процесом (LMS) – це програмний продукт або сайт, який використовується для планування, здійснення та оцінювання конкретного освітнього процесу, дає викладачеві можливість створювати і надавати студентам навчальні матеріали, стежити за участю студентів у навчальному процесі та оцінювати її [107]. Система управління навчальним процесом надає можливість студентам брати участь в інтерактивних процесах, наприклад, в обговоренні, відео-конференціях і дискусійних форумах. Вона відіграє важливу роль у формуванні змісту навчального середовища, додаванні теоретичних матеріалів, практичних завдань та контролі навчальних досягнень.

МООС – аббревіатура з англійської мови massive open online course – масові відкриті онлайн курси. Слухачі МВОК переглядають відео-лекції і беруть участь в онлайн обговоренні на форумі разом з викладачами та іншими слухачами. В деяких МВОК вимагається від студентів проходження перевірочних завдань та тестів, які передбачають вибір відповіді із списку запропонованих, а деякі виконання завдань, які оцінюються групою слухачів, до якої відносяться і самі слухачі. Деякі МВОК використовують обидва варіанти системи оцінювання [253].

1.2. Освітнє середовище сучасного університету та його структура

Окремі аспекти проблематики, пов'язаної з розумінням середовища, досліджуються у педагогіці з початку ХХ ст., коли існувало середовищезнавство і педагогіка середовища. Автором останнього терміну є С. Шацький [339]. У межах цієї теорії працювали К. Ушинський, М. Пирогов, О. Лазурський, О. Лесгафт й ін. Прибічники даної теорії розглядали освітній процес як систему, що складається з трьох основних складових: об'єкт – середовище – суб'єкт.

Науковці зазначали, що особистість, що взаємодіє з середовищем, не лише адаптується в ньому, а й організовує середовище. Л. Виготський стверджував: «Виховний процес виявляється вже трьохсторонньо активним: активним є вчитель, активним є учень, активним є сполучне між ними середовище» [148]. Також він зазначав, що вищі психічні функції виникають в процесі співпраці і соціального спілкування і вони розвиваються з примітивних коренів на основі нижчих, тобто є соціогенез вищих психічних функцій і є їх природна історія [148].

У тлумачному словнику С. Ожегова і Н. Шведової дається таке значення поняттю «Середовище»: «... умови, сприятливі для існування, понародження чогось». Сучасна філософія розглядає середовище як вирішальний, але не єдиний фактор індивідуального розвитку; на рівні загальної характеристики поняття середовище визначається як субстанція, яка, на відміну від порожнього, незаповненого простору (вакууму), має певні властивості, що впливають на перенесення взаємодії між даними об'єктами [286].

Розуміння середовища як сфери, що інтегрує зовнішнє і внутрішнє, об'єктивне і суб'єктивне, є важливим стосовно дослідження організації самостійної навчальної діяльності студентів педагогічних вузів, оскільки, відповідно до зауваження Л. Виготського, «будь-який вчинок людини

виникає у відповідь на імпульси, поштовхи, подразники зовні, із середовища її життєдіяльності» [148].

Останнім часом вченими розглядається поняття «освітнє середовище». У більшості зарубіжних досліджень освітнє середовище оцінюється в термінах «ефективності навчального закладу» як соціальної системи: емоційного клімату, особистісного благополуччя, особливостей мікрокультури, якості освітнього процесу [308, с. 177].

Поняття «навчальна середовище» конкретизує «освітнє середовище», так як в останньому може існувати безліч навчальних середовищ, проте, на відміну від освітнього середовища навчальні середовища завжди спеціально зорганізуються. Таким чином, під навчальним середовищем розуміється взаємозв'язок конкретних матеріальних, комунікаційних та соціальних умов, що забезпечують процеси навчання і виховання.

Навчальне середовище – це спеціально організоване середовище, спрямоване на набуття студентами певних компетентностей, в якому цілі, зміст, методи і організаційні форми навчання стають адаптивними залежно від потреби. Р. Безсонов та О. Околелов зазначають, що НС генерується учасниками освітнього процесу, є системним утворенням, яке пронизане специфічними, характерними саме для цього утворення взаємодіями [113].

В. Биков [123] також зазначає, що «навчальне середовище – це штучно побудована система, структура і складові якої створюють необхідні умови для досягнення цілей освітнього процесу в свою чергу середовище, в якому безпосередньо розгортається навчальна подія, він розглядає як інформаційне середовище (ІС), а джерела інформаційних даних – як складові цього середовища».

Ю. Жук розширює значення навчального середовища і розглядає його як простір навчання, що включає в себе навчальні аудиторії, бібліотеки, лабораторії, спортивні споруди і т. ін. Такий простір включає всі навчальні середовища, в яких працюють студенти та викладачі і які мають важливий

вплив на процеси навчання та виховання [177].

О. Ракитіна та В. Лискова також стверджують, що «простір» і «середовище» є пов'язаними між собою, але не синонімічними поняттями. Найбільш загальне уявлення про простір пов'язане з порядком розташування (взаємним розтушуванням) одночасно існуючих об'єктів, тобто набір певним чином пов'язаних між собою умов, які можуть здійснювати вплив на особистість. При цьому за змістом у самому понятті «простір» не передбачається включення до нього людини. Простір може існувати і незалежно від неї, а середовище відображає взаємозв'язок умов, що забезпечують розвиток людини [117].

І. Шалаєв та О. Веряєв стверджують, що поняття «простір» і «середовище» є синонімами. Вони відзначають, що в сучасних умовах можна говорити про те, що людина одночасно існує у різних освітніх просторах, деякі з яких взаємопов'язані і взаємодоповнюють один одного, але інші – слабо пов'язані між собою чи є майже автономними. Це можуть бути, наприклад, освітній простір (середовище) шкіл, вузів, домашній освітній куток, освітній простір позашкільних установ [146].

Концепцію інформаційного середовища вперше запропонував Ю. Шрейдер [343]. Він розглядає інформаційне середовище не лише як провідник інформації, але й як активний початок, що впливає на його учасників.

Будь-яке інформаційне середовище надає можливість отримання необхідних для нього даних, відомостей, гіпотез, теорій тощо, вміння здобути відомості і перетворити, воно може з'явитись у процесі навчання. Ю. Шрейдер говорить, що у книгах можна прочитати про будь-що, але з них не можна отримати вміння читати. Інформаційне середовище може зберігати багато знань, але не може зберігати у собі вміння користуватись ними [344, с. 57].

Якщо інформаційний простір утворюється внаслідок життєдіяльності усього людства і є достатньо консервативним стосовно змін, то

інформаційне середовище створюється завдяки зусиллям окремої групи людей. О. Ракитіна [292] відзначає, що інформаційне середовище освітньої діяльності формується:

- педагогом (він визначає зміст програми курсу, вибір навчальної літератури, методи навчання, стиль спілкування тощо);
- педагогічним колективом навчального закладу (він визначає загальні умови до тих, хто навчається, традиції цього навчального закладу, форму взаємовідносин педагогічного й студентського колективів та ін.);
- державою як суспільним інститутом (вона визначає матеріальне забезпечення освіти в цілому, соціальний запит на формування тієї чи іншої системи знань і поглядів).

Ю. Жук зазначає, що кожному навчальному середовищу відповідає деяка властивість, яка притаманна тільки йому. Це дозволяє сформулювати дидактичну модель щодо формування відповідного середовища, розглядаючи яку, можна розробляти методи аналізу впливу різних його факторів на якісні результати освітнього процесу, який розгортається в межах навчального середовища [176].

В нашому дослідженні зупинимось на ствердженні, що поняття «навчальне середовище» та «освітнє середовище» є тотожними.

З розвитком інформаційного суспільства та акцентуванням уваги перш за все на якості у всьому виникають поняття відкритості навчальних середовищ, які базуються на комп'ютерно орієнтованих засобах та системах навчання та забезпечують відкритий доступ до освітніх ресурсів. Такі навчальні середовища дозволяють реалізувати дистанційну підтримку навчальної діяльності, більша можливість реалізації особистісно-спрямованої освіти [163].

Сучасний студент, який є учасником НС, має володіти навичками 21 століття [68] для того, щоб бути успішним у майбутньому: творчість, інноваційність, критичне мислення і вміння вирішувати проблеми,

комунікативні навички та навички співробітництва тощо. З огляду на це, мета організації сучасного НС полягає, насамперед, у створенні умов, що максимально забезпечують становлення і всебічний розвиток кожного учасника та набуття професійних компетентностей.

Також при організації середовища слід враховувати психологічні процеси, характер, темперамент, що є основою для застосування індивідуального підходу до кожного студента, який є учасником НС; педагогічну складову – рівень компетентності, диференціація та індивідуалізація навчання. Структура навчального середовища визначається сукупністю стійких зав'язків між його матеріальними і інформаційними складовими (атрибути середовища) [121]. Системоутворюючими факторами структури навчального середовища в умовах університету виступають його орієнтованість і система педагогічних цілей. Як будь-якій матеріальній системі, навчальному середовищу властива невичерпна множина внутрішніх і зовнішніх зав'язків, здатність до переходу від одного стану до іншого. Динаміка зміни станів навчального середовища характеризується рухомістю його структури за умови певної стабільності атрибутів середовища. Рухомість структури навчального середовища визначається, в першу чергу, рівнем знань, вмінь та навичок суб'єктів навчання, які змінюються в процесі навчання. Саме забезпечення позитивних змін у навчанні є головною метою створення навчального середовища. Зміна структури може відбуватися не тільки як реакція на задоволення внутрішніх потреб, але і під впливом зовнішніх дій [177, 279].

Існують різні модифікації навчальних середовищ. О. Калмиков і Л. Хачатуров [194], зокрема, описують віртуальні навчальні середовища. При цьому пропонують специфічне визначення, в основу якого покладено аксіологічний підхід: під віртуальним освітнім середовищем розуміють середовище, котре сприяє творчому пізнанню Себе – Нового, тобто особистості, котра перебуває у процесі освітнього становлення, засвоєння як

нових знань, так і нових ступенів свободи. О. Крюкова описує інтегровані і розподілені освітні середовища [217].

Говорячи про навчальне середовище, дослідники роблять акцент на педагогічній складовій середовища, не враховуючи фізичне оточення, часовий і комунікаційний фактори. О. Околелов [266] виокремлює у педагогічному середовищі наступні основні компоненти: знання, уміння та навички; пізнавальний і культурний потенціал; форми, методи та засоби навчання; форми та методи організації самостійної роботи. Він виокремлює такі компоненти:

- комунікацій простір навчального процесу (сукупність партнерів, з якими можуть і актуально спілкуються його учасники);
- інформаційний простір;
- фізичний простір (він є надто важливим у тій частині, де впливає на перші дві складові).

Склад навчального середовища визначається з точки зору функцій складових системи та їх місця у технології навчання. Умовно можуть виділятися інтелектуальне і матеріальне забезпечення.

Реалізація навчального середовища практично неможлива без сукупності матеріальних об'єктів, які використовуються у діяльності учасників освітнього процесу.

В. Биков зазначає, що до складу НС входять (НС характеризують, відбивають такі його аспекти, підсистеми) [121]:

– *цільова складова*, яка містить часткові (щодо загальної мети процесу навчання) цілі побудови і використання навчального середовища і його окремих компонентів – однієї з підцілей загальної мети освітнього процесу (підцілі загальної мети освітнього процесу, яка не стосується і не передбачають безпосередньої взаємодії учасників освітнього процесу, тобто такої їх взаємодії, коли вони не використовують засоби навчання) [123].;

– *змістовно-інформаційна складова* (навчально-наукова, навчально-методична, навчально-організаційна), яка визначається, відображає і формується відповідно змісту навчання [123].;

– *викладацька складова*, яка здійснює спрямоване на цілі освіти управління освітнім процесом, що базується на врахуванні думки інших, особистісно орієнтованих методах навчання, пірінгового навчання, перевернутого класу, дослідницького навчання, і забезпечує формування і розвиток у студентів (студентської компоненти навчальної складової методичної системи) компетентностей, способів продуктивного мислення і пізнання, значущих соціальних цінностей і відносин особистісного розвитку, гуманістичного менталітету особистості, здатності до навчання і самонавчання та розвитку впродовж життя тощо[123].;

– *освітній мікросоціум*, склад якого утворюють люди і суспільні системи, які суттєво (реально і/або потенційно) впливають (можуть впливати) на результати навчально-виховної діяльності[123].;

– *система засобів навчання*, до складу якої входить сукупність матеріальних об'єктів, які можуть використовуватися учасниками освітнього процесу протягом навчання[123].;

– *технологічна складова*, яку утворюють моделі технологій навчання і виховання, що відбивають обрані (в загальному випадку, учнем і/або вчителем) у кожному конкретному випадку методи навчання і виховання, дидактичні стратегії, а також базові технології організації взаємодії суттєвих складових педагогічної системи, зокрема інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) [123].;

– *навчальні приміщення*, типові і нетипові - спеціалізовані приміщення (навчальні аудиторії, центри, лабораторії, навчальні майстерні), в яких відбувається освітній процес і в яких забезпечуються комфортні умови (психолого-педагогічні, санітарно-гігієнічні та інші) для його ефективного здійснення [123].

В нашому дослідженні ми зупинимось на структурі навчального середовища, яку визначають такі дослідники як Н. Морзе , Г. Проценко, О. Кузьмінська, О. Глазунова [219]:

організаційна компонента:

- організаційні структури;
- корпоративні стандарти;

змістова компонента:

- навчальні ресурси;
- наукові ресурси;
- методичні ресурси;
- контролюючі ресурси;
- довідкові ресурси;

технологічна компонента:

- ІТ-інфраструктура;
- централізовані сервіси;
- децентралізовані сервіси.

Таблиця 1.1.

Структура навчального середовища

Організаційна компонента	
Організаційні структури	Оптимальна організація НС з наявними інструментами комунікації та співпраці учасників освітнього процесу
Корпоративні стандарти	Наявність стандартів, що впливає на якість освітнього процесу ВНЗ
Змістова компонента	
Навчальні ресурси	Наявність навчальних матеріалів, що передбачають можливість формування індивідуальних траєкторій навчання, розвиток навичок співпраці та комунікацію учасників освітнього процесу
Наукові ресурси	Ресурси для підтримки наукової діяльності НПП, для відображення публікаційної активності тощо

Методичні ресурси	Методичні рекомендації для ефективної участі у проектуванні та створенні НС
Контролюючі ресурси	Ресурси для об'єктивного оцінювання діяльності учасників освітнього процесу, інструменти формувального оцінювання
Довідкові ресурси	Опис роботи з навчальним середовищем

Уточнимо дану структуру (табл. 1.1.):

Додатково визначено, що організаційна компонента передбачає: затвердження положення, визначення відповідальних, координування та модерування, навчання основ роботі; змістова компонента – наповнення, реалізація співпраці, комунікації; технологічна компонента – визначення платформи, порівняння технологій, підтримка функціонування.

До централізованої складової електронного освітнього середовища можна віднести LMS MOODLE, де зберігаються створені викладачами електронні навчальні курси, статистика їх використання студентами, результати оцінювання студентами та колегами якості підготовлених електронних навчальних матеріалів тощо. Ця складова середовища є закритою, але зазначені показники подаються системою автоматизовано та враховуються у показниках е-портфоліо, який являє собою систему накопичення результатів освітньої діяльності викладача та формування його рейтингових показників [137]. Такий відкритий сайт з системою накопичення показників результатів освітньої діяльності частково заповнюється викладачем, а частково формується автоматично відповідно до заповнення ним інших централізованих та децентралізованих складових електронного освітнього середовища. До централізованої складової відноситься LMS MOODLE, реєстри: міжнародних дослідницьких проєктів, зареєстрованих в університеті; переможців міжнародних студентських олімпіад та їх керівників, отриманих грантів на здійснення мобільності, результати оцінювання студентами навчальної діяльності викладача тощо. Децентралізовані дані містять інституційний репозиторій, Вікі-портал, де відображаються сертифікати підвищення кваліфікації викладачів та решта об'єктивних даних; профіль

викладача в науко-метричних базах даних (Scopus, Web of Science) та в Google Scholar, що містить індекс цитування наукових праць викладача та індекс Гірша його робіт, електронні видання тощо.

На формування навчального середовища вищого навчального закладу впливають:

- координатори забезпечують організацію та доступ;
- викладачі наповнюють матеріалами для всебічного розвитку студентів, взаємодіють з колегами, висвітлюють результати своєї діяльності;
- студенти є активними учасниками та «каталізаторами» процесу удосконалення НС.
- зовнішні чинники – тенденції сучасної освіти, потреби суспільства.

Сучасна система освіти знаходиться в стадії глобальних змін у всьому світі, вона робить акцент на всебічному розвитку людини, готує до життя у відкритому інформаційному просторі, забезпечує навчання впродовж життя, формування толерантного світогляду. Виникає взаємодія різних соціальних, економічних і технічних розробок в сфері освіти в глобальному контексті.

Навчальне середовище сучасного ВНЗ:

- відповідає вимогам сучасної системи освіти,
- відкрите,
- швидко оновлюване,
- дозволяє студентам формувати власну траєкторію навчання.

На основі проведеного аналізу уточнимо поняття: навчальне середовище – це відкрита система, яка включає в себе організаційну, змістову та технологічну компоненту, що створює умови розвитку життєвих та професійних компетентностей учасників освітнього процесу.

З урахуванням сучасних вимог забезпечення не тільки функціонування, але й системного розвитку вищого навчального закладу, загальних принципів управління та принципів розвитку освітніх систем, в якості

провідних принципів проектування ефективного навчального середовища та реалізації загальної архітектури, слід виділити такі [38]:

1. *Принцип системного підходу.* Це означає, що побудована модель повинна ґрунтуватися на системному аналізі освітньої установи. Тобто мають бути виділені структурні елементи, внутрішні і зовнішні зв'язки, що дозволить розглядати освітній заклад як систему.

2. *Принцип модульного структурування відомостей.* Основне призначення - надавати відомості в найбільш повному вигляді, що дозволяє характеризувати стан системи і забезпечувати достатній інструментарій для реалізації управлінських функцій.

3. *Принцип модифікації, доповнення та постійного оновлення.* Реалізація цього принципу передбачає можливість розширення, оновлення та поповнення моделі додатковими індикаторами і показниками. Таким чином, вона може змінюватися або коригуватися у відповідності зі специфікою освітньої установи і її традиціями.

4. *Принцип адекватності,* який свідчить, що система повинна відповідати за своєю складністю, структурою, функціями і т. д. тим умовам, в яких вона функціонує, і тим вимогам, які до неї висуваються [213].

5. *Принцип надання необхідних та достатніх даних* для управління освітньою установою.

6. *Принцип спільного використання даних.* Одні й ті самі дані можуть використовуватися кількома користувачами. При цьому кожен користувач повинен отримувати ці дані в зручному для нього поданні.

1.3. Особливості організації проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей в умовах відкритого освітнього середовища

Можна поділити всі технології на освітні і педагогічні. Освітні технології відображають загальну стратегію розвитку єдиного освітнього

середовища, педагогічні – тактику реалізації освітніх технологій. Впровадження технологій має свої межі, що пов'язані з обмеженням цілей, термінів та ресурсів, а також вичерпанням потенціалу нововведення і зменшенням їх віддачі. Нововведення або інновації розглядаються як зміни в технології і управлінні, нові комбінації використання наявних та потенційних ресурсів та відбуваються тоді, коли окремі співробітники та групи співробітників використовують знання і працюють спільно для генерації ідей, поліпшуючих процеси, продукти і послуги.

Однією з інноваційних педагогічних технологій в освітній діяльності є проектний підхід. Досвід організацій, що використовують цей підхід у своїй діяльності, свідчить про його ефективність та постійний розвиток. Особливості проекту як об'єкту управління повністю вписуються в освітню діяльність університету та трактуються як чітка орієнтація комплексу завдань на досягнення певної мети в умовах обмеженості за часом, бюджетом та якістю (рис.1.3). Зупинимось більш детально на інноваційних технологіях в освіті.

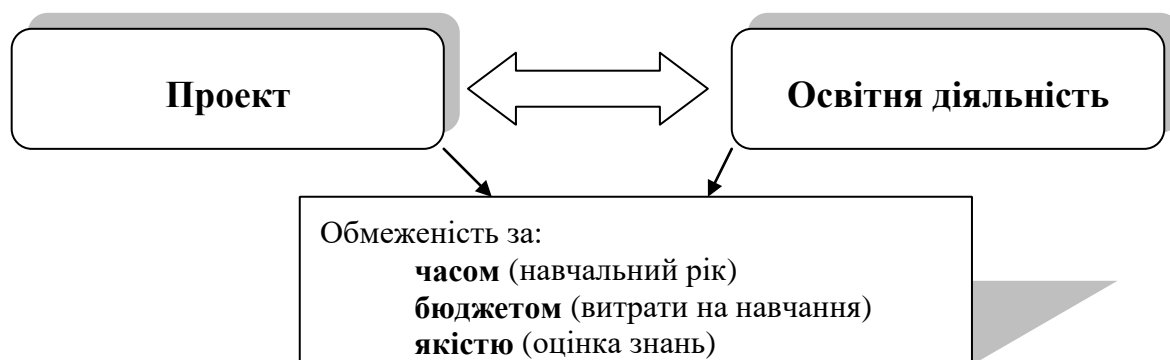

Рис.1.3. Проект як об'єкту управління, які вписуються в освітню діяльність університету

Стратегією розвитку освітньої діяльності в Україні є інноваційна стратегія. Згідно неї університети впроваджують нові інноваційні технології в освітню діяльність, які пов'язані з наступними напрямками:

- впровадження нових форм навчання (дистанційної, змішаної тощо);

- відкриття нових спеціальностей, потрібних ринку праці;
- співробітництво з міжнародними фондами, організаціями та міжнародними університетами по обміну досвідом, знаннями, викладачами та студентами;
- навчання іноземних студентів;

Ці напрями потребують відповідного управління ними, що може бути реалізовано з використанням проектного підходу, що в останні роки активно розвивається та є одним з основних методів реалізації проектів реструктуризації організацій. Сутність концепції полягає в інтеграції трьох складових або трьох схем - генерації знань, культурологічних аспектів і процесів управління знаннями з використанням чотирьох типів технологій: семантичні технології, технології спільної роботи, візуалізації і масштабування. Wiki-технологія має характеристики всіх чотирьох типів.

Впровадженню проекту передують розробка інноваційної стратегії, яка необхідна для подальшого просування і розвитку освітньої організації, підвищення її конкурентоспроможності, що пов'язано з постійною появою нових ідей про продукти і послуги. Розробкою та впровадженням інноваційних стратегій та проектів займається інноватика. В освітній діяльності інноватика базується на методології управління проектами та уявляє собою створення новин, їх оцінка і освоєння співтовариством, використання і вживання на практиці [307].

Звідси, основними перевагами впровадження проектного підходу в освітню діяльність є:

- чіткість у визначенні цілей та стратегій вузу на певний період;
- впровадження методів та критеріїв оцінки результатів проектів, що реалізуються;
- планування заходів з оцінкою проектних обмежень по строках, ресурсах (бюджету) та якості;

- призначення відповідального та проектної команди по кожному проекту;

- оцінка проектних ризиків та розробка заходів щодо управління ними.

Згідно проектного підходу особлива роль приділяється викладачу, який стає організатором навчання або менеджером освітньої діяльності.

Сформульовані основні вимоги до проектів в освітній діяльності:

- відповідність стратегічним цілям та задачам освітнього процесу;

- значущість для учасників проекту;

- відповідність концепції проекту можливостям і інтересам всіх учасників проекту: студентам, викладачам, адміністрації вузу;

- широкий міждисциплінарний характер, який вимагає залучення знань з різних дисциплін, предметних областей;

- прагматична спрямованість на результат проекту;

- доцільність роботи в співпраці: викладачі, студенти, аспіранти, співробітники підрозділів, керівники вузу.

Практичною реалізацією проектного підходу є метод проектів. Метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність студентів – індивідуальну, парну, групову, яку учні виконують протягом певного відрізка часу. Цей підхід органічно поєднується з груповим підходом до навчання. Метод проектів завжди припускає розв'язування деякої проблеми, яка передбачає, з одного боку, використання різноманітних методів, засобів навчання, а з іншої, інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, технології, творчих галузей. Результати виконаних проектів повинні бути «відчутними», тобто, якщо це теоретична проблема – то конкретне її розв'язання, якщо практична – конкретний результат, готовий до впровадження.

Проект – це вмотивована (на основі особистісного інтересу), цілеспрямована (щодо певної мети, задачі чи проблеми) добровільна,

активна, творча та дослідницька діяльність студента. Визначимо основні вимоги до використання методу проектів:

1. Наявність доволі значущої в дослідницькому чи творчому плані проблеми, яка вимагає інтегрованого знання, дослідницького пошуку відомостей для її вирішення.

2. Практичне, теоретичне, пізнавальне значення тих результатів, які передбачені завданням.

3. Самостійна (індивідуальна, парна, групова, колективна) діяльність студентів.

4. Визначення цілей спільних або індивідуальних проектів, що будуть досягнуті після виконання проекту.

5. Визначення базових знань та навичок, що потрібні для виконання проекту.

6. Структурування змістової частини проекту (створення плану виконання проекту з вказанням термінів).

7. Використання дослідницьких методів: визначення проблеми, задач дослідження, які випливають з гіпотези їх вирішення, обговорення методів, що будуть використовуватись, презентація досягнутих результатів, аналіз досліджуваних даних, підведення підсумків, коригування результатів, оформлення висновки.

8. Результати проектів, що виконувались мають бути матеріальними – оформлені у вигляді презентації, відео, карти знань, wiki-ресурсу, блогу тощо.

Реалізація методу проекту стає можливою з використанням сучасних інформаційно комунікаційних технологій та технологій Веб 3.0. Враховуючи вищезазначене, слід розрізняти такі поняття як ІКТ в освіті, ІКТ навчання та ІКТ у науковій діяльності.

ІКТ в освіті – технології розробки інформаційних систем та побудови освітніх комунікаційних мереж, технологій формалізації та розв'язання

освітніх завдань із використанням таких систем і мереж [270]. ІКТ навчання – дидактична технологія, яка забезпечує досягнення цілей навчання за умови використання ІКТ [270]. Враховуючи зазначені типи ІКТ, можемо визначити їх значення у формуванні структури навчального середовища (рис. 1.4.)

Рис.1.4. Роль ІКТ у діяльності ВНЗ.

Сьогодні інформаційно-комунікаційні технології стали невід’ємною частиною сучасного світу, вони значною мірою визначають подальший суспільний розвиток людства. У цих умовах революційних змін вимагає й система навчання.

Впровадження ІКТ у сучасний освітній процес прискорює передавання знань і накопиченого технологічного та соціального досвіду людства не тільки від покоління до покоління, а й від однієї людини до іншої. Сучасні ІКТ, підвищуючи якість навчання й освіти, дають змогу людині успішніше й швидше адаптуватися до навколишнього середовища, до соціальних змін. Це дає кожній людині можливість одержувати необхідні знання як сьогодні, так і в постіндустріальному суспільстві.

Активне й ефективно впровадження цих технологій в освіту є важливим чинником створення нової системи освіти, що відповідає вимогам ІС і процесу модернізації традиційної системи освіти. Важливість і необхідність впровадження ІКТ у навчання обґрунтовується міжнародними експертами і вченими. ІКТ торкаються всіх сфер діяльності людини, але, найбільш сильний позитивний вплив вони мають на освіту, оскільки

відкривають можливості впровадження абсолютно нових методів навчання і навчання.

Навчальне середовище для підтримки проектної діяльності студентів з використання інформаційно комунікаційних технологій – системно організована сукупність інформаційного, організаційного, методичного, технічного та програмного забезпечення, що сприяє виникненню й розвитку інформаційно-навчальної взаємодії між студентом, викладачем і засобами інформаційних технологій, а також формуванню пізнавальної активності студентів за умови наповнення окремих компонентів середовища предметним змістом певного навчального матеріалу.

Застосування інформаційних технологій в освіті вносить у розвиток людини різні зміни, які відносяться як до пізнавальних, так і до емоційно-мотиваційних процесів, вони впливають на характер людини, під час цього відзначається підсилення пізнавальної мотивації студентів у процесі роботи з комп'ютером. Використання засобів ІКТ у навчанні сприяє збільшенню частки самостійної навчальної діяльності й активізації студента, формуванню особистості того, кого навчають, через розвиток його здатності до освіти, самонавчання, самовиховання, самоактуалізації, самореалізації [272, с. 154].

В останні кілька років технології та сервіси Веб 3.0 отримали широке застосування як засоби підтримки освітньої діяльності та у створенні навчального середовища. Wiki, блоги, соціальні мережі, сайти потокового аудіо і відео, канали новин дозволяють учасникам освітнього процесу спільно діяти, комунікувати, вирішувати спільні проблеми. Розглянемо рейтинги (експертні оцінки, які збирає кожного року Джені Харт) кращих інструментів із Топ 100 соціальних сервісів Веб 2.0, спрямованих на підтримку безперервного навчання та підвищення продуктивності навчання 2015 року (табл. 1.2) [97].

Таблиця 1.2.

Рейтинг кращих сервісів для навчання 2015 року

Місце	Сервіс	Опис
1	Twitter	соціальна мережа, яка є мережею мікроблогів, що дає змогу користувачам надсилати короткі текстові повідомлення (до 140 символів), використовуючи SMS, служби миттєвих повідомлень і сторонні програми-клієнти.
2	YouTube	популярний відеохостинг, що надає послуги розміщення відеоматеріалів. Користувачі можуть додавати, продивлятися і коментувати ті чи інші відеозаписи
3	Google Search	найбільша пошукова система, що належить корпорації Google Inc. Перша за популярністю (79,65 %), обробляє 41 млрд 345 млн запитів в місяць (частка ринку 62,4), може знаходити інформацію 195 мовами.
4	Google Drive/Docs	сховище даних, що дозволяє користувачам зберігати свої дані на серверах у хмарі і ділитися ними з іншими користувачами в Інтернеті.
5	PowerPoint	це застосунок для створення та відтворення презентацій, що є частиною Microsoft Office
6	Dropbox	файлообмінник та синхронізатор файлів від компанії Evenflow, Inc. Власні файли на Dropbox можна зробити доступними для інших користувачів чи для всіх бажаючих
7	Facebook	веб-сайт популярної соціальної мережі, що почав працювати 4 лютого 2004 року
8	WordPress	проста у встановленні та використанні система керування вмістом з відкритим кодом, яка широко використовується для створення веб-сайтів. Сфера застосування — від блогів до складних веб-сайтів.
9	Skype	програмне забезпечення для інтернет-телефонії та обміну текстовими повідомленнями
10	Evernote	онлайн-сервіс та ряд додатків для різних платформ, призначених для збереження, синхронізації та пошуку приміток, в тому числі текстових записів, веб-сторінок, списку задач, фотографій, малюнків, електронної пошти та ін.
11	Prezi	сервіс створення креативних презентацій
12	Wikipedia	відкрита багатомовна wiki-енциклопедія
13	Pinterest	соціальний сервіс, який дає можливість користувачам додавати в режимі онлайн зображення та розміщувати

		їх у тематичні колекції
14	LinkedIn	соціальна мережа для пошуку і встановлення ділових контактів
15	Moodle	модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище, яке може використовуватися як платформа для електронного, в тому числі дистанційного навчання
16	iPad, Apps	сервіси можливість звантаження яким мають продукти компанії Apple
17	Kahoot	безкоштовна технологія створення тестування у вигляді гри, зручність полягає у можливості проходження тесту з будь-якого пристрою з використанням простого паролю, що створюється автоматично
18	Blogger	сервіс для ведення блогів, за допомогою якого будь-який користувач може завести свій блог, не вдаючись до програмування і не турбуючись про встановлення та налаштування програмного забезпечення
19	PowToon	сервіс створення мальованих онлайн презентацій
20	Slideshare	сервіс збереження презентацій

Зосередимось на такому сервісі як Вікіпедія, що займає 12-те місце та функціонує за технологією wiki – починаючи з 2007 року позиції сервісу постійно зростають. Використання wiki-технології розглядаються не тільки, як інформаційний інструмент, а й засіб формування навичок писемного мовлення. Wiki-технологію використовують як засіб для створення та відображення електронне портфолію, інфраструктуру для загальних письмових проєктів і публікації шляхів розв'язування проблеми, джерело відомостей та бібліотеки, координації проєктної роботи, так wiki-технологію впроваджують в освітній процес як платформу для застосування методу «мозкової атаки» та різних тренувальних вправ.

Таким чином, зростання ролі ІКТ у багатьох видах людської діяльності цілком природно спричинює зміни в системі освіти, спрямовані на переорієнтацію освітнього процесу з суто репродуктивних механізмів мислення на заохочення проєктної діяльності студентів, що розвиватиметься на базі належного інформаційного забезпечення. Використання ІКТ в освітньому процесі може забезпечити передачу знань і

доступ до різноманітної навчальної інформації нарівні, а іноді й інтенсивніше й ефективніше, ніж за традиційного навчання.

Застосування проектної методики сприяє реалізації певних педагогічних завдань, що виникають перед викладачами: підвищенню ефективності освітнього процесу та якості результатів навчання студентів; інтеграції предметних завдань; побудові відкритої системи освіти, яка забезпечує кожному учасникові власну траєкторію навчання; формуванню ключових та професійних компетентностей. При цьому варто звертати увагу на роль засобів навчання в сучасному інформаційно суспільстві перед викладачем постає проблема вибору ІКТ, які найкраще сприятимуть формування високих результатів освітньої діяльності студентів: сервіси для представлення теоретичних матеріалів, організації практичної та самостійної роботи студентів, контролю знань тощо. Також варто зазначити, що студенти по різному сприймають матеріали (відео, аудіо, тексти, тощо), навчальні ресурси відмінних типів використовуються для різних спеціальностей (тексти, віддалені лабораторії, аудіозаписи, відео тощо) і це потрібно враховувати при виборі ресурсів. Важливою особливістю спеціальностей напрямку «Гуманітарні науки» є те що, вони пов'язані з людськими взаємовідносинами у різних аспектах, але спільним для них є те, що саме таким студентам необхідні навички співпраці комунікації (хоча в сучасному суспільстві ці навички є важливими для всіх спеціальностей) тому методи та засоби навчання мають враховувати рівень формування цих навичок у студентів та розвивати їх.

Проекти різного типу повинні: мати практичну цінність; передбачати проведення студентами самостійних та спільних досліджень (створення особистих та спільних статей); бути гнучким щодо напрямку роботи і швидкості її виконання (зберігання історії редагувань, можливості повернення попередніх версій); давати студенту можливість навчатися відповідно до своїх можливостей (доступ до ресурсу в будь-який час та

гаджету, додавання матеріалів різного типу); сприяти формуванню навичок співпраці (відображення внеску кожного).

Проекти з використанням wiki-технології за змістом можуть бути монодисциплінарними (виконується на матеріалах одної дисципліни), міждисциплінарними (інтегрується суміжна тематика декількох дисциплін) та загальноуніверситетськи (відповідно візії місії ВНЗ тощо).

Варто зауважити що під час проектної діяльності викладач є співучасником процесу здобуття, оброблення, аналізу й подання знань студентам тому так само може робити внесок в спільні статті.

Отже, wiki-технологія для підтримки проектної діяльності студентів застосовуються при організації освітнього процесу з різною метою: як персональні інформаційні нотатки; як засіб організації спільної роботи над груповими проектами; як база даних – набір опорних конспектів.

«Проектна діяльність студентів з використанням wiki-орієнтованого навчального середовища» визначається нами як вмотивована (на основі особистого інтересу), цілеспрямована (щодо певної мети чи проблеми) добровільна, активна, творча діяльність студентів з використанням wiki-орієнтованого навчального середовища

1.4. Wiki-технологія та її дидактичні особливості

Wiki-технологія є потужним інструментом для оперативного розміщення матеріалів, внесення доповнень та змін до них членами мережевого об'єднання, дозволяє змістовно спілкуватись у веб-просторі, обговорювати значимі проблеми, обмінюватись досвідом. Відомий досвід провідних європейських університетів використання wiki-технології для створення онтологій різного напрямку та організації дистанційного навчання студентів. В Україні на сьогодні Wiki-технології використовуються лише для впровадження деяких освітніх проектів, зокрема, в середній освіті при вивченні інформатики та в системі підвищення кваліфікації. Вивчення

наукових, науково-методичних, документальних та інших інформаційних джерел дозволяють зробити висновок про недостатній рівень дослідження означених питань і висвітлення їх у науковій та науково-методичній літературі, про недостатню кількість педагогічних розробок, спрямованих на практичну реалізацію формування начального середовища університету з використання wiki-технології.

Розглянемо більш детально функціональність Wiki-технології, яка відноситься до сервісів соціального забезпечення, та є потужним інструментом для оперативного розміщення матеріалів, внесення доповнень та змін до них членами мережного об'єднання.

Wiki — гіпертекстове середовище (зазвичай веб-сайт) для збирання та структурування письмових відомостей [105]. Wiki-технологія розроблена в 1995 році Вордом Каннінгамом (Ward Cunningham) для веб-вузла Pattern Languages Community з метою спрощення спільного створення й документування програмних зразків. Спочатку додаток носив назву «середовище для швидкої гіпертекстової взаємодії», пізніше в якості назви почали використовувати термін Wiki, що в перекладі з гавайської мови означає «швидко».

В 2006 році термін «Wiki» додано в онлайнний Оксфордський словник англійської мови (Oxford English Dictionary, OED). У сучасному варіанті – це модель сайтів, контент яких може змінювати сам користувач, система для збирання і структурування інформаційних даних, що характеризується наступними ознаками:

- багато авторів, якими можуть бути всі користувачі Wiki-ресурсу;
- багатокористувацький режим роботи – усе редагування здійснюється через веб - інтерфейс, є центральний сервер, що зберігає весь масив даних;
- можливість багаторазово редагувати текст за допомогою самого Wiki-середовища без застосування спеціальних інструментів;
- прояв змін відразу після їхнього внесення;

- поділ відомостей на однозначно ідентифіковані документи – сторінки, в кожній з яких є власна назва;
- нескладна мова розмітки, що дозволяє легко відокремити контент від оформлення;
- облік змін тексту і можливість повернення до попередньої версії.

Порівняльний аналіз деяких можливостей Wiki та звичайних веб-сайтів наведено в табл. 1.2 [135].

Таблиця 1.3.

Порівняльна характеристика веб-сайту на wiki-сайту

Веб-сайт	Wiki-сайт
Наповненням займається одна людина	Наповненням займається співтовариство
Дизайн має значення	Дизайн не має значення
Необхідні знання html - тегів	Необхідні знання простих Wiki-тегів
Оновлення через FTP-протокол	Оновлення через веб - протокол
Створення нових сторінок передуює створенню посилань	Посилання на нові сторінки передують створенню нових сторінок
При оновленні сайту попередня інформація знищується	Всі сторінки сайту залишаються в базі даних
Для кожної сторінки всередині сайту можна отримати перелік сторінок, на які вона посилається	Для кожної сторінки можна отримати список сторінок, на які вона посилається, та список сторінок, які містять посилання на сторінку
Карта сайту створюється централізовано	Карта сайту створюється автоматично та відображає інтереси учасників

	співтовариства
Індивідуальна редакційна політика	Колективна редакційна політика

Wiki-ресурси мають ряд переваг над іншими веб-ресурсами. Можливість багатократно правити текст дозволяє залучати різних людей до створення статей та дає можливість постійно оновлювати і вдосконалювати їх. При цьому корисною буде історія обліку змін, що були внесені до змісту сторінки, та можливість повернутися до попередньої версії. Сторінка обговорень до кожної статті, де відвідувач може залишити свої коментарі, допомагає врахувати думки інших користувачів щодо представленої теми.

Цікавим є досвід професора Інституту технологій Рочестеру Елізабет Лейн Лоулі, яка використала wiki-технологію в одній зі своїх університетських груп для формування бази питань проміжного іспиту. Оцінка студента на 10% залежала від його активності у підготовці питань, необхідно було придумати питання не менше ніж на 10 балів і відкоригувати питання інших студентів. В цілому якість питань, запропонованих студентами, не була відмінною, але це дало змогу отримати достатню кількість питань, щоб створити повний іспит [124]. У результаті було розроблено 60 запитань, викладач скоротив свої трудовитрати на розробку тесту, студенти взяли активну участь у їх підготовці, спільно працювали над навчальними матеріалами.

Wiki – потужний інструмент для швидкого створення та редагування колективного гіпертексту. При цьому дописувач або група учасників не відволікаються на html-кодування та встановлення зав'язків між різними частинами тексту. Цю роботу виконує спеціальний програмний агент.

У всесвітній мережі Інтернет існує велика кількість wiki-ресурсів, що містять навчальні матеріали та дають змогу педагогам вирішувати найрізноманітніші освітні завдання. Розглянемо деякі wiki-проекти.

Найбільшим та найвідомішим Wiki-сайтом є інтернет - енциклопедія *Вікіпедія* (<http://wikipedia.org>). Цей проект стартував в 2001 році. В енциклопедії на даний час розміщено більше ніж 19 млн. статей, з них 3,2 млн. – англійською мовою. Статті пишуться на багатьох мовах, в тому числі і українською.

“Кожний може редагувати” цей вираз фактично є девізом (слоганом) Вікіпедії (<http://uk.wikipedia.org>) (рис. 1.6.).

Рис. 1.6. Головна сторінка «Вікіпедія».

Група сайтів Вікіпедії належить до десяти найбільш відвідуваних веб-ресурсів світу за кількістю запитів щодо пошуку сторінок в місяць. Так, кожен 200 запит направляється у Вікіпедію. Більше третини дорослого населення Америки (36%), які мають доступ до мережі Інтернет, хоча б раз користувалися цією енциклопедією. Серед американців з вищою освітою енциклопедією користувався кожний другий, а серед тих, хто закінчив тільки школу – 22%. Серед студентів очних та заочних форм навчання відсоток використання енциклопедії складає близько 50%, дуже великою популярністю сайт користується і в українських студентів.

Українська Вікіпедія найбільша онлайнова україномовна енциклопедія. Як свідчать записи в історії головної сторінки, перші спроби створити український розділ відносяться до грудня 2003 - січня 2004 року.

Український розділ в 2016 році досяг більше ніж 616тис. статей. Українська Вікіпедія знаходиться на 16місці в світі і продовжує підніматися вгору. Зареєстровано 300тис. користувачів, активних (тих, хто зробив більше 5 правок за останній місяць) – близько 3 тис. чоловік.

Братніми проектами україномовної Вікіпедії є:

- Вікіпідручник (<http://uk.wikibooks.org>) – збірка текстових статей, написаних із дотриманням певної (обраної для всієї книги) стилістики, об'єднаних спільною темою (назва книги), в яких розкриваються окремі аспекти теми. На головній сторінці Вікіпідручника є 6 «книжкових полиць»: Україна, гуманітарні науки та мистецтво, інформатика, різне, суспільні науки, природничі науки. Кожна «полиця» має свої відділи, де будуть розміщені книги.

- Вікісловник (<http://uk.wiktionary.org>) – це багатомовний словник, україномовний розділ проекту Wiktionary. Тут зібрали й повсякчас поповнюють тлумачення й переклади українських слів, а ще переклади слів і висловів з інших мов. На головній сторінці україномовного Вікісловника є українська й англійська абетки, статті, список посилання на інші Вікісловники.

- Вікіцитати (<http://uk.wiktionary.org>) – це проект, де збираються цитати, афоризми, приказки тощо. На головній сторінці українських Вікіцитат є список авторів впорядкований за алфавітом (при посиланні на автора відкривається сторінка з його відомими висловами), факти про використання цитат різними відомими особами.

- Вікітека (<http://uk.wikiquote.org>) – україномовний розділ мережевої бібліотеки Wikisource. У ній розміщено художні твори, історичні й інші документи, статті, вихідні тексти програм тощо; тобто будь-які тексти, що можуть бути корисні україномовній спільноті. Вікітека від Вікіпідручника відрізняється тим, що в останньому містяться підручники, посібники та інші навчальні тексти, а у Вікітеці — тексти художньої літератури, історичні

документи тощо. На головній сторінці українських ВікіДжерел можна знайти твори за такими критеріями - народом, жанром, автором.

- Вікіновини (<http://uk.wikinews.org>) - містять два типи статей: загальні й оригінальні репортажі (новини з перших рук написані учасниками ВікіНовин). Статті новин відсортовані за регіонами та категоріями.

- Вікісховище (<http://commons.wikimedia.org>) – це збірка медіа-файлів, доповнювати яку може кожний. На головній сторінці Вікісховища представлено посилання на вибрані зображення (зображення й діаграми, що були визнані більшістю користувачів проекту найбільш значущими), зображення дня, медіа-файл дня. Шукати, переглядати чи додавати свої медіа-файли у Вікі-сховищі можна відповідно до змісту за: тематикою, по типу, авторами, типом ліцензії, походженням.

На Вікіпедії та її дочірніх проектах можна кожному редагувати статті, додавати свої знання, які можуть бути потрібними, які сприятимуть співпраці.

В 2007 році в межах Меморандуму про взаєморозуміння між Міністерством освіти і науки України та компанією Інком за підтримки компанії Датагруп та Асоціації користувачів науково-освітньої мережі «УРАН» реалізовано проект щодо створення системи сайтів та баз даних, які орієнтовані на публікацію та відбір кращих навчально-методичних матеріалів, опанування нових форм організації навчальної діяльності та нових інформаційних технологій. Саме така система отримала назву ВікіОсвіта (<http://www.eduwiki.uran.net.ua>). ВікіОсвіта – безкоштовний та відкритий ресурс, який підтримує навчальну та дослідницьку мережеву діяльність учасників освітнього процесу. При розробці діяльнісного електронного середовища в якості базової технології вибрано Вікі-технологію (рис. 1.7.).

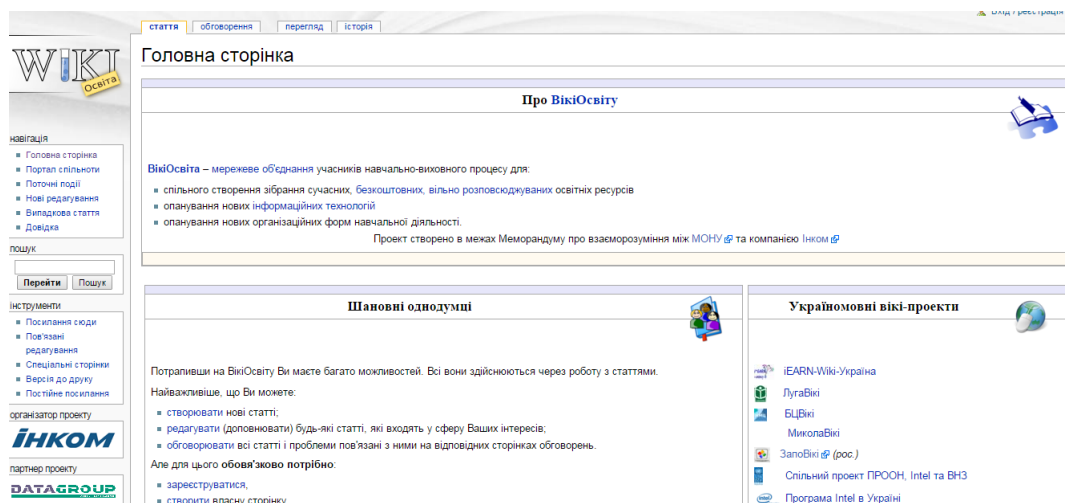

Рис. 1.7. Головна сторінка порталу «ВікіОсвіта».

Деякі університети України створюють власні wiki-ресурси для організації спільної роботи студентів та викладачів, наведемо деякі приклади:

ТНТУ Wiki - відкриті знання та навчання 2.0 (<http://wiki.tntu.edu.ua>) – Wiki сайт Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя (рис. 1.8.).

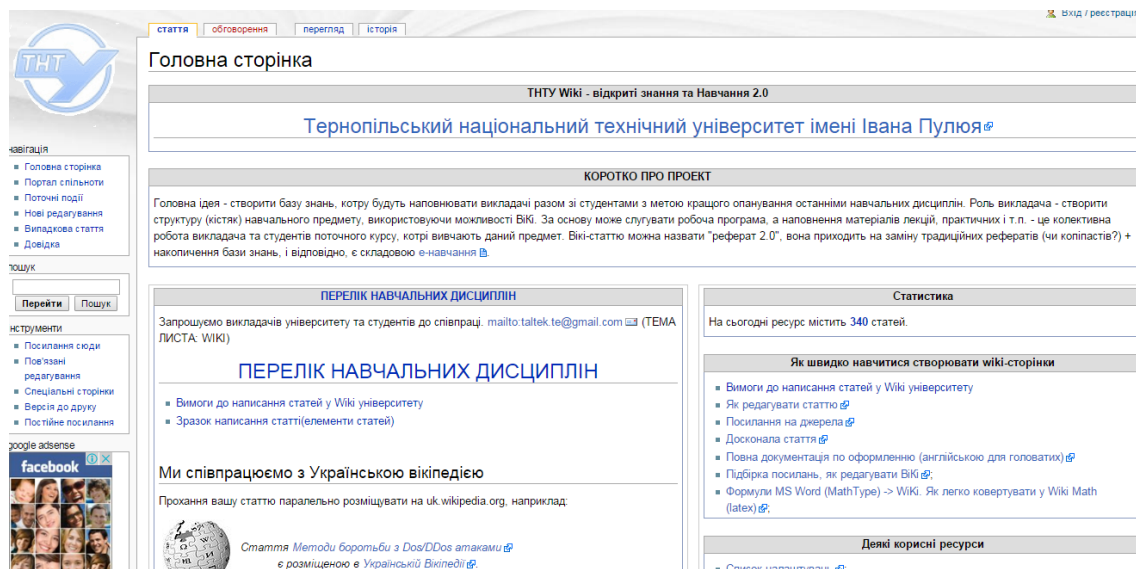

Рис. 1.8. Головна сторінка порталу «ТНТУ Wiki - відкриті знання та навчання 2.0»

ЕкоАгроВікі (<http://agrowiki.nubip.edu.ua>) – Wiki-сайт Національного університету біоресурсів і природокористування України (рис. 1.9.).

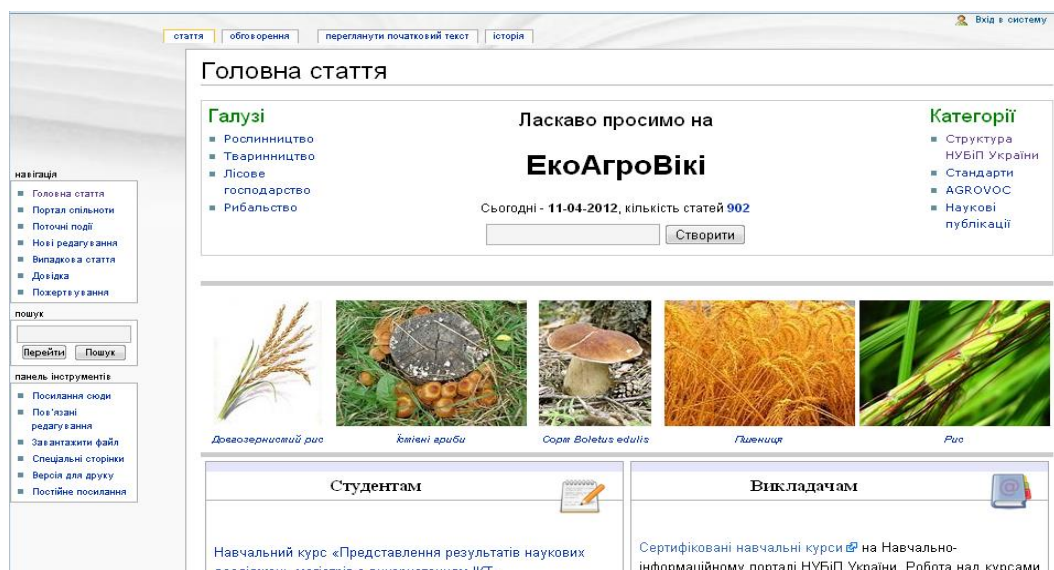

Рис. 1.9. Головна сторінка порталу «ЕкоАгроВікі»

ЛуґаВікі (<http://www.eduwiki.uran.net.ua>) – Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, створений за технологією Веб 2.0. (рис. 1.10.).

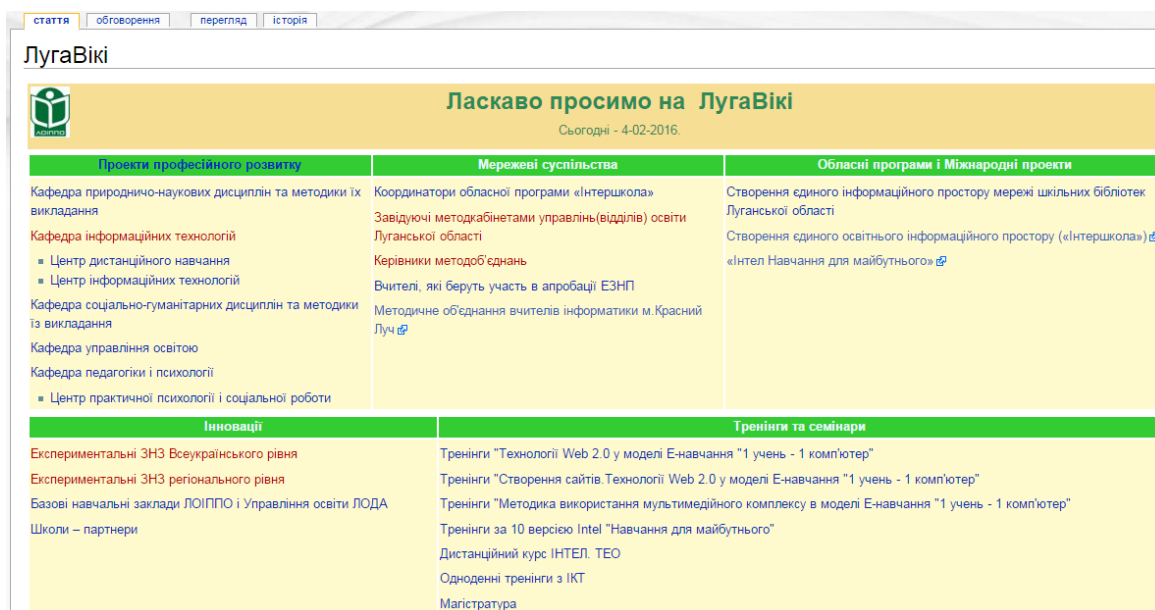

Рис. 1.10. Головна сторінка порталу «ЛуґаВікі».

У Кіровоградському державному педагогічному університеті теж функціонує Вікі-портал (<http://wiki.kspu.kr.ua>) (рис. 1.11.). Використання вікі-порталу КДПУ викладачами у навчальному процесі призвело до утворення віртуального освітнього середовища. Оскільки Вікі-портал є доступним через інтернет, то розмістити свої роботи на сторінках

середовища студенти можуть з будь-якого комп'ютера під'єданого до мережі. Викладач, маючи доступ до інтернету, може у будь-який час проводити моніторинг стану робіт студентів. Сторінка обговорень стає місцем для проведення дискусій.

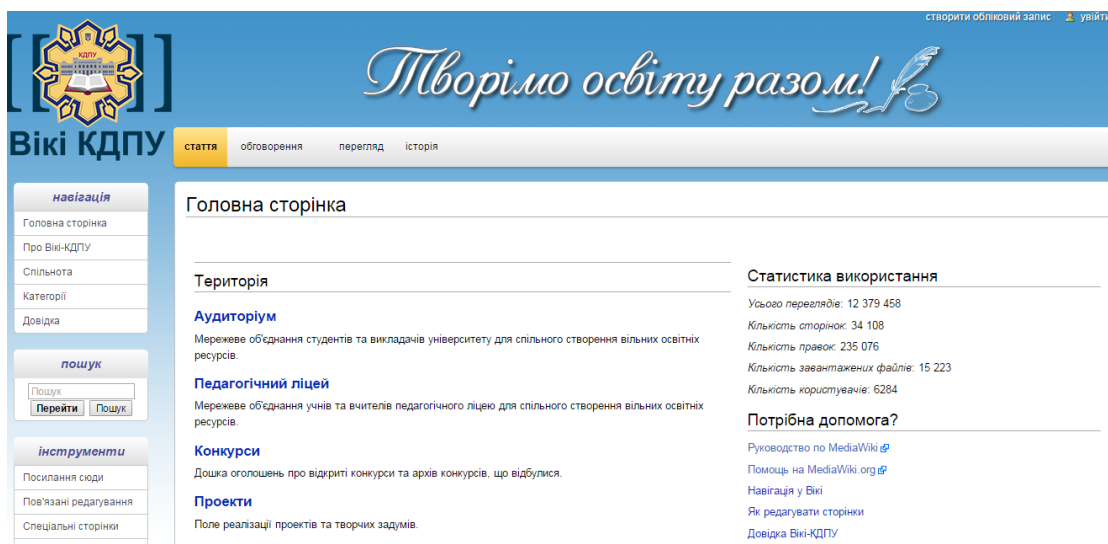

Рис. 1.11. Головна сторінка порталу Сторінка порталу Вікі КДПУ.

В Київському університеті імені Бориса Грінченка також був запусканий wiki-сайт (<http://www.wiki.kubg.edu.ua>) (рис. 1.12.).

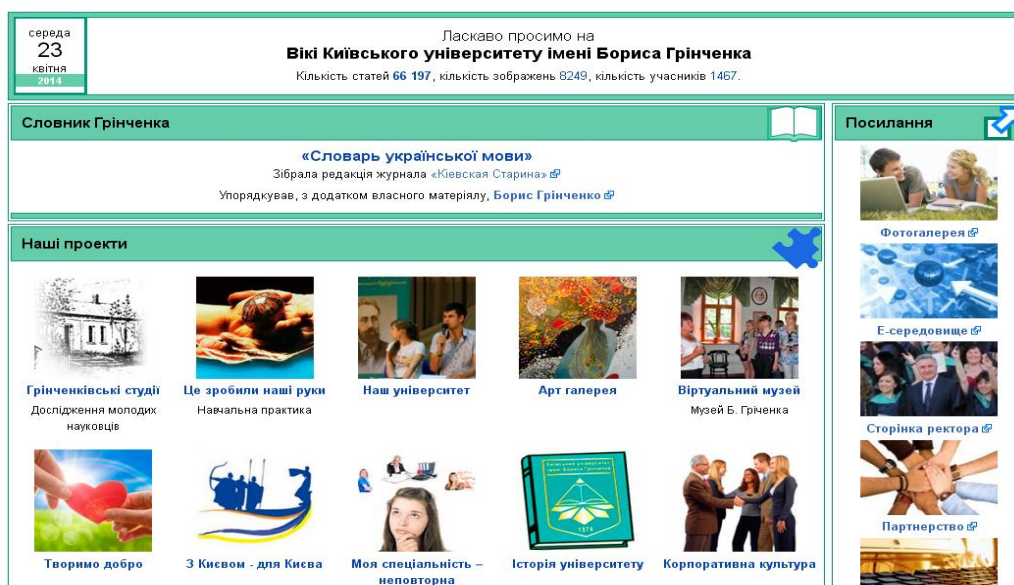

Рис. 1.12. Головна сторінка порталу «Вікі Київського університету імені Бориса Грінченка» (2012 рік).

Наведемо приклади використання wiki-технології для підтримки вивчення навчального курсу з основ інформатики в середній школі:

1. На порталі WikiОсвіта (<http://www.eduwiki.uran.net.ua>):

- навчальний телекомунікаційний проект «Подорожуємо Україною» в межах підручника «Інформатика 10» (автори Морзе Н.В., Вембер В.Г., Кузьмінська О.Г.);
- плани-конспекти уроків з інформатики для 9 класу за змістом підручника "Інформатика. 9 клас" (автори - І.О. Завадський, І.В. Стеценко, О.М. Левченко);
- конспекти уроків з інформатики для 12-річної школи, які розроблені викладачами інформатики Миколаївської області (Захар О. Г., Рощина Н. О., Гармаш І. В., Ордеха С. Ю., Дячук О.К., Вовк В. П., Москалик І. В., Богданова О. О. та інші);
- дистанційний навчальний курс «Вивчаймо Веб 2.0», який створено в рамках проекту ПРООН «Соціальна інтеграція та розвиток громадянської відповідальності молоді в Україні» за фінансової підтримки Компанії Інтел в Україні;
- мережна спільнота Скретч.

2. На wiki-сайті ЗапоWiki (<http://wiki.ciit.zp.ua>):

- навчальні телекомунікаційні проекти: «Основи інформатики. Обробка структурованих типів даних. Файли», «Інтернет – етикет», «Інтернет: товариш чи ворог», «Історія операційних систем для персонального комп'ютера», «Периферійні пристрої комп'ютера» і т.д.;
- тренінги для викладачів інформатики та голів МО «Сервіси Веб 2.0», «Використання технології Веб 2.0 в педагогічній діяльності»

Реалізація очної та дистанційної форм навчання на базі wiki-технології дозволяє оптимізувати вивчення навчального курсу – ефективно використовувати різноманітні педагогічні та інформаційні технології. Студенти при такому підході можуть у зручний для них час поглиблено вивчити окремі теми або ліквідувати прогалини в знаннях, оперативно отримати консультацію викладача, пройти тестування, навчитись

працювати самостійно, в парах та малих групах, організувати ефективну комунікацію (в тому числі і мережну), самостійно здійснювати пошук потрібних відомостей, дослідження та аналіз знайдених матеріалів тощо. Організована у такий спосіб навчальна діяльність потребує від викладача володіння педагогічними технологіями дистанційного навчання, мережними інструментами та методикою їх використання.

Для створення wiki-орієнтованого навчального середовища необхідно особливе програмне забезпечення — wiki-рушій. Це вид системи управління сайтом, досить простий за своєю структурою та функціональністю, бо майже всі дії по структуризації та опрацювання відомостей робляться користувачами вручну.

На даний момент існує понад 150 видів wiki-рушіїв. Різні реалізації рушіїв wiki багато років використовуються в мережі Інтернет для колективного написання та поновлення документів, простих текстів та медіа-статей. Різні організації можуть використовувати різні типи рушіїв для багатьох цілей. Також активно набирає обертів ідея персональної wiki-системи, і вона вже знайшла своє відображення в програмах на зразок WikidPad. Дуже зручно вести свої нотатки відразу в Інтернеті, щоб мати можливість отримати доступ до них з будь-якого місця, і при необхідності розділяти роботу з іншими людьми.

Розглянемо деякі приклади рушіїв, різні за своїми характеристиками та призначенням:

MediaWiki – найвідоміший з усіх рушіїв для веб-сайтів, що працюють за технологією «wiki». Розробляється групою добровольців на безкоштовній основі 2001 року.

MediaWiki написаний мовою програмування PHP і використовує в своїй роботі реляційну базу даних (підтримуються MySQL, PostgreSQL, SQLite), також підтримується використання програм Memcached і Squid. В рамках цього рушія реалізована спрощена мова розмітки (wiki-розмітка),

яка дозволяє редакторам використовувати легкий синтаксис для оформлення статей, редактором MediaWiki може бути будь-який бажаючий, не обов'язково знання яких би то не було мов програмування або HTML.

Додаткові варіанти використання MediaWiki:

- система управління вмістом;
- форум чи електронна дошка оголошень;
- підтримка спільної роботи;
- система управління робочим потоком.

До характеристик рушія відносять: налаштування зовнішнього вигляду та оформлення, додавання мультимедіа та розширень, відстеження редакцій статті, підтримка

Недоліками рушія є обов'язкове дотримання вимог до PHP та його компонентів, відсутність візуальності. Рушієм використовується проектами Вікімедії (рис. 1.13) та інші проекти Вікімедії.

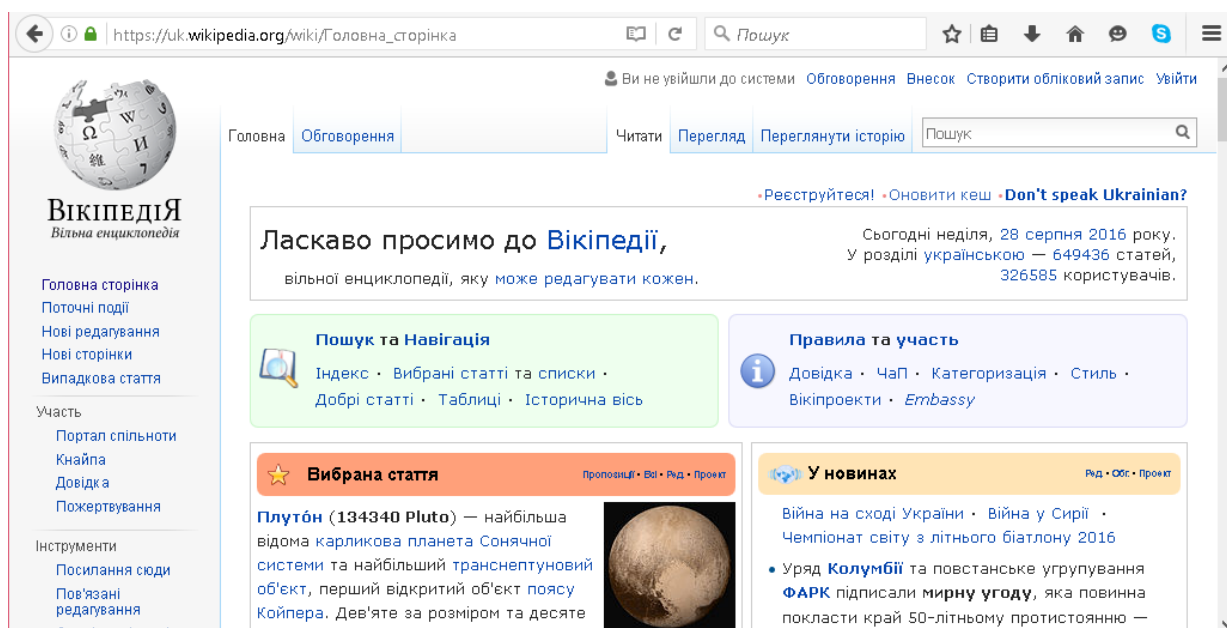

Рис. 1.13. Головна сторінка порталу Вікіпедії.

Такий рушієм можуть використовувати великі навчальні заклади та організації, або організації, що мають ІТ-спеціалістів за рахунок складнощів встановлення та підтримки.

DokuWiki — wiki-рушії, що заснований на мові PHP, при використанні якого не вимагається наявність бази даних (вся інформація зберігається в файлах). Розроблявся як рушії для створення і зберігання різної документації. Повністю русифікований, використовує кодування UTF-8. Всю інформацію та документацію по цьому рушію можна знайти на сайті <http://dokuwiki.ru> (рис. 1.14.)

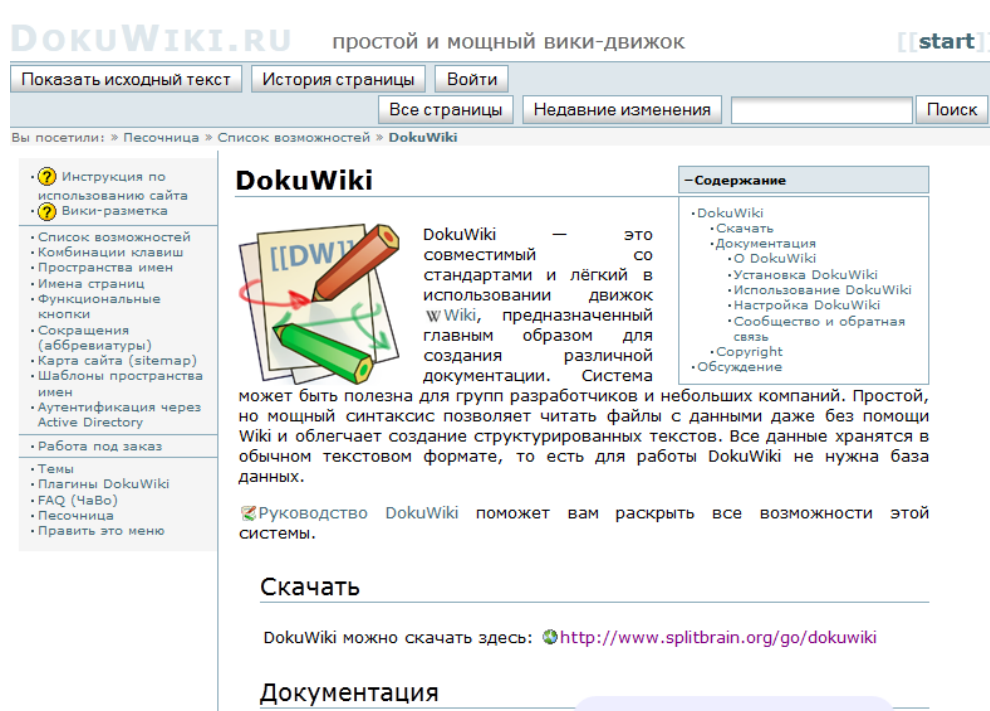

Рис. 1.14. Головна сторінка Wiki-рушію DokuWiki.

Цей рушії має основні найпростіші функції, зручний у використанні, має контроль доступу та заходи щодо захисту від спаму, багатомовний, швидкий, легко розширюваний, просто інтегрується.

До недоліків можемо віднести повільну роботу, несумісність з мовою розмітки MediaWiki, відсутність шаблонів розмітки, вразливість сторінок wiki. Рушії використовується проектом на сайті php.net (рис. 1.15.)

Рис. 1.15. Сторінка порталу що використовує рушій DokuWiki.

Такого типу рушії зручно використовувати для створення навчального середовища невеликими навчальними закладам та організаціями.

Деякі wiki-додатки розроблені не тільки для мережевої роботи багатьох користувачів, а в основному для персонального застосування, наприклад, у вигляді органайзера особистої інформації. Такі програми часто називаються "настільні wiki" або "персональні wiki". Розглянемо один з найпростіших.

Zen-wiki – це простий wiki-рушій призначений для ведення особистих заміток. До характеристик рушія віднесемо наявність Markdown, підсвічування коду та формування автоматичного деревоподібного меню. Недоліками є відсутність історії правок, неможливість колективного редагування.

Технологія працює на Google App Engine, в якості системи авторизації використовується вбудована система Google-акаунтів. Парсинг Markdown і підсвічування коду проводиться на клієнтській стороні засобами JavaScript, для чого використовуються бібліотеки PageDown і prettify.

Формування wiki відбувається за рахунок автоматичного створення для кожного користувача персональної сторінки за адресою виду zen-wiki.appspot.com/%username%. Після чого користувач може вільно її редагувати.

Створити таку wiki можна за адресою <http://www.zen-wiki.com/>(рис. 1.16.)

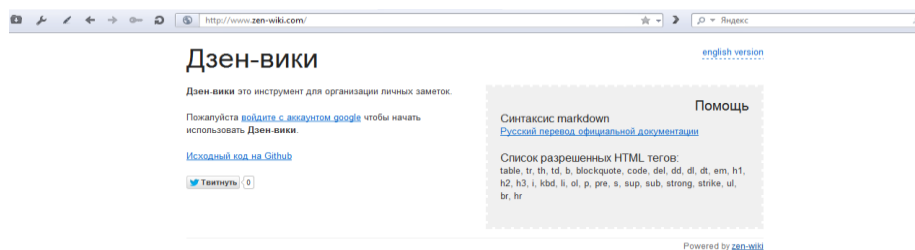

Рис. 1.16. Сторінка початку роботи з wiki-рушієм zen-wiki.

Після входу можна починати працювати (рис. 1.17.):

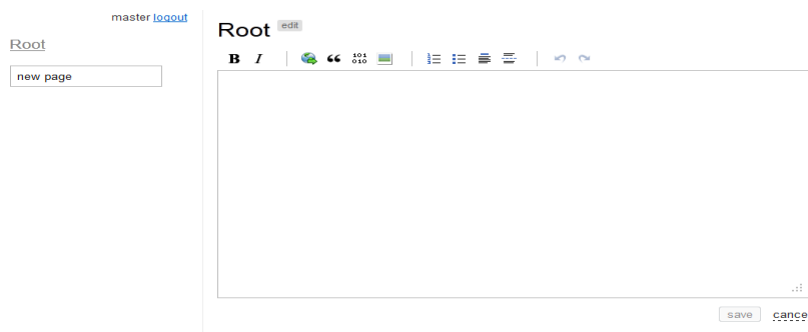

Рис. 1.17. Вікно редагування статті у wiki-рушії zen-wiki.

Окрім використання wiki-рушіїв елементи wiki-технології використовують соціальні мережі – для оформлення груп: додавання меню, таблиць, тегів, а також організації додаткової структури елементів навігації, для переміщення об'єктів всередині групи, форматування тексту з використанням шаблонів. В систем дистанційного навчання MOODLE існує окремий ресурс «wiki», що створений для організації роботи учасників освітнього процесу в малих групах та можливості ефективної спільної роботи. Окремі доповнення для використання функцій wiki-технології існують для таких CS як Joomla, WordPress.

Отже, у багатьох країнах світу wiki-технологія розглядається як ефективний засіб для організації навчальної діяльності. Використання Wiki-технології має педагогічний потенціал, навчальне середовище на основі Wiki-технології може активно вводиться в освітню діяльність для організації освітнього процесу, проектів, спільної роботи тощо.

Висновки до першого розділу

Сучасний ринок праці вимагає від студентів нових професійних та ключових компетентностей, уміння працювати з інформаційними даними та медіа, життєві і кар'єрні навички, навички XXI століття. Використання навчального середовища має сприяти їх формуванню. Існують різні підходи до визначення поняття навчального середовища – діяльнісний, системний, особистісний тощо. Під час дослідження ми використали визначення, запропоноване В. Биковим: «навчальне середовище – це штучно побудована система, структура і складові якої створюють необхідні умови для досягнення цілей навчально-виховного процесу». Нами було уточнене це поняття: навчальне середовище – це відкрита система, яка охоплює організаційну, змістову та технологічну компоненти, що створює умови розвитку ключових і професійних компетентностей учасників освітнього процесу. «Wiki-орієнтоване навчальне середовище університету» розуміється нами як відкрита система для реалізації освітньої мети, що створена з використанням wiki-технології, за рахунок спільного наповнення всіма учасниками освітнього процесу, збереження історії подій та автоматичного формування сторінок обговорень.

Сучасні технології об'єднують людей за допомогою мережі Інтернет на основі використання таких сервісів як електронна пошта, соціальні мережі, блоги, wiki, спільні Інтернет-документи тощо, що має вплив на освіту. У зв'язку з вищезазначеними тенденціями розвитку освіти традиційні закриті навчальні середовища не завжди, а іноді взагалі не є ефективними в освітньому процесі. Сьогодні студент має володіти навичками XXI століття для того, щоб бути успішним, саме тому проектна діяльність, яка передбачає використання wiki-орієнтованого навчального середовища, має сприяти формуванню навичок співпраці, комунікації та критичного мислення. Нова парадигма сучасної освіти відкриває

можливості для обміну ідеями, співпраці установ, викладачів та студентів, створення відкритого навчального електронного середовища. В інформаційному суспільстві сучасне навчальне середовище створюється з використанням електронних ресурсів, доступ до якого є відкритим будь-де та у будь-який зручний час.

В організації навчального середовища з використанням wiki-технології університету беруть участь: *викладачі* – наповнюють матеріалами для всебічного розвитку студентів, взаємодіють з колегами, висвітлюють результати своєї освітньої діяльності, створюють навчальні проекти; *студенти* – активні учасники та «каталізатори» удосконалення навчального середовища, взаємодіють з викладачами та іншими студентами, виконують завдання навчальних та дослідницьких проектів, наповнюють матеріалами, створюють навчальні індивідуальні і колективні проекти; *представники адміністрації* – відслідковують активність учасників, здійснюють моніторинг змісту навчального середовища.

Навчальне середовище сучасного університету має бути відкритим, швидко оновлюваним, дозволяти студентам формувати власну траєкторію навчання, відповідати вимогам сучасної системи освіти, сприяти формуванню навичок XXI століття. Забезпечення таких вимог до навчального середовища реалізовується через використання wiki-технології.

Шляхами використання wiki-технології для підтримки проектної діяльності є: написання рефератів – анотація до реферату, аналіз реферату, оцінювання; складання бібліографії до теми – анотований список на інтернет-ресурси; складання глосарію термінів за темою; виконання описових робіт; складання інструкцій щодо здійснення тих чи інших операцій; обговорення та дискусії на рівні групи/спеціальності; порівняльний аналіз підходів різних авторів щодо розв'язування певних завдань, проблем тощо; побудова систем класифікації за визначеними

ознаками; визначення критеріїв оцінки подій, явищ, процесів; презентація проектів; робота в групах та колективних проектах тощо.

Використання wiki-ресурсів в освітньому процесі надає можливість створити єдине навчальне середовище для підтримки проектної діяльності з врахуванням специфіки потреб учасників освітнього процесу; активізувати використання й створення освітніх веб-ресурсів; організувати індивідуальну або групову роботу студентів; реалізувати активну комунікацію та співпрацю викладачів та студентів через відкритий веб-простір; скоротити час навчання й підвищити рівень підготовки студентів; мати доступ до освітніх ресурсів у будь-який зручний час та в зручному місці.

РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА УНІВЕРСИТЕТУ З ВИКОРИСТАННЯМ WIKI-ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У розділі відображено загальну методику дослідження, подано модель розробленого wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей сучасного університету, визначено переваги використання wiki-технології для організації навчального середовища, визначено структуру wiki-орієнтованого навчального середовища.

2.1. Загальна методика дослідження проблеми

Для усунення суперечностей, що були виявлені на концептуальному рівні, та відповідно до мети дослідження, доцільною є розробка моделі організації навчального середовища університету з використанням wiki-технології для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей.

Виявлені суперечності, нагальна необхідність розв'язування проблеми, її недостатня теоретична і методико-технологічна розробленість зумовили вибір теми дисертаційного дослідження **«Wiki-технологія як засіб підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей університету»**.

Гіпотезою є припущення, що впровадження у практику основних компонентів методики використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей має позитивний вплив на рівень формування навичок комунікації та співпраці учасників освітнього процесу.

Методологічну основу дослідження складають:

– на філософському рівні методології: положення теорії пізнання;

діалектичний принцип взаємозв'язку й взаємообумовленості закономірностей і явищ об'єктивної дійсності; взаємозв'язок теорії та практики у процесі пізнання; активна роль особистості у пізнанні й перетворенні дійсності; системний підхід до розуміння сутності понять співпраці, комунікації;

– *на загальнонауковому рівні методології* психологічні концепції про сутність розвитку особистості, детермінованість її поведінки зовнішніми і внутрішніми факторами; діяльнісний підхід до формування особистості, основою якого є принцип єдності свідомості та діяльності у детермінації психічного; гуманістичний підхід, який робить можливим відображення в дослідженні людиноцентристського принципу в розвитку сучасного суспільства, визнання самоцінності особистості кожного учасника освітнього процесу; системний підхід, який дає можливість вивчати розвиток із позицій цілісності та взаємозумовленості його структурних складових; акмеологічний підхід, що вказує на особливості людини прагнути до самовдосконалення;

– *на конкретно-науковому рівні методології*: сукупність принципів дослідження, методів, що використовують у педагогіці вищої педагогічної освіти; гуманістичні філософські положення про особистість як найвищу цінність суспільства; концепція особистісно-орієнтованої обумовленості цілей, змісту й технологій освітнього процесу; концептуальні, наукові ідеї щодо використання вікі-технології в освіті.

Вірогідність результатів дослідження забезпечено науковою та методологічною основою дослідження, відповідністю методів дослідження його меті та задачам, кількісним і якісним аналізом теоретичного та емпіричного матеріалу, результатами педагогічного експерименту та впровадженням розроблених автором рекомендацій.

Для досягнення мети і реалізації завдань дослідження застосовувався комплекс методів:

– *аналіз, систематизація, узагальнення* філософської, психолого-педагогічної та методичної літератури з питань організації електронного

навчального середовища з метою виявлення актуальних напрямів дослідження;

–*метод конкретизації й систематизації теоретичних знань* для розробки завдань дослідження;

–*метод порівняльного аналізу*, за допомогою якого змістовно зіставлялися наявні у психолого-педагогічній літературі теоретичні підходи визначення поняття та структури навчального середовища; визначення й обґрунтування позицій щодо структури та змісту wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів;

–*моделювання* – для розробки і представлення моделі wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів;

–*спостереження* – для відстеження результатів навчальної роботи студентів;

–*анкетування, формувальне оцінювання* – для дослідження особистісних досягнень студентів гуманітарних спеціальностей в аспекті формування навичок співпраці та комунікації;

–*педагогічний експеримент у сукупності констатувального та формувального етапів* – для експериментальної перевірки ефективності основних компонент методики використання wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів;

–*метод експертного оцінювання* – для проведення експертами оцінювання моделі wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів;

–*математично-статистичні методи*, за допомогою яких визначено кількісні залежності між показниками, отриманими у результаті формувального етапу дослідження, та проведено їх аналіз; здійснено експертне педагогічне оцінювання моделі wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів.

Дослідження здійснювалося протягом 5 років і охоплює такі етапи науково-педагогічного пошуку.

На першому етапі (2011 - 2012 рр.): здійснено вивчення й аналіз стану проблеми дослідження, теоретичне порівняльне осмислення вітчизняного та зарубіжного досвіду використання wiki-технології, а саме: вивчення досвіду навчальних закладів, аналіз змісту існуючих wiki-проектів; сформульовано базові теоретичні питання. Сформульовано гіпотезу, мету і завдання дослідження, розроблено концепцію та визначено методологічні засади; визначено дослідно-експериментальні методики, програму дослідження; встановлено кількісний і якісний склад учасників експерименту; проведено обстеження студентів і викладачів.

На другому етапі (2014-2015 рр.): здійснено дослідно-експериментальну перевірку гіпотези, концептуальних положень, апробацію змісту та науково-методичного забезпечення wiki-орієнтованого навчального середовища, аналіз проміжних результатів контрольних зрізів, корекцію експериментальних методик. Проведено систематизацію, узагальнення й опрацювання даних, зіставлення одержаних експериментальних результатів з прогнозованими, формулювання загальних висновків дослідження. Результати теоретичного пошуку і дослідно-експериментальної роботи відображено в кандидатській дисертації, навчально-методичних розробках, наукових публікаціях, визначено перспективи подальших досліджень означеної проблеми.

На третьому етапі (2015-2016 рр.) здійснено статистичне опрацювання даних отриманих у ході педагогічного експерименту.

Експериментальна база дослідження.

Дослідно-експериментальна робота виконувалася в Київському університеті імені Бориса Грінченка, Національному університеті біоресурсів і природокористування України, Економіко-правовому ліцеї, Тернопільському педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка,

Запорізькому інституті післядипломної педагогічної освіти, Миколаївському інституті післядипломної педагогічної освіти.

Протягом усього періоду теоретико-експериментальної роботи автор особисто брала участь у розробці, апробації і практичному впровадженні розроблених положень і рекомендацій, займаючись навчально-методичною, науково-організаційною і викладацькою діяльністю.

Для перевірки гіпотези дослідження було проведено педагогічний експеримент, який складався з констатувального, формувального та контрольного етапу.

Констатувальний етап експерименту складався з трьох частин: 1) аналіз проектів освітнього характеру, створених на основі wiki-рушіях, що наявні у мережі Інтернет, виявлення ставлення користувачів до даних електронних ресурсів; 2) дослідження структур навчальних середовищ ВНЗ 3) дослідження особистісних переконань студентів; 4) розроблення моделі wiki-орієнтованого навчального середовища.

Формувальний етап дослідження мав на меті експериментальну перевірку моделі wiki-орієнтованого навчального середовища шляхом організації експериментального навчання. Основними напрямками реалізації формувального експерименту стали наступні:

- розробка та впровадження навчально-методичних матеріалів у контексті заходів Київського університету імені Бориса Грінченка;
- запуск Вікі-порталу Київського університету імені Бориса Грінченка (грудень 2012 року) ;
- оформлення головної сторінки Вікі-порталу;
- формування статей зі всіх слів словника Бориса Дмитровича Грінченка в рамках проекту «Словарь української мови»;
- оформлення проектів Вікі-порталу, формування основних шаблонів та категорії;

- проведення серії тренінгів з ознайомленням принципу роботи з вікі-розміткою та Вікі-порталом в цілому для відповідальних від структурних підрозділів університету;
- проведення серії тренінгів для студентів з основ вікі-розмітки;
- проведення тренінгів студентам магістратури в рамках проекту «Навчання магістрів з питань використання ІКТ»;
- застосування елементів відкритої освіти у процесі навчання дисциплін «Вступ до спеціальності», «Сучасні інформаційні системи та технології навчання», «Підтримка сайтів» в Київському університеті імені Бориса Грінченка (Додатки Є, Ж);
- організація та проведення щорічного конкурсу «Словник Бориса Грінченка та сучасність» (п. 3.4);
- проведення практичних семінарів для НПП всіх структурних підрозділів «Е-портфоліо викладача»;
- консультування викладачів та студентів з приводу роботи з Вікі-порталом;
- координація та модерація діяльності Вікі-порталу (протягом 2011-2016 рр.);

Загальна кількість учасників експериментальної роботи з різними проектами – 1521 НПП та студенти (565 студентів та 946 викладачів).

У процесі проведення дослідно-експериментальної роботи мали місце труднощі, пов'язані з: випадковим редагуванням головної сторінки порталу та сторінок інших користувачів, посиланням на неіснуючі категорії, редагуванням шаблонів користувачами, а не їх вбудування, першим знайомством з вікі-розміткою.

2.2. Модель Вікі-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей

До основних підходів проектування навчального середовища для

підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей ВНЗ, як інформаційної системи, відносяться структурний (об'єктно-орієнтований) та функціональний (процесний) [169; 213; 243; 332].

В межах даного дослідження при проектуванні wiki-орієнтованого навчального середовища вищого навчального закладу будемо використовувати функціональний підхід, що, в свою чергу, дає можливість отримувати уявлення про діяльність вищого навчального закладу з різних точок зору:

- організаційної – доступ суб'єктів до функцій і елементів процесів системи в цілому;
- функціональної – елементом якого процесу є та чи інша функція;
- інформаційної – які дані необхідні для виконання тієї чи іншої функції;
- процесної – які функції об'єднані в процес, які дані необхідно передавати від функції до функції у рамках процесу, як учасники процесу (суб'єкти) взаємодіють.

Для створення функціональної моделі будемо використовувати IDEF0 (Integrated Definition Function Modeling – методологія функціонального моделювання), що дозволяє відобразити структуру і функції системи, а також потоки інформаційних даних і матеріальних об'єктів, що перетворюються цими функціями [327]. Основу функціональної моделі IDEF0 складають структуровані описи функцій та інформаційних зав'язків між елементами освітньої системи, що дозволяє:

- описувати процеси вищого навчального закладу на будь-якому рівні деталізації;
- забезпечувати точний і змістовний опис об'єктів, що моделюються;
- оптимізувати взаємодію між фахівцями, які зайняті аналізом і проектуванням освітніх процесів.

Відповідно до методології IDEF0, функціональна модель забезпечує (повинна забезпечувати) повний, точний й адекватний опис освітньої

системи, при цьому всі процеси в освітній системі називають функціями, кожній з яких ставиться у відповідність унікальний опис у вигляді блоку функціональної моделі. На діаграмі IDEF0 опис інформаційних зав'язків та взаємодій між блоками здійснюється з використанням вхідних та вихідних стрілок (вхідні стрілки вказують необхідні умови для виконання функцій освітньої системи, вихідні – очікуванні результати).

Wiki-орієнтоване НС для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей виступає як система, що включає підсистему управління, наявні ресурси та навколишнє середовище. В основі формування wiki-орієнтованого НС лежить комплексний підхід, що передбачає розгляд його структури і складових як єдиної системи. За таких умов об'єктом управління є інформаційні процеси, що відбуваються в НС. Об'єкт управління описується цільовими адаптивними функціями, що дозволяє визначити ступінь досягнення кінцевої мети і можливі небажані стани. Функції можуть бути визначені, виходячи з мети створення НС, точки зору на це середовище (зовнішня мета), наявних ресурсів для формування НС і способів управління ним.

Робочою гіпотезою дослідження було твердження: впровадження у практику основних компонентів методики використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей має позитивний вплив на рівень формування навичок комунікації та співпраці учасників освітнього процесу.

Метою створення wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей є формування навичок співпраці та комунікації в учасників освітнього процесу. Зовнішня мета формування ПІВНЗ ґрунтується на концепціях відкритості діяльності університету. При цьому випускник ВНЗ повинен володіти загальними, загально-професійними компетентностями.

Цілями проектування wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей є відкритий та зручний доступ до інформаційних ресурсів учасників освітнього процесу, активній участі та ефективній діяльності, результатом якої є набуття професійних компетентностей. Отже, wiki-орієнтоване НС для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей характеризується відкритим доступом до необхідних відомостей та даних учасників освітнього процесу.

Моделювання wiki-орієнтованого НС для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей на основі IDEF0 почнемо з подання саме об'єкта моделювання у вигляді функціонального блоку з дугами, що визначають межі зазначеної моделі. Схема, що включає в себе цей блок, називається контекстною діаграмою. Якщо ми розглянемо функції wiki-орієнтованого НС для підтримки проектної діяльності, тоді нашими вхідними даними можуть бути, певні освітні потреби університету, запити та завдання, отримані від адміністрації ВНЗ; керування можемо з реалізувати з використаннями інформаційного супроводу та електронної взаємодії в в зазначеному навчальному середовищі учасників освітнього процесу; ресурси містять змістове наповнення (відповідно потреб освітніх програм), технології та засоби навчання, а виходами діаграми є співпраця, комунікація, креативність, критичне мислення учасників освітнього процесу та їх здатність до саморозвитку (рис. 2.1). Для уточнення функціональної моделі використаємо принцип структурування. Рівень деталізації моделі визначимо поставленими цілями побудови функціональної. Декомпозиція або структурування – це процес опис внутрішньої структури моделі.

Рис. 2.1. Контекстна діаграма процесу формування вікі-орієнтованого середовища в нотатії IDEF0.

При функціональному підході до проектування вікі-орієнтованого НС для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей виділимо наступні етапи проектування: аналіз структури НС, визначення кінцевих цілей та розробка концепції формування НС для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей; аналіз досягнення поставлених цілей (рис. 2. 2).

Структурні компоненти НС для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей містять інформаційні освітні ресурси, організаційну структуру та засобу керування інформаційними процесами.

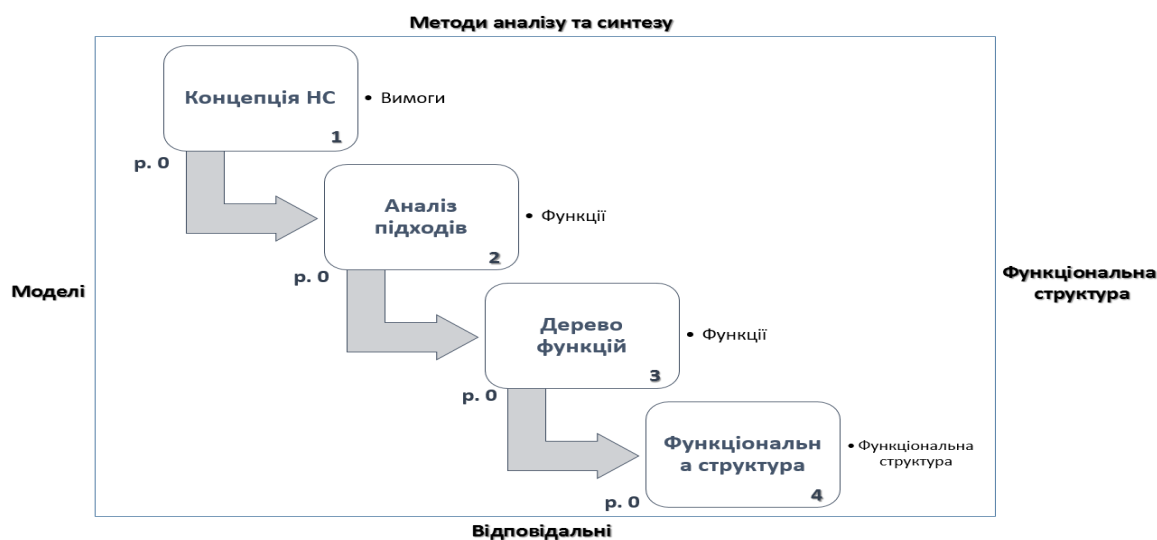

Рис. 2.2. Етапи проектування вікі-орієнтованого НС (синтез функціональної структури) в нотатії IDEF0.

Інформаційні ресурси, представлені у моделі розділимо на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх ресурсів належать навчально-методичні, науково-дослідницькі, матеріальні, технічні. До зовнішніх ресурсів належать вимоги ринку праці, законодавство України, стандарти якості освіти, рекомендації ЮНЕСКО тощо. Розділимо засоби управління інформаційними процесами: внутрішні (в межах вищого навчального закладу) та зовнішні (в масштабах регіонального, національного та глобального НС).

Під час аналізу структури врахуємо такі педагогічні та технічні характеристики навчального середовища:

- зберігання та опрацювання відомостей, що отримуються та передаються суб'єктами освітнього процесу;
- доступ до великої кількості джерел ресурсів;
- комунікація та співпраця;
- індивідуальні траєкторії навчання.

Декомпозиція процесу розробки концепції НС для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей показує, що при визначенні концепції необхідно здійснити аналіз поточного стану формування електронного навчального середовища ВНЗ, конкретизувати принципи та цілі, вимоги та етапи побудови wiki-орієнтованого НС (рис. 2.3).

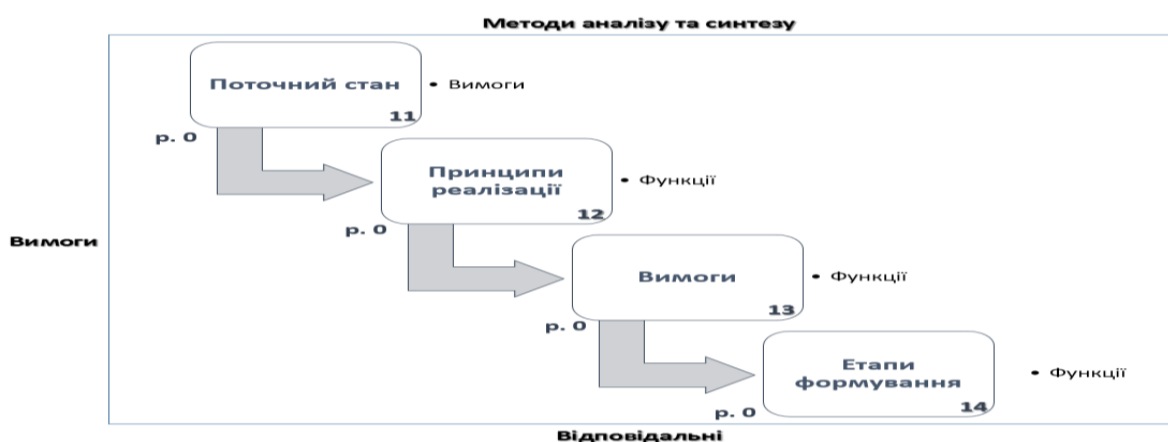

Рис. 2.3. Декомпозиція процесу розробки концепції wiki-орієнтованого НС в нотації IDEF0.

Виходячи з зазначеної декомпозиції аналізу підходів до проектування НС для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей, проаналізуємо функції, принципи, критерії – визначимо підходи (рис. 2. 4).

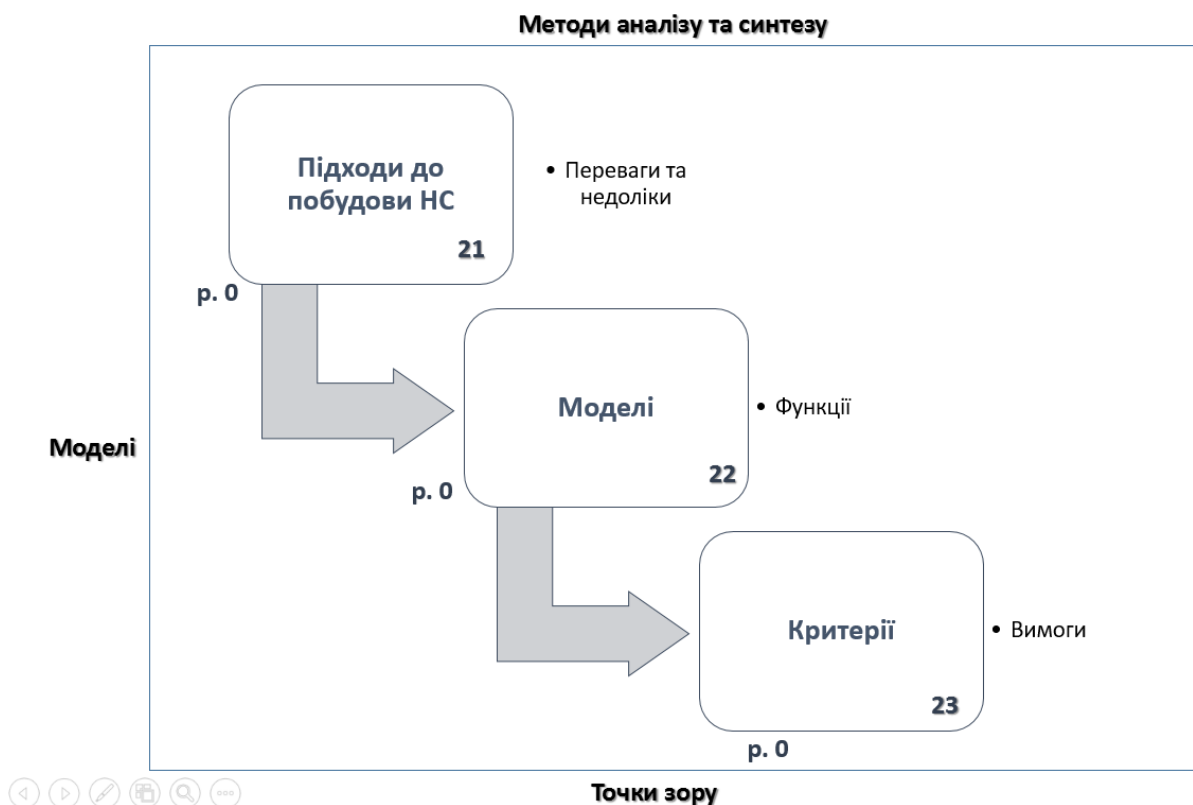

Рис. 2.5. Підходи до формування wiki-орієнтованого НС для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей в нотації IDEF0.

Під час вибору підходу до проектування НС для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей варто враховувати рівень інформатизації ВНЗ для можливості розвитку електронного навчального середовища. Для вищих навчальних закладів, що знаходяться на початковому етапі процесу формування електронного навчального середовища, доцільно використовувати структурний підхід, для вищих рівнів впровадження електронного навчального середовища ВНЗ – функціонального підходу. Ми використаємо функціональний підхід.

До основних функцій wiki-орієнтованого НС для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей можна віднести:

інформаційну (забезпечення відкритого доступу до інформаційних ресурсів та створення умов для інформаційного обміну), інтегративну (реалізація внутрісистемних зав'язків), комунікаційну (підтримка зав'язків у межах системи, а також з "зовнішніми" інформаційними просторами), культуроформуючу (в контексті розуміння культури, зокрема, інформаційної культури). Декомпозиція дерева функцій наведено на рис. 2.6.

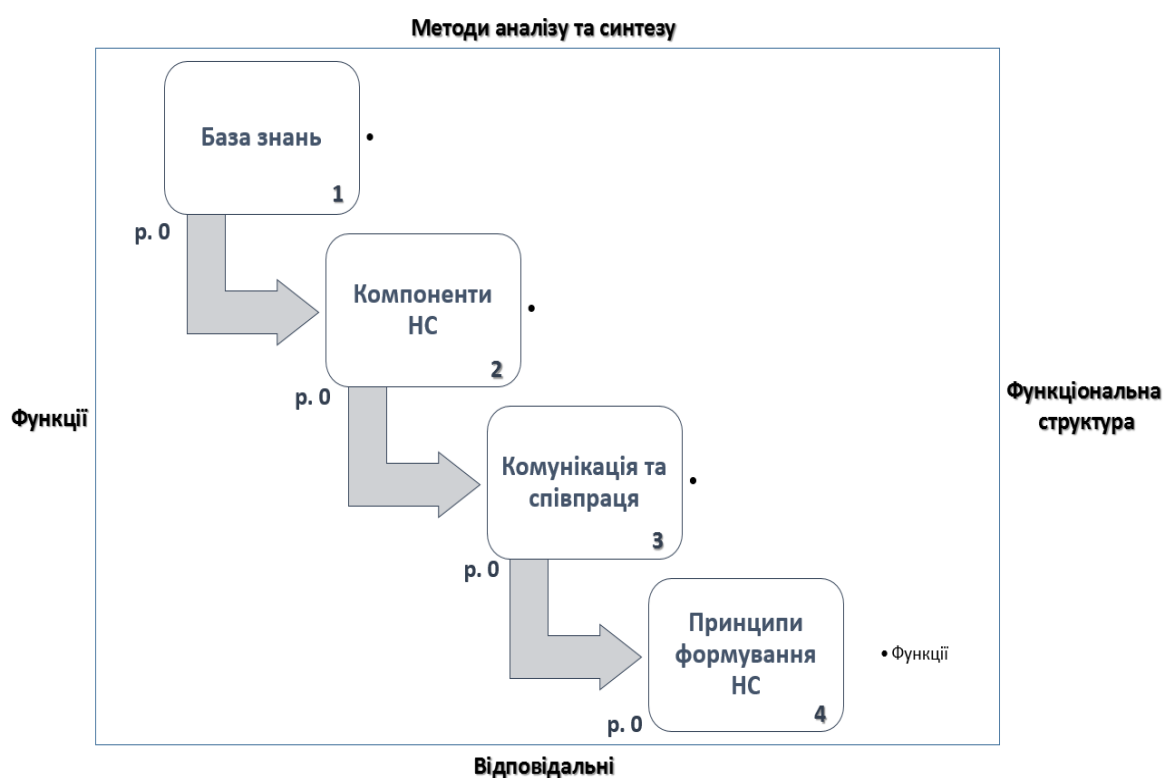

Рис. 2.6. Декомпозиція дерева функцій wiki-орієнтованого НС в нотатції IDEF0.

Процеси взаємодії учасників освітнього процесу доцільно розділити на три групи(рис. 2.6).

1. Координування плануванням і організацією загалом освітнього процесу на рівні ВНЗ.

2. Формування змісту навчання: забезпечення роботи викладачів та студентів з освітніми ресурсами, навчальними матеріалами та результатами навчальної діяльності, управління навчальною дисципліною, підготовкою матеріалів, аналізом результатів.

3. Забезпечення освітнього процесу.

Деталізуємо основні інформаційні потоки в групах, що були зазначені: інформаційні потоки, що відображають основні процеси в ВНЗ; інформаційні потоки, що відображають процеси забезпечення діяльності університету.

Виділимо загальнодоступні відомості, що можуть бути основою для зазначених інформаційних потоків, які демонструють основні та додаткові освітні процеси: відомості про університет та його історію; дані про структуру навчального закладу та е-портфолію.

За функціонування різних напрямів навчальної діяльності відповідають всі учасники освітнього процесу:

- НПП створюють особисте портфолію;
- студенти долучаються до участь в проектах;
- координатори наповнюють проекти.

Технологічна компонента wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей повинна відповідати таким загальним вимогам:

- *адаптованість* – коригування системи відповідно саме до потреб ВНЗ;
- *розподіленість* – ефективна робота в умовах віддаленого розташування структурних підрозділів підрозділів ВНЗ;
- *масштабування* – ефективна робота в рамках як одного проекту, так і загалом, можливість збільшення кількості учасників та проектів;
- *функціональна звітність* – представлення даних функціонування середовища (кількість користувачів, активність);
- *модульність* – можливість поступового впровадження проектів;
- *відкритість* – можливість взаємодії з іншими системами, що працюють. у навчальних закладах, органах управління освітою.

Інструментальні засоби запропонованої загальної архітектури повинні

задовольняти таким основним вимогам:

- бути універсальними, гнучкими в експлуатації і розвитку, тобто базуватися на використанні бази метаданих для параметричного налагодження на вимоги конкретних користувачів, сучасних методів і засобів інтеграції програмних застосувань і електронних ресурсів;

- підтримувати ведення і загальне використання довідкової бази даних по університету (структура, електронні адреси, сайти, додаткові посилання на навчально-методичні матеріали, розклад занять, портфоліо студентів та викладачів) з використанням засобів навігації по базі;

- враховувати значні відмінності в технічних характеристиках окремих комп'ютерів комп'ютерного парку ВНЗ;

- забезпечувати надійність та безпеку зберігання даних, жорстку регламентацію прав доступу до даних для окремих груп користувачів, ідентифікацію користувачів шляхом програмної реалізації механізмів електронного підпису;

- підтримувати формування сумісних документів на електронних носіях з можливістю відносно простого розширення набору документів шляхом створення і реєстрації у базі даних шаблонів нових документів.

Модель wiki-орієнтованого навчального для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей середовища (рис. 2.7).

Метою зазначеної моделі є організація wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей. Wiki-орієнтоване навчальне середовище університету є складовою інформаційного освітнього середовища університету на ряду з іншими компонентами такими, як LMS MOODLE, репозиторій, електронні видання тощо. Кожен з цих компонентів слугує засобом підтримки різних видів діяльності учасників освітнього процесу.

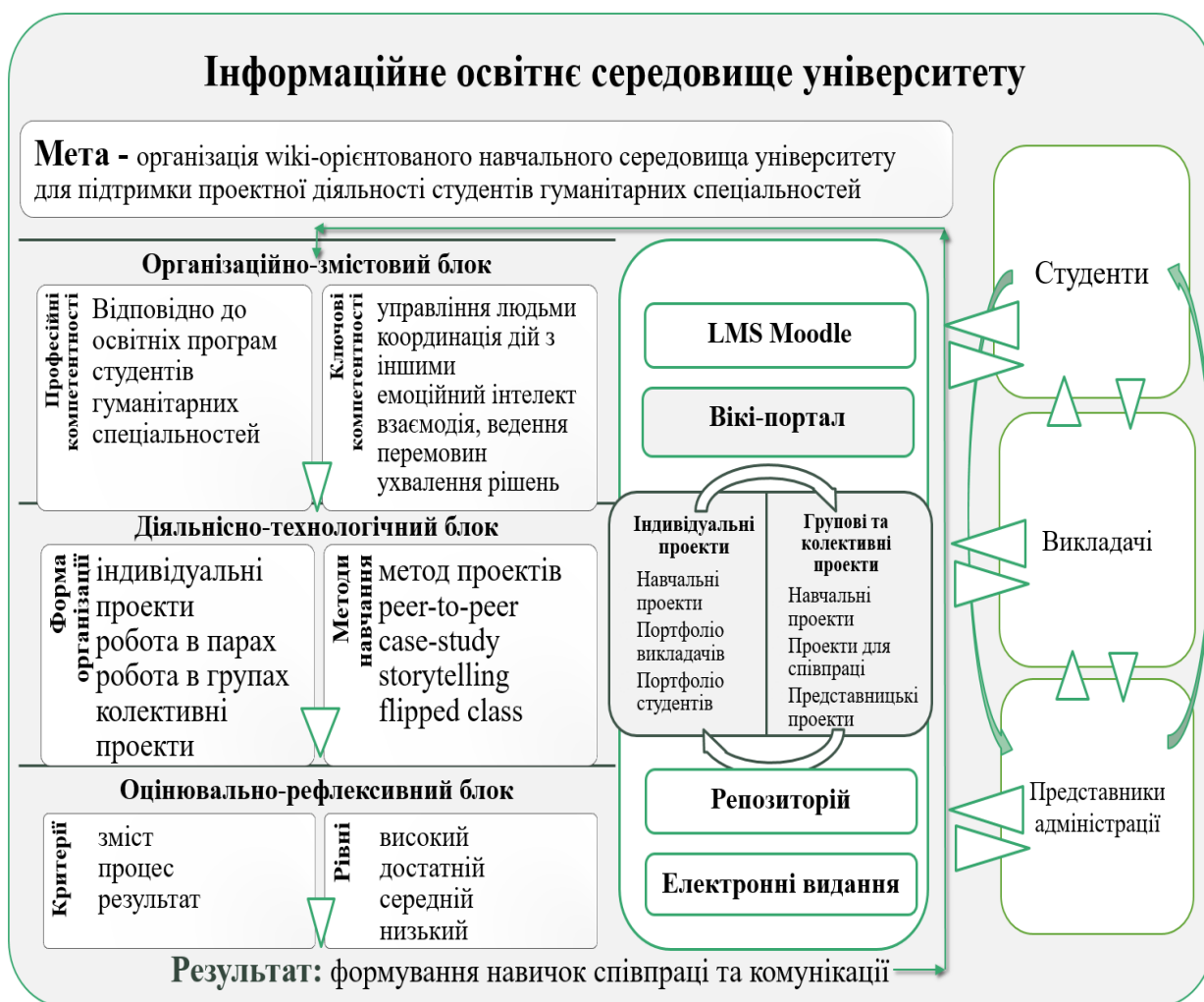

Рис. 2.7. Модель змістової компоненти wiki-орієнтованого навчального середовища.

Розглянемо детальніше структуру wiki-орієнтованого навчального середовища університету, що містить організаційно-змістовий блок, діяльнісно-технологічний блок та оцінювально-рефлексивний блок. Зауважимо, що засобом навчання в такому середовищі є відповідні проекти Вікі-порталу.

Організаційно-змістовий блок забезпечує розвиток професійних та ключовий компетентностей студентів гуманітарних спеціальностей. Доцільно зауважити, що до гуманітарних спеціальностей відносяться ті які по'язані з «людиною»: філологія, філософія, історія, журналістика, міжнародні відносини, психологія, українська мова і література, переклад та інші. Професійні компетентності формуються відповідно освітніх програм гуманітарних спеціальностей – зміст електронних

навчальних курсів наповнюється засобами LMS MOODLE, анотація дисциплін відображається на Вікі-порталі, у подальшому з поступовою трансформацією їх у відкриті навчальні онлайн курси. Для формування ключових компетентностей студентів гуманітарних спеціальностей (ті, що пов'язані саме з комунікацією і співпрацею є – управління людьми, координація дій з іншими, емоційний інтелект, взаємодія, ведення перемовин, ухвалення рішень) створені проекти безпосередньо на Вікі-порталі.

Діяльнісно-технологічний блок охоплює форми та методи навчання: використання учасниками освітнього процесу вікі-технології забезпечує роботу з індивідуальними проектами, роботою в парах та групах та колективними проектами. Методи навчання – метод проектів, peer-to-peer (пірінгове навчання), case-study (метод кейсів), storytelling (сторітелінг), flipped class(перевернутий клас). Розглянемо детальніше реалізацію цих методів з використанням вікі-технології для студентів гуманітарних спеціальностей:

метод проектів – вікі-орієнтоване навчальне середовище університету використовується для представлення результатів проектної роботи (можливість групової роботи, спільного наповнення одного ресурсу, відображення вкладу кожного учасника), забезпечення роботи з проектами направленими на дослідження зі спеціальностей: спеціальності «Переклад» та «Філологія» завдання з додавання перекладів до статей іноземними мовами, спеціальності «Історія» долучення до проекту «Музей Грінченка», спеціальності «Видавнича справа та редагування» аналіз існуючих статей та внесення редакційних правок; для всіх спеціальностей розміщення результатів проведених досліджень під час підготовки кваліфікаційних робіт бакалаврів та магістрів;

пірінгове навчання – вікі-орієнтоване навчальне середовище

університету забезпечує можливість взаємооцінювання навчальних результатів студентів гуманітарних спеціальностей з використанням шаблонів оцінювання та сторінок обговорення.

case-study – wiki-орієнтоване навчальне середовище університету забезпечує можливість створення кейсів-прикладів викладачами та студентами для навчання та можливість спільної роботи з ними на сторінках обговорення.

storytelling та *flipped class* – wiki-орієнтоване навчальне середовище університету забезпечує можливість створення відповідних навчальних матеріалів у вигляді статей та подальшої можливості їх редагування учасниками освітнього процесу.

Оцінювально-рефлексивний блок передбачає оцінювання рівня навичок співпраці та комунікації (адже саме ці навички є важливими для студентів гуманітарних спеціальностей), важливими є такі основні компоненти співпраці як – зміст, процес та результат, у свою чергу wiki-орієнтоване навчальне середовище університету забезпечує можливість перевірки цих основних компонентів, за рахунок використання для його організації саме wiki-технології.

Для оцінювання рівня навичок співпраці та комунікації визначено відповідні рівні цих навичок (високий, достатній, середній, низький) з врахуванням зазначених компонентів співпраці.

Учасниками такого середовища, які взаємодіють між собою та мають безпосередній вплив на середовище є студенти, викладачі та представники адміністрації.

Результатом використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету є формування навичок співпраці та комунікації у студентів гуманітарних спеціальностей.

Деталізуємо дану модель, зосередившись саме на компоненті з використання Вікі-порталу (рис. 2.8):

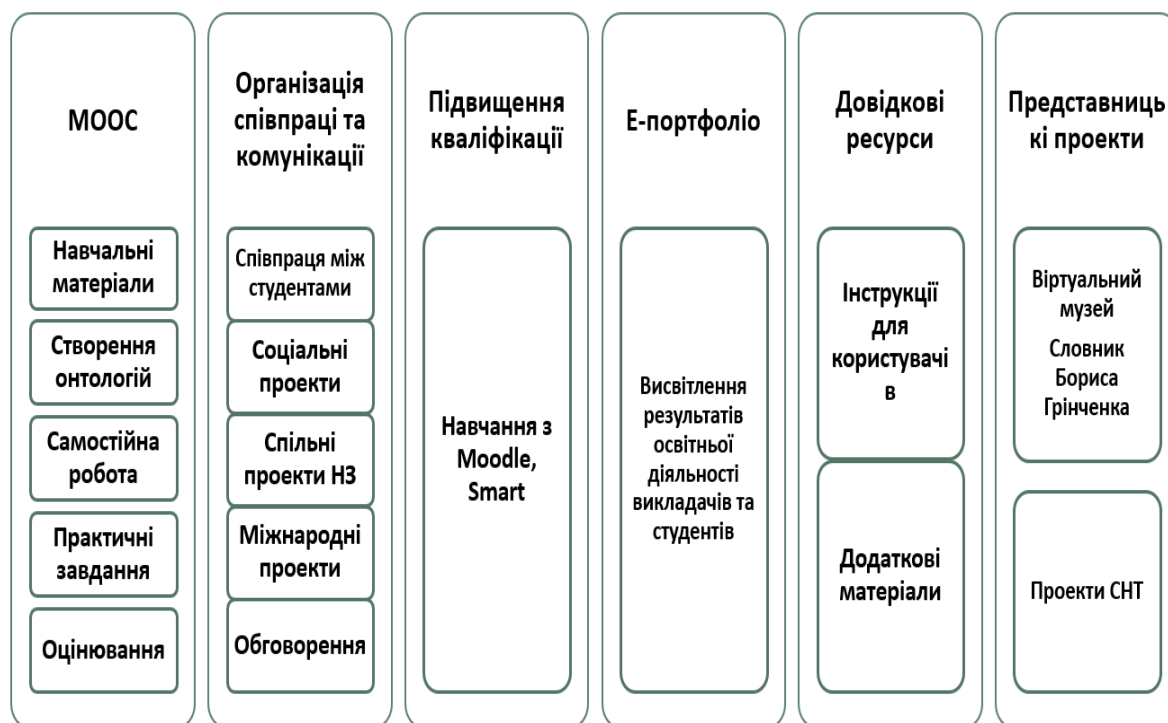

Рис. 2.8. Деталізація змістової компоненти навчального середовища з використанням Вікі-порталу.

Змістова компонента передбачає наявність проектів різних типів для індивідуальної роботи, роботи в парах та групах, колективних проектів.

2.3. Структура Вікі-орієнтованого начального середовища для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей

Відповідно даної моделі [Рис. 2.7] визначено структуру вікі-орієнтованого середовища Київського університету імені Бориса Грінченка (рис. 2.9):

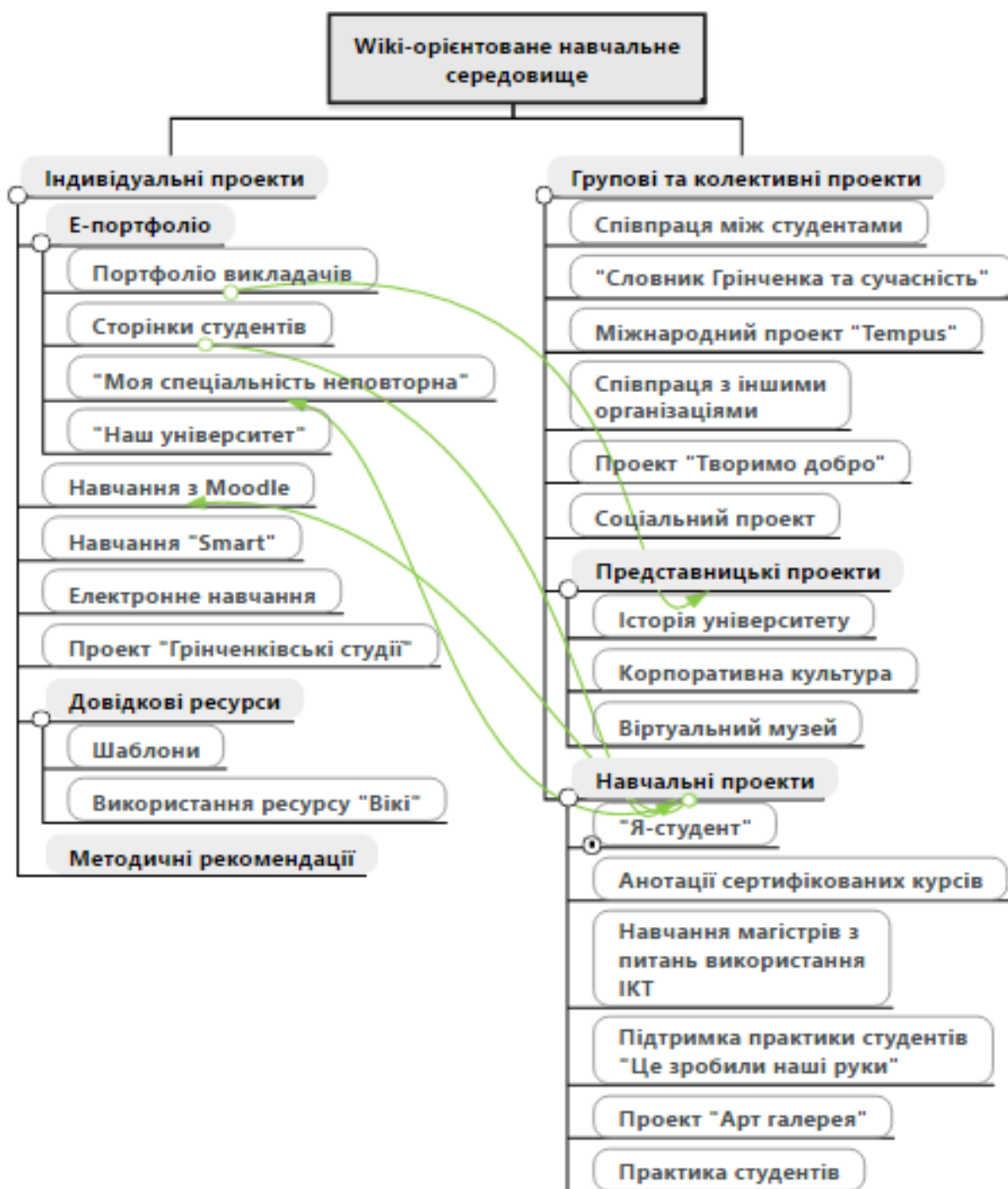

Рис. 2.9. Модель організації вікі-орієнтованого навчального середовища Київського університету імені Бориса Грінченка. Визначено варіанти використання вікі-технології (Рис 2.10).

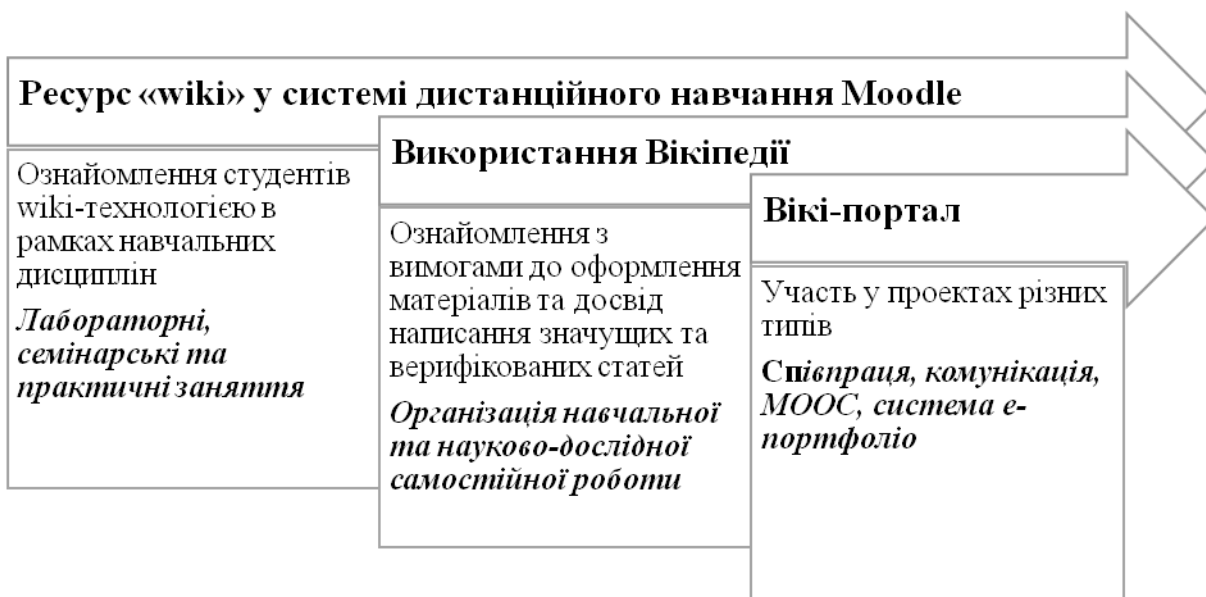

Рис. 2.10. Використання різних варіантів wiki-технології для різних форм організації освітнього процесу.

Варіанти застосування ресурсу «wiki» системи дистанційного навчання Moodle:

- для групових лекцій або навчальних посібників
- для студентів при спільному авторстві у онлайнній книзі, створенні контенту за темою, що встановлена керівником
- для спільних оповідань чи створення віршів, де кожен учасник пише окремий рядок або строфу
- як особистий журнал для екзаменаційних нотаток або переробок (з використанням окремих «wiki»).

Цей ресурс може бути використаний для представлення теоретичних матеріалів, організації самостійної роботи та здійснення контролю знань студентів.

Для можливості повноцінного використання Вікіпедії під час освітнього процесу Університетом було підписано меморандум про співпрацю з Громадською організацією "Вікемедіа Україна" (Додаток Є), метою якого є встановлення співпраці в галузі науково-освітньої та проектної діяльності через:

– Інтеграцію сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у освітній процес.

– Розширення практичних навичок, які отримують студенти в процесі навчання.

– Надання публічної значущості навчальній діяльності студента.

– Розширення вільного доступу до сучасних наукових знань.

– Зростання українського сегменту вільної енциклопедії «Вікіпедія».

Наведемо орієнтовні напрями організації діяльності учасників освітнього процесу вищого навчального закладу в межах електронного навчального середовища з використанням wiki-технології:

1. *Проект «Словник Грінченка та сучасність».* Мета – спільне створення інноваційних навчально-інформаційних матеріалів, поширення спадщини Бориса Грінченка, співпраця на рівні Університету. У рамках роботи з проектом можливі наступні види діяльності:

– колективна робота над візуалізацією слів з «Словаря української мови»;

– пошук матеріалів різного типу;

– пошук або створення відповідних відео та аудіо файлів ;

– пошук та вставлення посилань на інші Інтернет-джерела;

– робота з українськими та іноземними словниками;

– розповсюдження та обмін навчально-інформаційними матеріалами;

– спільний виступ на сцені (положення про конкурс, додаток).

2. *Проект «Віртуальний музей».* Мета - створення віртуального музею Бориса Грінченка. Робота за даним напрямком передбачає:

– створення сторінок - «віртуальних кімнат» музею;

– створення описів;

– пошук або створення відповідних відео та аудіо файлів;

– пошук та вставлення посилань на інші Інтернет-джерела;

– вставлення карт знань, QR-кодів;

– колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

3. *Проект «Грінченківські студії»*. Мета – публікація наукових доробок студентів, обговорення питань Студентського наукового товариства.. Робота за даним напрямком передбачає:

- створення публікацій;
- оперативне розповсюдження відомостей ;
- колективна робота над доповненням та уточненням публікацій;
- створення мережових відгуків;
- обговорення новин Університету та подій.

4. *Проект «Моя спеціальність – неповторна»*. Мета - активізація творчої, проектної, дослідницької діяльності студентів, представлення цікавих відомостей про спеціальності Університету та організація середовища спілкування, соціалізації та професійної орієнтації учнів. Робота за даним напрямком передбачає:

- створення та розповсюдження творчих матеріалів про спеціальності Університету;
- коментування та обговорення матеріалів;
- колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

5. *Проект «Це зробили наші руки»*. Мета - підтримка педагогічної практики, активізація творчої студентів, представлення цікавих інструкцій виготовлення іграшок, аплікацій тощо та організація середовища спілкування. Робота за даним напрямком передбачає:

- створення та розповсюдження творчих матеріалів для педагогічної практики;
- коментування та обговорення матеріалів;
- колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

6. *Проект «Наш Університет»*. Мета – неформальне подання інформаційних матеріалів про підрозділи університету, академічні групи,

організація середовища спілкування. Робота за даним напрямком передбачає:

- створення та розповсюдження творчих матеріалів для представлення підрозділів Університету;

- коментування та обговорення матеріалів;

- колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

7. *Проект «Арт галерея»*. Мета – подання творчих доробків студентів Інституту мистецтв, організація середовища спілкування. Робота за даним напрямком передбачає:

- створення та розповсюдження творчих матеріалів;

- коментування та обговорення матеріалів;

- колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

8. *Проект «Творимо добро»*. Мета – подання матеріалів про волонтерські заходи, організація середовища спілкування. Робота за даним напрямком передбачає:

- створення та розповсюдження про волонтерські заходи, що відбуваються в Університеті;

- коментування та обговорення матеріалів;

- колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

9. *Проект «З Києвом – для Києва»*. Мета – подання інформаційних матеріалів про соціальний проект, відображення новин, розкладу заходів та відомості про всі роки існування проекту в Університеті, організація середовища спілкування. Робота за даним напрямком передбачає:

- створення та розповсюдження матеріалів про соціальний проект «З Києвом – для Києва»;

- коментування та обговорення матеріалів;

- колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

10. *Проект «Грінченківські стипендіати»*. Мета – подання інформаційних матеріалів про талановитих студентів, що отримують іменну

стипендію Бориса Грінченка, організація середовища спілкування. Робота за даним напрямком передбачає:

- створення та розповсюдження матеріалів про талановитих студентів;
- коментування та обговорення матеріалів;
- колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

11. *Проект «Навчання магістрів з питань використання ІКТ».*

Мета – підтримка навчання магістрів, створення інноваційних навчально-інформаційних матеріалів, участь у спільних обговореннях, створення професійних портфоліо. У рамках роботи з проектом можливі наступні види діяльності:

- спільна робота з проектом;
- створення професійного портфоліо;
- участь в обговореннях;
- пошук матеріалів різного типу;
- пошук та вставлення посилань на інші Інтернет-джерела;
- робота з електронним середовищем Університету.
- розповсюдження та обмін навчально-інформаційними матеріалами;

12. *Проект «Я-студент».* Мета – створення відкритого навчального курсу для змістового модулю дисципліни «Вступ до спеціальності», співпраця студентів та викладачів, створення інноваційних навчально-методичних матеріалів, участь у спільних обговореннях, виконання практичних завдань. У рамках роботи з проектом можливі наступні види діяльності:

- ознайомлення з теоретичними матеріалами у зручному вигляді
- спільна робота з проектом;
- створення власної персональної сторінки;
- участь в обговореннях;
- пошук матеріалів різного типу;

- пошук та вставлення посилань на інші Інтернет-джерела;
- робота з електронним середовищем Університету;
- виконання спільних практичних завдань;

13. *Проект «Портфоліо викладачів».* Мета – подання відкритої інформаційних даних про викладачів Університету. У рамках роботи з проектом можливі наступні види діяльності:

- ознайомлення з е-портфоліо викладачів Університету;
- участь в обговореннях;
- робота з освітнім середовищем Університету.

Також створені такі проекти: «Навчальні курси», «Корпоративна культура», «Електронне освітнє середовище сучасної школи», «Tempus», «Електронне навчання», «Історія університету» для підтримки різних видів діяльності всіх учасників освітнього процесу Університету.

До основних правил роботи на Вікі-порталі відносяться:

1. *Коректність інформаційних матеріалів.* Користувачі Вікі-порталу несуть відповідальність за інформаційні матеріали, що додають – їх зміст, коректність та об'єктивність.

2. *Персоніфікованість учасників обговорення.* На сторінці обговорення необхідно підписуватися під коментарями, використовуючи підпис Вікі-порталу.

3. *Внесення виправлень.* Забороняється вносити змістові виправлення у висловлювання інших користувачів Вікі-порталу на сторінках обговорень та власних сторінках користувачів (не стосується орфографічних та технічних помилок).

4. *Послідовність подання інформаційного матеріалу.* У статтях потрібно формувати зміст від загального до часткового; від простого до складного; у порядку важливості, популярності, вірогідності; у хронологічному порядку — для історичних довідок.

Наведемо загальні рекомендації щодо створення статей та початку

роботи на порталі:

1. Загальні рекомендації щодо початку роботи на порталі:

– Здійснюйте авторизацію при кожному сеансі роботи. Реєстрація на Вікі-порталі відбувається автоматично, для входу в систему слід використовувати дані облікового запису з електронного навчання.

– Заповніть власну сторінку користувача. Скористайтесь відповідними шаблонами («Портфоліо викладача», «Сторінка студента»), це дозволить іншим користувачам познайомитися з Вами та залишати записи в розділі «Обговорення».

2. Загальні рекомендації щодо створення та оформлення статей:

– Виберіть проект, у якому зацікавлені. Основний принцип – особиста зацікавленість даною тематикою. Продумайте перелік джерел із вірогідними матеріалами з теми.

– Сформулюйте назву статті. Вибір назви статті - відповідальний момент. Пам'ятайте, що від назви статті залежить те, наскільки швидко читач знайде потрібний йому матеріал, і чи знайде його взагалі. Важливо - спочатку завжди дається назва статті, а вже потім вона створюється. Назва статті пишеться в однині та називному відмінку.

– Створіть статтю. Перед тим, як приступати до створення статті, з'ясуйте чи не існує статті за обраною тематикою. Якщо така стаття вже є, то ознайомтеся з її змістом та візьміть участь у доповненні та обговоренні матеріалів. Якщо стаття відсутня – творіть. Пишіть статті, що мали б високу ступінь привабливості для інших учасників проекту. Уникайте створення статей, на які ніхто не посилається, та статей, які нікуди не ведуть.

– Напишіть власний текст статті. Матеріал у статті необхідно подавати неупереджено та повно. У разі існування кількох точок зору всі вони повинні в рівній мірі бути відображені в статті. При великому обсязі статті, варто поділяти матеріал на розділи (умовно великою статтею можна

вважати статтю, що займає більше однієї сторінки екрану). Поділ дозволяє бачити загальну структуру статті і швидко знаходити потрібні дані в ній. На початку сторінки в автоматичному режимі формується зміст статті (перераховуються назви розділів та створюються посилання на них). Така структура також дозволяє окремо редагувати кожний розділ. Окремо слід створити: розділ «Література» та вказати список друкованих джерел (назва, автор, видавництво, рік видання, кількість сторінок), розділ «Посилання» та вказати джерела мережі Інтернет, розділ «Див. також» та вказати посилання на близькі за тематикою статті.

Результати функціонування Вікі-порталу за 2016 рік

За 2016 рік кількість статей збільшилась на **104** (загальна кількість – **66 365**), а кількість файлів, підготовлених студентами та викладачами Університету зросла на **4 777** одиниць (**17 484**), що призвело до збільшення кількості переглядів на третину, до **13 994 431**.

Таблиця 2.1.

Статистика сторінок Вікі-порталу Університету Грінченка

Статистика сторінок Вікі-порталу Університету	Період часу			
	Грудень 2013	Грудень 2014	Грудень 2015	Травень 2016
Статті	66 179	66 261	66 365	66 480
Сторінки	74 889	81 581	86 977	87 921
Завантажено файлів	6391	12 189	16 966	17 484
Редагування				
Кількість редагувань з моменту установки Київський університет імені Бориса Грінченка	104 519	130 151	151 587	155 353
Статистика користувачів				
Зареєстрованих користувачів	1272	2 274	2878	2968
Активні користувачі (Користувачі, які здійснили якусь дію протягом минулих 30 днів)	442	392	402	427
Усього переглядів (Перегляди не існуючих та спеціальних сторінок не	3 439 073	6 223 634	9 886 689	13 994 431

враховані)				
Переглядів на редагування	32,90	47,82	65,22	90,08
Сторінки, які найчастіше переглядають				
Головна сторінка	48 658	80 689	126 988	161 398

Динаміка розвитку Вікі-порталу

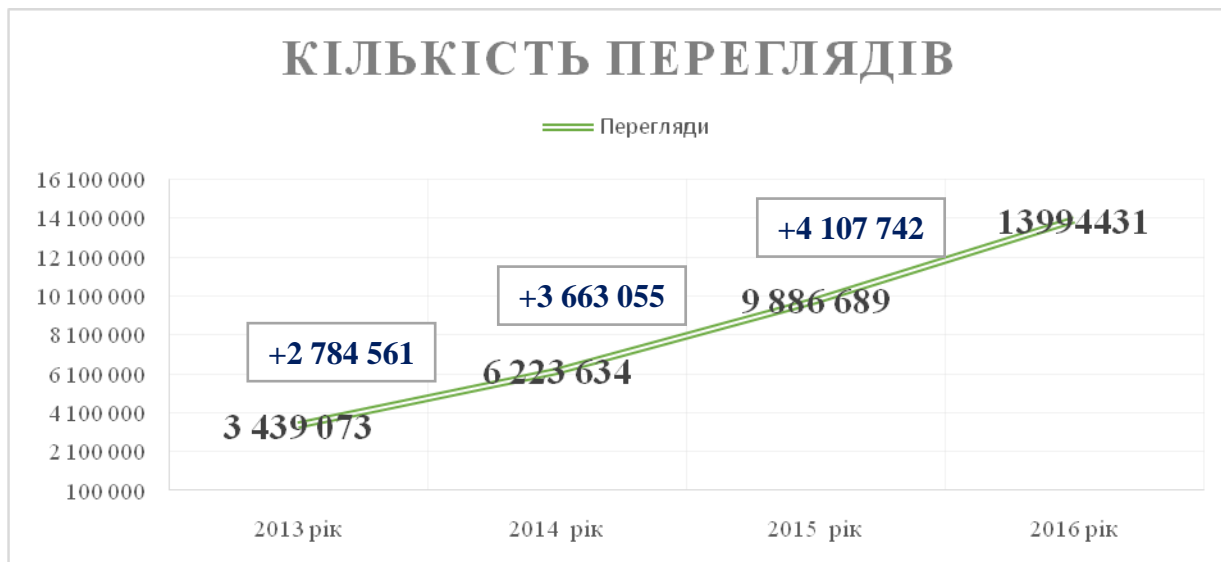

Рис. 2.11. Динаміка перегляду сторінок Вікі-порталу.

Вікі-орієнтоване середовище для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей застосовуються при організації освітнього процесу з різною метою: як персональний інформаційний менеджер; як засіб організації спільної роботи над великими проектами; як база даних – сховище колективного досвіду. Також таке середовище широко використовують у дистанційній формі навчання, для організації позааудиторної роботи [278].

За допомогою вікі-технології реалізується модель колективного гіпертексту, коли можливість створення та редагування будь-якої статті надається кожному із учасників освітнього процесу.

Використання вікі-технології в освітньому процесі дає змогу [319]:

- створити єдину платформу для надання енциклопедичних даних з певної галузі знань;
- активізувати використання й створення освітніх веб-ресурсів;

- організувати індивідуальну або групову роботу студентів і студентів;
- глибше вивчити потрібну галузь знань;
- скоротити час навчання й підвищити рівень підготовки студентів;
- підвищити ефективність навчання студентів.

Навчальний ефект wiki-технологія забезпечує також педагогічні принципи подання матеріалу, що реалізуються відповідними особливостями гіпертексту. Наприклад, можливість поєднання матеріалів декількох довідникових та енциклопедичних видань в одній статті забезпечує принцип поліглоту. Різні трактування одного й того ж поняття у різних довідниках різних авторів можна зв'язати гіпертекстовими посиланнями. Ці зіставлення доповнюють одне одного, поглиблюють розуміння понять, підштовхують до самостійного порівняння й осмислення матеріалу [317]. Такий підхід допомагає у навчанні студентів співпраці, сприяє інтеграції теорії і практики в навчальному процесі, зміщує вектор відповідальності за процес навчання у бік студентів, оптимізує процес передачі знань, створює реальну ситуацію для здобуття професійного досвіду.

При створенні електронного навчального курсу є можливість, крім статичних текстових та мультимедійних матеріалів, підготовлених автором курсу, використовувати посилання на зовнішні інформаційні ресурси, доступні через мережу Інтернет, у тому числі – і на сторінки різних Вікіпедій. Такі інформаційні ресурси будуть постійно оновлюватися різними користувачами, і студенти зможуть:

- спостерігати за динамікою цих змін;
- активно брати участь у редагуванні контенту цих сторінок, використовуючи знання, отримані в процесі опанування матеріалів курсу.

У цьому випадку студентів будуть "оцінювати" не лише розробники ЕНК, але всі інші відвідувачі цієї сторінки. Це дозволить, з одного боку,

більш відповідально ставитися до своєї роботи, а з іншого- більш високо оцінювати набуті знання.

При реєстрації на Вікі-порталі автоматично створюються власна сторінка учасника, яку можна використовувати для організації самостійної роботи – розміщувати різні плани, перелік статей, над якими працюєте, корисні посилання, виконані домашні завдання, рефлексії, коментарі викладача та ін. Такі сторінки є свого роду електронними портфоліо, де зосереджена вся навчальна діяльність студента. Таким чином викладачу нескладно визначити наскільки учень активно приймає участь в освітньому процесі.

В середовищі підтримуються колективні та індивідуальні комунікації. Існує декілька способів організації індивідуальної комунікації. Перший з них – використання власної сторінки обговорення. Інший спосіб налагодження індивідуальної комунікації – створення власного списку спостереження. При внесенні змін та доповнень в статті, які додано до списку спостереження, з'явиться повідомлення щодо автора, дати, часу та характеру правок. В разі необхідності, ми можемо додавати коментарі на відповідній сторінці обговорення.

В розробленій моделі враховані вищезазначені напрямки застосування wiki-середовища при організації освітнього процесу, далі наведені приклади реалізації – організація співпраці та комунікації учасників освітнього процесу, використання відкритих портфоліо, створення MOOC тощо.

Висновки до другого розділу

Для усунення суперечностей, що були виявлені на концептуальному рівні, та відповідно до мети дослідження доцільною є розробка моделі організації навчального середовища університету з використанням wiki-технології для підтримки проектної діяльності.

Під час проектування wiki-орієнтованого навчального середовища

використано функціональний підхід, що, у свою чергу, дає можливість отримувати всебічне уявлення про діяльність вищого навчального закладу з різних точок зору щодо: *організаційної* – доступ суб'єктів до функцій і елементів процесів навчального середовища в цілому; *функціональної* – елементом якого процесу є та чи інша функція кожного учасника; *інформаційної* – які дані необхідні для виконання тієї чи іншої функції учасника; *процесної* – які функції об'єднані в процес, які дані необхідно передавати від функції до функції у рамках процесу, про взаємодію учасників процесу. Для створення функціональної моделі використано методологію функціонального моделювання IDEF0 (Integrated Definition Function Modeling, методологія функціонального моделювання і графічного описання процесів). Під час аналізу функціональної структури враховані і такі дидактичні характеристики навчального середовища як: зберігання та опрацювання відомостей, що отримують та передають суб'єкти навчального середовища; доступ до значної кількості джерел ресурсів; рівень навичок колективної, індивідуальної співпраці та комунікації.

За підтримку функціонування різних напрямів навчальної діяльності розробленого електронного навчального середовища відповідають учасники освітнього процесу: науково-педагогічні працівники створюють особисте електронне портфоліо; студенти долучаються до участі в проектах; координатори наповнюють описи проектів та організують електронну співпрацю учасників.

Технологічна компонента wiki-орієнтованого навчального середовища повинна відповідати таким загальним вимогам: *адаптованість* – налагодження системи відповідно до потреб окремої установи освіти; *розподіленість* – ефективна робота в умовах територіальної віддаленості підрозділів; *масштабування* – ефективна робота в рамках як одного підрозділу, так і всієї системи; *функціональна*

звітність – представлення даних відповідно до нормативних вимог та у формі, зручній для прийняття стратегічних і тактичних рішень;
модульність – можливість поетапного впровадження системи;
відкритість – можливість взаємодії з іншими системами, що працюють в університетах.

До переваг використання wiki-технології для створення навчального середовища з метою підтримки проектної діяльності студентів відносяться:

- 1) відкрита платформа для реалізації освітніх технологій, орієнтованих на активну діяльність усіх учасників освітнього процесу;
- 2) розміщення різноманітних освітніх веб-ресурсів, комунікації, співпраці для створення спільних матеріалів;
- 3) можливість багатократно редагувати текст дозволяє залучати різних користувачів до створення статей та дає можливість постійно оновлювати і вдосконалювати їх;
- 4) наявність історії обліку змін, що були внесені до змісту сторінки, та можливість повернутися до попередньої версії;
- 5) наявність сторінки обговорень до кожної статті, де будь-хто може залишити свої коментарі, допоможе врахувати думки інших користувачів щодо поданої теми.

Ураховуючи зазначені переваги відповідно до функціонального аналізу розроблена модель організації wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей. Відповідно до моделі визначено структуру wiki-орієнтованого середовища Київського університету імені Бориса Грінченка.

Було окреслено шляхи використання wiki-технології у навчальному середовищі учасниками освітнього процесу: *пасивна діяльність* (ознайомлення з навчальними матеріалами, інструкціями, презентаціями,

відео тощо); *активна діяльність* (співпраця – спільне створення матеріалів, участь у проєктах тощо, обговорення – проєктів, проблемних питань, рефлексія, розвиток критичного мислення – аналіз оцінювання матеріалів для наповнення проєктів, формування е-портфоліо – електронні «візитівки», що містять дані про різні аспекти освітньої діяльності, відомості про наукову роботу, професійний розвиток, навчальну діяльність та персональні дані).

У 2011 році – на основі аналізу опитування – створено Вікі-портал Київського університету імені Бориса Грінченка (<http://wiki.kubg.edu.ua>) як платформу реалізації освітніх ініціатив активних учасників освітнього процесу та для підтримки проєктної діяльності студентів. Кількість статей на Вікі-порталі стабільно збільшується, загальна кількість – 66 365, а кількість файлів, підготовлених студентами та викладачами Університету зростає та становить 17 484, що призвело до збільшення кількості переглядів до 14 млн. (станом на травень 2016 р.).

Відповідно до розробленої моделі та потреб учасників освітнього процесу на Вікі-порталі створено та підтримуються різні групи проєктів. Проєкти Вікі-порталу постійно доповнюються відповідно до потреб учасників освітнього процесу Київського університету імені Бориса Грінченка, виявлення яких відбувається за допомогою опитувань. До основних функцій wiki-орієнтованого навчального середовища можна віднести: інформаційну (забезпечення відкритого доступу до інформаційних ресурсів та створення умов для комунікації і співпраці), інтегративну (реалізація внутрішніх зав'язків), комунікаційну (підтримка зав'язків у межах системи, а також із «зовнішніми» інформаційними просторами), культуроформуєчу (у контексті розуміння культури, зокрема, інформаційної культури).

Для оцінювання wiki-орієнтованого навчального середовища були розроблені критерії, що враховують законодавство України, рамки

кваліфікації, європейські стандарти якості освіти та потреби учасників освітнього процесу: відповідність потребам освітнього процесу університету; забезпечення відкритості та простоти доступу; наявність навчальних курсів, що відповідають програмованим результатам навчання; забезпечення зворотного зв'язку між усіма учасниками освітнього процесу, шляхи комунікації; забезпечення спільної роботи; адаптивність відповідно до поточних потреб; позитивний вплив на загальний рейтинг університету; наявність мотиваційної функції; ефективне координування функціонування навчального середовища; забезпечення технічної підтримки навчального середовища.

РОЗДІЛ III. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ WIKI-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА УНІВЕРСИТЕТУ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У розділі визначено принципи організації співпраці учасників освітнього процесу у wiki-орієнтованому навчальному середовищі, описано основні компоненти методики використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей, висвітлена можливість використання Вікі-порталу як засобу відкритої презентації результатів індивідуальної та групової освітньої діяльності науково-педагогічних працівників та студентів, застосування Вікі-порталу для організації відкритих навчальних онлайн курсів.

Модель слугує підґрунтям для розроблення основних компонент методики використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей. Метою використання wiki-орієнтованого навчального середовища є формування навичок співпраці та комунікації студентів гуманітарних спеціальностей. Зміст навчання добирається з врахуванням потреб формування: *професійних компетентностей* відповідно до змісту освітніх програм навчання студентів гуманітарних спеціальностей (філософія, журналістика, історія, міжнародні відносини, філологія) – анотації електронних навчальних курсів (з поступовою трансформацією їх у відкриті навчальні онлайн курси), підтримка дисципліни «Вступ до спеціальності» (змістовий модуль «Я студент»), «Моя спеціальність неповторна», «Навчання магістрів з питань використання ІКТ», електронне портфоліо, педагогічна практика; *ключових компетентностей* (управління людьми, координація дій з

іншими, емоційний інтелект, взаємодія, ведення перемовин, ухвалення рішень) – навички XXI століття, представницькі проекти, «Словник Бориса Грінченка та сучасність» тощо. Форма організації – індивідуальні проекти, робота в парах, робота в групах, колективні проекти. Методи навчання – метод проектів, peer-to-peer (пірінгове навчання), case-study (метод кейсів), storytelling (сторітелінг), flipped class(перевернутий клас). Засобами навчання є відповідні wiki-ресурси.

3.1. Принципи організації співпраці учасників освітнього процесу у wiki-орієнтованому навчальному середовищі для підтримки проектної діяльності

Особистісний підхід у навчанні передбачає врахування потреб та особливостей кожного студента, створення умов для підвищення їхньої внутрішньої мотивації до навчання, побудову індивідуальної траєкторії навчання з постійним уточнення особистісних освітніх цілей. При цьому особливого значення набувають такі технології, як гуманно-особистісні, співпраці, вільного виховання. Технології співпраці реалізують демократизм, рівність, партнерство в суб'єктних відносинах педагога і студента/студентів між собою, і сьогодні потребують особливої уваги з боку педагогічної спільноти.

Питанням розвитку співпраці, співробітництва у навчанні або «коллабораційного навчання» присвячено праці відомого швейцарського психолога і філософа Жана Піаже, який зазначав, що співробітництво у навчанні відіграє вагомий роль у конструктивному когнітивному розвитку тих, хто навчається. Його теорія набула продовження в інших наукових працях, зокрема теорії Л. Виготського [148], що підкреслює важливість співробітництва у забезпеченні особистого розвитку. Значний внесок у сучасну педагогічну теорію спільного навчання зробив відомий український педагог А. Макаренко [230], який вважав, що у процесі соціалізації головне

місце посідає вміння особи контактувати та співпрацювати з іншими. Питання розвитку співробітництва у навчанні на пострадянському просторі досліджував російський педагог В. Дьяченко [167]. Але найбільшого поширення співробітництво у навчанні набуло починаючи з 90-тих років ХХ ст., зокрема з розвитком мережі Інтернет, особливо технологій Веб 2.0. Теоретичні та практичні засади співробітництва у навчанні розглядаються у роботах Dillenbourg[25], Smith В. та MacGregor Т. [84], McManustaAiken[60], McGuffin та Olson [61], Thomas, Funaro [96], М. Baker А. Blaye та С. O'Malley [25].

У педагогічній літературі виділяють такі стандартні види взаємодій у освітньому процесі, які постійно повторюються, незалежно від особи викладача, предмета навчання, складу і характеристики навчальної групи студентів:

- передавання відомостей викладачем – сприйняття (несприйняття) відомостей студентом;
- організація навчальної діяльності (спільний пошук викладачем і студентами відповіді на окреслені питання плану; організація викладачем самостійної діяльності студента та ін.);
- оцінка з боку викладача рівня підготовки студента до навчальних занять, іспитів, майбутньої професійної діяльності.

Спільна робота студентів в малих групах – це важлива складова ефективного навчання, оскільки в сучасному суспільстві значну частину свого життя людина проводить в малих групах, де розподілені ролі та визначені відповідні цілі для розв'язування різних завдань: від соціальних – у родині та суспільстві до виробничих, коли над вирішенням складних проблем працюють колективи. Спільна робота в групі – це значно більше, ніж просто «робота разом». Головне завдання в організації співпраці студентів – визначення спільної мети у процесі навчання, що поділяють усі, та чітке розподілення ролей для вирішення проблеми та завдань.

«У ситуації навчання в співпраці взаємодія визначається взаємозалежністю позитивної мети й індивідуальної відповідальності» [43].

Ефективна співпраця студентів у навчанні дозволяє їм навчатися та навчати один одного в умовах «реального» світу. «На 90-ті роки 20 століття дослідження організацій у всьому світі показали, що вміння організувати роботу в команді стало найбільш цінною характеристикою компетентності керівництва» [45].

Формування навичок співпраці є стратегічним завданням модернізації сучасного навчального процесу. Воно займає певний час та потребує спеціальних вмінь від всіх учасників освітнього процесу, особливо за умов інтегрування інформаційно-комунікаційних технологій у освітній процес.

За умов традиційного навчання студенти виконують завдання й отримують відповідні індивідуальні оцінки. Така модель навчання не забезпечує їхню повну готовність до здійснення професійної діяльності в сучасних ринкових умовах, де вони повинні приймати рішення та працювати в команді для виконання завдань, які є занадто складними для самостійного вирішення окремими особами. У сучасному взаємопов'язаному світі бізнесу з метою впровадження реальних проєктів, необхідне співробітництво між компаніями та співпраця людей з різних частин світу. Цей тип діяльності вимагає навичок ефективного співробітництва, вмінь результативно працювати в команді та інтеграції власного досвіду й ідей в єдине спільне рішення.

Організація ефективної співпраці допомагає студентам сформувати такі важливі навички, як ведення переговорів та обговорення проблем, розв'язування конфліктів, прийняття кінцевого очікуваного результату, розподіл завдань, прийняття думок та ідей інших, і інтегрування ідей в єдине ціле, відповідальність за прийняте колективне рішення, розв'язування реальних завдань. Співпраця студентів має проєктуватися викладачем так, щоб їх навчальна діяльність була взаємозалежною, передбачала ситуації,

коли всі студенти, виконуючи завдання в певній ролі, роблять свій внесок у досягнення командного успіху. Ефективність організації співпраці у навчанні можна оцінювати за такими ознаками:

- робота студентів, організована в парах або малих групах,
- передбачена спільна відповідальність студентів за процес навчання,
- діяльність студентів є взаємозалежною,
- передбачена необхідність прийняття студентами спільних рішень, що стосуються змісту, процесу або результату (продукту) їх спільної діяльності.

Розглянемо, як забезпечується кожна із ознак ефективної співпраці студентів у процесі навчання.

Студенти будуть ефективно співпрацювати, коли їхня діяльність передбачає роботу в парах або групах, для: обговорення питання, вирішення проблеми, створення продукту.

Водночас такі навички не формуватимуться, якщо студенти будуть виконувати свою роботу поодиноці, вся група студентів не братиме участі в обговоренні проблеми, кожен студент виконуватиме своє індивідуальне завдання та відправлятиме його результати викладачеві для отримання зворотного зв'язку та відповідної оцінки.

У студентів формуються навички спільної відповідальності, якщо вони працюють у парах або групах над створенням спільного продукту, дизайну або відповіді. Спільна відповідальність більше, ніж звичайна допомога один одному: студенти повинні спільно виконати роботу і мати спільну відповідальність за її результати.

Студенти приймають важливі рішення спільно, коли вони мають вирішити важливі питання, які будуть спрямовувати їхню подальшу спільну роботу. Спільними вважаються рішення, які стосуються та визначають зміст, процес або результат (продукт) діяльності студентів:

– *Зміст*: студенти повинні використовувати свої знання для того, щоб прийняти спільне рішення, яке впливатиме на академічний зміст їхньої спільної роботи, такі як прийняття певного висновку з теми, який вони будуть писати, або прийняття гіпотези, яку вони будуть випробовувати.

– *Процес*: студенти мають планувати свою спільну діяльність, тобто визначати що та коли вони будуть робити, які інструменти використовуватимуть, визначати ролі та обов'язки членів команди.

– *Продукт*: студенти повинні додати принципові проектні рішення, які вплинуть на природу і якість спільних продуктів діяльності.

Діяльність студентів є взаємозалежною, коли всі студенти беруть участь в роботі команди для досягнення спільного успіху. Під час виконання завдання часто на групу студентів може покладатися спільна відповідальність за результат, але на практиці при цьому робота не поділяється пропорційно: один чи два студенти можуть виконати завдання за всю групу, а решта – для результату просто «дописатися». Для уникнення такої ситуації необхідно структурувати навчальну діяльність так, щоб вимагати участі всіх студентів у процесі організації спільної роботи. Наприклад, під час створення спільного продукту кожний студент обов'язково готує свою частину, тоді результат їхньої спільної діяльності є взаємозалежним.

Більшість взаємозалежних результатів діяльності містить два рівні відповідальності:

– *Індивідуальна* відповідальність: кожен член команди відповідає за завдання, які він або вона повинні виконати в межах групового завдання. Роль кожного студента в команді має важливе значення.

– *Групова* відповідальність: студенти повинні працювати разом для отримання кінцевого продукту або результату. Студенти мають спілкуватися, обговорювати і домовитися про процес, дизайн, висновки та результати їхньої діяльності.

Важливо, щоб робота в групах була побудована так, щоб студенти планували свою діяльність разом і визначали в їхньому спільному результаті роль кожного ще на етапі планування. Наприклад, якщо кожен студент несе відповідальність за слайд презентації, а у фінальній презентації окремі слайди просто зібрані разом, це не вважається взаємозалежним результатом. Заклучна презентація буде взаємозалежною, якщо студенти працюватимуть над нею разом для представлення процесу дослідження за її використання, або обговорюватимуть основну ідею відповідного дослідження. У цьому випадку, окремі студентські слайди повинні бути розроблені ними як частина єдиного цілого.

Сьогодні інформаційно-комунікаційні технології активно використовуються у всіх галузях життя людини в сучасному суспільстві, в тому числі в освіті, і є каталізатором змін, що впливають на систему навчання, починаючи зі змісту і закінчуючи формами та методами навчання. Саме їх розвиток дозволив повернутися до розробки нових освітніх технологій у середній та вищій школі, що базуються на ефективній співпраці. Так, після відкриття технологій Веб 2.0 виникло поняття «*e-collaboration*», коли весь світ почав рухатися в напрямку обміну інформаційними даними у режимі реального часу та за допомогою інтегрованих систем обміну даними. Однак незважаючи на те, що поняття «електронна співпраця» почало використовуватися ще в кінці 1990-х років, воно залишається ще недостатньо досліджуваним [116]. Як у наукових, так і в практичних галузях існує багато різних поглядів на те, що розуміють під поняттям «електронна співпраця», і чим вона відрізняється від традиційної співпраці. В академічних визначеннях префікс «e-» в основному вказує на використання інтернет-технологій, а в практичних поняттях має широкий спектр визначень, які відносяться до будь-яких електронних технологій.

Структуру спільної діяльності викладача і студентів у навчальному процесі Г. Беленька зображає схематично (рис. 2.31.): [116]

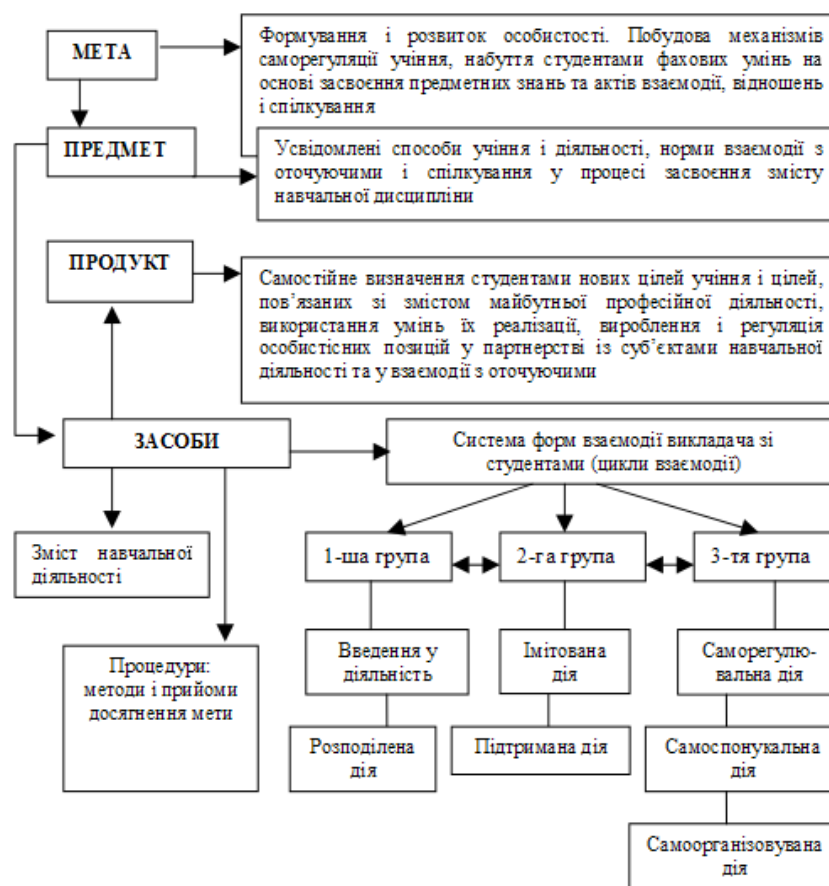

Рис. 3.1. Структура спільної діяльності викладача та студентів.

У нашому дослідженні в ході навчальної взаємодії провідною стала електронна співпраця студентів.

Отже, електронна співпраця – це комплекс заходів, спрямованих на підтримку взаємодії між людьми в електронному вигляді за допомогою мережі Інтернет, які спільно працюють над вирішенням спільних завдань. На відміну від усталеного англомовного терміну, українськомовний використовується дуже рідко.

Можна виділити три ознаки класифікації е-співпраці:

- час;
- вид зв'язку;
- кількість передавачів і приймачів.

Електронна співпраця об'єднує людей в електронному вигляді через Інтернет із використанням таких сервісів, як, наприклад, електронна пошта, соціальні мережі, блоги, wiki, спільні Інтернет-документи тощо. Це

дозволяє користувачам спілкуватися та вирішувати спільні завдання в будь-який час у будь-якому місці. Люди з різних місць навчального закладу, міста, країни чи континенту можуть обмінюватись інформаційними даними та повідомленнями, працювати над спільними електронними документами, вчитися разом, приймати спільне рішення та вирішувати проблеми, що з'являються.

До *основних складових*, які визначають електронну співпрацю належать:

- Спільне завдання, яке можна розбити на частини;
- Список ролей, які допоможуть виконати окремі частини спільного завдання;
- Технології та сервіси електронної співпраці;
- Особи, залучені до виконання спільного завдання;
- Певні компетентності, якими володіють особи, що залучаються до співпраці;
- Фізичне (матеріальне) навколишнє середовище, що оточує залучених осіб;
- Соціальне навколишнє середовище.

До *сервісів*, функцією яких є електронна співпраця, можна зарахувати:

- телефонну конференцію (теж сприяє обміну відомостями, але в інтерактивній формі);
- відео- (і аудіо-) конференцію – обмін відео та аудіо за допомогою комп'ютерних мереж;
- он-лайн зустрічі – обмін повідомленнями в режимі реального часу;
- веб-форум – інтернет-сервіс, популярний вид спілкування в Інтернеті. На форумі створюються теми для спілкування, що робить його кращим за чат. Всі, кого цікавить певна інформація, можуть зручно й швидко переглянути її на форумі;

- миттєве повідомлення – мережний сервіс для обміну текстовими повідомленнями між користувачами за допомогою комп'ютерів або інших пристроїв через комп'ютерні мережі;
- чат – мережний сервіс для швидкого обміну текстовими повідомленнями між користувачами Інтернету у режимі реального часу;
- блог – це веб-сайт, що містить записи, зображення чи мультимедіа, які регулярно додаються;
- інтернет-портал – сайт, що надає користувачеві Інтернету різні інтерактивні сервіси, які працюють у рамках єдиного сайту;
- wiki-сайт для швидкого створення та редагування колективного гіпертексту;
- електронні списки розсилки – сервіс Інтернету, що надає можливість об'єднати певну кількість людей в єдину закриту групу розсилки;
- «білу дошку» – інтернет-сервіс для розміщення файлів, що використовуються спільно, на екрані «спільної записної книжки» або «білій дошці»;
- групу новин – це загальнодоступні дискусійний форум, як наприклад клуб за інтересами, який формуються у формі каталогу;
- карту розуму – сервіс для створення схем, на яких відображають слова, ідеї, завдання, або інші елементи, розташовані радіально навколо основного слова або ідеї;
- соціальну мережу – соціальна структура, утворена особами або організаціями, яка дозволяє надсилати повідомлення різного типу та відображати різні зв'язки між ними через різноманітні соціальні взаємовідносини.

Порівняємо сервіси Веб 2.0, призначені для організації електронної співпраці (табл. 3.1) [140]:

Таблиця 3.1.

**Порівняльна таблиця сервісів, які призначені для підтримки
електронної співпраці**

Користувачі можуть	Блоги	Wiki	Веб-форуми	Соціальні мережі	Карти розуму	Білі дошки	Онлайн зустрічі	Інтернет-документи
Поділитися з іншими своїми думками, ідеями, та проектами	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Поділитися з іншими гіперпосиланнями на веб-сайти	☒	☒	☒	☒	☒	☒		☒
Спонукаати інших до висловлення своїх думок та редагувати висловлювання інших		☒			☒			☒
Видозмінювати, доповнювати та видаляти контент, створений іншими		☒			☒			☒
Створювати багаторівневі (багатосторінкові) веб-сайти		☒		☒				
Створювати лінійні документи, в яких записи розміщуються у хронологічному порядку у вигляді щоденника	☒			☒				

Можна спроектувати різні сценарії організації електронної співпраці студентів на основі зазначених ознак її ефективності. Розглянемо деякі з

них.

Приклад електронної співпраці студентів під час виконання індивідуального навчально-дослідного завдання :

Спочатку студенти діляться на групи по 2-3 особи та обирають назву. Потім групи обирають тему, яку будуть досліджувати та записують у документ (рис. 3.2.) (який викладач готує завчасно).

The screenshot shows a Google Docs interface. The main document contains a table with the following data:

№	Тема	Назва групи	Посилання	№
1	Інтерактивна дошка (SMART Board): базові функції та їх використання.			10,3
2	Безпроводний графічний планшет: призначення та загальна характеристика.			7,4
3	Документ-камера: призначення, загальна характеристика та можливості використання в навчальному процесі.			8,1
4	Система інтерактивного тестування: призначення, загальна характеристика та			1,5

On the right side, there is a chat sidebar with four messages from 'Лілія Варченко':

1. Оберіть тему, яку буде досліджувати
2. Впишіть в цьому стовпці назву своєї групи
3. Додайте до цього стовпця посилання на виконану роботу.
4. Перейдіть до обговорення статті за вказаним номером. Для цього перейдіть за посиланням студента, що опрацював дану тему.

Рис. 3.2. Спільний документ для заповнення студентами.

Потім кожній групі дається час для дослідження обраної теми. Після того як частина матеріалів знайдена, студенти реєструються на Wiki-порталі університету (wiki.kubg.edu.ua) та по шаблону заповнюють свою сторінку (рис 3.3.).

Зміст (розкрити)	
1 Загальні відомості	
1.1 ПІБ	
1.2 Спеціальність	
1.3 Група	
2 Про себе	
3 Зв'язок	
4 Вправа	
5 Web сторінка	
6 Участь в конференціях	
7 Участь в олімпіадах	
8 Участь в соціальних проєктах	
9 Участь в благодійних акціях	
10 Участь в університетських виставках	
11 Промислові діяльності	

Загальні відомості

ПІБ

Спеціальність

Група

Про себе

Зв'язок

Скуре

Web сторінка

Посилання на сторінку (власний сайт, мережа, тощо)

Участь в конференціях

Участь в олімпіадах

Участь в соціальних проєктах

Рис. 3.3. Шаблон заповнення персональної сторінки студента.

Потім студенти створюють статтю на Wiki-порталі університету з назвою обраної теми та разом над нею працюють, для зручності створений шаблон (рис. 3.4.).

Загальні відомості про авторів	[ред.]
ПІБ <small>(Прізвище ім'я та по батькові студента)</small>	[ред.]
Група <small>(шифр групи)</small>	[ред.]
Загальні відомості про роботу:	[ред.]
Тема <small>(вказати тему дослідження)</small>	[ред.]
Актуальність <small>(описати актуальність обраної теми)</small>	[ред.]
Об'єкт <small>(описати об'єкт дослідження)</small>	[ред.]
Предмет <small>(описати предмет дослідження)</small>	[ред.]
Мета <small>(вказати мету дослідження)</small>	[ред.]
Вступ	[ред.]
Текст роботи	[ред.]
<small>(Основну інформацію дослідження описати у даному розділі, використовувати заголовки для автоматичного формування змісту)</small>	
Висновки	[ред.]
<small>(Зробити висновки після проведення дослідження)</small>	
Посилання на використані джерела	[ред.]
<small>(додати посилання на сайти інформацію з яких використовували)</small>	

Рис. 3.4. Шаблон оформлення дослідження.

Також студенти мають можливість оцінити свою роботу за формою оцінювання (табл. 2.4). Після завершення створення статті та її збереження, посилання на неї студенти розміщують у початковому документі (рис. 3.2).

Після цього студенти переглядають номери у останньому стовпці документа. Це номери тем, які потрібно переглянути та оцінити, тобто потрібно перейти на сторінку обговорення даної теми та викликати шаблон (3.5) та заповнити відповідні дані.

Зміст [сховати]	
1	ПІБ
2	Коментар
2.1	Найкраще у статті на мою думку
2.2	Додаткова інформація
2.3	Моя оцінка роботи

ПІБ

Коментар

Найкраще у статті на мою думку

(описати три пункти, що найбільше зацікавило у статті)

Додаткова інформація

(додати посилання на інформацію по темі, яка не розкрита у статті(не менше 2 посилань))

Моя оцінка роботи

(вказати об'єктивну оцінку роботи, за необ'єктивну оцінку, коментар не буде зарахований)

Рис. 3.5. Шаблон оформлення сторінки для обговорення роботи.

Викладачу дуже легко перевіряти роботу тому, що кожна стаття створена на вікі-сайті має історію редагувань та можна визначити внесок кожного студента у виконання роботи.

Розглянемо приклад співпраці студентів з використанням блогу:

Викладач створює блог на потрібну тему, після чого студенти підписуються на блог. Дописом на блозі може бути тема твору, який студенти мають написати разом по одному реченню, додаючи коментарі до допису.

Викладач може легко перевірити активність усіх учасників обговорення та поставити оцінку. Під час оцінювання викладач враховує якість твору та внесок кожного під час спільного виконання завдання.

Також можуть бути інші варіанти використання блогів для організації співпраці студентів.

–Викладач об'єднує студентів у групи по 2-3 особи та дає завдання: знайти в Інтернеті різні означення основних термінів певної теми; виділити суттєві та несуттєві ознаки кожного означення, скласти власний термінологічний словник. Створити порівняльну таблицю термінів, знайдених самостійно та іншими студентами в групі, поданих у термінологічному словнику курсу. Потім усі студенти разом складають загальний термінологічний словник. Для зручності виконання цього завдання викладач може використати групи у соціальних мережах.

–Викладач створює дошку (наприклад, ресурс – <http://linoit.com>) для обговорення проблеми, студенти додають стікери з власними варіантами вирішення проблеми. Потім разом з викладачем формують оптимальний варіант.

–Викладач створює карту знань з дисципліни (наприклад, ресурс – <http://www.mindmeister.com>) допомагає зареєструватись студентам. Пропонує студентам теми і вони разом працюють над створенням опорного конспекту до іспиту з дисципліни. Від кожного студента залежить те, яким якісним буде спільний опорний конспект.

–Викладач об'єднує студентів у групи по 4-5 осіб. Кожен студент отримує тему дослідження. Після закінчення дослідження теми, студент за допомогою ресурсів для проведення вебінарів (наприклад, ресурс – dimdim.com), ознайомлює з результатами інших членів групи. Потім група разом повідомляє іншим спільно ті теми, що досліджувались у групі. Викладач враховує в оцінку, те, як студент зміг донести тему групі та наскільки вона досліджена.

–Викладач формулює тему дискусії та створює групу в Skype для обговорення. У встановлений час відбувається відеоконференція. Викладач враховує в оцінку активність кожного студента під час обговорення.

3.2. Впровадження проектної методики на основі wiki-орієнтованого навчального середовища

Ринок праці вимагає від студентів володіння навичками 21 століття, тому сучасна освіта повинна формувати вміння працювати в команді, брати на себе відповідальність за рішення, бути відповідальним, проактивним, навчитися вирішувати проблеми, тобто в ВНЗ їх слід формувати та створювати відповідні умови за допомогою ЕНС. Саме тому воно має містити складову для проектної роботи, оскільки метод проектів дозволяє такі навички сформувати. Такою складовою є Вікі-портал, оскільки основним призначенням Вікі є спільна робота та відображення результатів співпраці.

Метод проектів передбачає можливість вирішення деякої проблеми. У ньому необхідно, з одного боку, використовувати різноманітні методи, засоби навчання, а з іншого - інтегрування знань, умінь з різних галузей науки і мистецтва. Методом завбачено певну сукупність навчально-пізнавальних прийомів, що дозволяють вирішити ту чи іншу проблему шляхом самостійних дій студентів з обов'язковою презентацією чи представленням отриманих результатів, що сприяє використанню дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за своєю суттю.

Метод проектів – це метод, в основі якого лежить розвиток пізнавальних, творчих навичок студентів, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, критично мислити [254].

Мета використання методу проектів полягає у формуванні навичок ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій при навчанні студентів за допомогою інноваційних педагогічних технологій, якими передбачається самостійна (індивідуальна чи групова) дослідницько-пошукова діяльність студентів.

Результатом ефективного навчання за методом проектів є розроблення та захист власного Портфоліо навчального проекту, подальша розробка якого передбачає використання інформаційно-комунікаційних технологій та відповідність спеціальним вимогам до змісту, подальше впровадження спланованого проекту при навчанні студентів [256].

Під час позакласних занять навчальні проекти доцільно розглядати як спільну навчально-пізнавальну, дослідницьку, творчу або ігрову діяльність студентів, що мають спільну мету, застосовують ті ж самі методи і способи діяльності, спрямовані на досягнення спільного реального результату, необхідного для вирішення деякої вагомій проблеми. Для більш ефективного навчання діяльність студентів необхідно урізноманітнювати, практикувати роботу в парах, групах та індивідуальну.

Папка проекту – це комплект інформаційних, дидактичних і методичних матеріалів до навчального проекту, розроблений з метою його ефективної організації та навчання з теми, яка відповідає навчальній програмі базового курсу [254].

Ці матеріали створюються викладачами та студентами під час позакласних занять з використанням комп'ютерних технологій (засобів створення мультимедійних комп'ютерних презентацій, текстового та графічного процесорів, табличного процесора, комп'ютерних програм для створення публікацій і веб-сайтів, здійснення пошуку інформації в Інтернеті, роботи з електронною поштою тощо).

Наведемо приклади проектів Вікі-порталу (табл. 3.2).

Таблиця 3.2.

Проекти Вікі-порталу Київського Університету імені Бориса Грінченка

Проект	Опис
	<p>Відкритий ресурс для подання й ознайомлення зі студентськими науковими доробками: науковими статтями та рецензіями на них, які може залишити кожний з метою їх обговорення та покращення.</p> <p>Ресурс висвітлює діяльність студентського</p>

	<p>наукового товариства, яке успішно функціонує в Київському університеті імені Бориса Грінченка</p> <p>Адреса проекту: http://wiki.kubg.edu.ua/Грінченківські_студії</p>
 <p>Це зробили наші руки</p>	<p>Проект створений для талановитих людей, які можуть викладати свої роботи і для тих хто прагне творчо розвиватися на прикладі своїх колег. Студенти розміщують на цьому ресурсі інструкції для створення різних доробок власними руками, щоб поділитися власним досвідом</p> <p>Адреса проекту: http://wiki.kubg.edu.ua/Це_зробили_наші_руки</p>
 <p>Віртуальний музей</p>	<p>Проект, присвячений життю та творчості Бориса Дмитровича Грінченка, на якому відображено багато цікавих даних про життя великого педагога та он-лайн версії його творів</p> <p>Адреса проекту: http://wiki.kubg.edu.ua/Віртуальний_музей</p>
 <p>Творимо добро</p>	<p>Завданням проекту є висвітлення благодійних акцій, що проводяться грінченківцями. Грінченківці знають: щоби творити добрі та великі справи, не потрібні великі кошти та можливості, необхідна тільки небайдужість кожної окремої людини. Творити добро просто, якщо є добрі серця та бажання</p> <p>Адреса проекту: http://wiki.kubg.edu.ua/Творимо_добро</p>
 <p>З Києвом - для Києва</p>	<p>Соціальний проект «З Києвом і для Києва». Розпочався у 2010 р. за ініціативи студентів та викладачів Київського університету імені Бориса Грінченка. Після успішної реалізації проект було вирішено продовжити.</p> <p>Мета проекту – створення позитивного іміджу університету через формування цілісного соціокультурного середовища, здатного поліпшити задоволення освітніх, розвивальних, спортивних, художньо-естетичних потреб та інтересів киян.</p> <p>Завданням проекту є висвітлення діяльності студентів та викладачів в рамках цього соціального проекту</p> <p>Адреса проекту: http://wiki.kubg.edu.ua/З_Києвом_для_Києва</p>

 <p>Моя спеціальність – неповторна</p>	<p>Завдання проекту є ознайомлення зі спеціальностями університету для профорієнтації. Кожен студент або викладач університету може додати до опису спеціальності свою «родзинку», щоб зацікавити інших</p> <p>Адреса проекту: http://wiki.kubg.edu.ua/Моя_спеціальність_неповторна</p>
 <p>Історія університету</p>	<p>Проект призначений для знайомства з історією університету та враженнями про роки навчання в ньому, адже кожен грінченківець повинен знати історію свого університету</p> <p>Адреса проекту: http://wiki.kubg.edu.ua/Історія_університету</p>
 <p>Навчання зі SMART</p>	<p>У все більшій кількості навчальних аудиторій замість традиційних технічних засобів: кінопроекторів, кодоскопів, або поряд із ними, встановлюють інтерактивні дошки, мультимедійні цифрові проектори, системи відтворення аудіовізуальних навчальних матеріалів, комп'ютери, тощо. В Київському університеті імені Бориса Грінченка функціонує Smart-центр, проект створений для висвітлення навчання в цьому центрі. На порталі виставляються власні розробки викладачів та студентів, що демонструють потужні можливості Смарт-технологій</p> <p>Адреса проекту: http://wiki.kubg.edu.ua/Навчання_зі_SMART</p>
 <p>Спорт протягом життя</p>	<p>Завданням проекту є висвітлення спортивного життя грінченківців, опис цікавих розминок, зарядок, фізкультурних хвилинки і технологій здорового способу життя</p> <p>Адреса проекту: http://wiki.kubg.edu.ua/Спорт_протягом_життя</p>
 <p>Анотації до сертифікованих курсів</p>	<p>Завданням проекту є розповсюдження досвіду впровадження дистанційних технологій навчання в Київському університеті імені Бориса Грінченка та кращих практик на прикладі анотацій та інших складових електронних навчальних курсів створених викладачами, інноваційних методик впровадження дистанційних технологій навчання</p> <p>Адреса проекту: http://wiki.kubg.edu.ua/Анотації_до_сертифікованих_</p>

 <p>Словник Грінченка та сучасність</p>	<p><u>курсів</u></p> <p>Проект для долучення якомога більшої кількості студентів до ознайомлення із унікальним словником, створеним Борисом Грінченком, шляхом опрацювання кожного окремого слова</p> <p>Адреса проекту: http://wiki.kubg.edu.ua/Словник_Бориса_Грінченка_т а_сучасність</p>
 <p>Навчання магістрів з питань використання ІКТ при створенні магістерської роботи</p>	<p>Проект відкритої підтримки навчання магістрів з питань використання інформаційно-комунікаційних технологій при створенні магістерської роботи</p> <p>Адреса проекту: http://wiki.kubg.edu.ua/Навчання_магістрів_з_питань_використання_ІКТ</p>
 <p>Навчальні курси</p>	<p>Проект відкритих електронних навчальних курсів</p> <p>Адреса проекту: http://wiki.kubg.edu.ua/Навчальні_курси</p>
 <p>Tempus</p>	<p>Проект підтримки міжнародного проекту Tempus</p> <p>Адреса проекту: http://wiki.kubg.edu.ua/Tempus</p>

Проекти Вікі-порталу постійно доповнюються відповідно потреб учасників освітнього процесу Київського університету імені Бориса Грінченка, виявлення яких відбувається за допомогою опитувань.

Визначимо шляхи використання вікі-технології для підтримки освітнього процесу:

- написання рефератів – анотація до реферату, аналіз реферату, оцінювання;
- складання бібліографії до теми – анотований список на інтернет-ресурси;
- анотування джерел з теми;
- складання глосарію термінів за даною тематикою;
- виконання описових робіт;

- складання інструкцій щодо здійснення тих чи інших дій;
- обговорення та дискусії на рівні групи/спеціальності;
- порівняльний аналіз підходів різних авторів щодо розв'язування певних питань, проблем, означень тощо;
- побудова систем класифікації за визначеними класифікаційними ознаками;
- визначення критеріїв оцінки подій, явищ, процесів;
- захист проектів;
- групова робота;
- тощо.

Застосування wiki-технології у контекстів навчальних проектів дозволяє учасникам оперативно ділитися знаннями і додавати свій внесок в колективне знання.

Оцінювання таких проектів може здійснювати з використання формульованого оцінювання, яке відноситься до інноваційних педагогічних технологій (табл. 3.3). Формульоване оцінювання застосовується для визначення індивідуальних досягнень кожного студента, може бути використано на різних етапах освітнього процесу – перед початком роботи: щоб виявити потреби студентів, оцінити володіння студентами навчальним матеріалом, виявити інтереси кожного, сформулювати мету; в процесі роботи: заохотити самостійність і роботу в парах та груп, забезпечити моніторинг прогресу; при завершенні: для оцінювання результатів. Формульоване оцінювання для студентів допомагає вчитися на помилках; зрозуміти, що важливо, для викладача може допомогти чітко сформулювати освітній результат, який підлягає формуванню та оцінці в кожному конкретному випадку.

Таблиця 3.3.

Форма оцінювання wiki-проекту студентів за заданою проблематикою

<i>4 бали</i>	<i>3 бали</i>	<i>2 бали</i>	<i>1 бал</i>
Мета			
Проект має мету і головне повідомлення проекту, що стосуються обраної теми. Кожна частина нашого вікі-сайту підтримує його мету	Наш проект має мету. Кожна частина нашого вікі-сайту підтримує обрану тему	Наш проект загалом розкриває обрану тему. Кожна частина сайту стосується його теми, але деякі компоненти мають досить поверхнєве відношення до неї	Схоже, наш проект присвячений не обраній темі
Зміст			
Наш проект надає вичерпну, детальні відомості щодо усіх сторін дослідження.	Наш проект надає адекватні відомості принаймні з двох точок зору.	Дані в нашому проекті має ряд суттєвих недоліків і, схоже, подається досить однобічно.	Дані в нашому проекті мають багато недоліків і представляють тільки один бік питання.
Інтерпретація і висновки			
Ми використовуємо дані зі своїх досліджень, щоб робити припущення і робити оригінальні висновки щодо теми нашого сайту	Ми робимо наші висновки зі своїх досліджень.	Ми намагаємося робити висновки, але вони не завжди ґрунтуються на наших дослідженнях	Ми не намагаємося самостійно робити висновки.
Джерела			
Ми збираємо відомості для нашого проекту з різноманітних першоджерел та надійних вторинних джерел, таких як друковані видання, веб-сайти, інтерв'ю, спостереження, бази даних та дослідження	Ми збираємо відомості для нашого проекту з кількох надійних джерел.	Ми збираємо відомості з кількох джерел, але деякі з них можуть бути ненадійними	Ми збираємо відомості з одного або двох джерел, або ж взагалі не використовуємо будь-які джерела

Авторські права			
Ми дотримуємося законів про авторські права для всього наповнення нашого проекту	Ми дотримуємося законів про авторські права для всього наповнення нашого проекту, але іноді робимо незначні помилки	Ми не дотримуємося законів про авторські права щодо деяких матеріалів нашого проекту	Ми не дотримуємося законів про авторські права щодо більшості матеріалів нашого проекту
Творчий підхід			
Ми подаємо дані на нашому wiki-сайті в оригінальний спосіб, що допомагає донести головне повідомлення. Ми ефективно використовуємо мову, впорядкування та веб-оформлення	Ми ефективно та в оригінальний спосіб використовуємо мову, впорядкування та веб-оформлення, щоб донести наше головне повідомлення до читачів	Ми намагаємося використовувати у оригінальний спосіб мову, впорядкування та веб-оформлення, щоб донести наше головне повідомлення, але деякі наші спроби заважають сприймати його	Ми не докладасмо зусиль, щоб донести наше головне повідомлення в якийсь оригінальний спосіб
Співпраця			
Ми використовуємо техніку ефективного прийняття рішень і стратегію переконання. Ми допомагаємо один одному конструктивно виражати свою індивідуальність. Ми поважаємо роботу один одного	Ми працюємо разом над погодженням основних компонентів нашого сайту. Ми узгоджуємо будь-які зміни до сайту, перш ніж будемо публікувати їх	Ми намагаємося працювати разом, щоб досягти згоди щодо наповнення нашого проекту, але деякі члени групи вкладають у сайт більше за інших	Наш сайт – це переважно робота декількох людей, тоді як інші члени групи дуже мало долучаються до роботи
Впорядкування сайту			
Дані в нашому проекті логічно розподілені на сторінках з різних аспектів теми; сторінки містять відповідний об'єм	Дані в нашому проекті логічно розподілені на сторінки з різних аспектів теми; вони містять відповідний об'єм наповнення. Внутрішні посилання	Дані в нашому проекті розподілені на сторінки, що зазвичай присвячені різним аспектам теми. Посилання допомагають	Схоже, що сторінки нашого проекту присвячені випадковим аспектам теми. Деякі сторінки мають посилання, але читачі можуть легко загубитися або залишатися на одній зі

наповнення, що розкриває та підкріплює наші ідеї. Розділи розділені на відповідну кількість підрозділів. Зручна навігація сайту з використанням посилань	допомагають користувачам переміщуватися сайтом, і на кожній сторінці розміщене посилання на головну сторінку	користувачам переміщуватися сайтом, але іноді навігація не допрацьована	сторінок сайту.
Впорядкування сторінок			
Кожна сторінка нашого проекту докладно розглядає важливу тему, пов'язану з основною метою. Найважливіші дані представлені на початку сторінки. Наш проект має ефективну структуру	Кожна сторінка нашого проекту стосується теми, пов'язаної з нашою метою. Ми ефективно використовуємо заголовки, підзаголовки, шрифти і веб-оформлення	Кожна сторінка нашого проекту зазвичай присвячена одній темі. Ми іноді використовуємо заголовки і веб-оформлення, але читачам часом важко знайти те, що вони шукають	Наші сторінки неорганізовані і погано впорядковані.
Зовнішні посилання			
Всі зовнішні посилання у нашому проекті працюють і подають важливі дані щодо основного повідомлення сайту. Всі додаткові сайти відповідають нашій темі, і ми надаємо стислий опис	Всі зовнішні посилання у нашому проекті працюють і стосуються теми сайту, вони мають стислі анотації. Всі розміщені за посиланнями сайти відповідають нашій темі	Посилання у нашому проекті стосуються його теми, але деякі з них не працюють як слід	У нашому проекті немає зовнішніх посилань, або ж наші посилання недоречні, не працюють, або не стосуються теми
Правопис			
У нас немає помилок в орфографії, граматиці, пунктуації,	Ми перевіряємо написане на помилки в орфографії, граматиці,	Ми перевіряємо написане щодо помилок в орфографії, граматиці,	Ми не перевіряємо написане щодо помилок в орфографії, граматиці, пунктуації та використанні великих

побудові речень та використанні великих літер	пунктуації і використанні великих літер, та у нас немає помилок, які б заплутували читачів	пунктуації, але іноді у нас трапляються помилки, які заплутують читачів	літер, та у нас трапляється багато помилок, які заплутують читачів
---	--	---	--

Метод проектів було використано в рамках дисципліни «Інфографіка у PR та рекламі» для студентів спеціальності «Реклама та зв'язки з громадськістю». Студенти працювали з проектом «Моя спеціальність – неповторна». Мета – активізація творчої, проектної, дослідницької діяльності студентів, представлення цікавих відомостей про спеціальності Університету та організація середовища спілкування, соціалізації та професійної орієнтації учнів. Робота за даним напрямком передбачає:

- створення та розповсюдження творчих матеріалів про спеціальності Університету;
- коментування та обговорення матеріалів;
- колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

Студенти були поділені на малі групи та обирали спеціальність для презентації, свій вибір фіксували у спільному документі. Завданням було дослідити вибрану проблематику, виділити найцікавіші моменти для вступників та креативно представити спеціальність у відповідному проекті (додаток Б). Перед початком студенти були ознайомлені з основними принципами роботи з Вікі-порталом та основами вікі-розмітки. Результати оцінювались з використанням формульованого оцінювання, критерії студенти мали на початку завдання тому могли зорієнтуватись як покращити свої результати протягом всієї дальності. Після цього з використанням коефіцієнту бали за форму оцінювання (табл. 2.4) були переведені у потрібну шкалу для оцінювання зазначеного виду діяльності відповідно робочій програмі.

Першим загальним проектом Вікі-порталу був «Словарь української мови», до якого спочатку були додані у вигляді статей усі слова (68 тис. слів) словника Бориса Грінченка (рис. 3.6.).

«Словарь української мови»

- **А** | Аа Аб Ав Аг Ад Ає Аж Аз Ай Ак Ал Ам Ан Ап Ар Ас Ат Ау Аф Ах Ац Ач Ая Аг
- **Б** | Ба Бг Бд Бе Бж Бз Би Бі Бл Бо Бр Бу
- **В** | Ва Вб Вд Ве Вж Вз Ви Ві Вл Вн Во Вп Вр Вс Вт Ву Вх Вц Вч Вш Вщ Вю Вя
- **Г** | Га Гв Гд Ге Ги Гі Гл Гм Гн Га Го Гр Гу
- **Ґ** | Ґа Ґв Ґе Ґз Ґи Ґі Ґл Ґм Ґн Ґо Ґр Ґу
- **Д** | Да Дб Дв Дд Де Дє Дж Дз Ди Ді Дї Дл Дм До Дп Др Ду Дх Дь Дю Дя
- **Е** | Ег Ед Ей Ек Ел Ем Ен Еп Ер Ес Ет Ех Еч
- **Є** | Єв Єг Єд Єз Єй Єл Єм Єн Єп Єр Єс Єт Єх Єщ
- **Ж** | Жа Жб Жв Жг Жґ Жд Же Же Жи Жі Жл Жм Жн Жо Жр Жу
- **З** | За Зб Зв Зг Зґ Зд Зе Зє Зж Зз Зи Зі Зї Зл Зм Зн Зо Зп Зр Зс Зт Зу Зч Зш Зю Зя
- **И** | Ив Ид Иж Ик Ил Им Ин Ир Ис Ит
- **І, і** | Іб, іб, Ів, ів Ід, ід Іє, іє Іж, іж Із, із Ії, ії Ік, ік Іл, іл Ім, ім Ін, ін Ір, ір Іс, іс Іт, іт Іщ
- **Й** | Йм Йн Йо Йт
- **К** | Ка Кв Ке Кз Ки Кі Кл Км Кн Ко Кп Кр Кс Ку Кш
- **Л** | Ла Ле Ли Лі Лл Ло Лу Ль Лю Ля
- **М** | Ма Мг Ме Мж Ми Мі Мл Мн Мо Мр Мс Му Мч Мш Мя
- **Н** | На Не Ни Ні Но Ну Нь Ню Ня
- **О** | Оа Об Ов Ог Од Ож Оз Ой Ок Ол Ом Он Оп Ор Ос От Оф Ох Оц Оч Ош Ощ Ою
- **П** | Па Пе Пи Пі Пї Пл Пн По Пр Пс Пт Пу Пх Пч Пш Пя
- **Р** | Ра Рв Рд Ре Рє Рж Ри Ро Ру Рь Рю Ря

Рис. 3.6. Сторінка проекту «Словарь української мови».

На сьогодні існують три електронні версії словника Грінченка на:

- 1) сайті-збірці російсько-українських словників r2u.org.ua,
- 2) спеціальному сайті hrinchenko.com, створеному за перевиданням,
- 3) Вікі-порталі Київського університету імені Бориса Грінченка.

Завданням проекту було долучити якомога більше студентів до ознайомлення з унікальним словником, створеним Борисом Грінченком, шляхом опрацювання кожного окремого слова:

- пояснення сучасного тлумачення,
- опис його в інших словниках,
- візуалізація за допомогою вставлення відповідних зображень та відео,
- пояснення через відео його тлумачення науковцями, суспільними діячами та студентами.

В рамках роботи даного проекту була розроблена частина практичної роботи (додаток В) та запропонована викладачам кафедри інформаційних

технологій та математичних дисциплін та циклової комісії економіко-математичних дисциплін і фінансів, що викладають дисципліни інформатичного напрямку. Попередньо з викладачами був проведений тренінг з основних принципів роботи з Вікі-порталом.

В рамках проекту, студенти спочатку обирають відповідне слово зі Словника, наприклад, слово «Коваль» (рис. 3.7.):

Стаття [Обговорення](#) Читати [Перегляд](#) [Переглянути історію](#)

Коваль

Версія від 22:32, 6 вересня 2012; [Matasar.ei](#) ([Обговорення](#) • [внесок](#)) (різн.) ← [Попередня версія](#) • [Поточна версія](#) (різн.) • [Новіша версія](#) → (різн.)

Коваль, *-ля*, м. 1) Кузнець. *У кузні коваль, забувши про залізо в горні, балакав з хуторянами про чорну раду.* К. ЧР. *Коваль коня кує, а жаба і собі ногу дає.* Ном. № 2548. 2) **Холодний коваль**. Слесарь. *Жінка старого холодного коваля.* Стор. МПр. 155. 3) Названіе отца новорожденного (на крестинахъ). Мил. 24. 4) Названіе плохого въ ходу вола. КС. 1898. VII. 46. 5) Насѣк.: щелкунъ, Elater. Вх. Пч. I. 6. 6) = **Ковалѣк**. Вх. Уг. 245. 7) Насѣк.: тараканъ. Вх. Уг. 245. 8) Кусокъ сала, даваемый лучшему гонцику берлинъ и плотовъ. *Він добре жене коваля дістане.* Любечъ. Ум. **Ковалик**, **ковальчик**. **Ковалики в паністарій кують.** Страшно. Ном. № 13650.

Категорія: [Ко](#)

Рис. 3.7. Веб-сторінка з описом слова зі словника Бориса Грінченка.

Потім на основі спеціально створеного шаблону керівниками проекту студенти доповнюють вікі-статтю за зазначеними розділами (рис. 3.8.):

Сучасні словники

Тлумачення слова у сучасних словниках

Ілюстрації

Медіа

Див. також

Джерела та література

Зовнішні посилання

Рис. 3.8. Шаблон для створення вікі-статті проекту.

Наведемо приклад wiki-статті, створеної студентами в рамках цього проекту (рис. 3.9.) (<http://wiki.kubg.edu.ua/Коваль>):

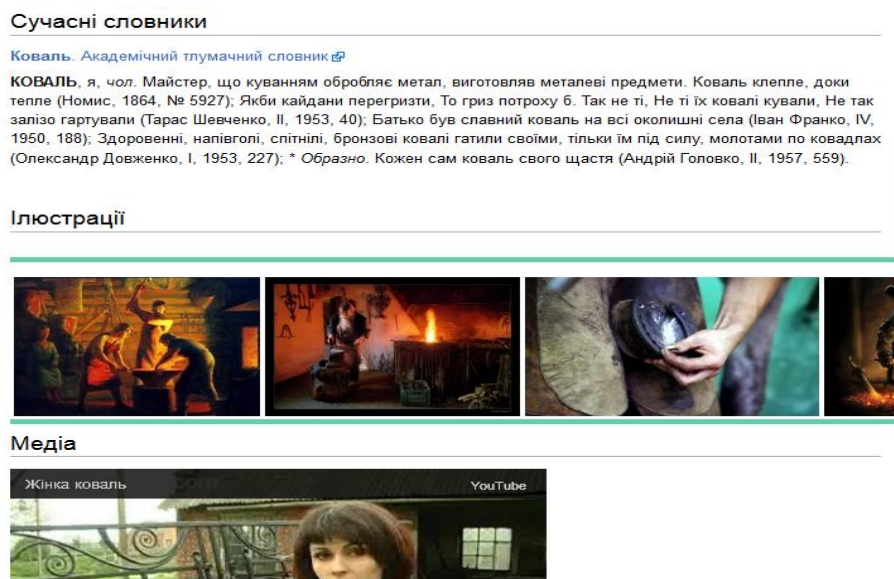

Рис. 3.9. Приклад подання wiki-статті для слова Словника Бориса Грінченка.

Під час виконання завдань проекту студенти спільно приймають рішення щодо добору відповідного слова з метою опрацювання, типу матеріалів для відображення у статті, словників для посилання тощо. Вони навчаються приймати спільні рішення, що стосуються та визначають зміст і процес їхньої діяльності. У проекті для досягнення спільної мети беруть участь понад тисячі зареєстрованих учасників, адже одна людина не здатна за короткий час опрацювати 68 тисяч статей «Словарь української мови».

Робота студентів є взаємозалежною, адже вони працюватимуть над нею разом для представлення найбільшої кількості опрацьованих слів, вони працюють на підтримку команди обговорюють основні ідеї пошуку відомостей, обмінюються матеріалами. Окремі студентські статті є частиною спільної статті.

На основі цього проекту з 2013 року впроваджено щорічний конкурс «Словник Бориса Грінченка та сучасність» на кращу інтерпретацію слів словника Бориса Грінченка, що складається з 2-х етапів.

Перший, підготовчий етап конкурсу, триває до фіксованого терміну.

Студенти, використовуючи спеціальний шаблон (додаток Г), опрацьовують слова із словника Бориса Грінченка (додають тлумачення з сучасних українських та іноземних словників, ілюстрації, аудіо-, відео ресурси, цікаві факти тощо). Оцінюються лише ті слова, що потрапили в категорію підрозділу та заповнені у поточному навчальному році. До конкурсу допускаються команди, що набрали не менше 1000 балів (враховується креативність та кількість слів). Свою кількість балів підрозділ може рахувати самостійно за відповідними критеріями (табл. 3.4).

Таблиця 3.4.

Критерії оцінювання опрацьованих слів конкурсу

Критерій	Пояснення
Складність слова (коефіцієнт множення балів 1 або 2)	Наскільки слово є вживаним на сьогоднішній день: наприклад, слово «Абетка» є нескладним (то коефіцієнт – 1), а слово «Паздерник» – складним (бали множаться на 2)
Наявність додаткових посилань (на існуючі е-словники, або матеріали, або інші енциклопедії (0-1 бали)	Якщо посилання є, вони дійсно корисні то – 1 бали, посилання відсутні – 0.
Наявність зображень (0-1 бали)	Зображення є, вони відповідають слову – 1 бал, відсутні – 0.
Наявність цікавих фактів (0-2 бали)	Якщо цікаві факти є, вони дійсно цікаві, то – 2 бали, посилання відсутні – 0.
Відео (демонстрація тлумачення слова) (0-1 бали)	Відео є, цікаве, доречне – 1 бал, відсутнє – 0.
Аудіо (пояснення слова) (0-1 бали)	Аудіо є, цікаве, доречне – 1 бал, відсутнє – 0.
Зв'язок з сучасністю (0-2 бали)	Знайдено коректні визначення у сучасних словниках української мови – 3 бали, відсутні визначення з словників – 0.
Зв'язок з іноземними джерелами (0-2 бали)	Знайдено коректні визначення слова у іноземних словниках – 3 бали, відсутні визначення – 0.

II етап, (фінальний) – створення групи підтримки (підрозділ створює групу підтримки, команда отримує по 1 балу за кожного представника,

кількість рахується під час конкурсу, у представників групи підтримки має бути спільна атрибутика (шалики, футболки, бейджики, картки, тощо).

Кількість учасників команди, що представляє підрозділ – 5 осіб.

Кожна команда представляє 3 найкращі інтерпретовані слова, як ще один спосіб інтерпретації слів.

Загалом спільними зусиллями студентів університету вже доповнено близько 4 тис. слів.

3.3. Використання Вікі-порталу як засобу відкритої презентації результатів освітньої діяльності студентів та викладачів (як одного з показників якості ВНЗ)

Одним із показників якості вищої освіти є відкритість та прозорість результатів всіх видів діяльності університету, зокрема результатів навчальної та громадської діяльності студентів і навчально-наукової роботи кожного викладача. Тому сучасне електронне освітнє середовище університету має передбачати відкриту децентралізовану складову, що міститиме власну веб-сторінку кожного учасника освітнього процесу з якісними та кількісними показниками їх освітньої діяльності – е-портфолію. До показників е-портфолію мають входити ті, які є пріоритетними для розвитку університету та відповідають показникам провідних світових та державних рейтингів вищих навчальних закладів. Існують різні шляхи створення та заповнення е-портфолію студентів та науково-педагогічних працівників. Одним з них, що застосовується в Київському університеті імені Бориса Грінченка, є використання вікі-технології, яка забезпечує відкритість та прозорість результатів діяльності студента та викладача, кожного структурного підрозділу та університету в цілому.

Ідея створення та використання портфолію в освіті виникла в 70-х рр. ХХ ст. у США і швидко стала популярною в Канаді, Західній Європі,

Японії, а на початку ХХІ ст. – в Україні. Вперше ідея викладацького портфоліо (оригінальна назва "досьє викладача") з'явилася саме в Канаді і була результатом спільних зусиль членів Канадської асоціації університетських викладачів (The Canadian Association of the University Teachers) також в цих країнах активно використовуються і портфоліо студентів. Підходи до визначення поняття «портфоліо», теоретичні засади та основні типи описані в роботах Л. Баранникова, Н. Гальскової, Г. Голуб, Т. Новикової, Є. Полат, О. Прутченкова, О. Федотової, М. Вонакотта, Д. Воуерса, Б. Літла, А. Лоуренсена та інших. Дослідженням питання використання портфоліо в освітньому процесі займалися такі вчені як В. Булгакова, В. Загвоздкін, І. Калмикова, О. Карпюк, Т. Новикова, М. Пінська, Е. Федотова, Л. Нечипорук, Л. Савчук, Ю. Романенко, К. Осадча, С. Лисенко, А. Колесник та ін. Іноземний досвід впровадження портфоліо висвітлено в роботах Р. Андерсона та Л. Демюлле, Б. Барнетт, Д. Літл та Р. Перклова, Р. Фарр, Б. Тон, Л. Хассалла та інших.

Однозначного тлумачення терміну «портфоліо» не існує. Кожен з науковців пропонує своє визначення. Розглянемо деякі варіанти, отже, портфоліо – це:

- візитна картка, тобто сукупність відомостей про людину, організацію, досьє, тобто сукупність документів, зразків робіт, фотографій, що дають уявлення про пропоновані можливості, послуги фірми чи спеціаліста;

- представлення у фактах педагогічних якостей і досягнень викладача, що включає спектр документів, які формують уявлення про специфіку підходу і ступінь ефективності професійної роботи викладача;

- візитка викладача, що містить певні дані, відомості про підвищення кваліфікації, відвідування тренінгів та семінарів, досягнення,

педагогічні технології і методи, що їх використовує викладач, володіння ІКТ відгуки про його роботу і публікації;

- індивідуальна папка, у якій зафіксовані особисті професійні досягнення викладача в освітній діяльності, результати навчання, виховання і розвитку студентів, внесок педагога в розвиток системи освіти;

- форма рефлексії, що дозволяє викладачеві проаналізувати власну педагогічну діяльність, здійснити якісну оцінку результату і вибудувати план подальшої роботи, підвищити її ефективність [147, с. 189].

Сформулюємо узагальнене визначення, портфоліо – це «візитівка» студента або викладача, що містить дані про різні аспекти його діяльності, відомості про наукову роботу, професійний розвиток, навчальну діяльність та персональні дані. Е-портфоліо – це портфоліо студента або викладача створене на основі електронних ресурсів. В залежності від мети створення портфоліо визначається його структура, якщо портфоліо є інструментом вимірювання результатів діяльності студента або викладача, то має відображати всі ті аспекти його діяльності, що впливають на загальне представлення університету.

Портфоліо забезпечує:

- систематизацію викладачем власного досвіду або власних досягнень студентом;

- чітке визначення ним напрямів саморозвитку, що полегшує самоосвіту або консультування з боку колег (одногрупників) чи адміністрації (або викладачів);

- об'єктивність самооцінки та оцінки професійних умінь;

- підтримку й допомогу в атестації, отриманні вищої категорії, вступу до аспірантури, подальшого навчання або професійної діяльності;

- чітку фіксацію професійних якостей (через описані факти, зібрані документи);

- фіксацію особистісного зростання як засобу самоосвіти та самодисципліни;
- обмін розробками та ідеями;
- рефлексію власної діяльності.

При формуванні портфоліо учасник освітнього процесу аналізує свою діяльність, визначає основні успіхи, досягнення, виявляє помилки, бачить перспективи та можливості для подальшого професійного розвитку [200]. Портфоліо дає змогу об'єктивно оцінити свої можливості та спланувати зусилля в подоланні труднощів та досягненні більш високих результатів, демонструє досягнення загалом, може стати основою для участі в конкурсних та грантових програмах, сприяє розширенню методичного діапазону навчального закладу, рекламує його. Організація даних в портфоліо має відповідати двом основним вимогам: послідовність та чіткість.

Сучасні технології дозволяють створювати портфоліо різних типів: паперове портфоліо, портфоліо у вигляді файлів (презентація, документ, таблиця, карта знань тощо), веб-портфоліо (сервіси, які надають можливість створення або завантаження електронних публікацій), портфоліо в соціальних мережах.

Зробимо порівняльний аналіз таких типів портфоліо (табл. 3.5).

Таблиця 3.5.

Порівняльний аналіз різних типів портфоліо

Характеристика	Паперове портфоліо	Портфоліо у вигляді файлів	Веб-портфоліо	Портфоліо в соціальній мережі.
Доступ до мережі Інтернет	Не потрібен	Не потрібен	Потрібен	Потрібен
Реєстрація користувача	Не потрібна	Не потрібна	Зазвичай потрібна	Потрібна
Реєстрація	Не	Не потрібна	Не	Зазвичай

роботодавців	потрібна		потрібна	потрібна
Розповсюдження	Надсилання поштою	Надсилання електронною поштою	Налаштування вільного доступу до портфоліо	Зазвичай портфоліо можуть переглядати тільки зареєстровані користувачі
Зручність оновлення	Не зручно	Зручно	Зручно	Зручно
Отримання оновлень роботодавцями	Віддалене у часі	Віддалене у часі	Якщо роботодавець і мають посилення, то оновлення вони бачать одразу	Роботодавці мають оновлення одразу, також можна налаштувати сповіщення (що саме було оновлене у портфоліо)

Можемо зробити висновки, що в сучасному інформаційному суспільстві актуальними є веб-портфоліо та портфоліо, що розміщене у соціальній мережі.

Створення портфоліо дає змогу від адміністративної системи обліку результативності педагогічної діяльності викладача перейти до об'єктивної системи оцінювання рівня успішності його професійної діяльності. Використання портфоліо дає змогу педагогові досягти таких цілей :

- простежити еволюцію своєї професійної педагогічної діяльності;
- систематизувати створені ним навчальні матеріали та інші доробки;
- створити можливість гідного представлення колегам свого досвіду;
- сприяти розширенню методичного діапазону навчального закладу;
- підготуватися до участі в конкурсах педагогічної майстерності;
- підвищити рівень професійної конкурентоспроможності;
- підготуватися до атестації.

Е-портфоліо має такі переваги: швидке оновлення даних про себе, перевірка правильності та коректності вмісту, аналіз для створення рейтингу, можливість для викладача представити себе в мережі Інтернет, повне та актуальне резюме, проведення рефлексії власної діяльності.

Сучасні інформаційні технології пропонують велику кількість засобів для створення ефективного сучасного портфоліо в залежності від типу та поставлених цілей. Але відсутній підхід до формування структури цілісного портфоліо студента або викладача, що відображає усі аспекти його діяльності – для своєї рефлексії, відображення якісних та кількісних показників професійного розвитку, представлення результатів роботи, аналізу діяльності адміністрацією тощо. Сучасне суспільство акцентує увагу на якості в усьому, в тому числі і в освіті, а педагоги та студенти відіграють найважливішу роль у забезпеченні якості освітнього процесу. Тому відкритого вимірювання результатів діяльності студентів та викладачів є дуже актуальним в наш час.

Інструментом вимірювання якості викладацької складу через оцінювання кількості та якості діяльності викладачів може бути електронне портфоліо. Кількісними показниками якості діяльності можуть бути: друквані та електронні публікації, участь у проектах, конференціях, грантах тощо. Якісними показниками будуть професійне стажування, підвищення кваліфікації, наукова школа, відгуки колег, сертифікація тощо. У свою чергу е-портфоліо студента є проектною діяльністю і використовується для фіксування навчальних досягнень і формування рейтингу, створення опорних точок з дисциплін протягом всього періоду навчання, може слугувати накопиченням виконаних робіт для подальшого вступу або працевлаштування, слугувати для рефлексії. Можуть бути розглянуті якісні та кількісні показники.

Для відображення своєї діяльності студент або викладач формує е-портфоліо у відкритому просторі, в свою чергу представники

адміністрації можуть ознайомлюватись з даними портфоліо, робити відповідні висновки щодо діяльності конкретного студента чи співробітника та університету в цілому, як результат – підвищувати показники якості, активізуючи діяльність студентів та викладачів. Е-портфоліо формується з використанням компонентів інформаційного освітнього середовища університету, яке системно відображає діяльність університету в цілому та є підтримкою усіх видів діяльності ВНЗ. Структура електронного середовища визначається потребами вищого навчального закладу. Основний компонент забезпечує навчання на основі використання е-контенту.

При визначенні структури портфоліо студентів та викладачів було враховано європейські стандарти забезпечення якості вищої освіти, методіку формування рейтингу вищих навчальних закладів України «Топ-200 Україна» [295] (якість науково-педагогічного потенціалу, якість навчання, міжнародне визнання), комплекс заходів для стимулювання публікаційної активності співробітників Київського університету імені Бориса Грінченка [203] та показники рейтингу студентів Київського університету імені Бориса Грінченка. До основних компонентів е-портфоліо студента можна віднести:

- Персональні дані.
- Навчальна діяльність.
- Наукова-практична діяльність.
- Професійний розвиток.
- Соціально-гуманітарна діяльність.
- Доробки.
- Корисні посилання.
- Відгуки.

До основних компонентів е-портфоліо викладача можна віднести:

- Особисті дані;

- Науково-дослідна діяльність;
- Професійний розвиток;
- Викладацька діяльність.

Розглянемо детальніше ці компоненти на схемах, наведених нижче (рис. 3.10. та рис. 3.11.):

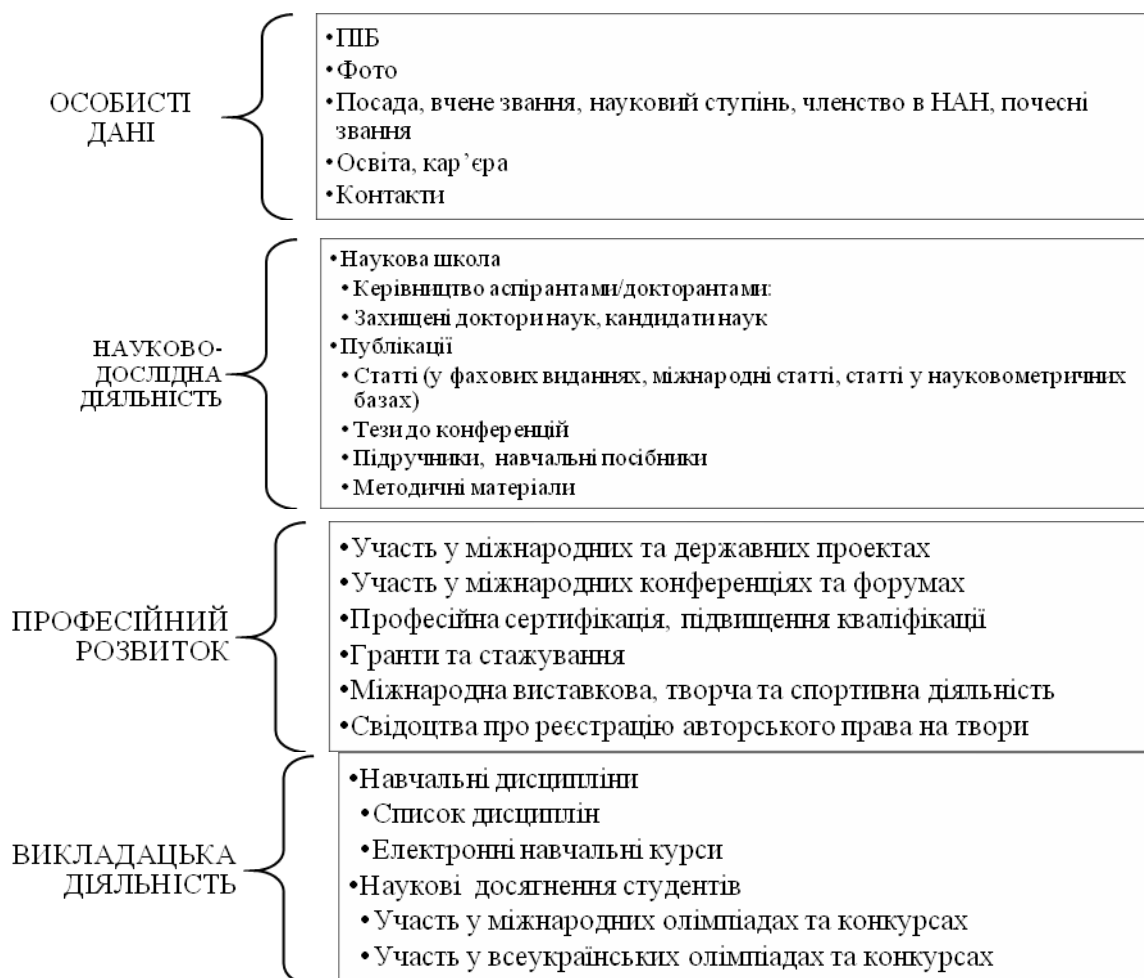

Рис. 3.10. Структура е-портфоліо викладача

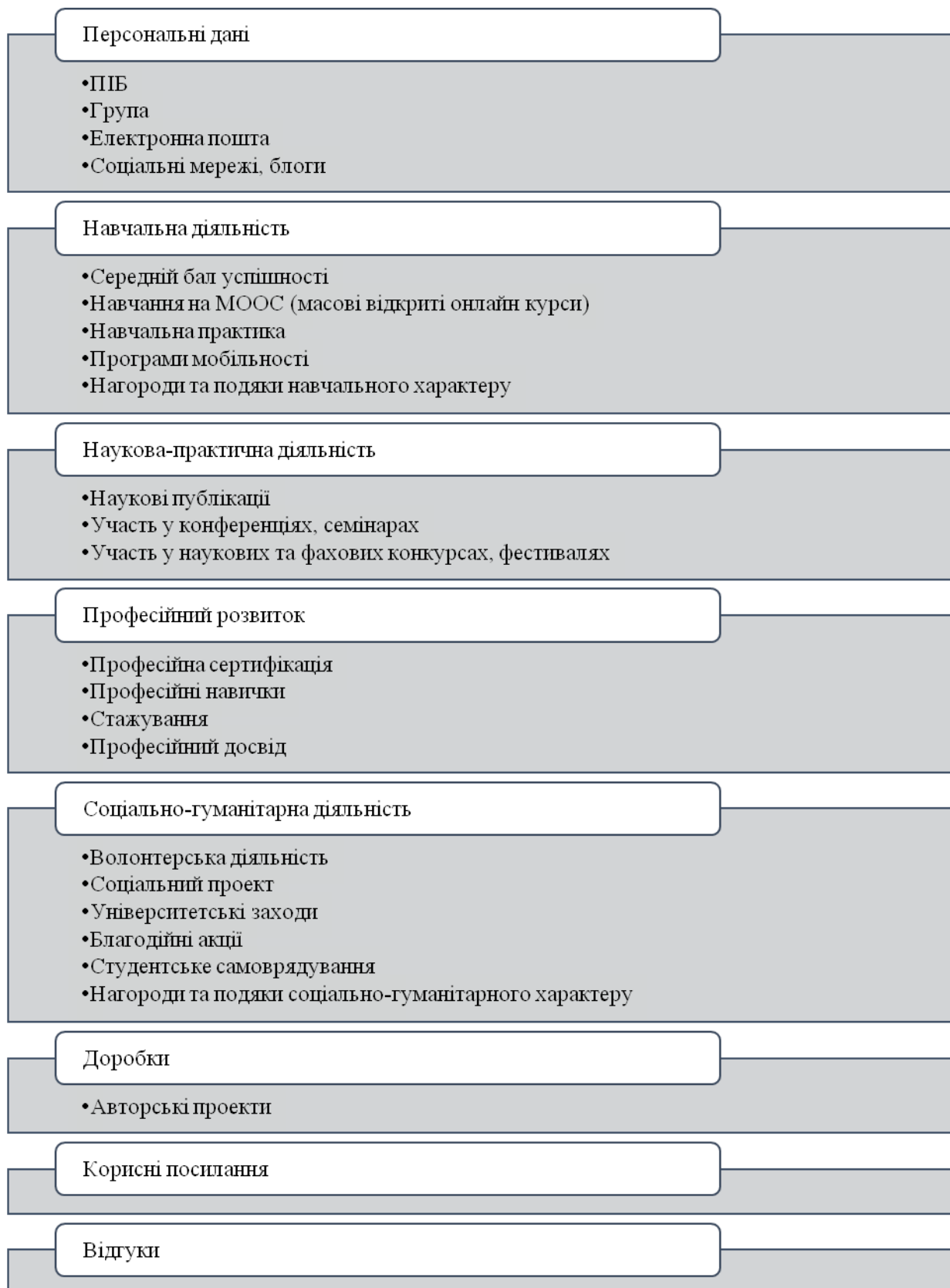

Рис. 3.11. Структура е-портфоліо студента

Всі ці компоненти формують цілісне представлення діяльності студента або викладача. Студентські портфоліо створюють на Вікі-порталі з використанням відповідного шаблону (рис. 3.12.):

**УВАГА! Шановні користувачі! Перед Вами шаблон. Вносити зміни до нього вкрай небажано!
Як же його використовувати?**

В текст своєї статті вписуєте `{{subst:Шаблон:Сторінка студента}}`

Далі слід:

1. Вибрати кнопку **Зберегти статтю**;
2. Перейти на вкладку **Редагувати**;
3. Внести правки в існуючі розділи.

[Зміст](#) [\[показати\]](#)

Персональні дані [\[ред.\]](#)

ПІБ [\[ред.\]](#)

Група [\[ред.\]](#)

Електронна пошта [\[ред.\]](#)

- [назва посилання](#) [↗](#)

Соціальні мережі, блоги [\[ред.\]](#)

Навчальна діяльність [\[ред.\]](#)

Середній бал успішності [\[ред.\]](#)

Навчання на MOOC [\[ред.\]](#)

Навчання на масових відкритих онлайн курсах)

Навчальна практика [\[ред.\]](#)

Програми мобільності [\[ред.\]](#)

Нагороди та подяки навчального характеру [\[ред.\]](#)

Наукова-практична діяльність [\[ред.\]](#)

Фото [↗](#)

Рис. 3.12. Структура е-портфоліо студента

Після заповнення портфоліо студента сторінка потрапляє у спеціальну категорію зі структурою Університету (рис. 3.13.):

Головна	Інститут людини	Педагогічний інститут	Інститут журналістики	Інститут мистецтв	Інститут філології	Історико-філософський факультет	факультет інформаційних технологій та управління	факультет права та міжнародних відносин	факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту	Університетський коледж
---------	-----------------	-----------------------	-----------------------	-------------------	--------------------	---------------------------------	--	---	--	-------------------------

Підкатегорії

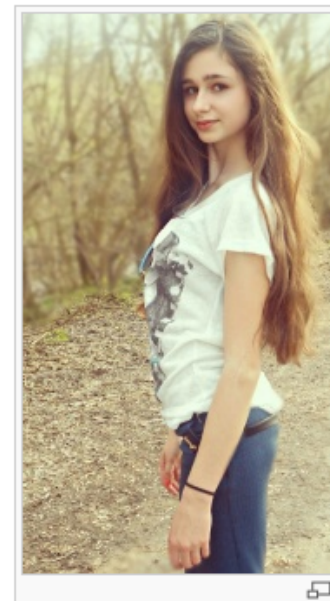
Показано 10 підкатегорій із 10.

<p>П</p> <ul style="list-style-type: none"> • [*] Портфоліо студента/інститут журналістики (порожня) • [*] Портфоліо студента/інститут людини (порожня) • [*] Портфоліо студента/інститут мистецтв (порожня) • [*] Портфоліо студента/інститут філології (порожня) 	<p>П (прод.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • [*] Портфоліо студента/історико-філософський факультет (порожня) • [*] Портфоліо студента/Педагогічний інститут (порожня) • [*] Портфоліо студента/університетський коледж (порожня) • [*] Портфоліо студента/факультет інформаційних технологій та управління (порожня) 	<p>П (прод.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • [*] Портфоліо студента/факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту (порожня) • [*] Портфоліо студента/факультет права та міжнародних відносин (порожня)
---	---	---

Рис. 3.13. Сторінка проекту «Портфоліо студента»

Користувач:Avliulchuk.ij16

Зміст [сховати]	
1	Загальні відомості
2	Спеціальність
3	Група
4	Контакти
4.1	Електронна пошта
4.2	Skype
4.3	Web сторінка
5	Участь
5.1	Конференції
5.2	Олімпіади
5.3	Соціальні проекти
5.4	Благодійні акції
5.5	Університетські заходи
6	Громадська діяльність
7	Мої захоплення

Загальні відомості [ред.]

Люльчук Аліна Віталіївна

Спеціальність [ред.]

Реклама і зв'язки з громадськістю

Рис. 3.13. Сторінка е-портфоліо студента

Після внесення даних у власне портфоліо викладач має можливість автоматичного експортування відомостей на Вікі-портал Київського університету імені Бориса Грінченка.

Зазначимо переваги використання вікі-технології для відображення портфоліо студентів та викладачів:

– Відкритість даних, всі сторінки відкриті ззовні – студенти, адміністрація та колеги можуть переглянути дані е-портфоліо викладачів, які їх цікавлять.

– Вплив на показники рейтингу Webometrics – за рахунок відкритості сторінок та посилань на наукові публікації НПП, що знаходяться в інституційному репозиторії.

– SEO – всі веб-ресурси, створені з використання wiki-рушіїв дуже швидко потрапляють в бази даних пошукових систем. Такі ресурси знаходяться в перших позиціях сторінок пошукової видачі.

– Зручність відображення даних – wiki-розмітка автоматично формує зміст сторінки на основі заголовків, тому дуже легко можна перейти до потрібних відомостей про студента або викладача.

– Легкість формування структури університету – використовуючи категорії формуються сторінки кафедр, НДЛ, інститутів та інших структурних підрозділів, спеціальностей, на яких відображаються підкатегорії або посилання на сторінки студентів або викладачів.

Студенти можуть доповнювати свої персональні сторінки додатковими даними та змінювати дизайн. У свою чергу система е-портфоліо для викладачів дозволяє автоматичного згенерувати сторінку НПП на Вікі-порталі (рис. 3.14.) з можливістю самостійного додавання додаткових відомостей, що не входять в основну структуру портфоліо (сформовані на основі wiki-розмітки) без можливості зміни дизайну.

Wiki-додаткове

Тут ви можете розмістити додатковий код для вікі, що буде дописано у кінець вашого портфоліо на вікі-сторінці.

Зверніть увагу, що після внесення коду ви маєте оновити вашу персональну вікі-сторінку, через форму входу нижче.

==Відгукі колег==

Професіонал з великої літери! Завжди усміхнена та оптимістична особистість!

--[[користувач: N mazu|Mазур Наталія, старший викладач кафедри інформаційних технологій та математичних дисциплін]]

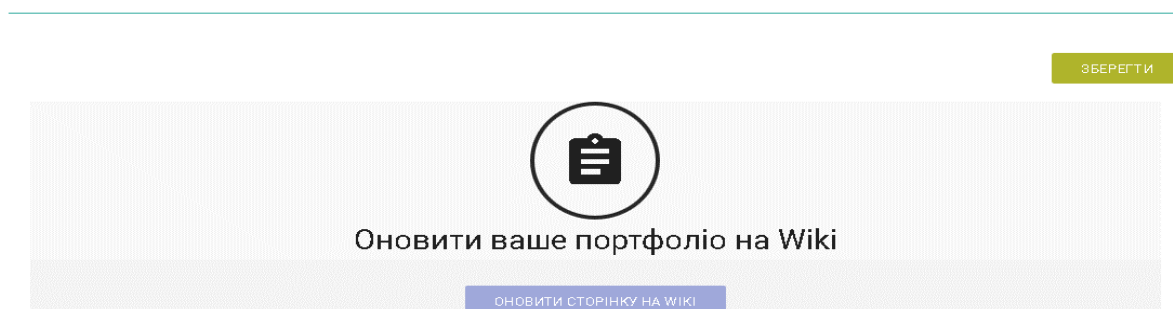

Рис. 3.14. Генерування сторінки портфоліо на Вікі-порталі.

Після генерування такої сторінки НПП має можливість перейти за посиланням для перегляду власної сторінки (рис. 3.15.).

Ваше портфоліо успішно оновлено на Вікі ресурсі!

Ваше посилання на оновлене портфоліо на Вікі ресурсі - [Перейти](#)

Рис. 3.15. Перехід до власної сторінки на Вікі-порталі.

Після заповнення електронного портфоліо формуються рейтинги студентів або викладачів за потреби (рис. 3.16.). Підрахунок балів відбувається відносно заданих правил рахування за формулою з урахуванням вагових коефіцієнтів, список та значення може змінюватися користувачем, що має права адміністратора. Вхідні дані завантажуються із локальної бази даних е-портфоліо у відповідності до користувача, що викликає виконання «оновлення балів». Передбачена можливість оновлення балів за певний період, наприклад рік.

ПІБ	Відділ	Інститут	Вчене звання	Науково-дослідна діяльність	Професійний розвиток	Викладацька діяльність	Разом
Мартиненко Світлана Миколаївна	Кафедра початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін	Педагогічний інститут	професор	32	12	28	72
Морзе Наталія Вікторівна	Проректор	Ректорат	професор	36	14	18	68
Гріньова Ольга Михайлівна	Кафедра педагогіки та психології	Педагогічний інститут	доцент	26	8	32	66
Буйницька Оксана Петрівна	НДЛ інформатизації освіти	Лабораторії	доцент	36	8	20	64
Редько Сергій Іванович	Кафедра управління	Інститут суспільства	доцент	32	10	20	62
Огнев'юк Віктор Олександрович	Ректор	Ректорат	професор	36	8	18	62

Рис. 3.16. Сторінка відображення рейтингу НПП.

Система відображає таблицю із частковою (вибірковою – вибір потрібних полів можна налаштовувати) кількістю полів, включаючи ПІБ, відділ, інститут, вчене звання і автоматично нараховані за відповідними розрахунками бали за: науково-дослідну діяльність, професійний розвиток, викладацьку діяльність та бали разом, тощо.

Існує можливість фільтрування даних (окремо та послідовно, за кількома полями одночасно) – топ співробітників, за відділом, за інститутом, за вченим званням – для перегляду, списків викладачів відповідно обраного вченого звання. Можливість відображення списку співробітників, що мають кількість балів за наукову діяльність, що перевищує затверджену норму. Детальну інформацію можна переглянути при експорті таблиці до excel, при цьому таблиця містить посилання для перегляду конкретних даних з кожного показника е-портфолію, наприклад, списку публікацій, назву проектів, сертифікат про підвищення кваліфікацію, наказ про результату участі студентів, якими керував користувач, у олімпіадах тощо (рис. 3.17).

id	ПІБ	Відділ	Інститут	Вчене звання	Науково-дослідна діяльність	Професійний розвиток	Викладацька діяльність	Разом
21	Варченко-Троценко Лілія Олександрівна	НДЛ інформатизації освіти	Лабораторії	-	34	8	20	62

Прізвище, ім'я, по-батькові користувача	Відділ, де працює користувач	Департамент, до якого відноситься користувач	Вчене звання користувача	Бали користувача, що нараховані на основі коефіцієнтів за розділ науково-дослідної діяльності.	Бали користувача, що нараховані на основі коефіцієнтів за розділ Професійного розвитку	Бали користувача, що нараховані на основі коефіцієнтів за розділ Викладацької діяльності	Сумарно
---	------------------------------	--	--------------------------	--	--	--	---------

Рис. 3.17. Структура відображеної таблиці даних.

Представимо основні етапи впровадження системи е-портфолію студентів та викладачів в Київському університеті імені Бориса Грінченка (рис. 3.18).

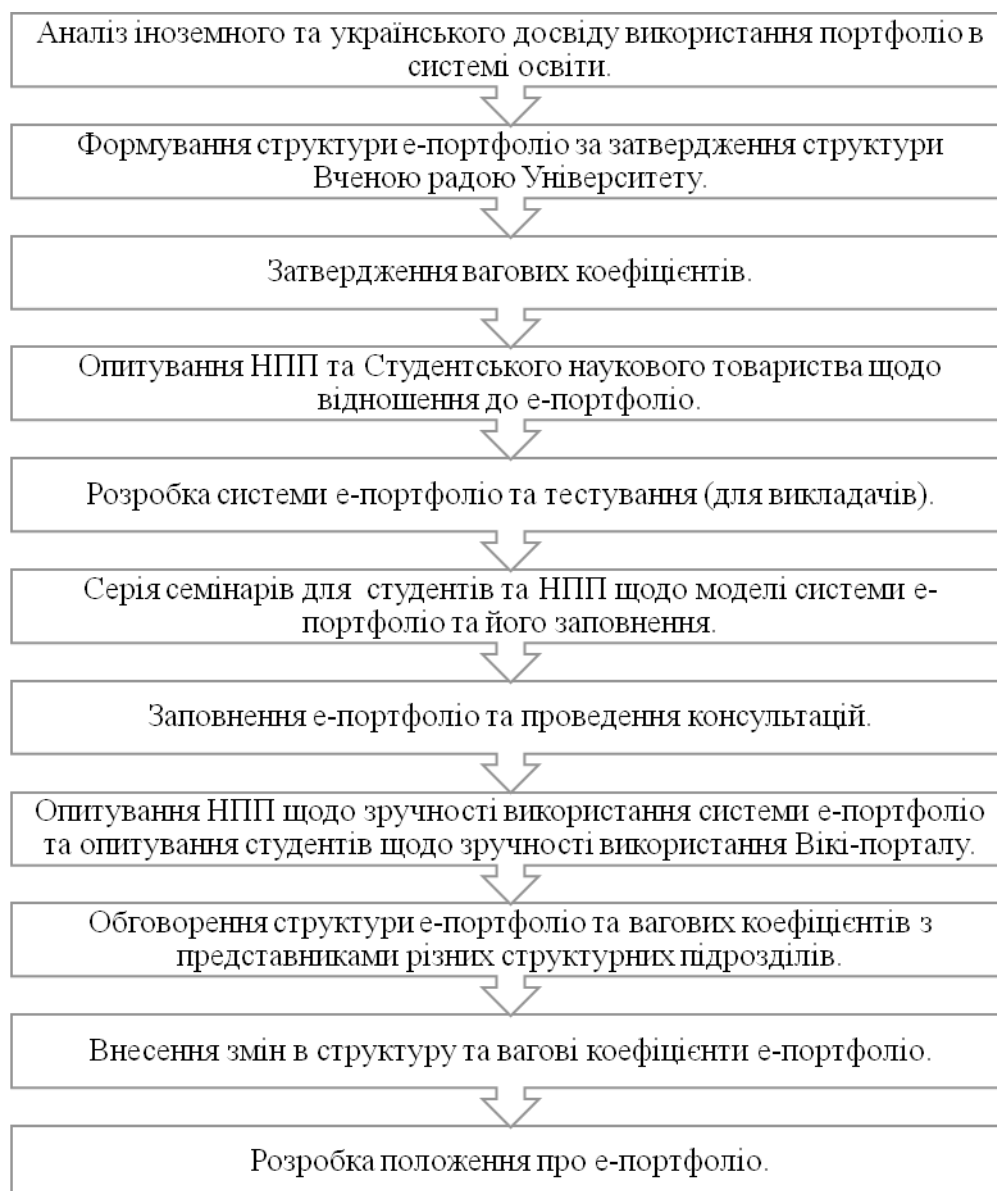

Рис. 3.18. Етапи впровадження систем е-портфоліо

Е-портфоліо знаходиться на початкових етапах проведення, то далі зазначені дані впровадження е-портфоліо викладача. Опитування НПП на початку впровадження системи е-портфоліо показали, що більшість викладачів вмотивовані до використання е-портфоліо для відображення своєї освітньої діяльності (рис. 3.19).

Чи корисним є створення власного відкритого Е-портфоліо, для відображення своєї діяльності

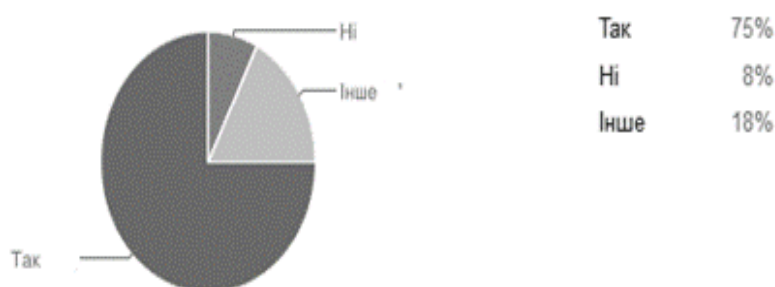

Рис. 3.19. Відповіді НПП на питання про користь е-портфоліо.

Також викладачі визначали переваги використання е-портфоліо (рис. 3.20):

На Вашу думку, е-портфоліо має такі переваги для викладача:

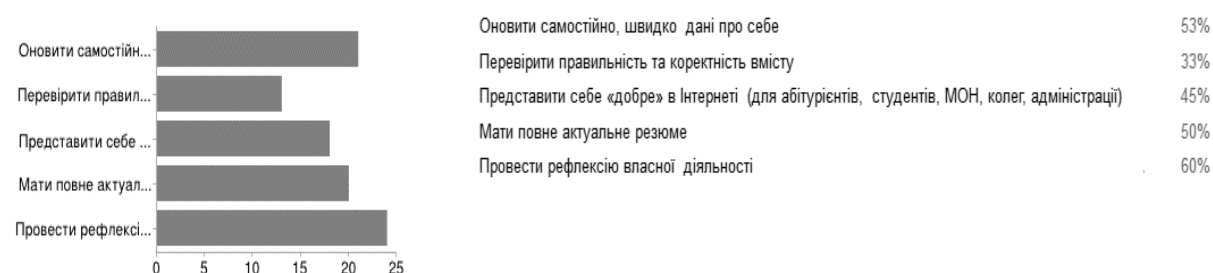

Рис. 3.20. Відповіді НПП на питання про переваги е-портфоліо.

Були оцінені думки працівників щодо перспектив застосування рейтингової системи «Е-портфоліо». Більшість з них вважають (67.4%), що рейтинг «Е-портфоліо» сприятиме науковій та педагогічній активності (рис. 3.21).

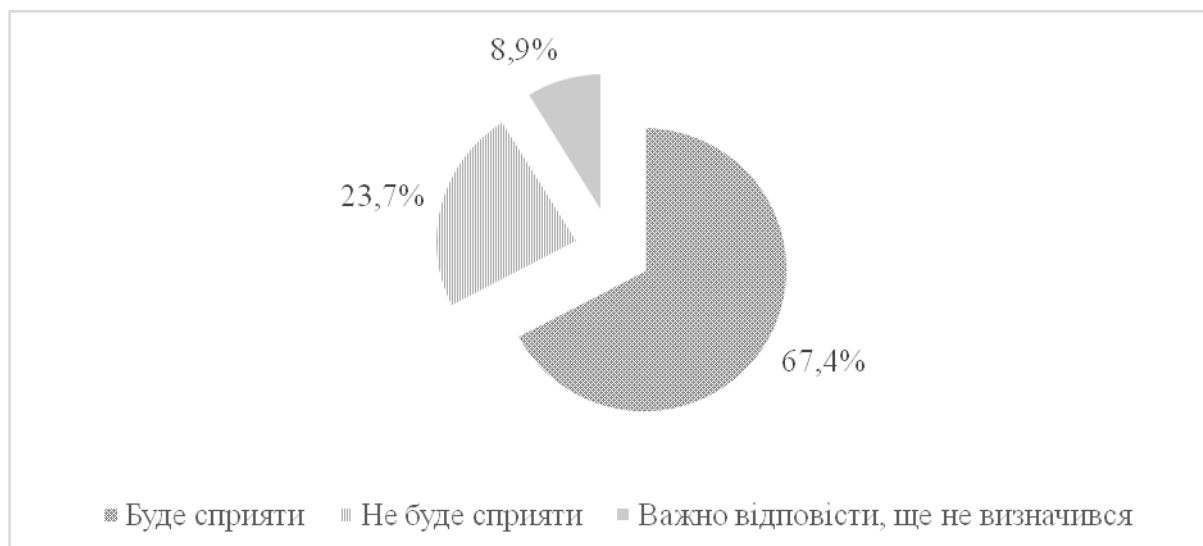

Рис. 3.21. Відповіді НПП на питання про сприяння е-портфоліо зростанню наукової та педагогічної активності.

В результаті соціологічного обстеження були виявлені деякі проблемні моменти, що виникали у респондентів при заповненні або спробі заповнення «Е-портфоліо». Щодо потреби у додатковій інформації з заповнення «Е-портфоліо», більше половини співробітників Університету (51%) висловились, що такої потреби немає (рис. 3.22.).

Рис. 3.22. Відповіді НПП на запитання «Чи є потреба у проведенні додаткової інформаційної роботи щодо особливостей заповнення «Е-портфоліо».

Для всіх університетських підрозділів вагомим стимулом заповнення е-портфолію є «підвищення рейтингу власного структурного підрозділу», «підвищення рівня професійного визнання серед колег» та «можливість отримання об'єктивної оцінки власних наукових досягнень».

Також представникам кожного з підрозділів було запропоновано додати свої пропозиції до структури вагових коефіцієнтів е-портфолію – для цього було використано спільні таблиці для різних груп експертів: ректорат, професори, доценти, активні викладачі, завідувачі НДЛ тощо.

Після спільного обговорення дані проаналізовані з використанням методу експертних оцінок та внесені зміни для подальшого формування положення про використання системи е-портфолію.

Заповнюючи портфолію, викладач має змогу:

- Представити дані про себе в зручній формі
- Підтвердити свій професійний розвиток сертифікатами, дипломами, додаючи скановані варіанти,
- Додати посилання на публікації в електронних виданнях, посилання на електронні варіанти публікацій, розміщених в репозиторії, посилання на електронні навчальні курси.

Е-портфолію виконує функцію інтеграції даних про викладача. Адміністрація в свою чергу може аналізувати ці дані у потрібному форматі та робити висновки (рис. 3.23.). На основі е-портфолію викладачів може бути сформована загальна база університету.

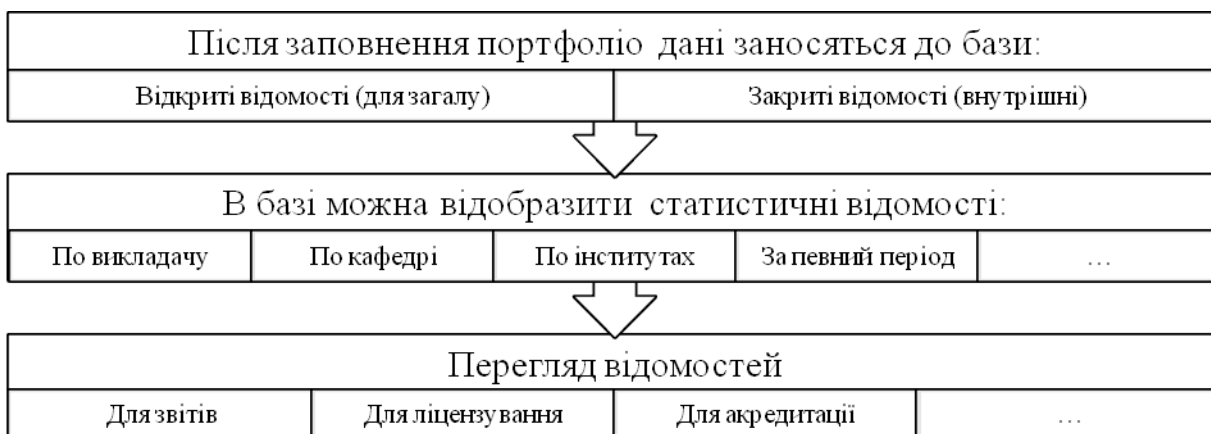

Рис. 3.23. Схема даних в е-портфолію.

Е-портфолію може бути переведене у повноцінний звіт по викладачу (рис. 3.24.):

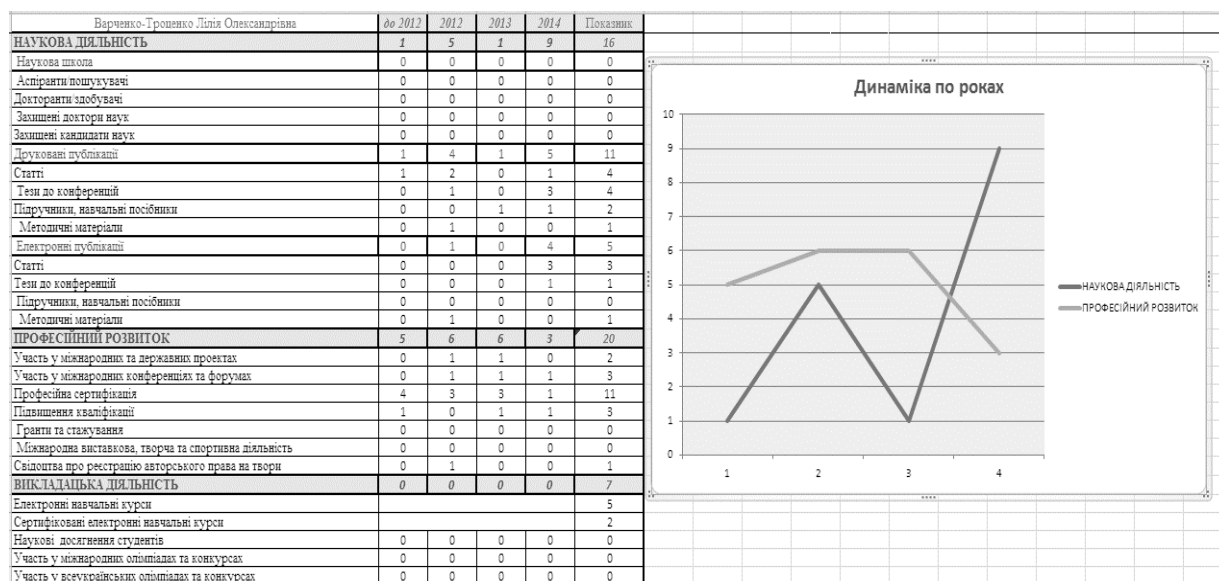

Рис. 3.24. Приклад вигляду звіту по викладачу.

Можуть бути сформовані звіти по кафедрах та інститутах у зручному вигляді (рис. 3.25.):

Рис. 3.25. Приклад вигляду звіту по кафедрі, інституту.

Але для того, щоб е-портфоліо було інструментом вимірювання потрібно, щоб викладачі сумлінно його заповнювали.

Діяльність кожного науково-педагогічного працівника університету впливає на формування та функціонування інформаційного освітнього середовища навчального закладу, яке, в свою чергу, створюється для забезпечення якісного навчання студентів та розвитку науково-педагогічного потенціалу.

Інструментом стимулювання та вимірювання якості освітнього процесу навчального закладу може бути використано е-портфоліо, яке відображає різні аспекти діяльності студентів та викладачів (рис. 3.26.).

Рис. 3.26. Взаємозв'язок е-портфоліо, е-середовища та стандартів якості освіти.

Використання вікі-технології забезпечує відкритість та прозорість результатів діяльності студента та викладача, кожного структурного підрозділу та університету в цілому. Е-портфоліо на Вікі-порталі університету слід розглядати узагальненням використання в університеті різних складових електронного освітнього середовища, зокрема, статистику створення та використання викладачами електронних навчальних курсів, систему опитування студентів щодо якості навчання кожним викладачем з

кожної дисципліни, наповненість інституційного репозиторію науковими та методичними публікаціями, відповідними реєстрами щодо підготовки викладачами переможців олімпіад, участі у міжнародних наукових та дослідницьких проектах тощо.

Система е-портфоліо викладача максимально автоматизує процес заповнення сторінок, тоді як портфоліо студента може бути розглянуто як результат проектної діяльності студента (вирішення проблемних питань під час навчання, результати роботи з дисциплін).

3.4. Методика застосування Вікі-порталу для організації відкритих навчальних курсів (МООС)

Однією з найважливіших складових навчального середовища є змістова складова, яка може бути представлена відкритими онлайн навчальними курсами. За рахунок відкритості навчальних матеріалів забезпечується їх якість. На Вікі-порталі, для прикладу, створений МВОК – «Я – в інформаційному середовищі університету».

Різні ідеології привели до того, що у МВОК поділяються на два різних педагогічних напрямки: коннективістські МВОК (сМООС), які проводяться за технологією коннективізму, більш орієнтовані на викладачів та науковців; МВОК, засновані на змісті (xМООС), які слідують біхевіористичному підходу. В цілому, педагоги ще сперечаються про співвідношення «процес навчання проти змісту навчання», і вони так і не прийшли до єдиної думки [145].

сМООС акцентують увагу на спільне навчання. Курси орієнтовані на групу однодумців, які є відносно вільними від університетських обмежень. сМООС надають доступ до платформ, які дозволяють вийти за рамки традиційної аудиторії.

З іншого боку, освітня модель xМООС є, по суті розширенням педагогічних моделей, що практикуються у ВНЗ. Ця модель має на увазі

такі методи навчання, як відео презентації, опитувальники і тестування тощо. Типовим зразком цього напрямку МВОК є проект Coursera [20] та Udacity [99].

Подальший поділ xMOOC на дві моделі може бути визначений як: комерційна і некомерційна моделі, які мають різні цілі. Створені комерційні організації, щоб університети могли пропонувати послуги xMOOC і отримувати з цього прибуток. Вчені критикують xMOOC за застосування моделі передачі знань; по суті, це є всього лише технічно поліпшеним традиційним навчанням, заснованим на викладанні звичайним викладачем [4]. Але такі системи пропонують індивідуалізований підхід, який дозволяє студентам знаходити альтернативні "маршрути" в навчанні. Проте вони не надають соціального досвіду навчання, ні з ким не займаються персонально. Coursera залишає організацію курсів за конкретними установами, хоча і в рамках певних норм та інструкцій.

Для порівняння, cMOOC відкривають простір для нетрадиційних форм навчання та підходу, заснованого на потребах осіб, що навчаються, за яких студенти навчаються один від одного. Онлайн спільноти вирішують всі проблеми шляхом створення мереж, які поширюють знання. Наприклад, такі установи, як Массачусетський технологічний інститут та Единбурзький університет використовують MOOC як експериментальне підприємство, що дозволить брати участь у розвитку нових моделей навчання, користуватися підтримкою і досвідом інших установ.

Багатьох студентів вищих навчальних закладів цікавлять MOOC. На такий вибір студентів впливають кілька факторів; вони включають в себе можливість в майбутньому витягти фінансову користь, особистісний та професійний розвиток, складні, але цікаві завдання, задоволення від

занять. Дослідження, проведені співробітниками Університету Дьюка, показують, що студенти вибирають MOOC з кількох причин [7]:

- отримання всебічних знань по досліджуваному предмету,
- задоволення від навчання, соціальний досвід,
- зручність,
- новий досвід онлайн навчання.

Опитування студентів Київського університету імені Бориса Грінченка показало, що студенти готові брати участь у MOOC X (рис. 3.27):

Чи готові Ви спробувати навчатись на MOOC для отримання додаткових знань за межами ВНЗ?

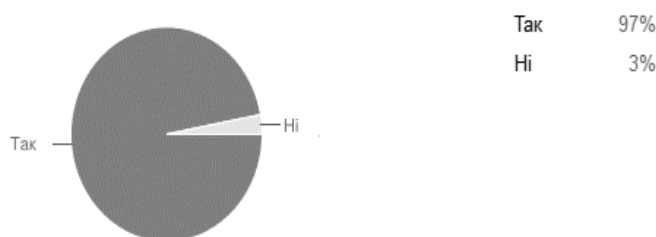

Рис. 3.27. Відповіді респондентів на питання щодо готовності участі в MOOC.

Також студенти зазначали елементи навчання, які на їх думку доречно використати для організації оптимального MOOC (табл. 3.6.):

Таблиця 3.6.

Відповіді респондентів на питання щодо типів матеріалів в MOOC

Теоретичні матеріали у вигляді тексту	26%
Відкриті теоретичні матеріали, які можна наповнювати разом (wiki)	41%
Відео уроки	74%
Презентації	53%
Структуровані матеріали у вигляді карт знань	35%
Посилання на корисні ресурси	56%
Форуми	29%
Обговорення проблемних питань	47%
Практичні завдання	50%
Ведення е-портфоліо для рефлексії власного навчання	44%
Ведення блогу	9%

Форми для самооцінювання	47%
Тестування	79%
Проектна методика	29%
Робота в групах	18%
Інше	0

Можемо зробити висновки, що теоретичні матеріали в такому курсі можуть у вигляді відео-уроків, «вікі-матеріалів» та корисних посилань. Контроль може відбуватись у вигляді тестування та формувального оцінювання. Також було досліджено, що студенти хочуть отримати в результаті проходження MOOC (рис. 3.28.):

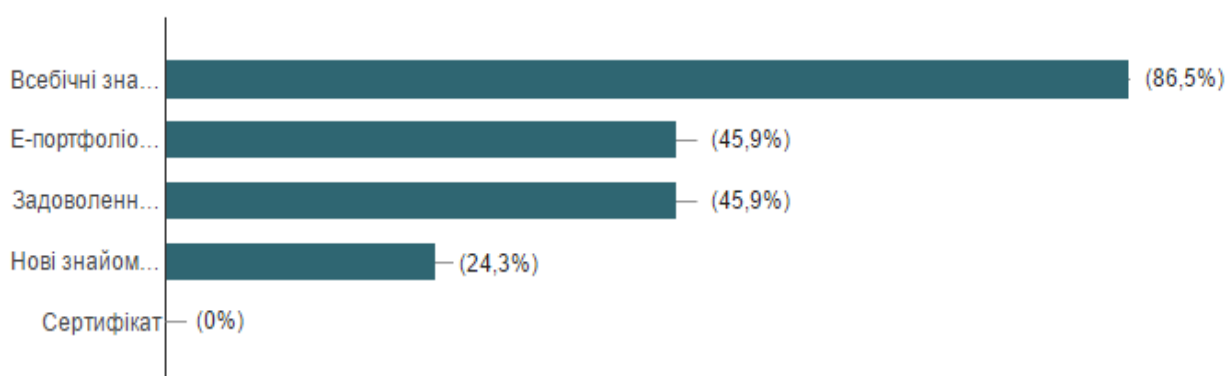

Рис. 3.28. Відповіді респондентів на питання щодо очікуваних результатів від MOOC.

На основі результатів дослідження було створено частину курсу для студентів «Я - в інформаційному середовищі університету». Основою для створення курсу став Вікі-портал Київського університету.

Вікі-портал створено як платформу, призначену для реалізації освітніх технологій, орієнтованих на активну діяльність студентів та викладачів, всіх учасників освітнього процесу. Вікі-портал функціонує за технологією «wiki» на русії Mediawiki. Використовуючи wiki-технологію, можна без будь-яких зусиль розміщувати різноманітні освітні веб-ресурси, обмінюватись думками, повторно використовувати розміщені веб-ресурси на основі вкладу багатьох учасників.

Університет використав цю технологію завдяки її головній особливості, яка полягає в тому, що будь-яка людина може зареєструватися та написати у статтю за певними вимогами. Інші зареєстровані користувачі

можуть її дописувати та вносити зміни. Історія створення кожної статті зберігається. Дозволяє великій кількості користувачів працювати над один е-ресурсу, доповнювати статтями, обговорювати, вставляти зображення, опитування на відео, аудіо, карти знань та інші ресурси, тобто здійснювати електронну співпрацю. для створення спільного ресурсу.

Ця технологія дозволить створити відкритий курс, участь у якому може взяти велика кількість користувачів, що відповідає ідеології MOOC. Відкритий курс «Я – в інформаційному середовищі університету» (рис. 3.29.) є одним з проєктів Вікі-порталу є частиною курсу «Я-студент» метою якого є допомога студентам усіх спеціальностей увійти в нове для них навчальне середовище Університету, подолати організаційні труднощі першого року навчання, розкрити свої найкращі якості та бути лідером.

Стаття Обговорення Читати Перегляд Переглянути історію Пошук

Я-В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ УНІВЕРСИТЕТУ

Головна Учасники Викладачі Обговорення

Розділ присвячено ознайомленню з поняттями:

- інформаційне суспільство
- інформатизація
- Смарт-освіта
- Смарт-університет
- навички 21 століття, якими має володіти успішний студент, електронне освітнє середовище університету.

Уміщено докладний матеріал про електронні освітні ресурси Університету:

портал,
електронний каталог,
корпоративну е-пошту,
платформу електронного навчання та електронного тестування,
інституційний репозиторій, Вікі-портал, наукові електронні видання,
систему антиплагіт тощо.

Пройти тест

Рис. 3.29. Приклад MOOC «Я – в інформаційному середовищі університету».

В цьому курсі студенти можуть ознайомитись з теорією, знайти доповнити її, прийняти участь в обговоренні, знайти велику кількість корисних посилань, виконати практичні завдання (рис 3.30-3.33).

Головна	Учасники	Викладачі	Обговорення
---------	----------	-----------	-------------

Пошук наукових та навчальних матеріалів в Інтернеті, як уже зазначалося раніше, — трудомісткий і складний процес. Проблема початківців — відсутність навичок диференціації авторитетних і неавторитетних джерел.

Авторитетними джерелами для наукової роботи є праці вчених, монографії, статті. Такі джерела завжди мають вказівку на автора та видання (бібліографічний опис або зазначені назва збірки, номер, сторінки).

До неавторитетних джерел відносимо: реферати, курсові, дипломні, публіцистичні статті, матеріали, у яких не зазначений автор та вихідні дані.

[Повернутись до розділу](#)

Зміст [\[сховати\]](#)

- 1 **Поради щодо оволодіння методами пошуку необхідних інформаційних даних**
 - 1.1 Системи пошуку інформації
 - 1.2 Способи пошуку інформаційних матеріалів в Google, про які не знає 96% користувачів!
 - 1.3 Організація пошуку наукової літератури
 - 1.3.1 Приклади здійснення пошуку в Google Академії.
- 2 Інтернет-каталоги
 - 2.1 Інтернет-каталоги
- 3 Візьміть до уваги!
- 4 Див. також

Поради щодо оволодіння методами пошуку необхідних інформаційних даних

Системи пошуку інформації

Використовуйте різні системи пошуку інформації (Google, META, Яндекс, Rambler, Yahoo! та інші). Перевагу радимо надавати Google, а також спеціальним системам пошуку наукових відомостей:

Google Академія – <http://scholar.google.com.ua/>

Рис. 3. 30. Теоретичні матеріали курсу.

Інтернет-каталоги

Електронні каталоги України	http://www.e-catalog.name/
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського	http://www.nbuv.gov.ua/
Інституційний репозиторій КУ імені Бориса Грінченка	http://elibrary.kubg.edu.ua/
Електронний каталог Парламентської бібліотеки України	http://ukrlibrary.org/book.htm
Електронна бібліотека України	http://www.elibukr.org/

Візьміть до уваги!

Радимо почитати

1. На початку десятиліття розумних систем. – Режим доступу. – URL: <http://www.ibm.com/smarterplanet/ua/uk/overview/visions/index.html>
2. ИКТ в профессиональном образовании / ЮНЕСКО. Аналитическая записка – Режим доступа. – URL: http://ite.unesco.org/files/policy_briefs/pdf/ru/icts_in_tviet.pdf
3. Тихомиров В.П. Мир на пути Smart Education. – Режим доступа. – URL: http://www.ido.ru/ido_media/ido_press/articles/?content_id=1581&news_id=1206
4. Вікіпедія. Вільне енциклопедія [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org>
5. Тихомирова Н.В. Глобальная стратегия развития smart-общества. МЭСИ на пути к Smart-университету / Smart Education, [Електронний ресурс] <http://smartmesl.blogspot.com/2012/03/smart-smart.html>
6. Nancу J. Неформальное обучение – форма и содержание – Режим доступа. – URL: <http://www.smart-edu.com/stati-korporativnoe-obuchenie/neformalnoe-obuchenie.html>
7. General Mills Интерактивность, креативность, стратегия – вот ключи к успеху компании – Режим доступа. – URL: <http://www.smart-edu.com/stati-korporativnoe-obuchenie/prekrasnoe-novoe-obuchenie.html>
8. Measuring the Information Society 2012 / Committed to connecting the world / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.itu.int/dms_pub/itu-d/opb/ind/D-IND-ICTOI-2012-SUM-PDF-R.pdf
9. Open Educational Resources [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/access-to-knowledge/open-educational-resources>
10. Bob Mosher. Пять мифов о неформальном обучении. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.smart-edu.com/stati-korporativnoe-obuchenie/pyat-mifov-o-neformalnom-obucheni.html>

Рис. 3.31. Корисні посилання.

З приводу курсу, хоч висловити власну думку щодо його корисності та важливості. По-перше- це дійсно корисний та ефективний курс(виклад матеріалу, його якість, наповнення самого курсу, і викладачі) По-друге- це мінус- бажано цей курс ставити на початку магістратури, оскільки інформація дійсно допоможе в створенні магістерської роботи(вибір матеріалу, пошук наукових статей) По-третє- дійсно дякую викладачам, дуже цікаво, доступний виклад матеріалу, стислий, і головне це можливість одразу пробувати те, про що ми проговорювали на лекції/семинари.

Загалом дякую за цей курс.

--Smirnova (обговорення) 12:47, 12 квітня 2013 (EEST)

Погоджуюсь повністю з попереднім коментарем! Курс є надзвичайно важливим та корисним, так як допомагає вирішити навчальні питання, які постають перед сучасним студентом. А також розширює загальний кругозір. Дуже доступний виклад матеріалу! Дякую!--Анна Іванова (обговорення) 12:39, 15 квітня 2013 (EEST)

Цікаво те, що можна було ознайомитися з зарубіжними сайтами та отримати доступ до мережі закордонних наукових статей, публікацій. Створивши власну сторінку в Вікі - я зможу висвітлювати свої досягнення як науковця-початківця, та за допомогою "обговорення" відшліфувати власні навички в написанні наукових робіт.(Ірина Юзькова)

Ці курси насправді корисні, тому шкода, що нам його провели під кінець навчання. За декілька годин дізналася певну необхідну інформацію, яка полегшує написання магістерської роботи. Відтепер буду користуватися порадами і посиланнями, які нам надали під час цього заходу. (Мозгова Євгенія)

Курс корисний і хотілось би його прослухати на початку навчання у магістратурі, адже він відкрив можливість пошуку інформації відповідного наукового напрямку, що відповідає магістерській роботі. Також надає можливість дистанційно й мобільно зберігати інформацію, корисні посилання та ін. (Ірина Дяченко)

Мені цей курс дуже сподобався, я знайшла в ньому багато корисної для магістранта інформації. Звичайно, хотілось би прослухати його трошки раніше, коли робота над пошуком матеріалу тільки розпочиналась. Дякую за лаконічність та доступність інформації, а також за можливість практично використати те, про що йшла мова. [Ольга Лопатинська](#)

Висловлюю свою вдячність за надану можливість прослухати цей курс у доступному викладі, котрий стане у нагоді при виконанні та апробації власних досліджень. Позитивом відзначено прикладний аспект курсу, адже була змога використати матеріали прослуханого курсу на практиці. [Шлапунова Наталя](#)

Дуже вдячна Вам за створення та проведення даного курсу. --Анастасія (обговорення) 15:03, 18 квітня 2013 (EEST)

Дуже корисна інформація!!!!) Викладання даного курсу пройшло на високому рівні!!!!) дякую всім учасникам) (Пристапа Ірина)

Рис. 3.32. Обговорення.

ПРАКТИКУМ «СХОДИНКИ ДО ЗРОСТАННЯ»

Зміст [сховати]

- 1 Дайте відповіді на запитання
- 2 Виконайте завдання
 - 2.1 Завдання 1
 - 2.2 Завдання 2
 - 2.3 Завдання 3
 - 2.4 Завдання 4
 - 2.5 Завдання 5
 - 2.6 Завдання 6
 - 2.7 Завдання 7

Повернутись до розділу

Дайте відповіді на запитання

1. Чому загальноуніверситетський портал називають інтеграційним освітнім ресурсом?
2. Які сторінки на порталі вас зацікавили найбільше? Чому? Вкажіть щонайменше три ресурси.

Виконайте завдання

Завдання 1

1. Дослідіть за допомогою сайту структуру підрозділів Університету та знайдіть розклад роботи творчих студій для студентів.
2. Дізнайтесь, на якій сторінці розміщені відомості про безкоштовний доступ до Wi-Fi та спробуйте під'єднатися до мережі з ваших портативних пристроїв.
3. У розділі **Студентам** знайдіть наказ «Про затвердження порядку призначення та виплати стипендій» та визначте, у якому розмірі ви отримували б стипендію, навчаючись на відмінно.
4. Дайте відповіді на запитання анкети, яка розміщена на порталі **Університету** в розділі **Студентам**.
5. Знайдіть у розділі **Про Університет** визначення місії та цінностей **Університету**, поміркуйте, обговоріть зі своїми одногрупниками, батьками та друзями.
6. На сторінці **Інституту** в якому ви навчаєтесь знайдіть розклад занять, вашої групи, контактний телефон та номер кабінету навчального відділу.

Рис. 3.33. Практичні завдання.

В результаті проходження такого курсу студенти можуть зберегти свої матеріали на персональній сторінки, оцінити себе за формою оцінювання, отримати всебічні знання про інформаційне середовище університету.

Методика створення МВОК з використанням wiki-технології полягає в тому, що викладач мету створення курсу. Після цього визначається основний зміст навчальних матеріалів та типи ресурсів з використанням wiki-технології, які буду використані – види навчальних матеріалів та практичних завданям. Відповідно визначених практичних завдань створюються відповідні категорії та довідкові матеріали для роботи студентів. Для оцінювання навчальних досягнень студентів розробляються відповідні шаблони та зазначаються способи їх використання для учасників освітнього процесу. Перевірка роботи студентів здійснюється шляхом ознайомлення зі статтями та сторінками обговорень, що були створені або відредаговані учасниками груп. Внесок кожного користувача визначається шляхом перегляду історії редагувань та порівняння версій статей.

Висновки до третього розділу

Модель слугує підґрунтям для розроблення основних компонент методики використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей. Метою використання wiki-орієнтованого навчального середовища є формування навичок співпраці та комунікації студентів гуманітарних спеціальностей. Зміст навчання добирається з врахуванням потреб формування: *професійних компетентностей* відповідно до змісту освітніх програм навчання студентів гуманітарних спеціальностей (філософія, журналістика, історія, міжнародні відносини, філологія) – анотації електронних навчальних курсів (з поступовою трансформацією їх у відкриті навчальні онлайн курси), підтримка дисципліни «Вступ до спеціальності» (змістовий модуль «Я студент»), «Моя спеціальність неповторна», «Навчання магістрів з питань використання ІКТ», електронне портфоліо, педагогічна практика; *ключових компетентностей* (управління людьми, координація дій з іншими, емоційний інтелект, взаємодія, ведення перемовин, ухвалення рішень) – навички ХХІ століття, представницькі проекти, «Словник Бориса Грінченка та сучасність» тощо. Форма організації – індивідуальні проекти, робота в парах, робота в групах, колективні проекти. Методи навчання – метод проектів, peer-to-peer, case-study, storytelling, flipped class. Засобами навчання є відповідні wiki-ресурси.

Визначено ознаки оцінювання ефективності організації співпраці у навчанні: робота студентів організована в парах або малих групах, передбачена спільна відповідальність студентів за процес навчання, діяльність студентів є взаємозалежною, передбачена необхідність прийняття студентами спільних рішень, що стосуються змісту, процесу або результату їх спільної діяльності. До основних складових електронної співпраці належать: спільне завдання, список ролей, особи, залучені до

виконання спільного завдання, певні компетентності, навчальне середовище. Використання wiki-технології забезпечує відкритість та прозорість результатів діяльності студента і викладача, кожного структурного підрозділу та університету в цілому. Е-портфоліо на Вікі-порталі університету варто розглядати узагальненням використання в університеті різних складових інформаційного освітнього середовища відповідно до різних видів діяльності студента і викладача.

Визначено сервіси, функцією яких є електронна співпраця: веб-конференція, он-лайн зустріч, веб-форум, миттєві повідомлення та чати, блоги, інтернет-портали, wiki-сайти, електронні списки розсилки, "білі дошки", групи новин, карти розуму, соціальна мережі.

Використання wiki-технології забезпечує відкритість та прозорість результатів діяльності викладача, кожного структурного підрозділу та університету в цілому. Е-портфоліо на Вікі-порталі університету слід розглядати узагальненням використання в університеті різних складових електронного освітнього середовища, зокрема, навчальні досягнення студентів, статистику створення та використання викладачами електронних навчальних курсів, систему опитування студентів щодо якості навчання викладачами різних дисциплін, наповненість інституційного репозиторію науковими та методичними публікаціями, відповідними реєстрами щодо підготовки викладачами переможців олімпіад, участі у міжнародних наукових та дослідницьких проектах тощо.

Таким чином е-портфоліо НПП є одним із показників якості освіти у ВНЗ. Мотивацією для заповнення е-портфоліо кожним викладачем є рейтинг в університеті, який враховує за певними ваговими коефіцієнтами всі види діяльності викладача та має моральні та матеріальні наслідки. До показників е-портфоліо мають входити ті, які є пріоритетними для розвитку університету в певний час та враховуються різними рейтингами, зокрема світовими та всеукраїнськими.

РОЗДІЛ IV. ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ WIKI-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ПІДТРИМКИ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ВНЗ

У розділі наведено основні етапи експериментальної роботи, завдання, зміст і результати педагогічного експерименту, виконано статистичне опрацювання та аналіз результатів педагогічного експерименту.

4.1. Хід та проведення педагогічного експерименту

Структура педагогічного експерименту була визначена з врахуванням важливості використання ІКТ у сучасному освітньому процесі; понять, що використовуються у формуванні wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів; процесів, що виникаю під впливом засобів ІКТ, та основних методів математичної статистикиматематичної статистики.

Під час проведення педагогічного експерименту виконувались вимоги досліджень, щодо забезпечення його науковості, ефективності та результативності [114].

Етапи експериментального дослідження. Основні положення дисертаційного дослідження перевірялися у ході дослідно-експериментальної роботи протягом 2011-2016 рр. З метою перевірки гіпотези дослідження було розроблено програму проведення експерименту, що включала констатувальний (2011-2012 рр.) та формувальний (2012-2016 рр.) етапи (таблиця 4.1).

Таблиця 4.1

Етапи проведення педагогічного експерименту щодо перевірки ефективності вікі-орієнтованого навчального для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей середовища

<i>№</i>	<i>Назва етапу</i>	<i>Група/к-ть респондентів</i>	<i>Група/к-ть респондентів</i>	<i>Основні експериментальні зрізи</i>	<i>Методи</i>	
<i>I</i>	Констатувальний, 2011-2012 р.	295		З'ясування відношення студентів до роботи у вікі-орієнтованому середовищі	Анкетування Статистичний аналіз. Порівняльний аналіз.	
<i>II</i>	Формувальний 2012-2016 рр.	Експертне оцінювання компонентів вікі-орієнтованого навчального середовища			Анкетування Метод експертних оцінок	
		КГ, 165	ЕГ, 168	Визначення рівня сформованості і навичок співпраці та комунікації студентів	Анкетування Форми оцінювання Практичні завдання Статистичний аналіз Порівняльний аналіз динаміки змін	
		Участь у відкритому он-лайн курсі «Я студент»				
		КГ, 165	ЕГ, 168	Визначення рівня сформованості і навичок співпраці та комунікації		
		Загально університетський конкурс «Словник Бориса Грінченка та сучасність»				Анкетування Статистичний аналіз
		878		Формування портфоліо викладачів		Анкетування Статистичний аналіз

III	Аналіз результатів експериментального дослідження	Систематизація Узагальнення Інтерпретація
-----	---	---

Головною метою проведення педагогічного експерименту стала експериментальна перевірка ефективності впровадження wiki-орієнтованого навчального середовища. Було висунуто гіпотезу: впровадження у практику основних компонентів методики використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей має позитивний вплив на рівень формування навичок комунікації та співпраці учасників освітнього процесу.

Ефективність діяльності сучасного ВНЗ визначається рівнем сформованості сучасного навчального середовища. Для оцінки wiki-орієнтованого НС були розроблені критерії, що враховують законодавство України, рамки кваліфікації, європейські стандарти якості освіти та потреби учасників освітнього процесу. За основу використаємо основні критерії, що визначає Н. Миколаєва [261]: змістовно-структурні, якості педагогічних технологій, якості рівня навчання, забезпечення освітнього процесу, організації та ефективності. Конкретизуємо дані критерії для оцінювання wiki-орієнтованого навчального середовища:

- 1) відповідність потребам освітнього процесу ВНЗ;
- 2) забезпечення відкритості та простоти доступу;
- 3) наявність навчальних курсів, що відповідають програмованим результатам навчання;
- 4) забезпечення зворотного зв'язку між усіма учасниками освітнього процесу, шляхи комунікації;
- 5) забезпечення спільної роботи;
- 6) адаптивність відповідно до поточних потреб;
- 7) позитивний вплив на загальний рейтинг ВНЗ;
- 8) наявність мотиваційної функції;
- 9) ефективне координування діяльності НС;

10) забезпечення технічної підтримки НС.

Завдання педагогічного експерименту. Процес проведення експерименту включав наступні завдання:

1) з'ясувати шляхом експертного оцінювання ефективність впровадження ВНЗ моделі wiki-орієнтованого навчального середовища;

2) з'ясувати рівень сформованості навичок співпраці та комунікації студентів за період 2012-2015 року та виявити динаміку змін за цей період (рис. 4.1.);

Високий	Студент може зробити все можливе для успіху групи. Постійно демонструю щире бажання вчитися і ділитися своїми ідеями іншими, сумлінно виконує свої завдання, вносить вагомий вклад в результат роботи групи, активно приймає участь в обговореннях
Достатній	Студент, приймає участь у груповій роботі, ділиться своїми ідеями і ставить запитання, виконує свої завдання, уважно ставиться до думок інших
Середній	Іноді бере активну роль у своєму власному навчанні, іноді ділиться ідеями, потрібне нагадування про виконання завдань групи, вислуховує ідеї інших
Початковий	Студент не бере участь у спільному обговоренні і діяльності, не ділиться ідеями, не завжди завершує свої завдання, завжди готовий внести свій вклад в роботу групи. постійно потрібно нагадувати про виконання завдання, не бере участь в обговореннях, не толерантно ставиться до ідей інших

Рис. 4.1. Рівні навичок співпраці студентів

3) визначити рівень навичок співпраці та комунікації у КГ та ЕГ на початок і кінець експерименту з використанням формувального оцінювання (табл. 4.2) на основі досліджень Intel [39] з адаптацією для студентів ВНЗ;

Таблиця 4.2.

Форма оцінювання рівня навичок співпраці та комунікації студентів

	4	3	2	1
Управління власним навчанням	Я беру вдумливу, активну роль у моєму власному навчанні. Я щоденно роблю виклик собі, тому я можу зробити все можливе для успіху групи. Я постійно демонструю щире бажання вчитися і ділитися своїми ідеями з моїми однокласниками	Я зазвичай беру активну роль у моєму власному навчанні, тому я можу зробити все можливе для успіху групи. Я часто ділюся своїми ідеями і ставлю запитання одногрупникам	Я іноді беру активну роль у моєму власному навчанні. Я іноді ділюся своїми ідеями і ставлю запитання однокласникам	Я рідко беру активну роль у моєму власному навчанні. Я часто не беру участь у спільному обговоренні і діяльності. Я рідко ділюся моїми ідеями і ставлю запитання однокласникам
Виконання завдання	Я завжди вдумливо виконую повністю мої завдання, і я готовий зробити свій внесок в роботу групи. Моя робота показує, що в мене є велике прагнення до навчання	Я виконую мої завдання, і я готовий зробити свій внесок в роботу групи	Я, напевне, потребую нагадування, щоб виконувати завдання, щоб група не чекала мене і я маю збільшити мій вклад у роботу групи	Я не завершую мої завдання, і я не завжди готовий зробити свій внесок в роботу групи. мені постійно потрібно нагадувати про виконання завдання
Участь в обговореннях	Я ініціюю обговорення, ставлю важливі питання, і виступаю в якості лідера в групі	Я регулярно беру участь в обговореннях, висловлюю свої ідеї, ставлю важливі запитання і аргументую	Я іноді беру участь в обговореннях, але рідко висловлюю свої ідеї, ставлю важливі	Я не беру участь в обговореннях

		свою точку зору	запитання і аргументую свою точку зору	
Активне слухання (читання)	Я відстоюю аргументами мої думки та ідеї. Я також уважно сприймаю відомості, що надають інші учасники	Я ділюся своїми думками і ідеями але не завжди можу їх аргументувати. Я також толерантно сприймаю відомості, що надають інші учасники	Я рідко ділюся своїми думками і ідеями. Я сприймаю відомості, що надають інші учасники	Я не ділюся своїми думками і ідеями. Я не сприймаю відомості, що надають інші учасники

4) здійснити аналіз отриманих даних під час проведення педагогічного експерименту засобами математичної статистики.

Основна увага була зосереджена на:

- перевірі рівнів сформованості навичок співпраці та комунікації;
- експериментальній перевірці ефективності впровадження методики використання вікі-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів.

Констатувальний етап. Констатувальний етап експерименту проводився протягом 2011-2012 рр. Мета констатувального етапу експерименту полягала у виявленні відношення студентів та викладачів до участі у вікі-орієнтованому середовищі.

Базою педагогічного експерименту на констатувальному були учасники освітнього процесу Київського університету імені Бориса Грінченка.

Завдання констатувального етапу експерименту:

- розробка анкет для виявлення відношення студентів та викладачів до роботи у вікі-орієнтованому середовищі;

- проведення у 2011-2012 рр. анкетування учасників освітнього процесу Київського університету імені Бориса Грінченка;
- аналіз результатів анкетування;

4.2. Аналіз результатів педагогічного експерименту

Результати констатувального етапу експерименту.

Експериментальним дослідженням були охоплені студенти та викладачі Київського університету імені Бориса Грінченка (242 студенти та 53 викладачі). Попередньо-орієнтаційне діагностування дозволило отримати дані щодо визначення потреб учасників освітнього процесу університету, наявності доступу до мережі Інтернет, вмотивованості до участі у НС, характеристик оптимального НС. Результати анкетування на констатувальному етапі представлені на рис. 4.2 – 4.4.

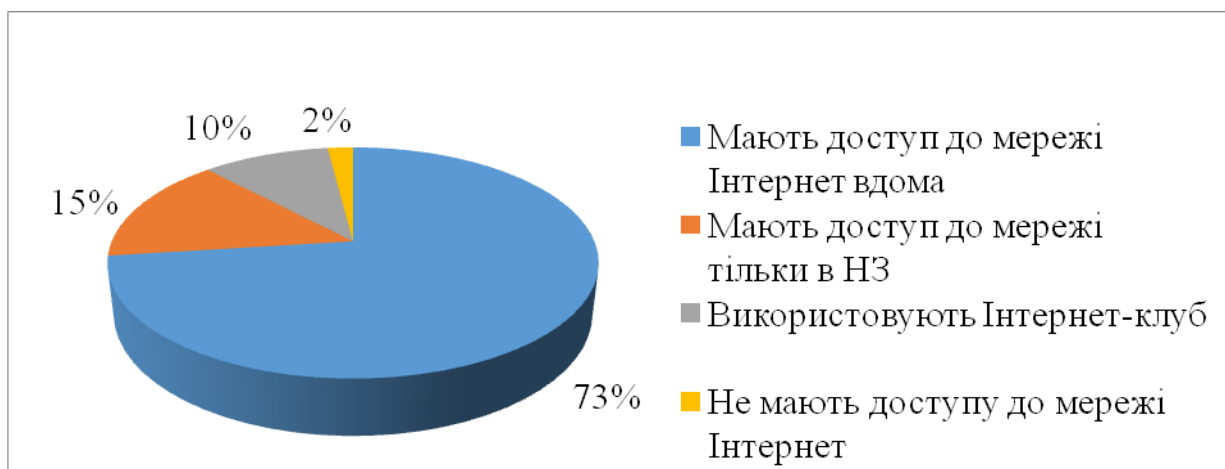

Рис. 4.2. Відповіді респондентів на щодо наявність доступу до мережі Інтернет.

Рис. 4.3. Відповіді респондентів на щодо вмотивованості до участі у відкритому навчальному середовищі.

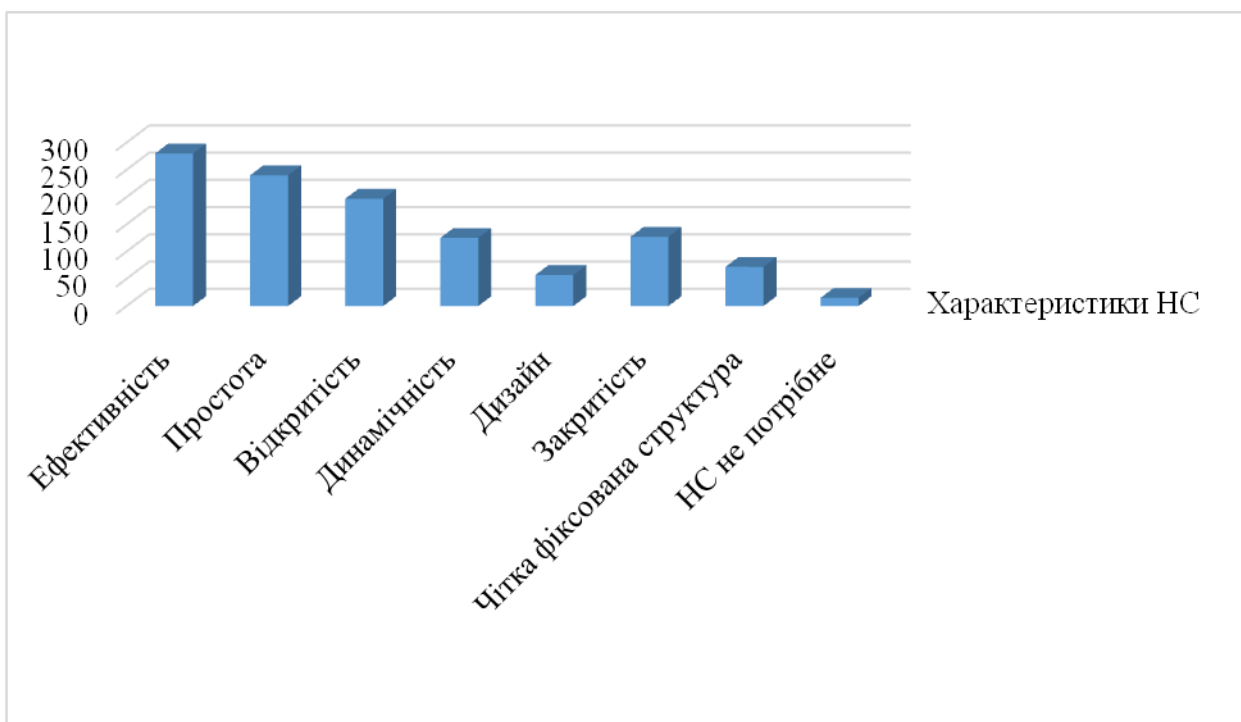

Рис. 4.4. Відповіді респондентів на щодо основних характеристик навчального середовища.

Таким чином, за допомогою проведеного діагностичного опитування було встановлено, що в цілому ставлення студентів та викладачів до участі у електронному навчальному середовищі є позитивним. Респонденти відносять до основних характеристик навчального середовища – ефективність (94%), простота (81%) та відкритість (66%).

З огляду на вищезазначене, аналіз отриманих даних у процесі попередньо-орієнтаційного діагностування дозволяє підтвердити вірогідність впровадження в освітній процес wiki-орієнтованого навчального середовища, що є відкритим та простим у використанні.

Формувальний етап тривав 2013-2014 рр.

Діагностування рівнів сформованості навичок співпраці та комунікації проводилось згідно до визначених рівнів (рис. 3.1.) з використанням форм оцінювання (табл. 4.2.).

Для перевірки ефективності використання wiki-орієнтованого навчального середовища під час освітнього процесу протягом 2013 – 2014 навчальних років відбувався формувальний експеримент. Формування навичок співпраці та комунікації у студентів здійснювалось в реальних умовах освітнього процесу Київського університету імені Бориса Грінченка протягом 2013-2014 років в рамках дисципліни «Вступ до спеціальності». Для перевірки був використаний один з проектів Вікі-порталу Київського університету імені Бориса Грінченка – «Я-студент» (http://wiki.kubg.edu.ua/я-в_інформаційному_середовищі_університету).

Контрольні групи студенти вивчали дисципліну без використання wiki-технології, для викладачів, що використовували Вікі-портал для навчання студентів, було проведено навчання у вересні 2013. В проекті, які були наявні теоретичні матеріали, практичні роботи та оцінювання (додаток Д).

Для перевірки ефективності використання wiki-орієнтованого навчального середовища під час освітнього процесу обрахування проводились на основі перевірки статистичної гіпотези. О. Сидоренко [304], досліджуючи методи математичної статистики у процесі проведення психолого-педагогічних досліджень, зазначає про поділ статистичних гіпотез на нульові (H_0) та альтернативні (H_1). Но засвідчує гіпотетичне припущення щодо несуттєвої різниці в показниках у студентів контрольних та експериментальних груп. Згідно H_0 означена різниця обумовлюється

виключно випадковим впливом, а не цілеспрямованим педагогічним впливом. Навпаки H_1 засвідчує гіпотетичне припущення щодо різниці в досліджуваних показниках, яка обумовлюється виключно цілеспрямованим педагогічним впливом, а не випадковими факторами [304].

О. Сидоренко пропонує залучати для перевірки статистичної гіпотези як параметричні, так і непараметричні статистичні критерії. Параметричні містять у формулах розрахунку параметри розподілу явища, що досліджується. До числа непараметричних статистичних критеріїв відносять такі критерії, що у формулах розрахунку не містять параметрів розподілу, а оперують частотами та рангами [304].

Статистичну гіпотезу H_0 відхиляють, якщо емпіричне значення статистичного критерію або дорівнює критичному значенню, або перевищує його [222]. Якщо емпіричне значення критерію дорівнює критичному значенню, яке відповідає $p \leq 0,05$ або перевищує його, то нульова гіпотеза відхиляється, але альтернативну гіпотезу однозначно прийняти ще не можна. Якщо емпіричне значення критерію дорівнює критичному значенню, яке відповідає $p \leq 0,01$ або перевищує його, то нульова гіпотеза відхиляється і приймається альтернативна гіпотеза. В нашій роботі як нульову гіпотезу прийнято припущення про те, що різниця в рівнях розвитку показника, що досліджується, обумовлено впливом випадкових факторів. Як альтернативна гіпотеза прийнято припущення про те, що різниця в рівнях розвитку показника, що досліджується, обумовлюється впливом експериментальних факторів.

У формувальному експерименті було задіяно 333 студенти 1-х курсів гуманітарних спеціальностей. В експериментальній групі брали участь 168 студентів, а у контрольній групі – 165 студентів. Цілеспрямоване формування навичок співпраці та комунікації здійснювалось в рамках модуля дисципліни «Вступ до спеціальності».

Формування навичок співпраці та комунікації здійснювалось згідно до

визначеного критерію (рівень сформованості навичок співпраці та комунікації) і показників, відбувалось із залученням спеціального комплексу форм, методів і засобів.

Проведення контрольних зрізів дозволило зафіксувати якісну позитивну зміну показників сформованості навичок співпраці в експериментальних групах. Деяке зростання показників спостерігалось також у контрольних групах на формувальному етапі експерименту. Динаміка формування усіх чотирьох показників демонструє позитивну тенденцію. У порівнянні з констатувальним етапом експерименту значення показників сформованості когнітивної компетентності (табл. 4.4, 4.5).

Таблиця 4.4.

Сформованість навичок співпраці та комунікації за результатами констатувального експерименту (абсолютні та відносні значення)

<i>Рівні</i>	<i>Контрольні групи</i>		<i>Експериментальні групи</i>	
	<i>Показник сформованості навичок співпраці та комунікації</i>		<i>Показник сформованості навичок співпраці та комунікації</i>	
	<i>Абс.</i>	<i>%</i>	<i>Абс.</i>	<i>%</i>
<i>Високий</i>	32	19%	32	19%
<i>Достатній</i>	45	27%	45	27%
<i>Середній</i>	53	32%	56	33%
<i>Початковий</i>	35	21%	35	21%

Таблиця 4.5.

Сформованість навичок співпраці та комунікації за результатами формувального експерименту (абсолютні та відносні значення)

<i>Рівні</i>	<i>Контрольні групи</i>	<i>Експериментальні групи</i>
	<i>Показник сформованості</i>	<i>Показник сформованості</i>

	навичок співпраці та комунікації		навичок співпраці та комунікації	
	Абс.	%	Абс.	%
<i>Високий</i>	34	21%	45	27%
<i>Достатній</i>	47	28%	53	32%
<i>Середній</i>	56	34%	60	36%
<i>Середній</i>	28	17%	10	6%

Представимо цифрові дані у вигляді гістограм (рис. 4.5):

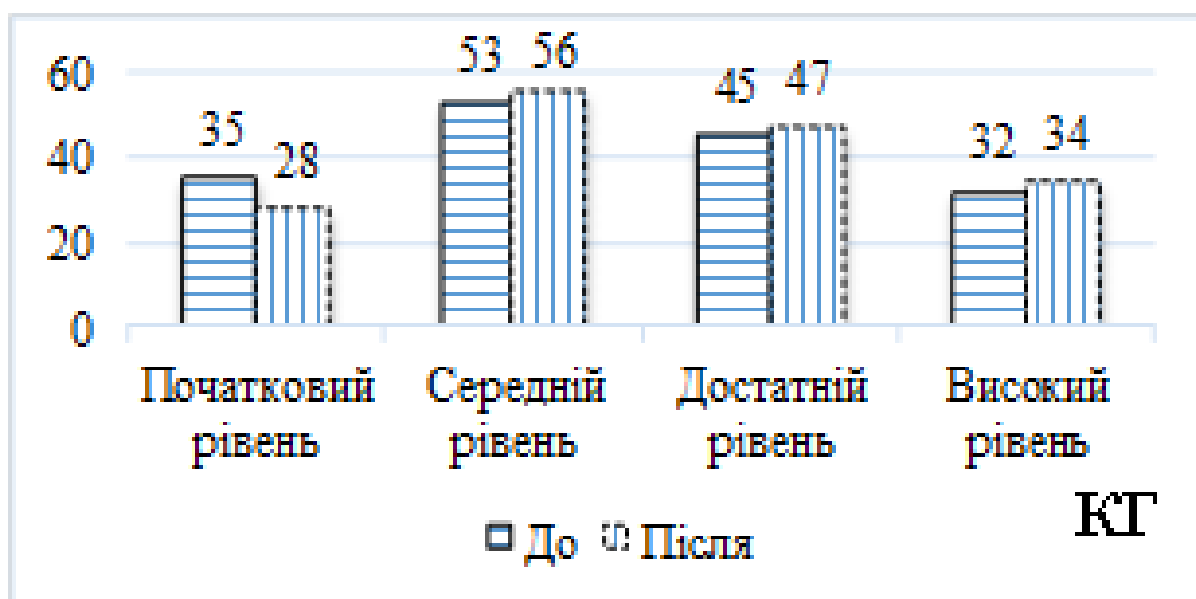
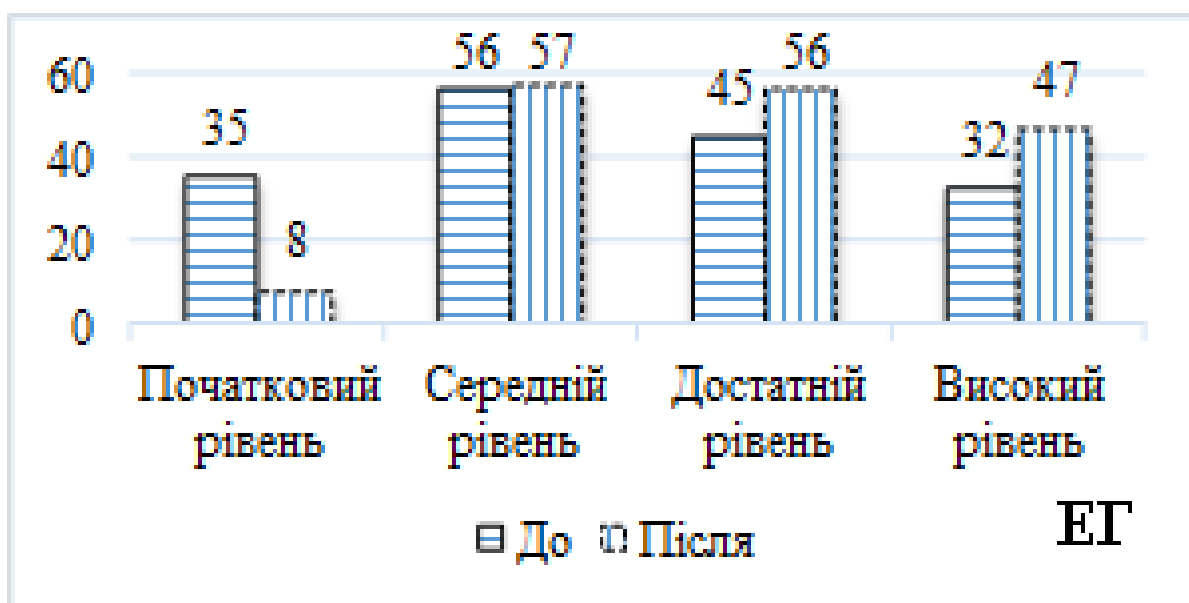

Рис.4.5. Дані про рівні сформованості навичок співпраці та комунікації студентів

Перевірка статистичної гіпотези здійснювалася з використанням критерію Пірсона (критерій χ^2). Значення χ^2 обчислюється за формулою:

$$\chi^2 = \sum \frac{(f'_E - f'_K)^2}{f'_K}, \quad (4.1)$$

де f'_E – відносна частота інтервалу одного ряду (показники ЕГ); f'_K – відносна частота показників іншого ряду (показники КГ) [222].

Число ступенів свободи при співставленні двох емпіричних розподілів визначається за формулою $\nu = k - 1$ де k – кількість розрядів ознаки (в нашому випадку кількість рівнів, а саме 4), тобто $\nu = 3$.

При використанні χ^2 -критерію Пірсона існує ряд обмежень: об'єм вибірки має бути не менш ніж 30 осіб; зазначені рівні охоплюють весь діапазон варіативності ознаки, яка досліджується; рівні не повинні перехрещуватися (якщо спостереження віднесено до одного розряду, воно не може бути віднесеним до іншого розряду)[222]. Емпіричні результати проведеного педагогічного експерименту не підпадають під наведені вище обмеження, що дозволяє використовувати при їх обробці зазначеного критерія.

Нижче наведено результати обрахунку значення χ^2 для рівня сформованості навичок співпраці та комунікації за результатами констатувального експерименту.

Ми одержуємо значення $\chi^2_{\text{emp}} = 0,03$. Оскільки для трьох ступенів свободи $\chi^2_{\text{crit } 95\%} = 11,3$ та $\chi^2_{\text{crit } 99\%} = 7,8$ [222], а одержане нами значення $\chi^2_{\text{emp}} \ll \chi^2_{\text{crit } 95\%}$, то можна стверджувати, що на констатувальному етапі педагогічного експерименту між показниками експериментальної групи та контрольної групи суттєвої різниці не існувало, тобто вибірки були гомогенними.

Наведені у таблиці 4.6 значення χ^2_{emp} свідчать про те, що на констатувальному етапі контрольна та експериментальні групи за

показниками рівня співпраці та комунікації були однорідними. За результатами формувального експерименту можна стверджувати, що вони розрізнялися на 1% у рівні статистичної значущості, що дозволяє відкинути гіпотезу H_0 і прийняти альтернативну гіпотезу.

Таблиця 4.6.

Значення χ^2_{emp} для рівня сформованості навичок співпраці та комунікації

	<i>Початок експерименту</i>	<i>Закінчення експерименту</i>
	<i>Показник сформованості навичок співпраці та комунікації</i>	<i>Показник сформованості навичок співпраці та комунікації</i>
<i>Значення χ^2_{emp}</i>	0,03	11,7
<i>Підтверджується гіпотеза</i>	H_0	H_1

Аналіз результатів формувального етапу педагогчного експерименту дає підставу зробити висновок, щодо позитивного впливу wiki-орієнтованого навчального середовища розвиток навичок співпраці та комунікації студентів Київського університету імені Бориса Грінченка.

Наукове обґрунтування використання wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів, поданого у авторській моделі підтверджує її ефективність. Основним завданням було: виділити основні компоненти моделі wiki-орієнтованого навчального середовища, які є більш впливовими. Для того щоб впровадити модель в освітній процес її потрібно спочатку перевірити, це можливо зробити

використовуючи експертне оцінювання. Експертне оцінювання загалом впливає на якість моделі та зумовлює в ній позитивні зміни.

Педагогічне експертне оцінювання активно використовуються для визначення позитивних та негативних сторін розробленого продукту завдяки можливості отримання об'єктивної оцінки.

Експертне оцінювання розробленої моделі було здійснено за методикою А. Киверялга [222], що охоплювала наступні етапи: організаційний, формування експертних груп визначення їх професійних компетентностей у галузі дослідження, експертиза та аналіз результатів.

Експертне оцінювання проводилось у декілька етапів. Визначення експертних груп. В рамках експертного оцінювання проводилось опитування, потім відбувалась обробка результатів, що були отримані від експертів. Представники груп експертів спочатку надавали відповіді на запитання, що були передбачені в опитуванні. Кількість фахівців, які були залучені до участі створення прогнозу дослідження складала 20 осіб. Рейтинг кожного експерта було визначено за бальною системою, для цього була використана методика, що описана в роботах Б. С. Гершунського [151]:

1) була враховано наявність наукового ступеня та вченого звання, рівня кваліфікації: доктор наук, професор, практик (що активно використовує в своїй роботі вікі-розмітку) – 0,9; доцент, кандидат наук – 0,8; старший викладач – 0,7; викладач – 0,6;

2) стаж роботи (в галузі досліджуваної проблеми) до 3 років – 0,6; від 3 до 5 років – 0,7; від 5 років до 8 років – 0,8; понад 8 років – 0,9;

3) обґрунтування думки щодо використання вікі-технології: активне використання – 0,9; часткове використання – 0,7; оглядове знайомство – 0,3.

Підчас формування груп експертів враховувався стаж їх науково-педагогічної діяльності, наукове звання, вчений ступінь і використання в освітньому процесі вікі-технології, результати представлено у таблиці 4.7.

Таблиця 4.7.

Показники компетентності експертів з використання wiki-технології в освітньому процесі

		Абсолютне значення	Відносне значення	Рейтинг експерта за Б. Гершунським
Стаж науково-дослідної діяльності	Більше 8 років	4	20%	0,6
	5-8 років	8	40%	0,7
	3-5 років	5	25%	0,8
	До 3 років	3	15%	0,9
	Загалом	20	100%	
Наукове звання, посада	Доктор наук, професор, практик	3	15%	0,9
	Доцент, кандидат наук	6	30%	0,8
	Старший викладач	6	30%	0,7
	Викладач	5	25%	0,6
	Загалом	20	100%	
Використанні wiki-технології в освітньому процесі	Активне використання	8	40%	0,9
	Часткове використання	10	50%	0,7
	Інтуїтивні уявлення	2	10%	0,3
	Загалом	20	100%	

До фахівців були висунуті такі вимоги:

- компетентність у використанні wiki-технології;
- креативний підхід;
- використання інноваційних педагогічних технологій в освітньому процесі;
- врахування думки інших, вміння погодити при достатній кількості аргументів.

З врахування методдики що описана в дослідженні А. Киверялга [222] дуже важливим є сукупність вхідних даних, які отримують експерти. Експертам дізнались про мету анкетування, вони мали змогу ознайомитись і задачею створення навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів. Експертам було надано такі відомості:

- модель wiki-орієнтованого навчального середовища;
- опис проектів та видів діяльності на вікі-порталі;
- методичні рекомендації роботи з Вікі-порталом;
- інші інструктивні, навчальні і довідкові матеріали.

Всі експерти знайомі з wiki-технологією на різних рівнях, вони використовують її у свої науково-педагогічній діяльності.

Загалом фахівці були розподілені на 3 приблизно однакових за кількістю груп відповідно до стажу їхньої наукової-педагогічної діяльності, наукового звання та вченого ступеня, і рівня використання wiki-технології в освітній діяльності. Першу групу склали вісім експертів, в основному найбільш компетентні, зі стажем роботи 8-10 і більше років за (доктори наук, професори, доценти).

До другої групи експертів відносилися кандидати наук, доценти, старші викладачі зі стажем педагогічної діяльності від 5 років, що не так активно використовують wiki-технології в своїй науково-педагогічній діяльності.

В останню групу увійшли всі інші фахівців.

Обрахунок загальної компетентності експерта за усіма показниками здійснювався за наступною формулою:

$$K_i^e = \frac{\sum_{j=1}^3 X_{ij}}{\sum_{j=1}^3 X_{j\max}} \quad (4.5)$$

де K_i^e -компетентність і-го експерта;

де X_{ij} - рейтинг і-го експерта за j-им показником;

$X_{j\max}$ - максимальна оцінка за j-им показником.

Показником репрезентативності груп експертів є середнім арифметичним значенням компетентності усіх фахівців, був визначений з формулою:

$$K_p = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n K_i \quad (4.6)$$

де K_p - коефіцієнт репрезентативності групи експертів;

K_i^e - компетентність і-го експерта;

де n – число експертів, які входять до складу експертної групи.

Група експертів вважається репрезентативною за умов, коли $2/3$ експертів відповідають вимогам, тобто – $0,67 < K_p < 1,0$: дані відображено у таблиці 4.8..

Таблиця 4.8.

Середнє арифметичне значення компетентності експертних груп

	Експертна група 1 (8 осіб)	Експертна група 2 (6 осіб)	Експертна група 3 (6 осіб)
Сумарна компетентність експертів	7,62	5,62	4,78
Середнє значення	0,953	0,936	0,796
Репрезентативність експертів	$0,67 < 0,953 < 1$	$0,67 < 0,95 < 1$	$0,67 < 0,796 < 1$

Отже, у кожній з груп експертів групі отже вибірка є репрезентативною.

Організація опитування експертів.

Під час проведення попереднього аналізу опитування визначались найважливіші цілі, всі питання було сформовано з визначенням пріоритетів, з експертами проводилось індивідуальне консультування, їм були надані всі матеріали для успішного проходження опитування.

Експерти отримали форму анкети, що складається з 10-ти питань є Google-форма (Додаток 3).

Під час попереднього обговорення моделі wiki-орієнтованого навчального середовища з фахівцями було також визначено критерії, які

взяті за основу експертного оцінювання. Було визначено критерії: *освітня доцільність та інформативність (K1), формування навичок співпраці (K2), можливість комунікації (K3)*. Розглянемо ці критерії більш детально.

Під *освітньою доцільністю та інформативністю* ми розуміємо наповненість проєктів Вікі-порталу навчальним та довідковими матеріалами, інформаційне насичення проєктів, новизну, оригінальність подачі матеріалів; доступність (швидкість, вільний доступ), широту охопленості цільової аудиторії; компактність, зручність у користуванні, стислість і, разом з тим, змістовність ресурсів та ін.

Під *формування навичок співпраці* ми розуміємо можливість співпраці в рамках проєктів, виконання спільних завдань.

Під *можливістю комунікації* слід розуміти рівень комунікації між учасниками проєкту.

Під час проведення анкетування фахівців забезпечувалась однозначність відповідей на запитання, а також незалежність відповідей фахівців, які відповідали на запитання анкети. Різні твердження щодо критеріїв моделі вікі-орієнтованого навчального середовища для підтримки проєктної діяльності студентів були оцінені за такою шкалою «повністю погоджуюсь», «погоджуюсь», «скоріш погоджуюсь, ніж не погоджуюсь», «скоріш не погоджуюсь, ніж погоджуюсь», «повністю не погоджуюсь». Експерти обирали відповіді за цією шкалою, всі дані фіксувались у спеціально створеній електронній таблиці на диску Google.

Для всіх оцінок рахувалась загальна кількість балів. Потім був порахований коефіцієнт вагомості кожної з оцінок за кожною експертною групою. Максимальна сума оцінок у кожній групі експертів могла складати: $10 \times 8 = 80$, у другій і третій групах – $10 \times 76 = 60$.

Після опрацювання усіх експертних оцінок, які були отримані у ході опитування для визначення загального враження фахівців щодо моделі вікі-орієнтованого навчального середовища для підтримки проєктної діяльності

студентів було отримано середнє значення коефіцієнту вагомості оцінок усіх експертних груп, дані представлені у таблиці 4.9.

Таблиця 4.9.

Коефіцієнти вагомості оцінок експертів

	<i>Експерта група 1</i>	<i>Експерта група 2</i>	<i>Експерта група 3</i>	<i>Середній коефіцієнт</i>
<i>Повністю погоджуюсь</i>	0,382	0,386	0,395	0,388
<i>Погоджуюсь</i>	0,306	0,402	0,347	0,352
<i>Скоріш погоджуюсь, ніж не погоджуюсь</i>	0,215	0,115	0,175	0,168
<i>Скоріш не погоджуюсь, ні погоджуюсь</i>	0,032	0,030	0,083	0,048
<i>Повністю не погоджуюсь</i>	0,065	0,067	0,000	0,044
<i>Загальна сума</i>	1,00	1,00	1,00	1,00

Аналіз результатів опитування показує, що щодо подальшого впровадження в освітню діяльність моделі wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів в освітній процес університету показує що повністю погоджуються 38,2% представників першої експертної групи, 38,6% – другої і 39,5 % – третьої. Надалаи відповіді «погоджуюсь» 30,6%, 40,2% і 34,7% фахівців. Отже більшість фахівців, що відповіли «повністю погоджуюсь» і «погоджуюсь» становить близько 69,2% від всіх учасників опитування.

Отже, можемо зробити висновки, що впровадження моделі wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів ефективно впроваджується в освітній процес університету.

Висновки до четвертого розділу

З метою перевірки гіпотези дослідження було розроблено програму експериментального дослідження, що включала констатувальний (2011-2012 рр.), формувальний (2012-2016 рр.). Констатувальний етап експерименту складався з трьох частин: аналіз проектів освітнього характеру, створених на основі вікі-рушіїв, наявних у мережі Інтернет, виявлення ставлення користувачів до цих електронних ресурсів; дослідження структур навчальних середовищ ВНЗ; дослідження особистісних потреб студентів. Формувальний етап дослідження мав на меті експериментальну перевірку ефективності впровадження основних компонент методики використання вікі-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей. Основними напрямками реалізації формувального експерименту стали такі: проведення серії тренінгів для відповідальних від структурних підрозділів університету, викладачів та студентів, призначених для ознайомлення з вікі-розміткою та Вікі-порталом; проведення майстер-класів для студентів магістратури в рамках проекту «Навчання магістрів з питань використання ІКТ»; застосування елементів відкритої освіти у процесі навчання дисциплін «Вступ до спеціальності» та інших в Університеті Грінченка; організація і проведення щорічного конкурсу «Словник Бориса Грінченка та сучасність»; проведення практичних семінарів для науково-педагогічних працівників «Е-портфоліо викладачів»; консультування викладачів і студентів з приводу роботи з Вікі-порталом; координація та модерування функціонування Вікі-порталу (з 2011 р. по теперішній час).

Після закінчення формувального етапу експерименту проводилось інтегральне опрацювання даних, співставлення результатів дослідження та їх аналіз; опис ходу і результатів дослідження на основі методів статистичного опрацювання даних; оформлення результатів. Загальна

кількість учасників експериментальної роботи з різними проектами – 1521 науково-педагогічних працівників та студентів (565 студентів та 946 викладачів).

У процесі проведення педагогічного експерименту мали місце труднощі, пов'язані «випадковими» редагуваннями сторінок користувачами, зі складністю пошуку матеріалів у разі недостатньої категоризації сторінок, зі складністю оформлення сторінок з точки зору дизайну, створенням посилань на неіснуючі сторінки за необережного форматування сторінок, тривалим процесом додавання зображень на сторінку, складність створення однотипних сторінок.

Було визначено рівні сформованості навичок співпраці та комунікації студентів гуманітарних спеціальностей. Використовуючи форми оцінювання навичок співпраці та комунікації, визначено рівні сформованості навичок співпраці та комунікації студентів експериментальної та контрольної груп, що дає підстави зробити висновок, щодо позитивного впливу використання wiki-орієнтованого навчального середовища на освітній процес Київського університету імені Бориса Грінченка.

Визначено вміння та навички, необхідні для роботи з wiki-орієнтованим навчальним середовищем: авторизуватись; створювати статті; редагувати тексти; додавати коментарі; створювати особистий підпис; додавати та оформлювати посилання на джерела відомостей за правилами; додавати графічні зображення; завантажувати медіа-файли; вбудовувати відео- та аудіо-матеріали. Додаткові навички: створювати карти знань; створювати Google-форми; працювати з картами Google, Google Street View; створювати QR-коди.

Для перевірки статистичних даних про рівні сформованості навичок співпраці та комунікації студентів контрольних та експериментальних груп було обрано критерій Пірсона. Було виявлено відмінності розподілу рівня

сформованості навичок співпраці та комунікації студентів. Отже педагогічний експеримент підтвердив гіпотезу дисертаційного дослідження, а також ефективність запропонованих основних компонент методики.

Для перевірки ефективності впровадження моделі wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів було використане експертне оцінювання, що дало підстави зробити висновко про позитивний вплив розробленої моделі на освітню діяльність університету.

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставленої мети та завдань дослідження в процесі розв'язування наукової проблеми здійснено комплексне вивчення можливості організації wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності студентів та отримано такі **основні результати**: досліджено стан проблеми, рівень її розробленості в науково-педагогічній теорії та практиці; обґрунтовано шляхи використання wiki-технології для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей; з'ясовано критерії та показники рівня сформованості навичок електронної співпраці та комунікації студентів під час використання wiki-технології для підтримки проектної діяльності; теоретично обґрунтовано та розроблено модель організації навчального середовища університету з використанням wiki-технології для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей; розроблено та експериментально перевірено основні компоненти методики використання такого середовища, яке сприяє формуванню навичок ефективної співпраці й комунікації у студентів гуманітарних спеціальностей.

Отримані результати дослідження дають підстави зробити такі **висновки**:

1. Навчальне середовище сучасного університету має відповідати вимогам сучасної системи освіти, бути відкритим, швидко оновлюваним, сприяти формуванню професійних та ключових компетентностей. Навчальне середовище університету з використанням wiki-технології для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей університету. Wiki-орієнтоване середовище є ефективною платформою для реалізації освітніх технологій, орієнтованих на проектну діяльність студентів його використання дає змогу створювати проекти різних типів

(індивідуальні, групові, колективні). Наповнення ресурсу здійснюється спільними зусиллями великої кількості учасників. До основних функцій wiki-орієнтованого навчального середовища можна віднести: інформаційну, комунікаційну та культуроформуючу. Недоліками використання wiki-технології є: «випадкові» редагування сторінок користувачами, складність пошуку матеріалів при недостатній категоризації сторінок, складність оформлення сторінок з точки зору дизайну, створення посилань на неіснуючі сторінки під час необережного форматування сторінки, тривалий процес додавання зображень на сторінку, складність створення однотипних сторінок. Запропонована в дослідженні методика дозволяє уникнути недоліки за рахунок створення методичних рекомендацій для користувачів-початківців, блокування від редагування важливих сторінок звичайними користувачами, створення структури категорій та підкатегорій, шаблонів сторінок, що найчастіше використовуються.

2. Використання wiki-технології для створення навчального середовища надає можливість: створити відкрите навчальне середовище з урахуванням специфіки потреб користувачів; активізувати використання й створення освітніх веб-ресурсів; організувати індивідуальні та групові проекти студентів; реалізувати активну комунікацію та співпрацю викладачів та студентів через відкритий веб-простір; доступ до освітніх ресурсів в будь який зручний час та в зручному місці. Обґрунтовано, що доцільно зупинитись на таких шляхах використання wiki-технології для підтримки освітнього процесу: написання рефератів – анотація до реферату, аналіз реферату, оцінювання; складання бібліографії до теми – анотований список на інтернет-ресурси; складання глосарію; виконання описових робіт; складання інструкцій щодо здійснення тих чи інших операцій; обговорення та дискусії на рівні групи/спеціальності; порівняльний аналіз підходів різних авторів щодо розв'язування певних

проблем, означень тощо; побудова систем класифікації за визначеними класифікаційними ознаками; визначення критеріїв оцінки подій, явищ, процесів; захист проектів; групова та колективна освітня діяльність.

3. Основними ознаками співпраці є зміст, процес та результат, що реалізуються такими складовими: спільне завдання, список ролей, студенти, залучені до виконання спільного завдання, певні компетентності, навчальне середовище. Ознаки оцінювання ефективності організації співпраці у навчанні є робота студентів, організована в парах або малих групах, передбачена спільна відповідальність студентів за процес та результати навчання, діяльність студентів є взаємозалежною, передбачена необхідність прийняття студентами спільних рішень, що стосуються змісту, процесу або результату (продукту) їх спільної діяльності. Спільними вважаються рішення щодо змісту, процесу або результату діяльності студентів.

4. Під час проектування вікі-орієнтованого навчального середовища використано функціональний підхід, що, у свою чергу, дало можливість отримувати всебічне уявлення про діяльність вищого навчального закладу з різних точок зору. Для створення функціональної моделі використано методологію функціонального моделювання IDEF0. Під час аналізу функціональної структури враховано такі дидактичні характеристики навчального середовища: зберігання та опрацювання відомостей, що отримують та передають суб'єкти навчального середовища; доступ значної кількості джерел ресурсів; колективна, індивідуальна співпраця та комунікація. Метою створення моделі є організація вікі-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей. Суб'єктами реалізації даної моделі є: студенти гуманітарних спеціальностей університету, науково-педагогічні працівники та представники адміністрації. На основі узагальнення результатів, теоретичного аналізу розроблено Вікі-портал, його

використання дає змогу створювати проекти різних типів – для підтримки навчальної діяльності.

5. Функціональна модель організації wiki-орієнтованого навчального середовища для підтримки проектної діяльності гуманітарних спеціальностей слугувала підґрунтям для розроблення основних компонент методики використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей.

Отже, вирішення завдань дослідження зумовило досягнення його мети – розроблення методики використання wiki-орієнтованого навчального середовища університету для підтримки проектної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей. Разом з тим проведене дослідження не вичерпує всієї повноти проблеми і може бути продовжено за такими напрямками наукового пошуку: використання wiki-технології для освітнього процесу, моніторингу навчальної діяльності, презентації діяльності вищого навчального закладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Agrawal Divyakant. New Frontiers in Information and Software as Services: Service and Application Design Challenges in the Cloud / Divyakant Agrawal, K. Sel?uk Candan, Wen-Syan Li. –LNBIP 74. – 2011. – 300 p.
2. Anderson Terry. Theory and Practice of Online Learning / Terry Anderson, Fathi Elloumi. –Athabasca University Press. – 2008. – 472 p.
3. Attwell Graham. The Personal Learning Environments - the future of eLearning? // eLearning Papers. – 2007 . – vol. 2 – no. 1.– 8 p.
4. Banks B. E-Portfolios: Their Uses and Benefits. Retrieved[Electronic resource] // Excellence Gateway Treasury. – 2005.– 13 p. – Mode of access: http://archive.excellencegateway.org.uk/media/ferl_and_aclearn/ferl/resources/organisations/fd%20learning/e-portfoliopaper.pdf(25.10.2015).– Title from the screen.
5. Barton M. Creating an Institutional Repository: LEADIRS Workbook [Electronic resource] / Barton M., Waters M.// MIT Libraries' Digital Institutional Repository. – 2004. – 134 p. – Mode of access: <http://dspace.mit.edu/handle/1721.1/26698>(25.10.2015).– Title from the screen.
6. BECTA [website]. – Way of access: URL: <http://www.becta.org/postnuke/index.php>(25.10.2015).– Title from the screen.
7. Belanger, V. Bioelectricity: A Quantitative Approach / Belanger, V., Thornton, J.// Duke University's First MOOC. – 2013. – 21p.
8. Berners-Lee T. Weaving the Web: The original desing and ultimate destiny of the world wide web by its inventor / T. Berners-Lee, M. Fisschetti // New York: Harper. – 1999. – 246 p.
9. Billingham Mark Augmented reality in education / Mark Billingham // New Horizons for Learning 12 . – 2002. –18p.
10. Borko Furht, A. Escalante. Handbook of Cloud Computing. – 2010. – 634 p.

11. Brown A. World Yearbook of Education 2004: Digital Technologies / A. Brown, N. Davis // Communities and Education. – L. : Routledge. – 2004. – 337 p.
12. Cisco Cloud Enablement Services for Education [Electronic resource] // Cisco [website]. – Mode of access: <http://www.cisco.com/web/services/enterprise-it-services/cloud-enablement-services/index.html> (25.10.2015).– Title from the screen.
13. Cloud 101: Developing a Cloud-Computing Strategy for Higher Education [Electronic resource] // Cisco [website].– 2012. – 7 p. –Mode of access: http://www.cisco.com/en/US/services/collateral/ps10658/ps11785/cloud_101_higher_education_wp.pdf(25.10.2015).– Title from the screen.
14. Cloud Computing Reference Architecture (NIST - SP 500-292) [Electronic resource] // National Institute of Standards and Techology [website]. – 2011. – 35 p. – Way of access: http://www.nist.gov/customcf/get_pdf.cfm?pub_id=909505 (25.10.2015). – Title from the screen.
15. Cloud Computing Standards Roadmap (NIST-SP 500-291) [Electronic resource] // National Institute of Standards and Techology [website]. – 2011. – 76 p. – Way of access: http://www.nist.gov/customcf/get_pdf.cfm?pub_id=909024 (25.10.2015). – Title from the screen.
16. Collaboratinginthe Cloud[Electronic resource] // IBM LotusLive [website]. – Way of access: <http://www-01.ibm.com/software/lotus/services/lotuslive.html>(25.10.2015).– Title from the screen.
17. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. Cambridge University Press. Third printing 2002.
18. Competitive Landscape: SaaS Project and Portfolio Management Software [Electronic resource] // Worldwide. – 2011. – Mode of access:

<http://clean-clouds.com/2011/12/13/cloud-computing-and-project-and-portfolio-management/>(25.10.2015).– Title from the screen.

19. Corneli J. Personalised and Peer-Supported Learning: The Peer-to-Peer Learning Environment (P2PLE) [Electronic resource] / Corneli J., Mikroyannidis A. // Digital Education Review. – 2011. – no. 20.– 14-23 p. – Mode of access: <http://greav.uib.edu/der/index.php/der/article/view/188>(25.10.2015).– Title from the screen.

20. Coursera [Электронный ресурс]. – Режим доступа:www.coursera.org.

21. D’angelo G. E-authoring – didactic methodologies and models of e-Learning content development [Electronic resource] // International Conference “ICT for Language Learning”. – 2007. – 6 p. – Mode of access: www.leonardo-lets.net/ict/common/download/GiuseppeDAngelo.pdf (25.10.2015). – Title from the screen.

22. D’angeLo G. From Didactics to E-Didactics. e-Learning Paradigms, Models and Techniques [Electronic resource]. – 2007. –417 p. – Mode of access: <http://www.liguori.it/schedanew.asp?isbn=4067>(25.10.2015).– Title from the screen.

23. Daalsgard Christian. Social software: E-learning beyond learning management systems [Electronic resource] //European Journal of Open, distance and e-learning retrieved. – 2006. – Mode of access: http://www.eurodl.org/materials/contrib/2006/Christian_Dalsgaard.htm(25.10.2015).– Title from the screen.

24. Digital Natives, Digital Immigrants By Marc Prensky, available at <http://www.nnstoy.org/download/technology/Digital%20Natives%20-%20Digital%20Immigrants.pdf>, (дата звернення: 16.09.2013).

25. Dillenbourg P. The evolution of research on collaborative learning. In E. Spada & P. Reiman (Eds) Learning in Humans and Machine: Towards an

interdisciplinary learning science / Dillenbourg, P., Baker, M., Blaye, A. & O'Malley, C. // Oxford: Elsevier. Pp. 189-211.

26. Directory of Open Access Repositories (OpenDOAR) [website]. – Way of access: <http://www.opendoar.org/index.html>(25.10.2015).– Title from the screen.

27. Dreger, S. The wiki way: Susan Dreger creates an extended learning environment. English Teaching Professional, (67) 2010. – 24p.

28. Education in Europe – Exploiting the benefits of ICT [Electronic resource]// EuropeanCommissionInformationSocietyandMedia [website]. – 2010 – 20 p. – Way of access: http://cordis.europa.eu/ictresults/pdf/policyreport/INF%207%200100%20IST-R%20policy%20report-education_final.pdf(25.10.2015).– Title from the screen.

29. Gillam Lee. Cloud Computing: Principles, Systems and Applications / Nick Antonopoulos, Lee Gillam – L.: Springer, 2010. – 379 p.

30. Gruber T. R.. Toward principles for the design of ontologies used for knowledge sharing. // International Journal of Human Computer Studies. — 1995. — 43, Issues 4—5, November. — P. 907—928.30.

31. Gutteridge C. Report on the technical issues of using GNU EPrints software for the development of an institutional e-Print repository at the University of Southampton [Electronic resource] / Gutteridge C., Hitchcock S., Simpson P., Hey J// Repository at the University of Southampton. – 2003. –13 p. –Way of access: <http://eprints.soton.ac.uk/184/>(25.10.2015).– Title from the screen.

32. Gutteridge C.EPrints 2.3 Documentation [Electronic resource] // National Centre for Science Information (NCSI). – 2003. – 128 p. –Way of access: <http://www.ncsi.iisc.ernet.in/indest-ncsi-ir/resources/eprints-docs.pdf>(20.11.2015).– Title from the screen.

33. H. Staker Classifying K-12 Blended Learning [Electronic resource] / H. Staker, M. B. Horn // Innosight Institute. –2012. – 21 p. – Way of access:

<http://www.innosightinstitute.org/innosight/wp-content/uploads/2012/05/Classifying-K-12-blended-learning2.pdf> (25.10.2015). –

Title from the screen.

34. Hai Zhuge Resource space model, its design method and applications [Electronic resource] // The Journal of Systems and Software (JSS). – 2004. – no 72. – 71–81 p. – Way of access: <http://www.informatik.uni-trier.de/~ley/db/journals/jss/jss72.html>(08. 09.2012).– Title from the screen.

35. Hiller Spires Toward a New Learning Ecology. Teaching and Learning in 1:1 Environments [Electronic resource] / Hiller Spires, Eric Wiebe, Carl A. Young, Karen Hollebrands, John Lee // Library Friday Institute. – 2009. – 30 p. – Way of access: https://www.fi.ncsu.edu/assets/podcast_episodes/white-paper-series/toward-a-new-learning-ecology.pdf(20.11.2015).– Title from the screen.

36. How Net Generation Students Work, available at <http://people.howstuffworks.com/how-net-generation-students-work1.htm>, (дата звернення: 16.09.2013).

37. Hsu, Hui-mei Justina. "The potential of kinect in education." International Journal of Information and Education Technology 1.5 2011: 365-370.

38. IngoBlees.Web 2.0 Learning Environment: Concept, Implementation, Evaluation [Electronic resource]/ IngoBlees, MarcRittberger// eLearning Papers. – 2009. – no.15. – 18 p. – Mode of access:<http://www.elearningeuropa.info/en/article/Web-2.0-Learning-Environment%3A-Concept%2C-Implementation%2C-Evaluation>(20.11.2015).– Title from the screen.

39. Intel «Навчання для майбутнього» - Бібліотека оцінювання навичок і умінь XXI століття. Режим доступу: <https://educate.intel.com/assessing/PersonalLibraryPage.aspx?LID=ua&tid=ap>.

40. Ivan Illich. Deschooling society. – Way of access: <http://www.arvindguptatoys.com/arvindgupta/DESCHOOLING.pdf>(20.11.2015). – Title from the screen.
41. Jamebozorg, Z., & Salimi, M.. The designing and production a model to design the learning environment with motivational approach in speech dysfluency. *Advances in Environmental Biology*.– 2014.
42. Johnson L., Levine A. & Smith R. The 2009 Horizon Report. – Austin, Texas: The New Media Consortium, 2009.
43. Johnson, D. W., &Johnson, R. T. (). Cooperative learning returns to college: What evidence is there that it works? *Change*, 30(4). – 1998. – Pp/ –26-36.
44. Johnson, Larry, et al. The 2010 Horizon Report. New Media Consortium. 6101 West Courtyard Drive Building One Suite 100, Austin, TX 78730, 2010.
45. Kagan S. Cooperative Learning / S. Kagan // Resources for Teachers, Inc. – 1999. –132 p.
46. Kathleen Matheos Dimension for blended learning technology: learner’s perspective [Electronic resource] / Kathleen Matheos, Ben K. Daniel, Gordon I. McCalla. // *Journal of Learning Design*. – 2005. –no 1. – P.56-76. – Way of access: <https://www.jld.edu.au/article/view/9/6> (25.10.2015). – Title from the screen.
47. Kop R. Cloud Computing and Creativity: Learning on a Massive Open Online Course [Electronic resource] / Kop R., Carroll F. // *European Journal of Open, Distance and E-Learning, Special Issue on Creativity and OER*. – 2010. – Wayofaccess: <http://www.euodl.org/?article=457>(08. 09.2012). – Title from the screen
48. Learning 2.0: The Impact of Web 2.0 Innovation on Education and Training in Europe [Electronic resource] // EuropeanCommissionInformationSocietyandMedia. – 2009 – 126 p. – Way of

access:<http://ftp.jrc.es/EURdoc/JRC55629.pdf>(25.10.2015).– Title from the screen.

49. Lenzerini, M. (). Data Integration: A Theoretical Perspective. Proc. of the ACM Symp. on Principles of Database. Systems (PODS). – 2002. – p.p. 233 - 246.

50. Li Y. Designing collaborative e-learning environments based upon semantic wiki: from design models to application scenarios / Li, Y., Dong, M., & Huang, R. // Educational Technology & Society. №14(4). – 2011. – 18p.

51. Linda Castañeda. Building Personal Learning Environments by using and mixing ICT tools in a professional way [Electronic resource] / Linda Castañeda, Javier Soto // Digital Education Review. – 2010. – no. 18.– p. 9-25 – Mode of access: <http://greav.ub.edu/der/index.php/der/article/view/193/333> (25.10.2015). – Title from the screen.

52. Loveless A. ICT, Pedagogy and the Curriculum: Subject to Change. – London, UK : Routledge Falmer. – 2001. –143 p.

53. Loveless A. The Role of IT: Practical Issues for Primary Teachers. – London : Cassel. –1995. – 180 p.

54. Luis TorresPLEs desde la etnografía virtual de la web social [Electronic resource] / Luis Torres, Jordi Ojeda, Josep Monguet, Hugo Gonzalez // Digital Education Review. – 2011. – no 20. – p. 37-49. – Mode of access: <http://greav.ub.edu/der/index.php/der/article/view/193/333> (25.10.2015). – Title from the screen.

55. MacNeil S. Distributed Learning Environment [Electronic resource] / MacNeil S. and Kraan W // JISC CETIS (Centre for Educational Technology and Interoperability Standard). – 2010. – 4 p. – Way of access: http://wiki.cetis.ac.uk/images/6/6c/Distributed_Learning.pdf(25.10.2015). –Title from the screen.

56. Maedche A. Clustering Ontology – based Metadata in the Semantic Web / A. Maedche, V. Zacharias // Proceedings PKKD-2002. – Helsinki, 2002. – P. 342-360.

57. MalinkaIvanova Involving students in managing their own learning [Electronic resource] / M. Ivanova, T. Ivanova // eLearning Papers.– 2010.– no 21. – 13 p. –

Way of access: <http://www.elearningeuropa.info/en/article/Involving-students-in-managing-their-own-learning>(25.10.2015). – Title from the screen.

58. Mar Camacho. From personal to social: learning environments that work [Electronic resource] / Mar Camacho, S?nia Guilana // Digital Education Review. – 2011. – no. 20. – p. 24-36. – Mode of access: <http://greav.ub.edu/der/index.php/der/article/view/193/333> (25.10.2015). – Title from the screen.

59. Margulies, A. “MIT Opencourseware – A New Model for Open Sharing” . – OpenEd Conference at UtahStateUniversity. –2005. – 9 p.

60. Mc Manus, M.M., &Aiken, R.M. (). Thegroup leaderparadigminanintelligentcollaborativelearningsystem. In S. Ohlsson, P. Brna, and H. Pain (Eds.), Proceedings of the World Conference on Artificial Intelligence in Education. Charlottesville, VA: Association for the Advancement of Computing in Education. –1993. – pp. 249-256.

61. McGuffin L. &Olson G.M. (1992) “Shr Edit: a Shared Electronic Workspace” CSMIL Technical Report # 45 The University of Michigan.

62. McWilliam E. Unlearning Pedagogy [Electronic resource] // Journal of Learning Design. – 2005. –no 1. –P.1-11. –Way of access: <https://www.jld.edu.au/article/view/9/6> (25.10.2015). – Title from the screen.

63. Michael Jones and Lois Burgess Encouraging SME e Collaboration – The Role of the Champion Facilitator //Interdisciplinary Journal of E-Learning &Learning Objects, Volume 6, 2010, 137-151, , available at-

<http://www.ijello.org/Volume6/IJELLOv6p137-151Jones689.pdf>

(дата

звернення: 01.12.2013).

64. Murray T. Authoring Intelligent Tutoring Systems: An Analysis of the State of the Art // International Journal of Artificial Intelligence in Education. – 1999. – no 10. – p. 98-129.

65. Open Access [Electronic resource] // EPrints [website]. – Way of access: <http://www.EPrints.org/openaccess/>(25.10.2015).– Title from the screen

66. Open Archives Initiative. — Way of access: <http://www.openarchives.org/OAI/OAI-organization.php> (25.10.2015). – Title from the screen.

67. Oskar Casquero. Strategy approach for eLearning 2.0 deployment in Universities [Electronic resource] / Oskar Casquero, Javier Portillo, Ram?n Ovelar, Jes?s Romo, Manuel Benito // Digital Education Review. – 2010. – no. 18. – p. 1-8. – Mode of access: <http://greav.ub.edu/der/index.php/der/article/view/193/333> (25.10.2015). – Title from the screen.

68. Partnership for 21st Century Skills [Electronic resource] Mode of access: <http://greav.ub.edu/der/index.php/der/article/view/193/333> (25.10.2015). – Title from the screen.

69. Patel A. Safety measures for social computing in wiki learning environment./ Patel, A., Taghavi, M., Celestino, Joaquim, Junior, Latih, R., & Zin, A. M. // International Journal of Information Security and Privacy, 6(2). – - 2012. – pp. 16-38.

70. Peter Mell The NIST Definition of Cloud Computing [Electronic resource] / Peter Mell, Timothy Grance // National Institute of Standards and Technology. – 2011. – 7 p. – Way of access: <http://csrc.nist.gov/publications/nistpubs/800-145/SP800-145.pdf>(25.10.2015).– Title from the screen.

71. Policy Link: InformationSocietyandEducation // EuropeanCommissionInformationSocietyandMedia [website]. – 2006 – 16 p. – Way of access: http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=3293(25.10.2015).– Title from the screen.

72. Repositories in Europe [Electronic resource] // DRIVER (Digital Repository Infrastructure Vision for European Research). – Way of access: <http://www.driver-support.eu/national/index.html>(08.09.2015).– Title from the screen.

73. Rheingold H. The virtual community. – Way of access: <http://www.rheingold.com/vc/book/9.html>(25.10.2015). – Title from the screen.

74. Richardson T. How Web 2.0 has changed the face of education [Electronic resource] // ITadviser. – 2008. – no 55. –Way of access: <http://www.nccmembership.co.uk/article/?articleref=305924>(25.10.2015). – Title from the screen.

75. Rott S. Preparing students to use WIKI software as a collaborative learning tool/ Rott, S., & Weber, E. D. // CALICO Journal, 30 (2). – 2013. Pp. 45-61.

76. Sale A. Eprint website for the University of Tasmania// EPrints [website]. – 2004. – Way of access: <http://EPrints.comp.utas.edu.au:81/archive/00000011/>(25.10.2015). – Title from the screen.

77. Sandra Schaffert. On the way towards Personal Learning Environments: Seven crucial aspects [Electronic resource] / Sandra Schaffert, Wolf Hilzensauer // eLearning Papers. –2008. – no 9 . – Way of access: <http://www.elearningeuropa.info/en/article/On-the-way-towards-Personal-Learning-Environments%3A-Seven-crucial-aspects>(25.10.2015). – Title from the screen.

78. Schmidt, K. Taking CSCW Seriously: Supporting articulation work. *Computer Supported Cooperative Work / Schmidt, K. & Bannon, L.*– 1992. –vol. 1, no1-2. –p. 7-40
79. Self-Archiving FAQ [Electronic resource] // EPrints [website]. – Way of access: <http://www.EPrints.org/openaccess/self-faq/>(25.10.2015).– Title from the screen.
80. Selfe C.L. Technology and literacy: a story about the perils of not paying attention. – *College Composition and Communication.* –1999. – 14 p.
81. Selwyn, N. Schooling the Mobile Generation: the future for schools in the mobile-networked society. *British Journal of Sociology of Education.* – 2003. – no 24(2). – p. 131-144.
82. Shahid Al Noor. Architecture of Cloud Computing for Education System in Bangladesh and the Impact on Current Education System / Shahid Al Noor, Golam Mustafa, Shaiful Alam Chowdhury, Md. Zakir Hossain, Fariha Tasmin Jaigirdar // *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security.* –2010. –VOL.10 No.10. – P. 7–13.
83. Sharples M. A Theory of Learning for the Mobile Age [Electronic resource] / Sharples M., Taylor J., Vavoula, G. // The Open University [website]. – 2006. – Mode of access: <http://kn.open.ac.uk/public/document.cfm?docid=8558>–Title from the screen.
84. Smith, B. L., and MacGregor, J. T. (1992). "What is collaborative learning?" In Goodsell, A. S., Maher, M. R., and Tinto, V. (Eds.), *Collaborative Learning: A Sourcebook for Higher Education.* National Center on Postsecondary Teaching, Learning, & Assessment, Syracuse University. – 1992. – 32p.
85. Solution for Higher Education [Electronic resource] // Client virtualization (HP Public Sector) [website]. – Mode of access: http://h10038.www1.hp.com/solutions_detailtabs.aspx?sid=49&agencyid=136(25.10.2015).– Title from the screen.

86. Steven Mann. Office 365 Walkthrough Companion Guide: Professionals and Small Businesses Edition. – 2011. – 208 p.
87. Sultan Nabil. Cloud computing for education: A new dawn? // International Journal of Information Management. – 2010. – no 30. – P. 109–116.
88. Susan d’AntoniIntroduction. Open Educational Resources: Conversations in Cyberspace[Electronic resource]// UNESCO Publishing. – 2009. – Way of access: [http://oerwiki.iiep.unesco.org/index.php/Open_Educational_Resources:_Conversations_in_Cyberspace\(25.10.2015\)](http://oerwiki.iiep.unesco.org/index.php/Open_Educational_Resources:_Conversations_in_Cyberspace(25.10.2015)). – Title from the screen.
89. Tapscott, Don, : Grownup digital: how the net generation is changing your world. Mc Graw Hill, New York, 2009, 368p. ISBN: 978-0-07-150863-6.
90. TEL-Map Project. Режим доступа: <http://www.telmap.org/> .
91. The Horizon Report: 2009 K-12 Edition [Electronic resource]// New Media Consortium. – 2009.– 36 p. –Way of access: [http://www.nmc.org/pdf/2009-Horizon-Report.pdf\(25.10.2015\)](http://www.nmc.org/pdf/2009-Horizon-Report.pdf(25.10.2015)). – Title from the screen.
92. The Horizon Report: 2010 K-12 Edition[Electronic resource] // New Media Consortium. – 2010 — 40 p. –Way of access: <http://www.nmc.org/publications/horizon-report-2010-k-12-edition> (25.10.2015). – Title from the screen.
93. The Horizon Report: 2011 K-12 Edition [Electronic resource]// New Media Consortium. – 2011. — 40 p. –Way of access: <http://www.nmc.org/pdf/2011-Horizon-Report-K12.pdf> (25.10.2015). –Title from the screen.
94. The Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area – ESG. [Electronic resource]. Access mode: <http://www.enqa.eu/index.php/home/esg>.

95. The Cape Town Open Education Declaration. – Way of access: <http://www.capetowndeclaration.org/translations/ukrainian-translation> (25.10.2015). – Title from the screen
96. Thomas J.W. A multimedia computer-based model for learner-directed / Thomas, J.W. & Funaro, G.M. // collaborative problem-solving. In: Woolf, B. et. al., eds., Working Notes of 1990 Spring Symposium series on Knowledge-Based Environments for Learning and Teaching. 1990. pp. 68-71.
97. Top 100 Tools for Learning. <http://c4lpt.co.uk/top100tools/>.
98. Transforming American Education: Learning Powered by Technology, National Educational Technology Plan 2010, Office of Educational Technology U.S. Department of Education
99. Udacity [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.udacity.com.
100. Varchenko-Trocenko L. O. MOOCs – selected social and educational aspect / Eugenia Smyrnova–Trybulska, Morze Nataliia and Liliia Varchenko // Distance learning, simulation and communication ‘DLSC 2015’: proceedings. – Brno, University of Defence. – CATE 2015. – 127-134 pp. (ISBN: 978-80-7231-992-3).
101. Varchenko-Trocenko L.O. Ways of formation of effective students' collaboration skills based upon the usage of WBT / Morze, Nataliia, Liliia Varchenko, and Eugenia Smyrnova–Trybulska // International Journal of Web Based Communities. №11(1). – 2015. – 25-41 pp. – Available at: <http://inderscience.metapress.com/content/92j1u322112h830r>
102. W3C Semantic Web Activity Statement: W3C's Technology and Society domain (2001). www.w3.org/2001/sw/Activity
103. Wang Y. E-Collaboration : A literature review/ Y. Wang //CUIMRC Working Paper Series.– №036 «The Horizon Report: 2009 K-12 Edition» // New Media Consortium. - 2009.

104. Wayne Jansen. Guidelines on Security and Privacy in Public Cloud Computing [Electronic resource] / Wayne Jansen Timothy // National Institute of Standards and Technology [website]. – 2011. – 80 p. – Way of access: <http://csrc.nist.gov/publications/nistpubs/800-145/SP800-145.pdf>(08.09.2015).–

Title from the screen

105. Wiki. Вікіпедія. Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.

106. Zaffar Ahmed Shaikh Role of Teacher in Personal Learning Environments [Electronic resource] / Zaffar Ahmed Shaikh, Shakeel Ahmed Khoja // Digital Education Review. – 2012. – no 21. – 23-32 p. – Mode of access: <http://greav.ub.edu/der/index.php/der/article/view/188> (25.10.2015). – Title from the screen.

107. Адамова І. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми / І. Адамова, Т. Головачук // Витоки педагогічної майстерності. - 2012. - №10. - С.3-6.

108. Артеменко В. Б. Организация сотрудничества в электронном обучении на основе проектного подхода и веб-инструментов / В. Б. Артеменко. // Международный электронный журнал "Образовательные технологии и общество". – 2013. – С. 536–547.

109. Бабенко В. Г. Дистанційне навчання — від теорії до практики [Електронний ресурс] / Бабенко В. Г., Бабенко О. М. // Праці Таврійського державного агротехнологічного Університету : збірник науково-методичних праць. — Мелітополь: ТДАТУ, 2009. — № 13. — Режим доступу до збірника:

http://www.nbuu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Ptdau/2009_13/data_2009/6.pdf/

110. Балик Н.Р. Формування інформаційно-освітнього простору курсу "СІТ в навчальному процесі" для студентів непрофільних спеціальностей з використанням технологій Веб 2.0 / Н. Р. Балик, Г. П.

Шмигер // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія. Педагогіка. – Тернопіль, 2010. – № 1. – С. 140 – 146.

111. Барбер Майкл. Обучающая игра: аргументы в пользу революции в образовании. — М., 2007, – 349 с.

112. Барна О. В. Створення єдиного освітнього простору засобами Веб 2.0./ О.В. Барна // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія. Педагогіка. – 2011. – № 1. – С. 78 – 83.

113. Бессонов Р. В. Специфика обучения в профильной школе: содержание и процесс / Р.В. Бессонов, О.П. Околелов// Педагогика: науч.-теор. журн. – 2006. – №7., с . 23–29.

114. Бех І. Наукові засади проведення експерименту / І. Бех, О. Кононко // Рідна школа. – 2001. – №10. – С. 36–40.

115. Бешелев С. Д. Математико-статистические методы экспертных оценок / С. Д. Бешелев, Ф. Г. Гурвич. – [2-е изд., пер. и доп.]. – М. : Статистика, 1980. – 263 с.

116. Беленька Г. В. Особливості організації навчальної взаємодії викладача зі студентами 1-го курсу бакалаврату / Г. В. Беленька // Вісник Львівського університету. – Вип. 19. – Ч.2. –2005. – С. 75–82.

117. Бешенков С. А. Інформація та інформаційні процеси: Навчальний посібник / С. А. Бешенков, В. Ю. Лискова, Е. А. Ракітіна. Омськ: Видавництво ОмГПУ, 1999. 85 с.

118. Биков В. Ю. Автоматизовані інформаційні системи єдиного інформаційного простору освіти і науки / В.Ю. Биков/// Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини. – 2008. – Ч. 2. – С. 47– 56.

119. Биков В. Ю. Методологічні та методичні основи створення і використання електронних освітніх ресурсів / В.Ю. Биков, В. В. Лапінський // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2012. – № 2. – С. 3– 6.

120. Биков В. Ю. Технології хмарних обчислень — провідні інформаційні технології подальшого розвитку інформатизації системи освіти в Україні / В. Ю. Биков // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2011. – № 6 (94). – С. 3–11.

121. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: Монографія / В. Ю. Биков. – К.: Атіка, 2008. – 684 с.:іл.

122. Биков В.Ю., Жук Ю.О. Теоретико-методологічні засади моделювання навчального середовища сучасних педагогічних систем. Україні / В.Ю. Биков, Ю.О. Живюк // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти //Зб. наук. пр.- Вип. 1(5) 2003.- С.64-76.

123. Биков В.Ю. Теоретико-методологічні засади створення і розвитку сучасних засобів та е-технологій навчання / В.Ю. Биков // Биков В.Ю. Методичні системи сучасних інформаційно-освітніх технологій. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. праць / за ред. Л.Л.Товажнянського та О.Г. Романовського. – Вип. 3. –Х. : НТУ "ХПІ", 2002. –С. 73–83.

124. Блог Елізабет Лейн Лоулі [Електронний ресурс] http://mamamusings.net/archives/2007/01/24/collaborative_exam_creation.php.

125. Боровік О.М. Педагогічне проектування як показник творчого потенціалу викладача / О.М. Боровік // Матеріали Міжнародної науково-методичної конференції «Сучасний стан природничо-математичної та технологічної освіти: тенденції, перспективи» [наук. ред. Г.С. Юзбашева]. – Херсон: Айлант, 2010. – Випуск 13. – С.17-19.

126. Брянцева Г. Сучасні підходи до створення освітніх інформаційних систем, заснованих на технології опрацювання знань на основі онтологій / Г. Брянцева, О. Брянцев, К.Осадча. // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка.– 2015.– №15. 98106.

127. Буханцева Н. В. Методология исследования информационного пространства [Электронный ресурс] / Н. В. Буханцева // International Forum of Educational Technology & Society – Режим доступа до ресурсу: http://ifets.ieee.org/russian/depository/v14_i2/html/8r.htm.

128. Варченко-Троценко Л. А. Формирование навыков сотрудничества у студентов с использованием сервисов Веб 2.0 [Электронный ресурс] / Н. В. Морзе, Л. А. Варченко-Троценко // Международный электронный журнал "Образовательные технологии и общество (Educational Technology & Society)". – V.17. – №1. – 2014. – С. 536-547. – Режим доступа до ресурсу: <http://ifets.ieee.org/russian/periodical/journal.html>.

129. Варченко-Троценко Л. О. V Розділ – Я в інформаційному середовищі. Я-студент: навч. посіб./[Огнев'юк В. О., Жильцов О. Б., Караман С.О. та ін.; за заг. ред. Огнев'юка В.О.]. – 3-є вид., зі змінами. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2013. –248с.

130. Варченко-Троценко Л. О. V розділ. Я – студент : навч. посіб. / [Огнев'юк В.О., Жильцов О. Б., Караман С. О. та ін. ; за заг. ред. Огнев'юка В. О.]. – 5-те вид., зі змінами. –К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – 206 с.

131. Варченко-Троценко Л. О. V розділ. Я — студент : навч. посіб. / [Огнев'юк В. О., Жильцов О.Б., Караман С. О. та ін. ; за заг. ред. Огнев'юка В. О.]. — 4-те вид., зі змінами. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. — 278 с.

132. Варченко-Троценко Л. О. Вебінари як засіб підвищення кваліфікації викладачів [Електронний ресурс] / Н. В. Морзе, А. Б. Кочарян, Л. О. Варченко-Троценко // Інформаційні технології і засоби навчання. 2014. № 4(42). – 2014. – С. 118-130. – Режим доступа до ресурсу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/index#.U32ne1Nf3dI>.

133. Варченко-Троценко Л. О. Використання вікі-рушіїв для

організації електронного навчального середовища навчального закладу / Н.В. Морзе, Л.О. Варченко-Троценко, А. Б. Кочарян // Комп'ютер в школі та сім'ї. – №8(120). –2014. – С. 14 – 20.

134. Варченко-Троценко Л. О. Вікі-технології в освіті / Л.О. Варченко //Дослідження молодих вчених в контексті розвитку сучасної науки: матер. II щорічної Всеукр. Наук.-практ. Конф., (19 квітня 2012р.) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім.Б. Грінченка та ін. / за заг. ред. В.О. Огнев'юка. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка.– 2012. . – С. 332-337

135. Варченко-Троценко Л. О. Вікі-технологія як засіб організації співпраці учасників освітнього процесу/ Л.О. Варченко, Г.О. Проценко // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – №2. – 2012– С. 49–59.

136. Варченко-Троценко Л. О. Електронне портфоліо як інструмент вимірювання результатів діяльності викладача сучасного ВНЗ / Н.В. Морзе, Л.О. Варченко-Троценко //Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – №5. – 2014– С. 36 – 41.

137. Варченко-Троценко Л. О. Е-портфоліо як інструмент відкритості та прозорості освітньої діяльності сучасного університету [Електронний ресурс] / Н. В. Морзе, Л. О. Варченко-Троценко // Інформаційні технології і засоби Т. 52 - № 2. –2016. – С. 62-80. – Режим доступу до ресурсу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/index#.U32ne1Nf3dI> .

138. Варченко-Троценко Л. О. Організація вікі-орієнтованого навчального середовища [Електронний ресурс] / Л. О. Варченко-Троценко// Освітологічний дискурс. – № 4 (8). – 2014. – С. 44-55 . – Режим доступу до ресурсу: <http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/index#.VEJZ6MlHFrs>

139. Варченко-Троценко Л. О. Тестовий контроль знань студентів у системі Moodle. Навчально-методичний посібник / Б.Д. Бодненко, Л.О. Варченко, О. Б. Жильцов / За заг. ред. О. Б. Жильцова. – 2012. –112с.

140. Варченко-Троценко Л. О. Формування навичок ефективної співпраці студентів під час використання Вікі-порталу [Електронний ресурс] / Н. В. Морзе, Л. О. Варченко-Троценко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2014 – № 2 (40). – С. 92-106. . – Режим доступу до ресурсу: <http://journal.iitta.gov.ua> .

141. Варченко-Троценко Л. О. Характеристика сервісів створення портфоліо викладача [Електронний ресурс] / Л. О. Варченко-Троценко// Освітологічний дискурс. – № 3 (7). – 2014. – С. 9-19 . – Режим доступу до ресурсу: <http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/index#.VEJZ6M1HFrs>

142. Варченко-Троценко Л.О. Використання вікі-технології для організації навчального середовища сучасного університету [Електронний ресурс] / Н. В. Морзе, Л.О. Варченко Троценко Л.О. // зб. статей міжнародної науково-практичної конференції "Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету". – 2015. – С. 115-125.

143. Варченко-Троценко Л.О. Вікі-портал університету як засіб організації колаборації студентів. Інформаційні технології – 2014: зб. тез I Української конференції молодих науковців, 22-23 травня 2014 р., м. Київ / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Ін-т суспільства, каф. інформатики, каф. інформ. технологій і матем. дис.; Відповід. за вип.: О.В. Бушма, А.В. Бессалов, О.С. Литвин, В.О. Абрамов. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014 – 174 с.

144. Варченко-Троценко Л.О. Електронна співпраця на основі Веб 2.0 /Л.О. Варченко-Троценко // Інформаційні технології – 2014: зб. тез I Української конференції молодих науковців. – 2014 – 174 с.

145. Варченко-Троценко Л.О. Організація MOOC на основі Вікі-технології / Л. О. Варченко-Троценко // Зб. тез II Української конференції молодих науковців. – 2015 – 204 с.

146. Веряев А. А. От образовательных сред к образовательному пространству : формирование, свойства / А. А. Веряев, И. К. Шалаев // Педагог. – 1998. – № 4. – С. 26–31.

147. Волканова В.В. Словник методиста /В.В. Волканова. – К.: 2008. 53с.
148. Выготский Л. С. Педагогическая психология / под ред. В.В. Давыдова // Л. С. Выготский – М.: Педагогика, 1991. – 480 с.
149. Гаврилова Т.А. Использование онтологий в качестве дидактического средства / Т. А. Гаврилова, И.А. Лещева, Д. В. Лещев.// Искусственный интеллект. — 2000. — №3. — С. 34—39.
150. Гагарін О.О. Дослідження і аналіз методів та моделей інтелектуальних систем безперервного навчання / О.О. Гагарін, С.В. Титенко // Наукові вісті НТУУ "КПІ". – 2007. – № 6(56). – С. 37–48.
151. Гершунский Б. С. Прогнозирование содержания обучения в техникумах / Б.С. Гершунський// Учеб.- метод. пособие. – М.: Высш. шк., 1980 – 144 с.
152. Глобальные тенденции в развитии и использовании образовательных ресурсов и их роль в реформе образования [Электронный ресурс] // Институт информационных технологий в образовании ЮНЕСКО. – 2010. – 12 с. – Режим доступа: <http://iite.unesco.org/pics/publications/ru/files/3214676.pdf>(08.02.2016). – Загл. с экрана.
153. Глосарій термінів Європейського союзу [Електронний ресурс] // Видавництво «К.І.С.» [сайт]. – Режим доступу: http://europa.dovidka.com.ua/1.html#_Toc90362284(08.02.2016). – Назва з екрану.
154. Гольдин А.М. Образование 2.0: взгляд педагога [Электронный ресурс] / А.М. Гольдин // "Компьютерра". – 2009. – №44. – Режим доступа к журн.: <http://www.computerra.ru/readitorial/393364/> (20.11.2015). – Загл. с экрана.
155. Горбатова А.О. Облачные технологии накроют мир [Электронный ресурс] / А.О. Горбатова // «Наука и технологи России – STRF.ru». – Режим доступа к журн.:

http://strf.ru/material.aspx?CatalogId=223&d_no=31856 (25.10.2015). – Загл. с экрана.

156. Горошко Е.И. Образование 2.0 – это будущее отечественного образования? [Электронный ресурс] / Е.И. Горошко // Образовательные технологии и общество. – 2009. – № 12(2). – Режим доступа: http://ifets.ieee.org/russian/depository/v12_i2/html/11.htm.

157. Григорьев С. Г. Образовательные электронные издания и ресурсы: уч.-метод. пос. для студ. пед. вузов и слушателей системы повышения квалификации работников образования / С.Г. Григорьев, В.В. Гришкун. – К.: КГУ, М.: МГПУ, 2006. – 98 с.

158. Грінченко В. «Вікіпедія» як елемент культури інформаційного суспільства [Електронний ресурс]/ В. Грінченко, Т. Грінченко // Вісник НАН України. – 2010. – №10. – С. 54 – 63. – Режим доступу до журн.: <http://www.nbu.gov.ua/portal/all/herald/2010-10/a6.pdf>. – Назва з екрану.

159. Декларация принципов «Построение информационного общества – глобальная задача в новом тысячелетии» [Электронный ресурс] // База данных Организации Объединенных Наций. – 2003. – 9 с. – Режим доступа: <http://www.un.org/russian/conferen/wsis/dec.pdf>(08. 09.2012). – Загл. с экрана.

160. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI») [Електронний ресурс] // Законодавча база Кабінету Міністрів України. – 1993. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF> (25.10.2015). – Назва з екрану.

161. Дистанционное обучение: теория и практика / В.И. Гриценко, С. П. Кудрявцева, В. В. Колос, Е. В. Веренич. – К.: Наукова думка, 2004. – 375 с.

162. Дистанційне навчання. Вікіпедія. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B5_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.

163. Додока С.Н. Структура и технология формирования информационно-обучающего пространства в системе непрерывного образования / Додока С. Н. // : Дис. д-ра пед. наук : 13.00.08 М., 2003.

164. Докучаєва В.В. Проектування інноваційних педагогічних систем у сучасному освітньому просторі: монографія / В.В. Докучаєва. – Луганськ, 2005. – 299 с.

165. Дослідження «Інновації в освіті» [Електронний ресурс] / Веб-сайт компанії «Майкрософт Україна». – 2010. – Режим доступу: <http://www.pil-network.com/>(15.11.2015). – Назва з екрану.

166. Дульзон А. А. Инструмент для оценки и самооценки преподавателя вуза на основе модели компетенций / А. А. Дульзон, О. М. Васильева // Инж. образование. – 2011. – № 7. – С. 30-37.

167. Дьяченко В. Нова дидактика. М.: Просвіта, 2001. 174с.

168. Дягло Н. В. Вікі-технології у сучасній освіті / Н.В. Дягло // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2009. – № 2 (74) – С. 30-31.

169. Елиферов В. Г. Бизнес-процессы: Регламентация и управление: учебник / В.Г. Елиферов, В.В. Репин. – М.: ИНФРА-М, 2006. – 319 с.

170. Ершов А. П. Школьная информатика в СССР: от грамотности – к культуре. Информатика и компьютерная грамотность / А.П. Ершов. – М.: Наука, 1988. –С. 6–23.

171. Єльнікова О. В. Освітній моніторинг в управлінні загальною середньою освітою / О. В. Єльнікова // Управління школою. – 2002. – №4 (4). – С. 31–35.

172. Жалдак М. І. Основи інформаційної культури викладача / М. І. Жалдак // Використання інформаційних технологій в навчальному процесі: зб. наук. праць. – К.: МНО УРСР. КДПІ ім. О. М. Горького, 1990. – С. 3-24.

173. Жалдак М. І. Використання комп'ютера в навчальному процесі має бути педагогічно виваженим і доцільним / М.І. Жалдак // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2011. – № 3. – С. 3–12.

174. Жук Ю. О. Комп'ютерно орієнтовані засоби навчальної діяльності: проблеми створення та впровадження / Ю. О. Жук // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. – 2004. – Вип. 16. – С. 11–15.

175. Жук Ю. О. Навчальне середовище як об'єкт інформатизації / Ю. О. Жук // Высокие технологии: развитие и кадровое обеспечение / Мат. X междунар. научно-техн. сем.- Харьков-Алушта: ХГПУ, 2000.-С.176-178.

176. Жук Ю. О. Теоретико-методологічні проблеми формування інформаційного освітнього простору України [Електронний ресурс] / Ю. О. Жук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2007. – № 2. – Режим доступу до журн.: www.ime.edu-ua.net/em3/emg.html (25.07.2016). – Назва з екрану.

177. Жук Ю.О. Роль засобів навчання у формуванні навчального середовища / Ю. О. Жук // Нові технології навчання. 1998. - N 22. - С. 106-112.

178. Закон України «Про загальну середню освіту» // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – К.: Педагогічна преса, 1999. – №15. – С. 6 – 13.

179. Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» // Голос України. – 1998. – № 65 (1815). – С. 10–12.

180. Закон України «Про освіту». – К.: Генеза, 1996. – 36 с.

181. Закупень Т. В. Правовые и организационные аспекты формирования информационного пространства государств-участников СНГ / Т.В. Закупень. – М., 1998. –237 с.

182. Заславская О. Ю. Возможности сервисов Google для организации учебно-познавательной деятельности школьников и студентов

/ О. Ю. Заславская // Информатика и образование. – М., 2012. – №1 (230). – С. 45-50.

183. Захарова И. Г. Информационные технологии в образовании: учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. завед. / И. Г. Захарова. – М.: Академия, 2003. – 192 с.

184. Зубов А. В. Информационные технологии в лингвистике: учеб. пособ. для студ. лингв. фак-тов высш. учеб. завед. / А. В. Зубов, И. И. Зубова – М. : Академия, 2004. – 208 с.

185. Извозчиков В.А., Соколова Г.Ю., Тумачева Е.А. Интернет как компонент информационной картины мира и глобального информационно-образовательного пространства / В. А. Извозчиков, Г. Ю. Соколова, Е. А. Тумачева // Наука и школа. – 2000. – № 4. – С. 42-49.

186. Извозчиков В. Концепция педагогики информационного общества / В. Извозчиков, В. Лаптев, М. Потемкин // Наука и школа. – 1999. – № 1. – С. 41-45.

187. Информационные и коммуникационные технологии в подготовке преподавателей: руководство по планированию. – М.: Изд. ИНТ, 2005. – 288 с.

188. Информационные технологии в системе непрерывного педагогического образования (проблемы методологии и теории): монография / под общей ред. проф. В.А.Извозчикова. – СПб: «Образование», 1996. – 224 с.

189. Использование информационных и коммуникационных технологий в среднем образовании [Электронный ресурс] // Институт информационных технологий в образовании ЮНЕСКО. – 2005. – 24 с. – Режим доступа: <http://iite.unesco.org/pics/publications/ru/files/3214639.pdf>(25.10.2015). – Загл. с экрана.

190. ИТ-аутсорсинг. Аналитика [Электронный ресурс] // Портал Outsourcing. – 2010. – Режим доступа: <http://www.outsourcing.ru/content/rus/rubr57/rubr-576.asp>(25.10.2015). – Загл. с экрана.

191. Информатизация средней освіти України: сучасні підходи та стратегія впровадження (за матеріалами Державної цільової програми «Сто відсотків») / Г. Проценко, В. Кург, Г. Ломаковська, Н. Морзе // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2011. – №4. – С. 10–18.

192. К обществу знаний (Всемирный доклад ЮНЕСКО) [Электронный ресурс] // База данных ЮНЕСКО. – 2005. – С. 231– Режим доступа: <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001418/141843r.pdf> (25.07.2016). – Загл. с экрана.

193. Калініна Л.М. Проект інноваційної школи: стратегічне планування, управління інноваціями / Л.М. Калініна, Т.Д. Капустеринська. – Х.: Основа, 2007. – 96 с.

194. Калмыков А. А. Опыт создания виртуальных образовательных сред / А. А. Калмыков, Л. А. Хачатуров // Научнометодический семинар «Информационные системы в наукоемких технологиях образования»: тезисы, доклады, решения и рекомендации / МГДТДиЮ, МИРЭА. — М., 2000. — С. 41–54.

195. Каменнова М.С. Процессно-ориентированное внедрение ERP-систем [Электронный ресурс]/ М. С. Каменнова // РИА «Стандарты и качество» [сайт]. – 2010. –Режим доступа: <http://www.stq.ru:80/%20> (25.10.2015). – Загл. с экрана.

196. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура; [пер. с англ. под научн. ред. О.И. Шкаратана]. –М.: ГУ ВШЭ, 2000.

197. Кастельс М. Становление общества сетевых структур / М. Кастельс // Новая постиндустриальная волна на Западе: антология [под ред. В.Л. Иноземцева]. – 1999. – С. 494–505.

198. Касторнова В.А. Научно-методические условия функционирования образовательного пространства / В. А. Касторнова // Вектор науки ТГУ. – 2010. – № 3(3). – С. 60-64.

199. Качарян А.Б. Виховання культури користувача Інтернету. Безпека у всесвітній мережі: навчально-методичний посібник / А. Б. Качарян, Н. І. Гущина. – К., 2011. – 100 с.

200. Кириченко В.А. Портфоліо викладача – як узагальнення і систематизація його педагогічних досягнень / В. А. Кириченко// Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. №3(13).

201. Козяр М.М. Модернізація освітнього процесу на основі використання єдиного інформаційного освітнього середовища / М. М. Козяр// Теорія і практика управління соціальними системами : щоквартальний науково-практичний журнал. – Харків: НТУ «ХП», 2011. – № 1. – С. 3 – 9.

202. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / [під заг. ред. О. В. Овчарук]. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.

203. Комплекс заходів для стимулювання публікаційної активності співробітників Київського університету імені Бориса Грінченка. Режим доступу: <http://kubg.edu.ua/informatsiya/naukovtsyam/dokumenti/kompleks-zakhodiv-dlia-stymuliuvannia-publikatsiinoi-aktyvnosti-spivrobitnykiv-kyivskoho-universytetu-imeni-borysa-hrinchenka.html>

204. Конев И.Р. Информационная безопасность предприятия / И. Р. Конев, А. В. Беляев. – СПб.: БХВ–Петербург, 2003. – 752 с.

205. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) // Педагогічна газета. – 2002. – №1. – С. 4–6.

206. Концепція інформатизації освіти / [В.Ю. Биков, В.І.Луговий, М.І. Жалдак, Н.В. Морзе та ін.]. – Л.: Рідна школа, 1994. – №11. – С. 26–29.

207. Концепція програми інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризація сільських шкіл / [В.О. Огнев'юк, В.Ю. Биков, М.І. Жалдак, В.Д. Руденко, Ю.О. Жук та ін.] // Комп'ютерушколі та сім'ї. — 2000. — №3. — С. 3-10.

208. Концепція проекту «Дистанційне навчання школярів» [Електронний ресурс] / Ю.М. Богачков, В.Ю. Биков, В.О. Красношарпа, В.М. Кухаренко, Ю.Я. Пасіхов // Інформаційні технології і засоби навчання. — 2009. — № 5 (13). — Режим доступу до журн.: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html> (20.11.2015). — Назва з екрану.

209. Королев М.А. Теория экономических информационных систем / М.А. Королев, А.И. Мишенин, Э.Н. Хотяшов. — М.: Финансы и статистика, 1984. — 223 с.

210. Коротов В. М. Педагогическое проектирование и диагностика // Введение в педагогику. — М.: Изд-во УРАО, 1999. — С.149-180.

211. Коцик Б. Я. Основные индикаторы использования ИКТ в Европейском образовании / Б.Я. Коцик // Информатика и образование. — 2002. — № 8. — С.3– 7.

212. Кравчина О. Є. Аналіз моделей інформатизації школи в системах освіти зарубіжних країн [Електронний ресурс] // Інформаційні технології і засоби навчання. — 2010. — №5 (19). — Режим доступу до журн.: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html> (25.10.2015). — Назва з екрану.

213. Красильникова М.В. Проектирование информационных систем: учебное пособие / М.В. Красильникова. — М.: МИСиС, 2004. — 106 с.

214. Краткое руководство для разработки национальных индикаторов образования для устойчивого развития. — Бангкок: ЮНЕСКО, 2007. — 23 с.

215. Кремень В. Г. Філософія освіти ХХІ століття / В. Г. Кремень // «Освіта України». — 2002. — №102 -103. — С. 6 – 7.

216. Кремень В. Україна: шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації: [навч. посібн.] / В. Кремень, В. Ткаченко. – К.: Видавничий центр «ДрУк», 1998. – 622с.
217. Крюкова О. П. Самостоятельное изучение языка в компьютерной среде / О. П. Крюкова. – М.: Логос, 1998. – 128 с.
218. Кузьмінська О. Г. Інституційний репозиторій як складова електронної бібліотеки сучасного ВНЗ [Електронний ресурс] / О. Г. Кузьмінська // Сборник научных статей I Международного образовательного Форума «Личность в едином образовательном пространстве». – 2010. – Режим доступа: <http://www.ukrdeti.com/firstforum/m19.html> (25.10.2015). – Загл. с экрана.
219. Кузьмінська О. Г. Науково-освітнє середовище сучасного університету. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf4/kuzminska.pdf – Мова: укр. – Перевірено 03.11.2015
220. Кухаренко В. М. Експеримент „Дистанційне навчання для середньої школи” / В. М. Кухаренко // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2007. – № 4. – С. 21 – 24.
221. Кухаренко В. Н. Дистанційне навчання. Дистанційний курс : навчальний посібник / В. Н. Кухаренко. – Харків: ХГПУ, 1999. – 182 с.
222. Кыверялг А. А. Методы исследований в профессиональной педагогике / А.А. Кыверялг // Таллин: Валгус, 1980. – 334 с.
223. Лагозе К. Инициатива «Открытые архивы»: создание среды с высокой степенью интероперабельности [Электронный ресурс] / К. Лагозе, Г. Ван де Зомпель // Российский научный электронный журнал «Электронные библиотеки». – 2001. – Т. 4, Вып. 6. – Режим доступа к журн.: <http://www.elbib.ru/index.phtml?page=elbib/rus/journal/2001/part6/LS> (25.10.2015). – Загл. с экрана.

224. Лапінський В.В. Дидактичні вимоги до комп'ютерно-орієнтованих засобів і систем навчання /В. В. Лапінський //Праці наук. товариства ім.Шевченка.- т.ІІ: Комп'ютерно - орієнтовані технології. – Косів: Регіональний наук. До сл. центр. 2005.–С.32-36.

225. Лапінський В.В. Засоби інформаційно-комунікаційних технологій єдиного інформаційного простору системи освіти України : монографія / В.В. Лапінський, А.Ю. Пилипчук, М.П. Шишкіна та ін. [за наук. ред. проф. В.Ю. Бикова]. – К.: Педагогічнадумка, 2010. – 160 с.

226. Леончиков В.Е. Информационная свобода и информационная безопасность в системепрерывного образования / В. Е. Леончиков // Информационная свобода и информационная безопасность: материалы междунар. научно-практич. конференции. – Краснодар, 2001. – С. 336 – 338.

227. Литвинова С. Г. Хмарні технології в управлінні дошкільними навчальними закладами / С. Г. Литвинова // Информационно-компьютерные технологии в экономике, образовании и социальной сфере Выпуск 8. – Симферополь : ФЛП Бондаренко О.А., 2013. – С. 99-101.

228. Лопатин В.Н.Методологические проблемы формирования и защиты единого информационного пространства. / В.Н. Лопатин // Сборник "Концептуальные проблемы информационной безопасности в Союзе России и Беларуси". Материалы научной конференции. –2000. – Часть 1. – ИГП РАН и СПбГУ. – СПб., 2000. – С. 11-14.

229. Лунячек В. Е. Факторно-критеріальна модель оцінки ефективності управління загальноосвітнім навчальним закладом / В. Е. Лунячек // Вісник Харківського університету. Сер. «Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих вчених м. Харкова». – 2002. – №4. – С. 111 – 118.

230. Макаренко А., Збірка творів у семи томах, 2-е видання., Москва, 1957. 354с.

231. Максимова Е. А. Формирование информационного образовательного пространства в условиях учебно-научно-педагогического комплекса региональной системы непрерывного педагогического образования [Электронный ресурс] / Е. А. Максимова // Научный Интернет-журнал. – 2003. – Режим доступа к журн.: <http://www.oim.ru/> (20.11.2015). – Загл. с экрана.

232. Малицька І. Д. Принципи і критерії щодо застосування он-лайн ресурсів освітніх мереж у школах зарубіжжя та України (порівняльний аналіз) [Електронний ресурс]/ І. Д. Малицька // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2009. – №6 (14). – Режим доступу до журн.: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>(20.11.2015). – Назва з екрану.

233. Манако А. Ф. Еволюція та конвергенція інформаційних технологій підтримки освіти та навчання / А. Ф. Манако // ІТЕА-2011. – ІRTC, Київ. – С. 3-19.

234. Манако А. Ф. Моделі агрегування об'єктів безперервного навчання за підтримкою інформаційних і телекомунікаційних технологій : [зб. праць Миколаївського держ. ун.] / А. Ф. Манако. – 2004. – Вип. 22. – Т.35. – С.100 – 108.

235. Манако А. Ф. Моделі агрегування об'єктів навчального контенту на базі систем інформаційних і навчальних технологій /А. Ф. Манако // Проблеми програмування, Спеціальний випуск «Труди 4-ї між. наук.-практ. конф. з програмування УкрПРОГ'2004». – 2004. – № 2 – 3. – С. 587 – 594.

236. Манако А. Ф. Моделі агрегування поняттєвих об'єктів безперервного навчання за підтримкою інформаційних і телекомунікаційних технологій / А. Ф. Манако // Системні дослідження та інформаційні технології: – 2005. – №3. – С. 29 – 37.

237. Мануйлов Ю.С. Передовой подход в воспитании: [Методология исслед.] // Педагогика. – 2000. – № 7. – С. 36-41; Мясоедова Е.А. Воспитательная среда школы: понятие, содержание, методы изучения: Метод. рекомендации. – Астрахань: Изд-во АГПУ, 2000. – 25 с.
238. Мармаза О. І. Проектний підхід до управління навчальним закладом / О. І. Мармаза. – Х.: Основа, 2003. – 80 с.
239. Матрос Д. Ш. Информационная модель школы / Д. Ш. Матрос // Информатика и образование. – 1996. – № 3. – С. 1-8.
240. Мацьоха О.М. Освітні веб-ресурси / О.М. Мацьоха // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2004. – №1 – С. 34 – 36.
241. Машбиць Ю.І. Психологічний аналіз навчання як управління учбовою діяльністю / Ю.І. Машбиць // Актуальні проблеми психології: Психологічна теорія і технологія навчання [за ред. Максименка С.Д., Смульсон М.Л.]. – К.: Міленіум, 2006. – Т.8. – Вип.2. – С. 6–23.
242. Машлыкин В.Г. Европейское информационное пространство / В.Г. Машлыкин //.– М.: Наука, 2002.–95 с.
243. Михеев Ю.А. О некотором подходе к построению информационных моделей территориального управления [Электронный ресурс] / Ю.А. Михеев, А.А. Лоцинин, М. Г. Бич // ВНИИПВТИ[сайт]. – Режим доступа: http://www.pvti.ru/article_35.htm(25.10.2015). – Загл. с экрана.
244. Могилевский В. Д. Глобальное описание сложных динамических систем / В.Д. Могилевский. – 1992. – Ч. 1, №107. – 20 с. (Препринт ИПМ им. В.Д. Келдыша РАН.).
245. Мониторинг показателей информатизации образования [Электронный ресурс] / Ю.А. Крупин, А. Г. Дьячко, М. А. Чесалов, С. В. Баукина. – Портал «Информационно-коммуникационные технологии в образовании»: X Всероссийская научно-методическая конференция "Телематика'2003". – 2003. – Режим доступа: <http://www.ict.edu.ru/vconf/>

[index.php?a=vconf&c=getForm&r=thesisDesc&id_sec=45&id_vconf=9&id_t_hesis=1224&d=light\(25.10.2016\)](http://index.php?a=vconf&c=getForm&r=thesisDesc&id_sec=45&id_vconf=9&id_t_hesis=1224&d=light(25.10.2016)). – Загл. с екрана.

246. Мордвинов В.А. Полный менеджмент проектов информационных систем, порталов и картелей в образовании, науке и бизнесе / Под ред. проф. А.С. Сигова – М., 2004. – 70 с.

247. Морзе Н. В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н. В. Морзе.– К.: Видавнича група ВНУ, 2008. – 352 с.

248. Морзе Н. В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій. / Н. В. Морзе – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.

249. Морзе Н. В. Створення електронної бібліотеки університету в середовищі EPrints / Н. В. Морзе, О. Г. Кузьмінська // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи – К.: Вид-во НПУ імені .П.Драгоманова, 2010. – вип. 22.с.с. 30-42

250. Морзе Н. В. Формування інформатичних компетентностей студентів середньої школи [Електронний ресурс] / Н.В. Морзе, О.Г. Кузьмінська // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2011. – №3 (23). – Режим доступу до журн.: <http://www.journal.iitta.gov.ua> (25.10.2015). – Назва з екрану.

251. Морзе Н. В. Хмарні обчислення в освіті: досвід та перспективи впровадження / Н.В. Морзе, О.Г. Кузьмінська // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2012. – №1(37). – С. 109 – 115.

252. Морзе Н. В. Як визначити педагогічну цінність електронних засобів навчального призначення? / Н.В. Морзе, В.П. Вембер // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2007. – № 4. – С. 31–36.

253. Морзе Н. В. Організація MOOC на основі Вікі-технології / Н.В. Морзе, Л.О. Варченко-Троценко //Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – №6. – 2014– С. 38 – 47.

254. Морзе Н. В. Телекомунікаційні проекти: стан та перспективи/ Н. В. Морзе, Н. П. Дементієвська // Комп'ютер в школі та сім'ї. 1999. № 4. 37-42.
255. Морзе Н. В. Інституційний депозитарій сучасного університету та шляхи реалізації ініціативи відкритого доступу / Н.В. Морзе, О.Г. Кузьмінська // II Міжнародний форум «Проблеми розвитку інформаційного суспільства». Частина I. – К.: УкрІНТЕІ, 2010. – 252 с.
256. Морзе Н.В. Intel. Навчання для майбутнього/ Н. В. Морзе, Н. П. Дементієвська // – К., 2004.– 211с.
257. Морозов М. Н. Теоретические основы и принципы построения информационной образовательной среды федерального университета подготовки IT-профессионалов и ее практическая реализация / М. Н. Морозов, А. Ю. Сморгалов, И. А. Наумова, М. В. Смирнов // Международный электронный журнал "Образовательные технологии и общество (Educational Technology & Society)" 2013. V.16. №3. С.536-547. ISSN 1436-4522. URL: <http://ifets.ieee.org/russian/periodical/journal.html> (дата звернення 03.02.2014).
258. Назаров С.А. Педагогическое моделирование личностно-развивающей информационно-образовательной среды вуза / С.А. Назаров. – Научная мысль Кавказа, Спецвыпуск № 2. – 2006. – С. 69–71.
259. Наумов А. О. Образование 2.0 стучится в дверь... откроем? [Электронный ресурс] / А. О. Наумов // "Компьютерра" – 2008. – №44. – Режим доступа журн.: <http://offline.computerra.ru/offline/2008/760/388331/>.
260. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні [за заг. ред. В. Г. Кременя]. – К.: Пед. думка, 2011. – 293с.
261. Николаева Н.И. Критерии эффективности реализации модели формирования организационно-педагогических условий образовательной среды / Н.И. Николаева, В.И. Гуменюк // Современные проблемы науки и образования. – 2012. – № 4. – сс. 17-26

262. О'Рейлі Тім. Що таке Веб 2.0? [Електронний ресурс] // Blogoreader.org.ua [сайт]. – 2009. – 18 с. –Режим доступу:<http://blogoreader.org.ua/wp-content/uploads/O-Reily-Web-2-0-Ukrainian.pdf> (25.10.2015). – Назва з екрану.

263. Облачные вычисления в образовании [Электронный ресурс] // Институт информационных технологий в образовании ЮНЕСКО. – 2010. – 12 с. – Режим доступа: <http://iite.unesco.org/pics/publications/ru/files/3214674.pdf>(25.10.2015). – Загл. с экрана.

264. Огієнко, О. І. Інформаційні технології як засіб адаптивного навчання дорослих [Електронний ресурс] / О. І. Огієнко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – № 6 (20). – Режим доступу до журналу : <http://www.ime.eduua.net/em.html>.

265. Окинавская хартия глобального информационного общества [Электронный ресурс] // Институт развития информационного общества [сайт]. – 2000. – Режим доступа: <http://www.iis.ru/library/okinawa/charter.ru.html>(20.11.2015). – Загл. с экрана.

266. Околелов О . П . Процесс обучения в виртуальном образовательном пространстве / О . П . Околелов // Информатика и образование . – 2001. – No 10. – С . 66 – 70.

267. Ольвійська Декларація Університетів «Академічні свободи, університетська автономія, наука і освіта для сталого розвитку» [Электронный ресурс] // Асоціація університетів України [сайт]. – 2009. – Режим доступу: http://auu.kma.mk.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=76&Itemid=72&lang=uk (20.11.2015). – Назва з екрану.

268. Онтологія (інформатика) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Онтологія_\(інформатика\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Онтологія_(інформатика)).

269. Основи стандартизації інформаційно-комунікаційних компетентностей в системі освіти України: метод. реком. / [В. Ю. Биков, О.

В. Білоус, Ю. М. Богачков та ін.]; за заг. ред. В. Ю. Бикова, О. М. Спіріна, О. В. Овчарук. — К. : Атіка, 2010. — 88 с.

270. Основи стандартизації інформаційно-комунікаційних компетентностей в системі освіти України: метод. реком. / [В. Ю. Биков, О. В. Білоус, Ю. М. Богачков та ін.]; за заг. ред. В. Ю. Бикова, О. М. Спіріна, О. В. Овчарук. — К. : Атіка, 2010. — 88 с.

271. Панченко Л. Ф. Інформаційно-освітнє середовище сучасного університету : монографія / Л. Ф. Панченко ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. — Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2010. — 280 с.

272. Панюкова С. В. Концепция реализации личностно-ориентированного обучения при использовании информационных и коммуникационных технологий / С.В. Панюкова. — М.: Изд-во РАО, 1998. — 120 с.

273. Патаракин Е. Д. Социальные сервисы Веб 2.0 в помощь учителю: учебно-методическое пособие / Е.Д. Патаракин. — М.: Интуит.ру, 2007. — 64 с.

274. Патаракин Е. Д. Формирование личного учебного пространства в сети электронных коммуникаций [Электронный ресурс] / Е.Д. Патаракин, Б.Б. Ярмахов // Educational Technology & Society. — 2008. — №11(2).— Режим доступа к журн.: http://ifets.ieee.org/russian/depositary/v11_i2/html/8.htm(25.10.2015). — Загл. с экрана.

275. Патаракин Е. Д. Веб 2.0 – управление, изучение и копирование [Электронный ресурс] / Е. Д. Патаракин, Б.Б. Ярмахов // Образовательные технологии и общество.— 2007. — №10(2).— Режим доступа к журн.: http://ifets.ieee.org/russian/depositary/v10_i2/html/2.htm (25.10.2015). — Загл. с экрана.

276. Патаракін Є.Д. Створення студентівських, студентських і викладацьких спільнот на базі мережних сервісів Веб 2.0 [Текст] / Є.Д. Патаракін. – К.: Навчально-методичний центр “Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні”, 2007. – 88 с.

277. Педагогіка співпраці. Режим доступу: <http://www.pedagogikafine.ru/pedagogs-958-1.html> (дата звернення 03.02.2016)

278. Пелещишин А., Формування суспільного авторитету ВНЗ через онлайн-енциклопедію Вікіпедія / Пелещишин А., Пероганич Ю // Матеріали 4-ї Міжнародної науково-технічної конференції CSIT-2009 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології». - Львів: Видавництво ПП «Вежа і Ко», 2009, — С. 31-33. <http://csit2009.org>.

279. Песоцкий Ю.С. Учебная техника в структуре образовательной среды. - М.: Педагогика, 2003. - 383 с.

280. Петренко Л. М. Педагогічна експертиза: технологія експертного оцінювання результатів навчальних досягнень студентів / Л.М. Петренко. – Х. : Вид.група «Основа», 2007. – 176 с..

281. Петухова Л.Є. Розширення можливостей навчального процесу в умовах інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища// Інформаційні технології в освіті. Збірник наукових праць. Випуск 6.- Херсон: Видавництво ХДУ, 2010. – С. 32-37.

282. Петухова Л.Є. Теоретичні основи підготовки викладачів початкових класів в умовах інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища: Монографія. – Херсон: Айлант, 2007. – 200 с.

283. Пилипчук А.Ю. Єдиний інформаційний простір системи освіти України: структура і параметри [Електронний ресурс] / А. Ю. Пилипчук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2009.– №1.– Режим доступу до журн.: <http://www.nbuuv.gov.ua/e-journals/ITZN/em9/emg.html>.

284. Полат Е. С. Дистанционное обучение в профильных классах общеобразовательной школы [Электронный ресурс] / Е.С. Полат // Вестник МГПУ. Серия «Информатика и информатизация образования». – 2005. - №2 (5). – Режим доступа к журн.: <http://mf.mgpu.ru/main/content/vestnik/vestnik5/22.doc>(08.10.2015).

285. Положення про середній загальноосвітній освітній заклад. // Книга керівника освітнього закладу: Довідково-методичне видання / Упоряд. Б. М. Терещук, В. В. Скиба. – Харків: Торсінг Плюс, 2005. – 688 с.

286. Полонский, В.М. Словарь по образованию и педагогике / В.М. Полонский. – М., 2004, с. 119.

287. Попович О. На шляху до наукового простору об'єднаної Європи (круглий стіл "Наука України: проблеми розвитку та входження у європейський науковий простір") / О. Попович, М. Онопрієнко // Вісн. НАН України. – 2007. – № 8. – С. 51–57.

288. Програма інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації сільських шкіл на 2001 - 2003 роки [Електронний ресурс] // Законодавча база Кабінету Міністрів України [сайт]. – 2001. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-2001-%D0%BF>(20.11.2015).

289. Программа развития информационной среды общеобразовательного учреждения. Проектирование и реализация [под ред. А.Л. Семенова, Е.И. Булин-Соколовой]. – М.: ЦИТУО. – 2003.

290. Проникновение услуги доступа в Интернет по итогам 2011 года достигнет 37-40% [Электронный ресурс] // Новостной сайт. – Режим доступа:

http://news.zn.ua/TECHNOLOGIES/proniknovenie_interneta_v_ukraine_v_2011_godu_dostignet_40-83259.html (25.10.2015). – Загл. с экрана.

291. Проценко Г. О. Веб 2.0 - нові можливості Інтернету / Г.О. Проценко // Комп'ютер в школі та сім'ї. – 2007. – № 7. – С. 43 – 47.

292. Ракитина Е. А. Информационные поля в учебной деятельности / Е. А. Ракитина, В. Ю. Лыскова // Информатика и образование. - 1999. - № 1. - С.19-25.
293. Ракитов А. Информатизация общества и стратегия ускорения / А. Ракитов // Правда. 1987. 23 января. – С. 2–3.
294. Резніченко В.А. Електронні бібліотеки: інформаційні ресурси та сервіси / В.А. Резніченко, О.В. Захарова, Е.Г. Захарова // Проблеми програмування. – 2005. – №4. – С. 60-72.
295. Рейтинг вищих навчальних закладів України «Топ - 200 Україна» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.eurosvita.net/index.php/?category=1&id=3281>
296. Репин В.В. Процессный подход к управлению. Моделирование бизнес-процессов / В.В. Репин, В.Г. Елиферов. – М.: Стандарты и качество, 2004. – 408 с.
297. Роберт И. В. О понятийном аппарате информатизации образования / И. В. Роберт // Информатика и образование. № 12. 2002. С. 4–6.
298. Романов М. Основные компоненты cloudcomputing [Электронный ресурс] // Software Engineering, Project Management and Effectiveness [сайт]. – 2010. – Режим доступа: <http://blogs.msdn.com/jmeier/archive/2010/02/11/software-as-a-service-saas-platform-as-a-service-paas-and-infrastructure-as-a-service-iaas.aspx> (25.10.2015). – Загл. с экрана.
299. Руководство по оценке информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) в образовании [Электронный ресурс] // Институт информационных технологий в образовании ЮНЕСКО [сайт]. – 2011. – 139 с. – Режим доступа: http://www.uis.unesco.org/Library/Documents/ICT_Guide_RU_final_web2.pdf (25.10.2015). – Загл. с экрана.

300. Саати Т.Л. Принятие решений. Метод анализа иерархий / Т.Л. Саати. – М.: Радио и связь, 1989. — 316 с.

301. Сборник информационно-методических материалов о проекте «Информатизация системы образования». – М: Локус-Пресс, 2005.–52 с.

302. Семенов А. Информационные и коммуникационные технологии в общем образовании: теория и практика [Электронный ресурс] / А. Семенов, Л. Переверзев // База данных ЮНЕСКО. – 2006. – 326 с. – Режим доступа: <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001390/139028r.pdf>(25.10.2015). – Назва з екрану.

303. Семеріков С.О. Фундаменталізація навчання інформатичних дисциплін у вищій школі : монографія / С.О. Семеріков / наук. ред. акад. АПН України, д. пед. н., проф. М.І. Жалдак. – Кривий Ріг: Мінерал; К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – 340 с.

304. Сидоренко Е. В. Методы математической обработки в психологии / Е. В. Сидоренко. СПб.: ООО «Речь», 2001.-350с.], А. Киверялга [Кыверялг А. А. Методы исследований в профессиональной педагогике. Таллин: Валгус, 1980. – 334 с.

305. Сидоренко Е. В. Методы математической обработки в психологии / Е. В. Сидоренко. СПб.: ООО «Речь», 2001.-350с.

306. Сидоренко О. Л. Освітній простір вищого навчального закладу як визначальний чинник формування фахівця нового типу / О.Л. Сидоренко // Педагогіка і психологія. – № 3. – 2002. – С. 98–100.

307. Симонова А.А. Доклад на XI городских педагогических чтениях «Инновации и технологии»: [Электрон. ресурс] – Режим доступа: <http://www.uspu.ru/i/inst/Conf/pedag/ped.htm>.

308. Слободчиков, В.И. Образовательная среда: реализация целей образования в пространстве культуры / В.И. Слободчиков // Новые ценности образования: культурные модели школ. – Вып. 7. – М., 1997.,

309. СНД на пути к открытым ресурсам [Электронный ресурс] // Институт информационных технологий в образовании ЮНЕСКО [сайт]. – 2011. – 240 с. – Режим доступа: <http://iite.unesco.org/pics/publications/ru/files/3214683.pdf> (25.10.2015). – Загл. с экрана.

310. Соколинский Л.Б. Реализация процесса обучения с использованием технологии облачных вычислений [Электронный ресурс] / Л.Б Соколинский // Южно-Уральский государственный университет [сайт]. – 2011. – 14 с. – Режим доступа: http://bit.sp.susu.ac.ru/uploadfiles/20110602083526_1.pdf (25.10.2015). – Заголовок з екрана.

311. Солдатенко М. М. Теорія і практика самостійної пізнавальної діяльності: монографія / М.М. Солдатенко. – К.: Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2006. – 198 с.

312. Соломатин А. М. Теория и практика педагогического проектирования / А.М. Соломатин, В.И. Гам. – Омск, 2001. – 113 с.

313. Співаковський О.В. Підготовка викладача математики до використання комп'ютера у навчальному процесі / О.В.Співаковський // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 1999. – № 2. – С. 9-11.

314. Спирін О. М. Інформаційно-комунікаційні технології навчання: критерії внутрішнього оцінювання якості [Електронний ресурс] // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – № 5(19). – Режим доступу до журн. : <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/358/315> (20.11.2015). – Назва з екрану.

315. Спирін О. М. Критерії зовнішнього оцінювання якості інформаційно-комунікаційних технологій навчання / О. М. Спирін // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – Вип. 9 (16). – С. 80–85.

316. Среднесрочная стратегия на 2008–2013 гг. [Электронный ресурс] // Институт информационных технологий в образовании ЮНЕСКО [сайт]. –

2010. – 24 с. – Режим доступа : <http://iite.unesco.org/pics/publications/ru/files/3214666.pdf> (25.10.2015). – Назва з екрану.

317. Стеценко Г. В. Педагогічний потенціал wiki-енциклопедії та її використання в освітньому процесі / Г.В. Стеценко // Наукові записки Тернопільського держ. пед. ун-ту імені В.Гнатюка. Серія : Педагогіка. - Тернопіль, 2008. - №7. - С. 53-57.

318. Стеценко Г. В. Педагогічний потенціал вікі-енциклопедії та її використання в освітньому процесі / Г.В. Стеценко // Наукові записки ТДПУ імені В. Гнатюка. Серія : Педагогіка. –Тернопіль, 2008. – №7. –С. 53-57.

319. Стеценко Г. В. Практичне використання wiki-енциклопедії в освітньому процесі / Г.В. Стеценко // Комп'ютер в школі та сім'ї. – 2009. – № 5. – С. 34-39.

320. Стеценко Г. В. Практичне використання вікі-енциклопедії в освітньому процесі / Г.В. Стеценко // Комп'ютер в школі та сім'ї. – 2009. – № 5. – С. 34-39.

321. Тельнов Ю. Ф. Электронное обучение в открытой образовательной среде на основе создания интегрированного пространства знаний / Ю.Ф. Тельнов // Открытое образование, 2005. – № 3. – С. 22 – 30.

322. Тенденції методів електронного навчання [Електронний ресурс]// eLearningTechnology [сайт]. – 2008. – Режим доступа: <http://elearningtech.blogspot.com/2008/09/training-method-trends.html>(25.10.2015). – Назва з екрану.

323. Технології дистанційного навчання. Навчання у співпраці (collaborativelearning). URL:<http://dl.nw.ru/theories/technologies/content.html> (дата звернення: 01.12.2013).

324. Технологія розробки дистанційного курсу: навчальний посібник / [В.Ю. Биков, В.М. Кухаренко, Н.Г. Сиротенко, О.В. Рибалко, Ю.М. Богачков] ; за ред. В.Ю. Бикова та В.М. Кухаренка. – К. : Міленіум, 2008. – 324 с.

325. Титенко С.В. Комплекс моделей для побудови Web-системи безперервного навчання / С.В. Титенко // Наукові вісті НТУУ "КПІ". – 2008. – № 5(61). – С. 57-66.

326. Тихомиров В.П. Розробка технологічних систем в освіті / В. П. Тихомиров, Л. Г. Титарев, К. К. Шевченко // Освіта в епоху інформації. Матеріали конференції. – М.: МЕСІ, 2001. – С.269-307.

327. Тоискин В.С. Автоматизация процессов проектирования на основе CASE технологий: Учебное пособие./ В.С. Тоискин, В.В. Красильников, В.В. Малиатаки. – Ставрополь: Изд-во СГПИ, 2010. – 131 с.

328. Трайнев В. А. Информационные коммуникационные педагогические технологии (обобщения и рекомендации): учеб. пособ. / В. А. Трайнев, И. В. Трайнев. – М.: Дашков и Ко, 2008. – 280 с.

329. Триус Ю. В. Комп'ютерно-орієнтовані методичні системи навчання математичних дисциплін у вищих навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття вчен. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.02 "Теорія і методика професійної освіти" / Ю. В. Триус. – К., 2005. – 51 с.

330. Уваров А. Ю. Кластерная модель преобразования школы в условиях информатизации образования: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук / А.Ю. Уваров. – М., 2009. – 41 с.

331. Уваров А. Ю. Модель новой школы с индивидуализированной системой учебной работы на основе школьного портала [Электронный ресурс] / А. Ю. Уваров // ИТО-РОИ-2010. Тематические публикации. – Режим доступа: <http://ito.edu.ru/sp/publi/publi-0-uvarov.html>(25.10.2015).

332. Федоров Б. Менеджмент внедрения информационных технологий в систему управления предприятием [Электронный ресурс] / Б. Федоров, В. Макаренко // Электронна бібліотека BookFinder. – Режим доступа : <http://ua.bookfi.org/book/524306>(25.10.2015). – Загл. с экрана.

333. Феофанова Е.О. Функциональная модель педагогического процесса, реализуемого с использованием информационно-коммуникационных технологий [Электронный ресурс] // Всеросс. объедин. конф. «Технологии информационного общества – Интернет и современное общество» (IST/IMS-2003). – Режим доступа : http://www.ict.edu.ru/vconf/index.php?a=vconf&c=getForm&r=thesisDesc&d=light&id_sec=179&id_thesis=7021(25.10.2015).

334. Фишер Р. А. Статистические методы для исследователей / Р. А. Фишер. – М.: Госстатиздат, 1958. – 267с.

335. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи / М.М. Фібула. – К.: Академвидав, 2006. – 356 с.

336. Хоффман Джошуа MicrosoftOffice 365: Повысьте производительность своей работы [Электронный ресурс] // Веб-сайт TechNetMagazine. – 2012. – Режим доступа : <http://technet.microsoft.com/ru-ru/magazine/gg558110.aspx>(25.10.2015). – Загл. с экрана.

337. Чала О.В. Інформаційний простір підприємства як об'єкт управління / О.В. Чала // Вісник економіки транспорту і промисловості. Серія Економіка підприємства. – 2010. – № 32. – С. 249 – 251.

338. Чандаева С.А. Педагогическое проектирование как форма осуществления педагогического творчества // Наука и школа. – 2006. - №4. – С. 34-39.

339. Шацкий С. Т. Педагогические сочинения: в 4-х т./С. Т. Шацкий; [сост. А.П.Кубарева и Д. С. Бершадская, послесл. Л. Скаткина]; под ред. И. А. Каирова [и др.]. – М.: Просвещение, 1964. – Т.2. – 476 с.

340. Шиненко М.А. Перспективи розвитку програмного забезпечення як послуги для створення документів електронної бібліотеки на прикладі MICROSOFT OFFICE 365 [Електронний ресурс] / М.А. Шиненко, Н.В. Сороко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2011. – №6 (26). –Режим доступу до журн.: <http://www.journal.iitta.gov.ua> (25.10.2015). – Назва з екрану.

341. Шишкіна М.П. Проблеми інформатизації освіти України в контексті розвитку досліджень оцінювання засобів ІКТ [Електронний ресурс] / М.П. Шишкіна, О.М. Спирін, Ю.Г. Запорожченко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2012. – №1 (27). – Режим доступу до журн.: <http://www.journal.iitta.gov.ua> (20.11.2015). – Назва з екрану.

342. Шкіль М.І. Підготовка педагогічних кадрів за ступеневою системою / М. І. Шкіль, Г. П. Грищенко // Педагогіка і психологія: Вісник Академії педагогічних наук України. 1994. № 2 (3). - С 94 - 101.

343. Шрейдер Ю. А. Информационные процессы и информационная среда [Текст] / Ю. А. Шрейдер.СПб : Символ-Плюс, 2000. —169 с.

344. Шрейдер Ю. А. Проблема развития инфосферы и интеллект специалиста / Ю. А. Шрейдер // Интеллектуальная культура специалиста. – Новосибирск: Наука, 1988. – 243 с.

345. Электронные образовательные ресурсы нового поколения [Электронный ресурс] // Институт информационных технологий в образовании ЮНЕСКО [сайт]. – 2011. – 12 с. – Режим доступа: <http://iite.unesco.org/pics/publications/ru/files/3214693.pdf>(25.10.2015). – Загл. с экрана.

346. Яковлева Н.О. Проектирование как педагогический феномен// Педагогика. –2002. – № 6. – С. 8-14.

347. Ярошенко Т.О. Наукова інформація у відкритому доступі: нові моделі комунікації в інформаційному суспільстві / Т. О. Ярошенко //

Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2006. – № 4. – С. 80 – 87.

348. Яшина Т. С. О понятии и структуре единого информационного образовательного пространства (ЕИОП) / Т.С. Яшина, А.В. Могилев// Информатизация образования – 2005: Материалы Международной научно-практической конференции. – Елец: Елецкий государственный университет им. А.И. Бунина, 2005. – С. 330-338.

ДОДАТКИ

Додаток А. Методичні рекомендації «Проектна діяльність студентів на Вікі-порталі»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Науково-дослідна лабораторія інформатизації освіти

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Проектна діяльність студентів на Вікі-порталі Київського університету імені Бориса Грінченка

2016 рік

Загальна інформація про Вікі-портал Київського університету імені Бориса Грінченка

В Університеті було створено Вікі-портал, що реалізовано як платформу, призначену для провадження освітніх технологій, орієнтованих на активну діяльність студентів та викладачів, всіх учасників навчально-виховного процесу. Наповнення ресурсу здійснюється спільними зусиллями значної кількості грінченківців.

Вікі-портал функціонує за спеціальною технологією, яка називається «вікі». Використовуючи вікі-технологію, можна без будь-яких зусиль розміщувати різноманітні освітні веб-ресурси, обмінюватись думками, повторно використовувати розміщені веб-ресурси, створювати освітні веб-ресурси на основі вкладу багатьох учасників.

На основі такої технології створюються енциклопедії, різні наукові проекти. Головна особливість Вікі-технології полягає в тому, що будь-яка людина може зареєструватися та написати у відповідному проекті статтю за певними вимогами до статей. Інші зареєстровані користувачі можуть її дописувати та вносити зміни. Історія створення кожної статті зберігається, що дозволяє її авторові повернути попередні записи.

Мета створення порталу – долучення до спадщини Б. Грінченка студентів, які за задумками авторів мають не лише ознайомитися із описами слів, а й додати сучасне тлумачення кожного та спробувати візуалізувати кожне.

Вікі-портал дає користувачам змогу:

- Створювати статті.
- Редагувати статті.
- Переглядати правки інших.
- Переглядати історію редагувань.
- Працювати вже з готовими шаблонами.

- Приймати участь у проектах та обговореннях.

Зазначимо переваги використання wiki-технології для створення такого навчального середовища:

1. відкрита платформа, для реалізації освітніх технологій, орієнтованих на активну діяльність всіх учасників навчально-виховного процесу;
2. дозволяє розміщувати різноманітні освітні веб-ресурси, комунікувати, співпрацювати для створення спільних матеріалів, обговорювати;
3. можливість багатократно правити текст дозволяє залучати різних користувачів до створення статей та дає можливість постійно оновлювати і вдосконалювати їх;
4. історія обліку змін, що були внесені до змісту сторінки, та можливість повернутися до попередньої версії;
5. наявність сторінки обговорень до кожної статті, де будь-хто може залишити свої коментарі, допоможе врахувати думки інших користувачів щодо представленої теми.

Для того щоб кожен студент міг стати активним учасником на порталі функціонують такі проекти - які мають різні навчально-наукові призначення.

Враховуючи зазначені переваги відповідно функціонального аналізу розроблена модель wiki-орієнтованого навчального електронного середовища університету – змістова компонента wiki-орієнтованого навчального середовища:

Відповідно даної моделі визначено структуру wiki-орієнтованого середовища Київського університету імені Бориса Грінченка (рис. 1):

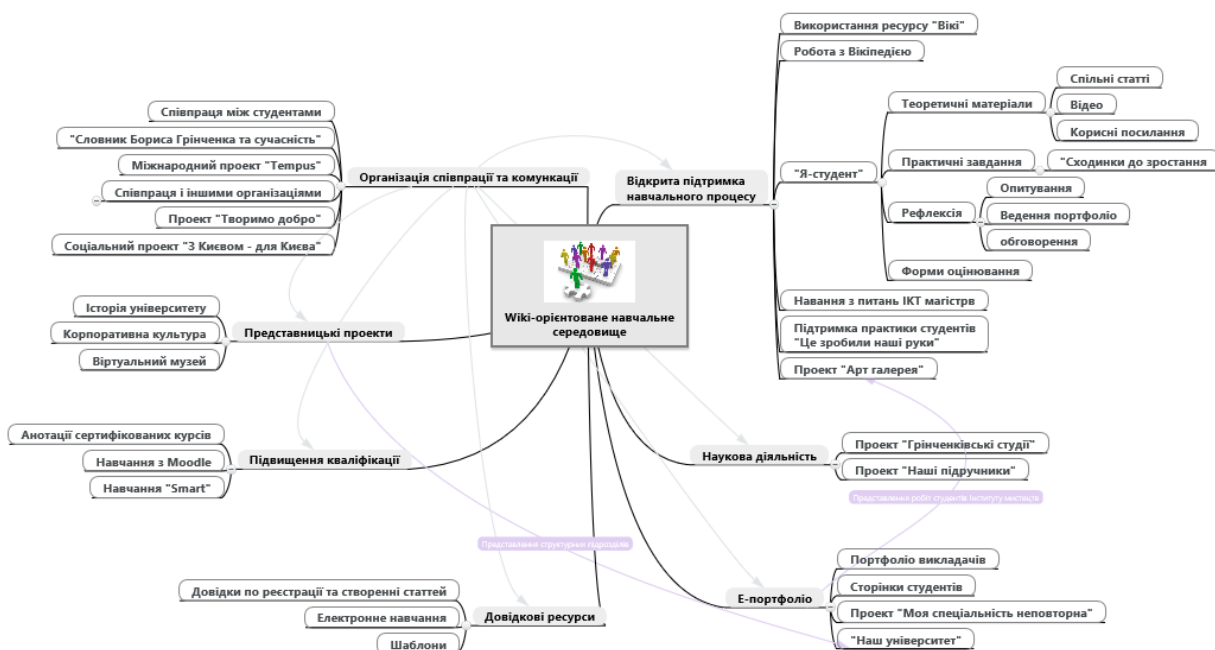

Рис. 1. Схема організації вікі-орієнтованого навчального середовища Київського університету імені Бориса Грінченка

Проекти Вікі-порталу постійно доповнюються відповідно потреб учасників навчально-виховного процесу Київського університету імені Бориса Грінченка, виявлення яких відбувається за допомогою опитувань.

Вікі-технологія – система, в якій підтримується простий і доступний механізм створення об'єднання пов'язаних між собою сторінок, що створюються користувачами спільно з використанням спрощеної html-розмітки; характеризується, доступністю, збереженням історії версій статей та створенням автоматичного змісту для зручності структурування матеріалу.

Користувачі навчального порталу, створеного з використанням такої технології можуть виконувати наступні дії:

- Ознайомлюватись з теоретичними матеріалами. Вікі-технологія дозволяє створювати теоретичні матеріали різного типу – додавати зображення, відео, карти знань тощо.
- Створювати матеріали та швидко їх публікувати. Створення статей здійснюється безпосередньо у вікні веб-браузера без використання

додаткового програмного забезпечення. Після написання статті є можливість попереднього перегляду статті та її публікації

- Логічно зв'язувати різні статті. Статті пов'язуються за рахунок внутрішніх посилань на назви статей, також є можливість створення посилання на ще не існуючу статтю
- Редагувати сторінки. Кожен користувач може редагувати, будь яку, статтю. Завдяки цій можливості підвищується якість матеріалів, адже користувачі працюють спільно над наповненням одного матеріалу та ретельно перевіряють його.
- Створювати складні сторінки. Статті є елементарними логічними блоками для створення більш складних спільних робіт та вузлами складної інформаційної мережі.
- Обговорювати різні статті. Навчальні матеріали та середовище обміну повідомленнями знаходяться в єдиному просторі – разом зі сторінкою створюється спеціальна сторінка обговорення.

Для роботи з wiki-орієнтованим навчальним середовищем необхідно володіти наступними вміннями та навичками:

- вміти зареєструватися та авторизуватись;
- вміти створювати статті;
- здійснювати редагування текстів;
- додавати коментарі;
- створювати особистий підпис;
- додавати внутрішні та зовнішні посилання;
- оформлювати за правилами посилання на джерела відомостей;
- додавати графічні зображення;
- завантажувати медіа-файли;
- вбудовувати відео та аудіо матеріали.

Додаткові навички:

- створення карт знань

- створення google-форм
- робота з картами google
- робота з Google Street View
- створення QR-кодів.

Наведемо орієнтовні напрями організації діяльності учасників освітнього процесу вищого навчального закладу в межах електронного навчального середовища з використанням wiki-технології:

Проект «Словник Грінченка та сучасність». Мета – спільне створення інноваційних навчально-інформаційних матеріалів, поширення спадщини Бориса Грінченка, співпраця на рівні Університету. У рамках роботи з проектом можливі наступні види діяльності: колективна робота над візуалізацією слів з «Словаря української мови»; пошук матеріалів різного типу; пошук або створення відповідних відео та аудіо файлів ; пошук та вставлення посилань на інші Інтернет-джерела; робота з українськими та іноземними словниками; розповсюдження та обмін навчально-інформаційними матеріалами; спільний виступ на сцені (положення про конкурс, додаток).

Проект «Віртуальний музей». Мета - створення віртуального музею Бориса Грінченка. Робота за даним напрямком передбачає: Створення сторінок - «віртуальних кімнат» музею; створення описів; пошук або створення відповідних відео та аудіо файлів; пошук та вставлення посилань на інші Інтернет-джерела; вставлення карт знань, QR-кодів; колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

Проект «Грінченківські студії». Мета – публікація наукових доробок студентів, обговорення питань Студентського наукового товариства.. Робота за даним напрямком передбачає: створення публікацій; оперативне розповсюдження відомостей; колективна робота над доповненням та уточненням публікацій; створення мережових відгуків; обговорення новин Університету та подій.

Проект «Моя спеціальність – неповторна». Мета - активізація творчої, проектної, дослідницької діяльності студентів, представлення цікавих відомостей про спеціальності Університету та організація середовища спілкування, соціалізації та професійної орієнтації учнів. Робота за даним напрямком передбачає: створення та розповсюдження творчих матеріалів про спеціальності Університету; коментування та обговорення матеріалів; колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

Проект «Це зробили наші руки». Мета - підтримка педагогічної практики, активізація творчої студентів, представлення цікавих інструкцій виготовлення іграшок, аплікацій тощо та організація середовища спілкування. Робота за даним напрямком передбачає: створення та розповсюдження творчих матеріалів для педагогічної практики; коментування та обговорення матеріалів; колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

Проект «Наш Університет». Мета – неформальне представлення інформації про підрозділи університету, академічні групи, організація середовища спілкування. Робота за даним напрямком передбачає: створення та розповсюдження творчих матеріалів для представлення підрозділів Університету; коментування та обговорення матеріалів; колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

Проект «Арт галерея». Мета – представлення творчих доробків студентів Інституту мистецтв, організація середовища спілкування. Робота за даним напрямком передбачає: створення та розповсюдження творчих матеріалів; коментування та обговорення матеріалів; колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

Проект «Творимо добро». Мета – представлення матеріалів про волонтерські заходи, організація середовища спілкування. Робота за даним напрямком передбачає: створення та розповсюдження про волонтерські

заходи, що відбуваються в Університеті; коментування та обговорення матеріалів; колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

Проект «З Києвом – для Києва». Мета – представлення інформації про соціальний проект, відображення новин, розкладу заходів та інформації про всі роки існування проекту в Університеті, організація середовища спілкування. Робота за даним напрямком передбачає: створення та розповсюдження матеріалів про соціальний проект «З Києвом – для Києва»; коментування та обговорення матеріалів; колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

Проект «Грінченківські стипендіати». Мета – представлення інформації про талановитих студентів, що отримують іменну стипендію Бориса Грінченка, організація середовища спілкування. Робота за даним напрямком передбачає: створення та розповсюдження матеріалів про талановитих студентів; коментування та обговорення матеріалів; колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

Проект «Навчання магістрів з питань використання ІКТ». Мета – підтримка навчання магістрів, створення інноваційних навчально-інформаційних матеріалів, участь у спільних обговореннях, створення професійних портфоліо. У рамках роботи з проектом можливі наступні види діяльності: спільна робота з проектом; створення професійного портфоліо; участь в обговореннях; пошук матеріалів різного типу; пошук та вставлення посилань на інші Інтернет-джерела; робота з електронним середовищем Університету; розповсюдження та обмін навчально-інформаційними матеріалами;

Проект «Я-студент». Мета – навчальний курс для змістового модулю дисципліни «Вступ до спеціальності», співпраця студентів та викладачів, створення інноваційних навчально-методичних матеріалів, участь у спільних обговореннях, виконання практичних завдань. У рамках роботи з проектом можливі наступні види діяльності: ознайомлення з теоретичними

матеріалами у зручному вигляді; спільна робота з проектом; створення своєї персональної сторінки; участь в обговореннях; пошук матеріалів різного типу; пошук та вставлення посилань на інші Інтернет-джерела; робота з електронним середовищем Університету; виконання спільних практичних завдань.

Проект «Портфоліо викладачів». Мета – представлення відкритої інформації про викладачів Університету. У рамках роботи з проектом можливі наступні види діяльності: ознайомлення з портфоліо викладачів Університету; участь в обговореннях; робота з електронним середовищем Університету.

Також створені такі проекти: «Навчальні курси», «Корпоративна культура», «Електронне освітнє середовище сучасної школи», «Tempus», «Електронне навчання», «Історія університету» для підтримки різних видів діяльності освітнього процесу Університету.

До основних правил роботи на Вікі-порталі відносяться:

5. Коректність матеріалів. Користувачі несуть відповідальність за матеріали, що додають.

6. Персоніфікованість учасників обговорення. На сторінці обговорення необхідно підписуватися під коментарями.

7. Внесення виправлень. Забороняється вносити виправлення у висловлення інших користувачів на сторінках обговорень та персональних сторінках користувачів (не стосується навіть орфографічних помилок).

8. Послідовність подання матеріалу. У статтях слід вести оповідь від загального до часткового; від простого до складного; у порядку важливості, популярності, вірогідності; у хронологічному порядку — для історичних довідок.

Наведемо загальні рекомендації щодо створення статей та початку роботи на порталі:

1. Загальні рекомендації щодо початку роботи на порталі:

- Здійснюйте авторизацію при кожному сеансі роботи. Реєстрація на Вікі-порталі відбувається автоматично, для входу в систему слід використовувати дані облікового запису з електронного навчання.
 - Заповніть власну сторінку користувача. Скористайтесь відповідними шаблонами («Портфоліо викладача», «Сторінка студента»), це дозволить іншим користувачам познайомитися з Вами та залишати записи в розділі «Обговорення».
2. Загальні рекомендації щодо створення та оформлення статей:
- Виберіть проект, у якому зацікавлені. Основний принцип – особиста зацікавленість даною тематикою. Продумайте перелік джерел із вірогідними матеріалами з теми.
 - Сформулюйте назву статті. Вибір назви статті - відповідальний момент. Пам'ятайте, що від назви статті залежить те, наскільки швидко читач знайде потрібний йому матеріал, і чи знайде його взагалі. Важливо - спочатку завжди дається назва статті, а вже потім вона створюється. Назва статті пишеться в однині та називному відмінку.
 - Створіть статтю. Перед тим, як приступати до створення статті, з'ясуйте чи не існує статті за обраною тематикою. Якщо така стаття вже є, то ознайомтеся з її змістом та візьміть участь у доповненні та обговоренні матеріалів. Якщо стаття відсутня – творіть. Пишіть статті, що мали б високу ступінь привабливості для інших учасників проекту. Уникайте створення статей, на які ніхто не посилається, та статей, які нікуди не ведуть.
 - Напишіть власний текст статті. Матеріал у статті необхідно подавати неупереджено та повно. У разі існування кількох точок зору всі вони повинні в рівній мірі бути відображені в статті. При великому обсязі статті, варто поділяти матеріал на розділи (умовно великою статтею можна вважати статтю, що займає більше однієї сторінки екрану).

Поділ дозволяє бачити загальну структуру статті і швидко знаходити потрібні дані в ній. На початку сторінки в автоматичному режимі формується зміст статті (перераховуються назви розділів та створюються посилання на них). Така структура також дозволяє окремо редагувати кожний розділ. Окремо слід створити: розділ «Література» та вказати список друкованих джерел (назва, автор, видавництво, рік видання, кількість сторінок), розділ «Посилання» та вказати джерела мережі Інтернет, розділ «Див. також» та вказати посилання на близькі за тематикою статті.

Інструкція роботи з Вікі-порталом (на прикладі проекту «Словник Бориса Грінченка та сучасність»)

1. Перейти за адресою wiki.kubg.edu.ua

2. Натиснути кнопку ЗАРЕЄСТРУВАТИСЯ

3. Заповни всі запропоновані поля.

Зареєструватися

Ви вже зареєстровані? [Увійдіть](#).

В целях защиты от автоматического создания учётных записей, вы должны пройти проверку CAPTCHA.

produced by reCAPTCHA

Введіть два слова

reCAPTCHA™ stop spam. read books.

Ім'я користувача:

Пароль:

Повторний набір пароля:

Адреса електронної пошти:

Адреса електронної пошти не є обов'язковою для заповнення. Також вона дозволить іншим користувачам зв'язатися з вами.

Справжнє ім'я:

Справжнє ім'я необов'язково вказувати. Якщо ви й

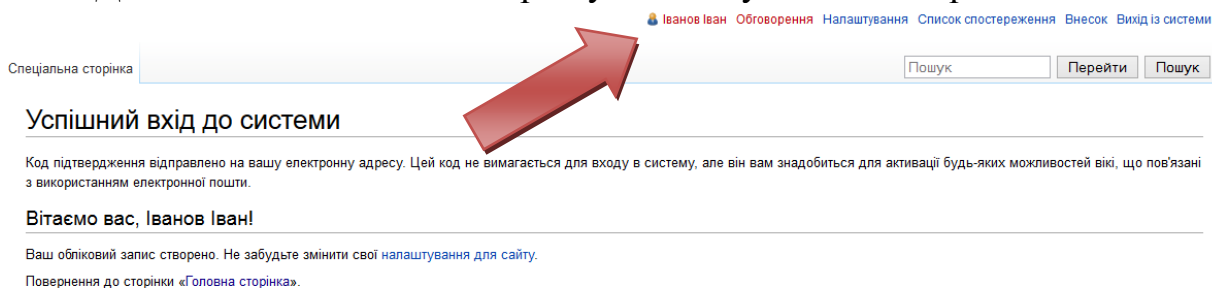
Запам'ятати мій обліковий запис на цьому комп'ютері

Важливо!!!

Ім'я користувача – **прізвище та ім'я українською мовою**.
Наприклад: Іванов Іван.

4. Реєстрація завершена. Далі можна увійти під своїм ім'ям.

5. Далі заповнюємо свою сторінку. Натиснути на своє прізвище та ім'я.

Іванов Іван Обговорення Налаштування Список спостереження Внесок Вихід із системи

Спеціальна сторінка

Успішний вхід до системи

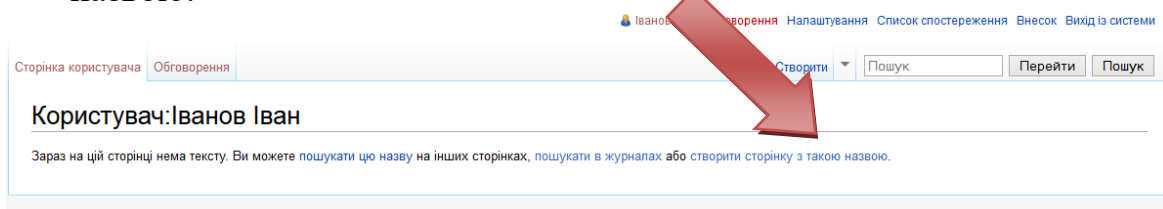
Код підтвердження відправлено на вашу електронну адресу. Цей код не вимагається для входу в систему, але він вам знадобиться для активації будь-яких можливостей вікі, що пов'язані з використанням електронної пошти.

Вітаємо вас, Іванов Іван!

Ваш обліковий запис створено. Не забудьте змінити свої [наштування для сайту](#).

[Повернення до сторінки «Головна сторінка».](#)

6. У вікні, що з'явиться натиснути посилання Створити сторінку з такою назвою:

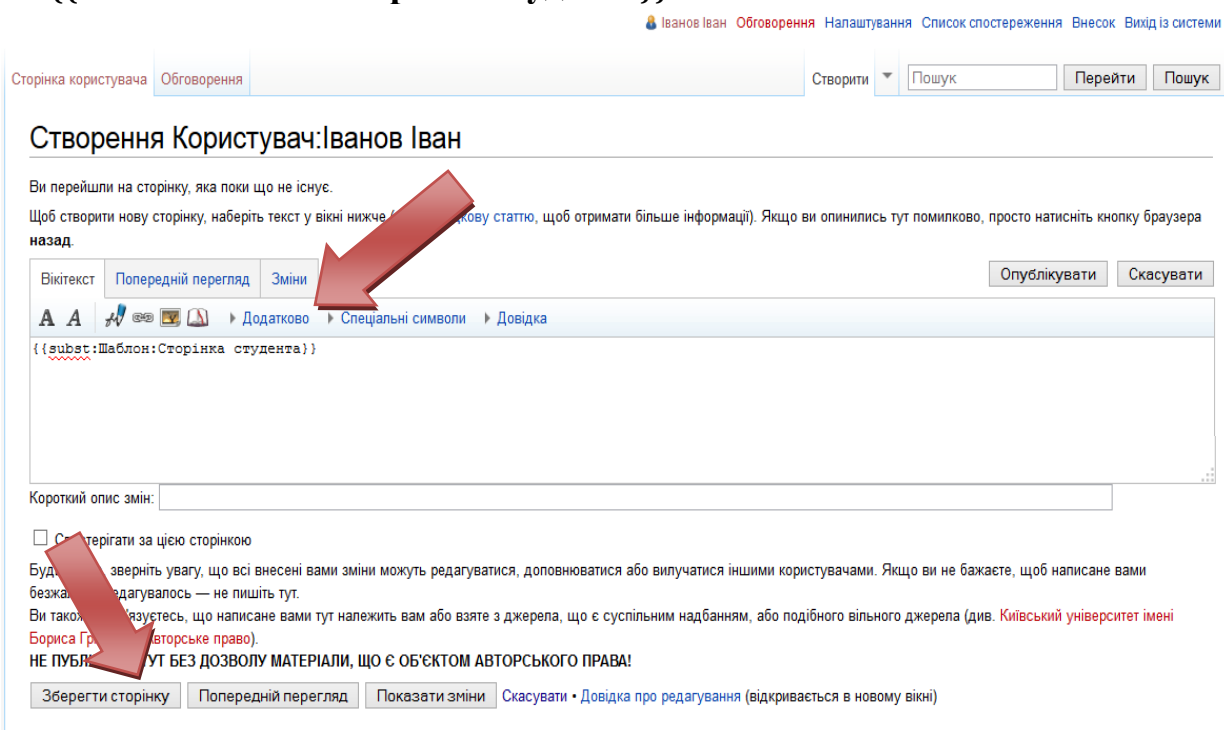
Іванов Іван Обговорення Налаштування Список спостереження Внесок Вихід із системи

Сторінка користувача [Обговорення](#) [Створити](#)

Користувач:Іванов Іван

Зараз на цій сторінці нема тексту. Ви можете пошукати цю назву на інших сторінках, пошукати в журналах або створити сторінку з такою назвою.

7. У полі створення сторінки ввести текст:
{{subst:Шаблон:Сторінка студента}}

Іванов Іван Обговорення Налаштування Список спостереження Внесок Вихід із системи

Сторінка користувача [Обговорення](#) [Створити](#)

Створення Користувач:Іванов Іван

Ви перейшли на сторінку, яка поки що не існує.

Щоб створити нову сторінку, наберіть текст у вікні нижче (можливо, вам знадобиться редагувати статтю, щоб отримати більше інформації). Якщо ви опинились тут помилково, просто натисніть кнопку браузера назад.

Вікітекст [Попередній перегляд](#) [Зміни](#)

A A [Додатково](#) [Спеціальні символи](#) [Довідка](#)

{{subst:Шаблон:Сторінка студента}}

Короткий опис змін:

Сторінку терігати за цією сторінкою

Будь ласка зверніть увагу, що всі внесені вами зміни можуть редагуватися, доповнюватися або вилучатися іншими користувачами. Якщо ви не бажаєте, щоб написане вами безжалюдно редагувалось — не пишіть тут.

Ви також можете заздалегідь зазначити, що написане вами тут належить вам або взяте з джерела, що є суспільним надбанням, або подібного вільного джерела (див. [Київський університет імені Бориса Грінченка](#) авторське право).

НЕ ПУБЛІКУЙТЕ ТУТ БЕЗ ДОЗВОЛУ МАТЕРІАЛИ, ЩО Є ОБ'ЄКТОМ АВТОРСЬКОГО ПРАВА!

[Довідка про редагування](#) (відкривається в новому вікні)

Та натиснути кнопку **Зберегти сторінку**.

8. Після цього сторінка набуде такого вигляду:

Користувач: Іванов Іван

Зміст [сховати]

- 1 Загальні відомості
 - 1.1 ПІБ
 - 1.2 Спеціальність
 - 1.3 Група
- 2 Контакти
 - 2.1 Електронна пошта
 - 2.2 Skype
 - 2.3 Web сторінка
- 3 Участь
 - 3.1 Конференції
 - 3.2 Олімпіади
 - 3.3 Соціальні проекти
 - 3.4 Благодійні акції
 - 3.5 Університетські заходи
- 4 Громадська діяльність

Фото

Загальні відомості

ПІБ

Спеціальність

Група

Контакти

Електронна пошта

- [назва посилання](#) @

Skype

[ред.]

[ред.]

[ред.]

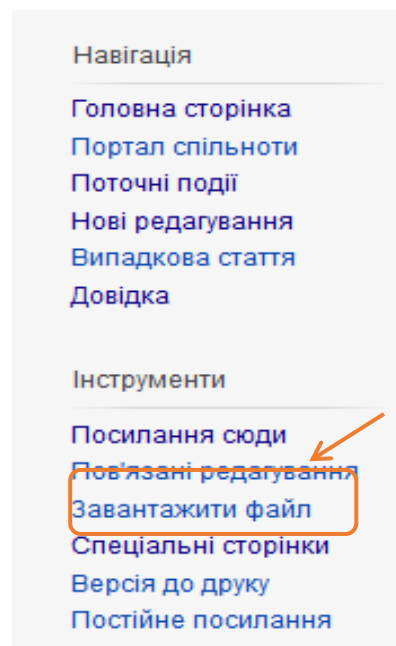
[ред.]

[ред.]

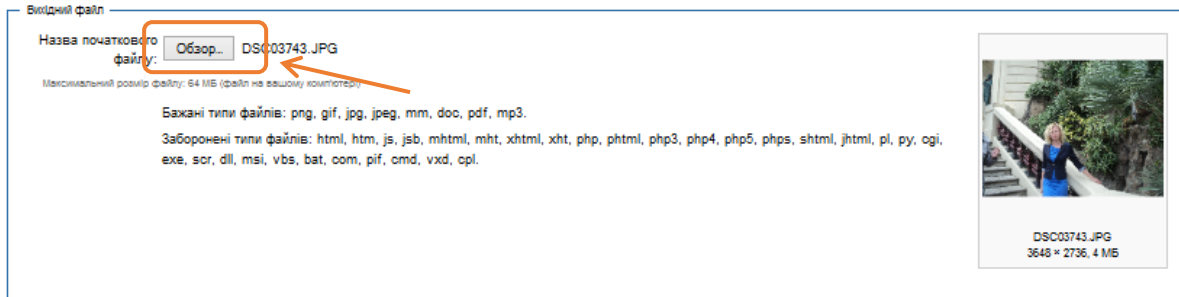
[ред.]

[ред.]

9. Для додавання даних про себе достатньо натиснути кнопку [ред.] для переходу в режим редагування. Щоб сторінка набула гарного вигляду можна скористатись Вікі-розміткою.
10. Для того, що додати своє зображення на сторінку, його спочатку треба завантажити на портал:

11. Натиснути кнопку Обзор для вибору файлу на комп'ютері:

12. Скопіювати повну назву файлу!

Опис файлу

Назва завантаженого файлу:

Короткий опис:

Ліцензування:

Параметри завантаження

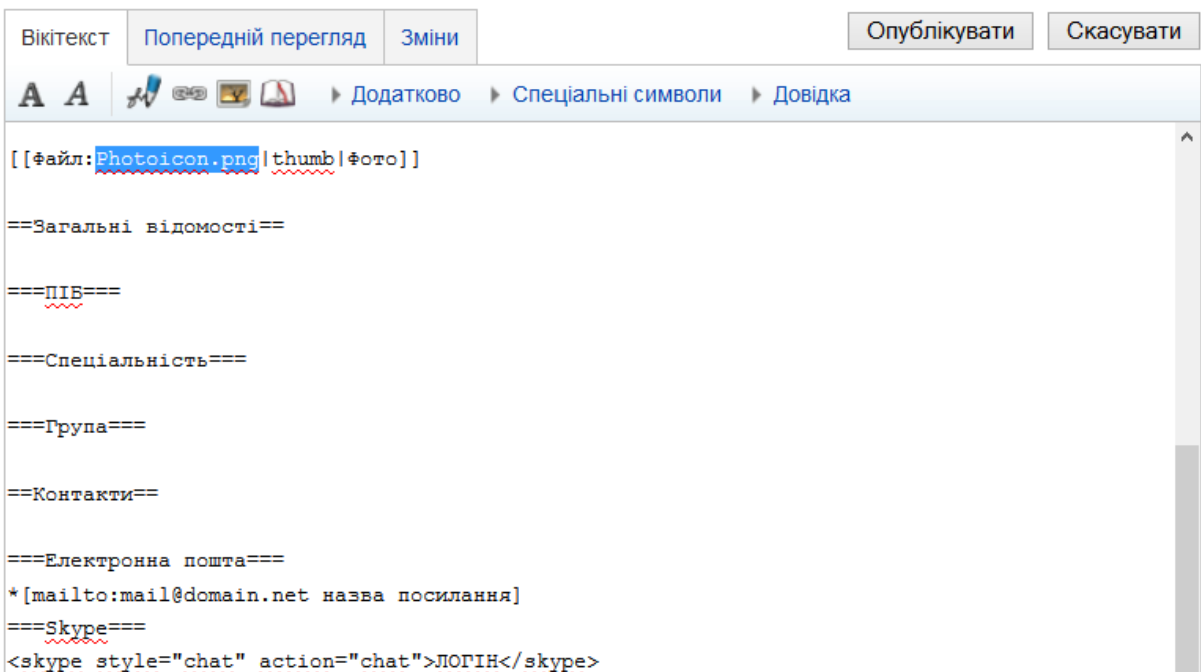
Спостерігати за цим файлом

Ігнорувати всі попередження

Та натиснути кнопку завантажити файл.

13. Після цього знову слід перейти на свою сторінку та натиснути кнопку Редагувати:

14. В коді сторінки текст Photoicon.png замінюємо на копійовану назву свого фото

15. Зберігаємо зміни.

16.Перейти на головну сторінку Вікі-порталу, та відкрити проект «Словарь української мови» обрати категорію та перейти до слова, яке сподобалось

- а. Увага! Слідкуйте за тим, щоб доповнювати ще неопрацьовані слова!**
- б. Не видаляйте, оригінальне визначення Бориса Грінченка – лише доповнюйте!**
- с. Слова що ще не заповнені мають такий вигляд, тобто мають визначення тільки Бориса Грінченка:**

Стаття [Обговорення](#) [Читати](#) [Перегляд](#) [Переглянути історію](#) [Перейти](#)

Коваль

Версія від 22:32, 6 вересня 2012; [Matasar.ei \(Обговорення • внесок\)](#) (різн.) ← Попередня версія • [Поточна версія](#) (різн.) • [Новіша версія](#) → (різн.)

Коваль, *-ля*, м. 1) Кузнець. *У кузні коваль, забуєши про залізо в горні, балакає з хуторянами про чорну раду.* К. ЧР. *Коваль коня кує, а жаба і собі ногу дає.* *Ном. № 2548.* 2) **Холодний коваль.** Слесарь. *Жінка старого холодного коваля.* Стор. МПр. 155. 3) Названіе отца новорожденного (на крестинахъ). Мил. 24. 4) Названіе плохого въ ходу вола. КС. 1898. VII. 46. 5) *Насѣк.: щелкунъ, Elater.* Вх. Пч. I. 6. 6) = **Коваляк.** Вх. Уг. 245. 7) *Насѣк.: тараканъ.* Вх. Уг. 245. 8) Кусокъ сала, даваемый лучшему гонцику берлинь и плотовъ. *Він добре жене коваля дістане.* Любечь. Ум. *Ковалик, ковальчик. Ковалики в паністарій кують.* Страшно. Ном. № 13650.

Категорія: [Ко](#)

- д. Слова до яких вже застосований шаблон та додані матеріали , мають приблизно такий вигляд:**

Люципер

Зміст [розкрити]

- 1 Словник Грінченка
- 2 Сучасні словники
 - 2.1 Словопедія
 - 2.2 Азбука вери
- 3 Ілюстрації
- 4 Зовнішні посилання

Словник Грінченка

Люципер, -ра, м. Люцифѣр, дьяволь. Шевч. 592. Чуб. I. 186. *Пойде Ірод сам до аду люциперу на пораду.* Чуб. III. 359.

Сучасні словники

Словопедія [#]

ЛЮЦИФЕР , ЛЮЦИПЕР люцифѣр, люципѣр (лат. lucifer, букв. – ноий світла, від lux – світло і fero – несу) в християнській міфології – сатана, володар пекла й зла.

Азбука вери [#]

Диявол (грец. diabolos - наклепник) - падший ангел, повсталий, через гордості, проти Бога і втратило своє ангельське гідність, допущений Богом для спокуси людей заради визначення їх вільної волі до добра. Диявол завжди бажає людині тільки зла, його мета - загубити людини. За свідченням Священного Писання, початок гріха йде від диявола. "Хто чинить гріх, той від диявола, бо спочатку диявол згрішив" (1 ін. 3:8). «Падіння для ангелів те ж, що смерть для людей. Бо після падіння для них немає покаєння, як і для людей воно неможливе після смерті», лише викл. Іоанн Дамаскін. "Тоді скаже їм тим, хто ліворуч: ідіть від Мене, прокляті, у вогонь вічний, уготований дияволу і ангелам його" (Мф. 25:41).

Ілюстрації

Зовнішні посилання

Результати пошуку мультимедіа по запиту "Дьявол" [#]

- е. Їх опрацьовувати вже НЕ МОЖНА такі слова не будуть захищені підрозділам, адже це буде не інтерпретація словника Бориса Грінченка, а перероблення роботи інших.**

17. Коли вибрали слово зі словника натискаємо на статті кнопку Редагувати

The screenshot shows the article page for 'Пташка' on the Ukrainian Wikipedia. The navigation bar at the top includes 'Лілія', 'Обговорення', 'Посилання для адміністраторів', 'Налаштування', 'Список спостереження', 'Внесок', and 'Вихід із системи'. Below this, there are tabs for 'Стаття', 'Обговорення', 'Читати', 'Редагувати', and 'Переглянути історію'. The 'Редагувати' tab is highlighted with a red box, and an orange arrow points to it. The article title 'Пташка' is displayed, followed by its definition and etymology. A search bar and 'Пошук' buttons are visible on the right. The left sidebar contains navigation links like 'Головна сторінка', 'Портал спільноти', and 'Нові редагування'.

18. У кодї сторінки дописуємо текст `{{subst:Шаблон:Словник Грінченка і сучасність|підрозділ=підрозділ}}`

(підрозділ – назва вашого підрозділу)

The screenshot shows the 'Редагування Пташка' (Editing Пташка) interface. At the top, there are tabs for 'Стаття', 'Обговорення', 'Читати', 'Редагувати', and 'Переглянути історію'. The 'Редагувати' tab is active. Below the tabs, there are buttons for 'Опублікувати' and 'Скасувати'. The main editing area shows the source code of the article. The code includes the definition of 'Пташка', its etymology, and the template code `{{subst:Шаблон:Словник}}` which has been inserted into the text. The code also includes a category tag `[[Категорія:Пт]]`.

Та натискаємо Зберегти сторінку.
Сторінка набуде такого вигляду:

Пташка

Пташка, **-ки**, ж. 1) Птичка. *Прилетіла пташка, біля його впала.* Мет. 103. *В полі пташки літають, веселенько співають.* Мет. 65. Употребл. как ласкательное имя. *Зроби, моя пташко!* Шевч. 15. *Ой мамко, пташко!* НВолын. у. 2) — **божа**. Пчела. Сим. 202. Ум. **Пташенька, пташечка**. Чуб. V. 275.

Сучасні словники

[ред.]

Глумачення слова у сучасних словниках

Ілюстрації

[ред.]

Див. також

[ред.]

Додаткові відомості

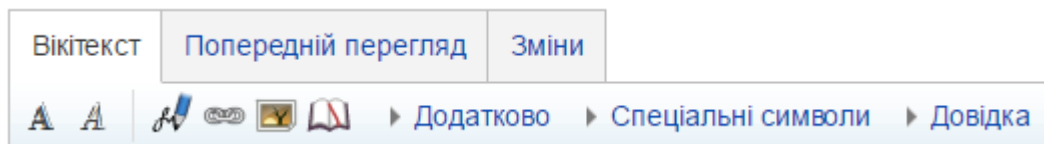
Заповнюємо сторінку потрібними відомостями:

- Картинки додаємо так як і фотографію на свою сторінку.
- Додавання посилань
- Додавання відео

Робота з візуальним редактором

Для зручності редагування статей на Вікі-порталі встановлено

візуальний редактор:

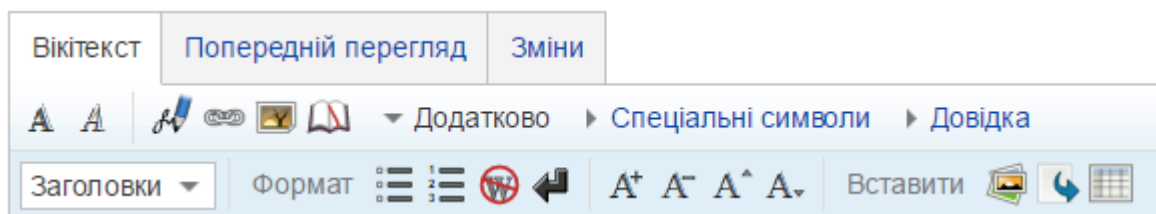

До основних інструментів відносяться:

Інструмент	Опис
	Форматування виділеного тексту напівжирним
	Форматування виділеного тексту курсивом
	Додавання підпису
	Додавання посилання
	Додавання зображення(увага, спочатку зображення потрібно завантажити на портал, а вже потім додати його назву цим інструментом)

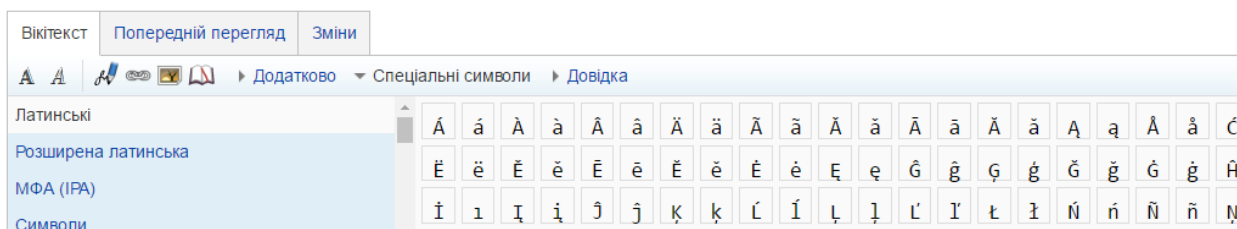
	Додавання виноски
---	-------------------

Для відображення додаткових елементів потрібно натиснути на «Додатково»

Інструмент	Опис
	Створення заголовків різних рівнів
	Створення маркованого списку
	Створення нумерованого списку
	Відмова від розпізнавання wiki-розмітки (код відображатиметься без інтерпретації wiki-рушієм)
	Перенесення тексту на наступний рядок
	Збільшення виділеного тексту
	Зменшення виділеного тексту
	Перетворення тексту у верхні індекси
	Перетворення тексту у нижні індекси
	Додавання галереї
	Створення перенаправлення на іншу статтю
	Додавання таблиці

Для додавання спеціальних символів до статті потрібно скористатись кнопкою «Спеціальні символи»:

Також існує вбудована довідка для перегляду кодів для редагування статті з використанням wiki-розмітки:

Опис	Що ви вводите	Що ви отримуєте
Курсив	<code>''курсив''</code>	<i>Курсив</i>
Жирний	<code>'''Жирний текст'''</code>	Жирний текст
Жирний курсив	<code>''''Жирний курсивний текст''''</code>	<i>Жирний курсивний текст</i>

Основи роботи з wiki-розміткою

Wiki-розмітка або wiki-текст полегшена мова розмітки, що використовується для запису сторінки у вікісайти, як-от Вікіпедія, а також є спрощеною альтернативою та проміжною ланкою до HTML. Кінцевим призначенням вікірозмітки є перетворення в HTML, який, у свою чергу, відображається у веб-браузерах.

Розділи, абзаци, списки та рядки

○ Заголовки пишуться як текст, оточений однаковою кількістю символів «=» з обох сторін. Заголовки першого рівня статей, інші використовуються для формування структури статті. Рівень відповідає кількості знаків «=»:

== 2 рівень ==
 === 3 рівень ===
 ==== 4 рівень ====
 ===== 5 рівень =====
 ===== 6 рівень =====

○ Одинарний новий рядок не впливає на відображення. Це може використовуватися для розділення речень абзацу. Новий абзац розпочинає порожній рядок.

○ Для початку нового рядка без створення абзацу можна використати тег `
`.

○ Для створення маркованого списку використовується символ «*»

*Пункт 1

*Пункт 2

*Пункт 3

- Для створення маркованого списку використовується символ «#»
 - #Пункт 1
 - #Пункт 2
 - #Пункт 3
- Двокрапка створює відступ для рядка чи параграфа.
- Якщо рядок починається з пропуску, то форматування до нього не застосовується і він матиме фіксований розмір (можна використати для опису алгоритмів).
 - Для відділення абзаців лінією використовуються «----».
 - Для форматування тексту по центру використовується тег <center>.

Посилання, зображення

Посилання - дуже важливий елемент будь-якої сторінки на Вікі.

Посилання на необхідні для:

- подальшого ознайомлення з темою;
- перевірки неоднозначних тез (зокрема якщо є підозра у вандалізмі);
- мінімізації суперечок між авторами;
- підвищення загального рівня довіри до цієї Вікі;
- уникнення звинувачень у плагіаті та крадіжках інтелектуальної власності.
- зменшення дублювання інформації

Користувач, що пише статтю, зобов'язаний вказувати джерела інформації.

- Посилання мають мати відношення до теми статті.
- Не потрібно дублювати посилання. Виключенням можуть бути великі статті. Достатньо одного посилання на сторінку, при першому згадуванні.

Зовнішні посилання

Зовнішні посилання - посилання на зовнішні ресурси, які не мають відношення до цієї Вікі.

На що посилатися

- Інші Вікі (наприклад Вікіпедію).
- Сторінки сайтів університету
- Репозитарії
- Інші освітні ресурси

При цьому бажано вказувати мову сторінки, після посилання, якщо вона відрізняється від державної.

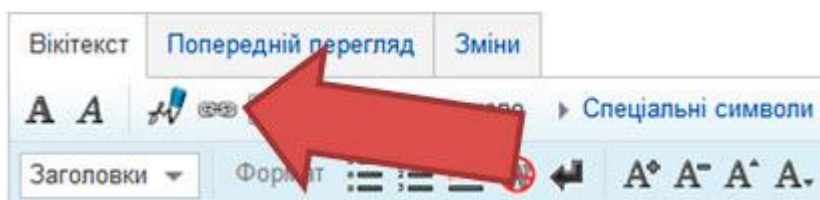
На що не посилатися

- На блоги, форуми, портали, каталоги посилань
- На результати пошукових запитів

Внутрішні посилання

Внутрішні посилання - посилання на внутрішні сторінки, тобто сторінки цієї вікі.

Щоб додати посилання скористайтеся інструментами редактора.

Якщо сторінка вже існує на вікі, почніть писати її назву. Редактор автоматично покаже знайдені за першими літерами або словами сторінку.

Зовнішні посилання обов'язково мають починатися з **http://**, наприклад <http://kubg.edu.ua>.

Додавання зображень

Тільки зображення, які були попередньо завантажені на Вікі-портал, можуть бути використані в статті. Щоб завантажити зображення, використовується сторінка «Завантажити файл». Завантажене зображення в списку зображень.

Якщо зображення з якоїсь причини не показується, на його місці зберігається назва.

Коди для додавання зображення в статтю:

[[Зображення:Wiki.png]]

[[Зображення:Wiki.png|випиляна земна куля]] зображення з альтернативним текстом.

Після вертикальної лінії зазначаються параметри зображення:

- **Міні** – відображення зменшеного варіанту зображення
- **100 px** – зазначення розміру зображення в px
- **Ліворуч** – вирівнювання зображення ліворуч
- **Праворуч** – вирівнювання зображення праворуч
- **Центр** – вирівнювання зображення по центру.

Форматування тексту

Курсив, **Жирний**, *Жирний* + *Курсив*.

• Там є подвійні і потрібні апострофи, і нема подвійних лапок.

• Зауваж, що на більшості браузерів, вони мають подібне значення, що жирний текст і курсив

"Курсив", "Жирний",
""Жирний + Курсив"".

Шрифт друкарської машинки для технічних термінів.

• З семантичних міркувань, `<code>` треба використовувати замість `<tt>` для комп'ютерних текстів. (`tt` насправді 'телетайп', а не 'технічні терміни').

Шрифт друкарської машинки для `<tt>`технічних термінів`</tt>`.

Ви можете використовувати маленький текст для підписів.

Ви можете використовувати `<small>`маленький текст`</small>` для підписів.

Ви можете **нерекреслювати**

Ви можете

~~вилучений текст~~ і підкреслювати новий. `<strike>`перекреслювати
вилучений текст`</strike>`
і `<u>`підкреслювати
новий`</u>`.

Розміщення сторінки змісту

Коли сторінка має принаймні чотири розділи, зміст (ТОС) з'явиться перед першим заголовком (після вступу). Запис виразу `__TOC__` у будь-якій частині сторінки веде до появи ТОС в вказаному місці. Запис виразу `__NOTOC__` у будь-якій частині сторінки веде до зникнення ТОС. ТОС (*англ.*), скорочення від *Table Of Content*, таблиця змісту, зміст.

Додавання змінних

Шаблон	Ефект
<code>{{CURRENTMONTH}}</code>	07
<code>{{CURRENTMONTHNAME}}</code>	липень
<code>{{CURRENTMONTHNAMEGEN}}</code>	липня
<code>{{CURRENTDAY}}</code>	6
<code>{{CURRENTDAYNAME}}</code>	серeda
<code>{{CURRENTYEAR}}</code>	2016
<code>{{CURRENTTIME}}</code>	18:43
<code>{{NUMBEROFARTICLES}}</code>	641 169

`NUMBEROFARTICLES`: кількість сторінок в основному просторі імен, які містять посилання і не є перенаправленнями на інші сторінки, наприклад статті, стаття з посиланнями, статті з багатозначностями (*disambig*).

Категоризація статей

Категорії потрібні для організації статей в групи, що полегшують орієнтацію у Вікі-порталі та дозволяють швидко знаходити потрібну інформацію, не користуючись пошуком або алфавітним покажчиком, тобто

категоризація — механізм навігації і встановлення співвідношень між статтями. Категорії повинні бути інформативними та корисними.

Система категорій є ієрархічною. Тобто, деякі категорії можуть бути підкатегоріями іншої категорії або відноситись до декількох категорій одночасно.

Для створення категорії використовується код [[Категорія:Назва]].

Організація співпраці на Вікі-порталі та її оцінювання

Спільна робота студентів в малих групах – це важлива складова ефективного навчання, оскільки в сучасному суспільстві значну частину свого життя людина проводить в малих групах, де розподілені ролі та визначені відповідні цілі для розв’язування різних завдань: від соціальних – у родині та суспільстві до виробничих, коли над вирішенням складних проблем працюють колективи. Спільна робота в групі – це значно більше, ніж просто «робота разом». Головне завдання в організації співпраці студентів – визначення спільної мети у процесі навчання, що поділяють усі, та чітке розподілення ролей для вирішення проблеми та завдань.

Формування навичок співпраці є стратегічним завданням модернізації сучасного навчального процесу. Воно займає певний час та потребує спеціальних вмінь від всіх учасників освітнього процесу, особливо за умов інтегрування інформаційно-комунікаційних технологій у освітній процес.

Організація ефективної співпраці допомагає сформувати такі важливі навички, як ведення переговорів та обговорення проблем, розв’язування конфліктів, прийняття кінцевого очікуваного результату, розподіл завдань, прийняття думок та ідей інших, і інтегрування ідей в єдине ціле, відповідальність за прийняте колективне рішення, розв’язування реальних завдань. Співпраця студентів має проектуватися викладачем так, щоб їх навчальна діяльність була взаємозалежною, передбачала ситуації, коли всі студенти, виконуючи завдання в певній ролі, роблять свій внесок у досягнення командного успіху. Ефективність організації співпраці у

думками, ідеями, та проектами								
Поділитися іншими гіперпосиланнями на веб-сайти	3	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Спонукаати інших до висловлення своїх думок та редагувати висловлювання інших			☒			☒		☒
Видозмінювати, доповнювати та видаляти контент, створений іншими			☒			☒		☒
Створювати багаторівневі (багатосторінкові) веб-сайти			☒		☒			
Створювати лінійні документи, в яких записи розміщуються у хронологічному порядку у вигляді щоденника		☒			☒			

Також є можливість відслідковування рівня навичок співпраці та комунікації студентів (табл. 4).

Таблиця 4.

Форма оцінювання рівня навичок співпраці та комунікації студентів

	4	3	2	1
Управління власним навчанням	Я беру вдумливу, активну роль у моєму власному навчанні. Я	Я зазвичай беру активну роль у моєму	Я іноді беру активну роль у моєму власному навчанні. Я	Я рідко активну роль у моєму власному

	щоденно роблю виклик собі, тому я можу зробити все можливе для успіху групи. Я постійно демонструю щире бажання вчитися і ділитися своїми ідеями з моїми однокласниками	власному навчанні, тому я можу зробити все можливе для успіху групи. Я часто ділюся своїми ідеями і ставлю запитання однокласникам	іноді ділюся своїми ідеями і ставлю запитання однокласникам	навчанні. Я часто не беру участь у спільному обговоренні і діяльності. Я рідко ділюся моїми ідеями і ставлю запитання однокласникам
Виконання завдання	Я завжди вдумливо виконую повністю мої завдання, і я готовий внести свій вклад в роботу групи. Моя робота показує, що в мене є велике прагнення до навчання	Я виконую мої завдання, і я готовий внести свій вклад в роботу групи	Я, напевне, потребую нагадування, щоб виконувати завдання, щоб група не чекала мене і я маю збільшити мій вклад у роботу групи	Я не завершую мої завдання, і я не завжди готовий внести свій вклад в роботу групи. мені постійно потрібно нагадувати про виконання завдання
Участь в обговореннях	Я ініціюю обговорення, ставлю важливі питання, і виступаю в якості лідера в групі	Я регулярно беру участь в обговореннях, висловлюю свої ідеї, ставлю важливі запитання і	Я іноді беру участь в обговореннях, але рідко висловлюю свої ідеї, ставлю важливі запитання і аргументую свою точку	Я не беру участь в обговореннях

		аргументу ю свою точку зору	зору	
Активне слухання (читання)	Я відстоюю аргументами мої думки та ідеї. Я також уважно сприймаю відомості, що представляють інші учасники	Я ділюся своїми думками і ідеями але не завжди можу їх аргументувати. Я також толерантно сприймаю відомості, що представляють інші учасники	Я рідко ділюся своїми думками і ідеями. Я сприймаю відомості, що представляють інші учасники	Я не ділюся своїми думками і ідеями. Я не сприймаю відомості, що представляють інші учасники

Рівень сформованості навичок співпраці та комунікації студентів:

Високий

Студент може зробити все можливе для успіху групи. Постійно демонструю щире бажання вчитися і ділитися своїми ідеями іншими, сумлінно виконує свої завдання, вносить вагомий вклад в результат роботи групи, активно приймає участь в обговореннях

Достатній

Студент, приймає участь у груповій роботі, ділиться своїми ідеями і ставить запитання, виконує свої завдання, уважно ставиться до думок інших

Середній

Іноді бере активну роль у своєму власному навчанні, іноді ділиться ідеями, потрібне нагадування про виконання завдань групи, вислуховує ідеї інших

Початковий

Студент не бере участь у спільному обговоренні і діяльності, не ділиться ідеями, не завжди завершує свої завдання, завжди готовий внести свій вклад в роботу групи. постійно потрібно нагадувати про виконання завдання, не бере участь в обговореннях, не толерантно ставиться до ідей інших

Організація проектної діяльності студентів (на прикладі проекту «Моя спеціальність неповторна»)

Мета – активізація творчої, проектної, дослідницької діяльності студентів, представлення цікавих відомостей про спеціальності

Університету та організація середовища спілкування, соціалізації та професійної орієнтації учнів. Робота за даним напрямком передбачає:

– створення та розповсюдження творчих матеріалів про спеціальності Університету;

– коментування та обговорення матеріалів;

– колективна робота над доповненням та уточненням матеріалів.

Студенти можуть бути поділені на малі групи та обрати спеціальність для презентації, свій вибір фіксують у спільному документі. Завданням є дослідження вибраної проблематики, виділення найцікавіших моментів для вступників та креативного представлення спеціальності. Перед початком студенти мають бути ознайомлені з основними принципами роботи з Вікі-порталом та основами wiki-розмітки. Результати оцінювались з використанням формульованого оцінювання, критерії студенти мають на початку завдання тому могли зорієнтуватись як покращити свої результати протягом всієї дальності. Після цього з використанням коефіцієнту бали за форму оцінювання (табл. 5) можуть бути переведені у потрібну шкалу для оцінювання зазначеного виду діяльності відповідно робочій програмі.

Таблиця 5.

Форма оцінювання wiki-проекту студентів за заданою проблематикою

<i>4 бали</i>	<i>3 бали</i>	<i>2 бали</i>	<i>1 бал</i>
Мета			
Проект має мету і головне повідомлення проекту, що стосуються обраної теми. Кожна частина нашого вікі-сайту підтримує його мету	Наш проект має мету. Кожна частина нашого вікі-сайту підтримує обрану тему	Наш проект загалом розкриває обрану тему. Кожна частина сайту стосується його теми, але деякі компоненти мають досить поверхневе відношення до	Схоже, наш проект присвячений не обраній темі

		неї	
<i>Зміст</i>			
Наш проект надає вичерпну, детальні відомості щодо усіх сторін дослідження.	Наш проект надає адекватні відомості принаймні з двох точок зору.	Дані в нашому проекті має ряд суттєвих недоліків і, схоже, подається досить однобічно.	Дані в нашому проекті мають багато недоліків і представляють тільки один бік питання.
<i>Інтерпретація і висновки</i>			
Ми використовуємо дані зі своїх досліджень, щоб робити припущення і робити оригінальні висновки щодо теми нашого сайту	Ми робимо наші висновки зі своїх досліджень.	Ми намагаємося робити висновки, але вони не завжди ґрунтуються на наших дослідженнях	Ми не намагаємося самостійно робити висновки.
<i>Джерела</i>			
Ми збираємо відомості для нашого проекту з різноманітних першоджерел та надійних вторинних джерел, таких як друковані видання, веб-сайти, інтерв'ю, спостереження, бази даних та	Ми збираємо відомості для нашого проекту з кількох надійних джерел.	Ми збираємо відомості з кількох джерел, але деякі з них можуть бути ненадійними	Ми збираємо відомості з одного або двох джерел, або ж взагалі не використовуємо будь-які джерела

дослідження			
<i>Авторські права</i>			
Ми дотримуємося законів про авторські права для всього наповнення нашого проекту	Ми дотримуємося законів про авторські права для всього наповнення нашого проекту, але іноді робимо незначні помилки	Ми не дотримуємося законів про авторські права щодо деяких матеріалів нашого проекту	Ми не дотримуємося законів про авторські права щодо більшості матеріалів нашого проекту
<i>Творчий підхід</i>			
Ми подаємо дані на нашому wiki-сайті в оригінальний спосіб, що допомагає донести головне повідомлення. Ми ефективно використовуємо мову, впорядкування та веб-оформлення	Ми ефективно та в оригінальний спосіб використовуємо мову, впорядкування та веб-оформлення, щоб донести наше головне повідомлення до читачів	Ми намагаємося використовувати у оригінальний спосіб мову, впорядкування та веб-оформлення, щоб донести наше головне повідомлення, але деякі наші спроби заважають сприймати його	Ми не докладаємо зусиль, щоб донести наше головне повідомлення в якийсь оригінальний спосіб
<i>Співпраця</i>			

<p>Ми використовуємо техніку ефективного прийняття рішень і стратегію переконання. Ми допомагаємо один одному конструктивно виражати свою індивідуальність. Ми поважаємо роботу один одного</p>	<p>Ми працюємо разом над погодженням основних компонентів нашого сайту. Ми узгоджуємо будь-які зміни до сайту, перш ніж будемо публікувати їх</p>	<p>Ми намагаємося працювати разом, щоб досягти згоди щодо наповнення нашого проекту, але деякі члени групи вкладають у сайт більше за інших</p>	<p>Наш сайт – це переважно робота декількох людей, тоді як інші члени групи дуже мало долучаються до роботи</p>
<i>Впорядкування сайту</i>			
<p>Дані в нашому проекті логічно розподілені на сторінках з різних аспектів теми; сторінки містять відповідний об'єм наповнення, що розкриває та підкріплює наші ідеї. Розділи розділені на відповідну кількість підрозділів. Зручна навігація сайту з використанням посилань</p>	<p>Дані в нашому проекті логічно розподілені на сторінки з різних аспектів теми; вони містять відповідний об'єм наповнення. Внутрішні посилання допомагають користувачам переміщуватися сайтом, і на кожній сторінці розміщене посилання на головну сторінку</p>	<p>Дані в нашому проекті розподілені на сторінки, що зазвичай присвячені різним аспектам теми. Посилання допомагають користувачам переміщуватися сайтом, але іноді навігація не допрацьована</p>	<p>Схоже, що сторінки нашого проекту присвячені випадковим аспектам теми. Деякі сторінки мають посилання, але читачі можуть легко загубитися або залишатися на одній зі сторінок сайту.</p>
<i>Впорядкування сторінок</i>			

Кожна сторінка нашого проекту докладно розглядає важливу тему, пов'язану з основною метою. Найважливіші дані представлені на початку сторінки. Наш проект має ефективну структуру	Кожна сторінка нашого проекту стосується теми, пов'язаної з нашою метою. Ми ефективно використовуємо заголовки, підзаголовки, шрифти і веб-оформлення	Кожна сторінка нашого проекту зазвичай присвячена одній темі. Ми іноді використовуємо заголовки і веб-оформлення, але читачам часом важко знайти те, що вони шукають	Наші сторінки неорганізовані і погано впорядковані.
<i>Зовнішні посилання</i>			
Всі зовнішні посилання у нашому проекті працюють і подають важливі дані щодо основного повідомлення сайту. Всі додаткові сайти відповідають нашій темі, і ми надаємо стислий опис	Всі зовнішні посилання у нашому проекті працюють і стосуються теми сайту, вони мають стислі анотації. Всі розміщені за посиланнями сайти відповідають нашій темі	Посилання у нашому проекті стосуються його теми, але деякі з них не працюють як слід	У нашому проекті немає зовнішніх посилань, або ж наші посилання недоречні, не працюють, або не стосуються теми
<i>Правопис</i>			
У нас немає помилок в орфографії, граматиці, пунктуації, побудові речень та використанні великих літер	Ми перевіряємо написане на помилки в орфографії, граматиці, пунктуації і використанні великих літер, та у нас немає помилок, які б заплутували читачів	Ми перевіряємо написане щодо помилок в орфографії, граматиці, пунктуації, але іноді у нас трапляються помилки, які заплутують читачів	Ми не перевіряємо написане щодо помилок в орфографії, граматиці, пунктуації та використанні великих літер, та у нас трапляється багато помилок, які заплутають читачів

Додаток Б. Результати роботи студентів РЗГб з проектом «Моя спеціальність неповторна»

Головна
Учасники
Координатори
Обговорення
Новини

Проект створюється в контексті профорієнтаційного спрямування

 Видавнича справа та редагування	 Державне управління	 Дизайн	 Діловодство	 Дошкільна освіта
 Журналістика	 Інформатика	 Історія	 Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія	 Корекційна освіта (логопедія)
 Країнознавство	 Літературна творчість	 Математика	 Медіа-комунікації	 Менеджмент
 Міжнародна інформація	 Музичне мистецтво	 Образотворче мистецтво	 Організація виробництва	 Педагогіка вищої школи
 Початкова освіта	 Правознавство	 Практична психологія	 Психологія	 Реклама та зв'язки з громадськістю
 Соціальна інформатика	 Соціальна педагогіка	 Соціальна робота	 Управління навчальним закладом	 Фізичне виховання
 Філологія	 Філософія	 Фінанси і кредит		

Див. також [ред.]

- [Напрями підготовки - сайт університету](#)
- [Спеціальність - Вікіпедія](#)
- [Спеціальність - Вікіпедія \(рос.\)](#)

Категорія: Проекти

Головна сторінка
Нові редагування
Випадкова стаття
Довідка

▼ Інструменти
Посилання сюди
Пов'язані редагування
Завантажити файл
Спеціальні сторінки
Версія до друку
Постійне посилання
Інформація про сторінку

► Поділитися

Медіа-комунікації (спеціальність)

У сучасній медіасфері виявляються за потребу не тільки вузькі фахівці (з обмеженим і залежним від існуючих технологій медіавиробництва набором знань і навичок), скільки поліфункціональні і адаптивні люди з креативним мисленням, розумінням логіки соціального розвитку та ролі медіа в сучасному суспільстві, мотивовані до постійного підвищення своєї кваліфікації та отримання додаткових знань, що володіють високою гуманітарною культурою (включаючи знання іноземних мов на рівні професійної комунікації).

Зміст [сховати]

- 1 Основні напрями навчання.
- 2 Сфери професійної діяльності випускників кафедри:
- 3 Інфографіка
- 4 Принципові інновації магістратури:
 - 4.1 Спеціалізація «Нові медіа» (раніше спеціалізація «Масові комунікації та журналістика»)
 - 4.2 Спеціалізація «Візуальна культура та креативні індустрії» (раніше спеціалізація «Візуальна культура (кіно, телебачення, Інтернет)»)
- 5 Кар'єрні перспективи
 - 5.1 Спеціалізація «Нові медіа»
 - 5.2 Спеціалізація «Візуальна культура та креативні індустрії»
- 6 Спеціалізації очима карикатуриста Ігоря Бежука
- 7 Відео
- 8 Вступникам

Основні напрями навчання:

- Медіа-теорія
- Масмедіа комунікації
- Інтернет-комунікації
- Соціальні медіа
- Сучасні телекомунікації
- Оптичні медіа
- Медіа-арт

Головна сторінка
Нові редагування
Випадкова стаття
Довідка

Інструменти

- Посилання сюди
- Пов'язані редагування
- Завантажити файл
- Спеціальні сторінки
- Версія до друку
- Постійне посилання
- Інформація про сторінку

Поділитися

Стаття

Обговорення

Читати

Редагувати

Переглянути історію

Пошук

Соціальна інформатика (спеціальність)

Соціальна інформатика - це наука, що вивчає комплекс проблем, пов'язаних з проходженням інформаційних процесів у соціумі. Інноваційний характер розвитку інформаційного суспільства потребує підготовки нової генерації дослідників та висококваліфікованих фахівців, готових до вирішення комплексу проблем, пов'язаних із перебігом інформаційних процесів у соціумі. У сучасних умовах координація науки та освіти набуває першочергового значення. Однак, в освітньому і науковому просторі України зі змістом наукової та навчальної спеціальності "Соціальна інформатика" склалася унікальна ситуація, а саме — соціогуманітарний зміст наукової спеціальності та принципово технічний (інженерний) зміст на вчальній спеціальності. Необхідність подолання виявленої суперечності зумовлює мету статті, яка присвячена виявленню сучасного стану соціальної інформатики в освітній практиці та сфері наукових досліджень в Україні. Процеси становлення і розвитку інформатики як наукової дисципліни, як сфери практичної діяльності та освітньої галузі неодноразово опи сані у працях відомих науковців. Нині інформатику можна вважати цілком визнаною та інституціоналізованою дисципліною, яка характеризується наявністю спеціальної літератури, мережею навчальних закладів, у яких здійснюється підготовка кадрів за цією спеціальністю, функціонуванням професійних об'єднань фахівців з інформатики. І хоча період розвитку інформатики налічує кілька десятиліть, науковцями визнається її характер як суспільно-гуманітарної дисципліни, і до сьогодні у вітчизняній науковій думці та педагогічній практиці вислів "фахівець у галузі інформатики" вживається лише в контексті інформаційних технологій і стосується професій програміста, фахівця з обчислювальних технік тощо.

Зміст [показати]

Міжнародна інформація

Спеціальність «Міжнародна інформація» дає широку підготовку з інформаційно-аналітичної діяльності в зовнішньополітичній і зовнішньоекономічній сферах із достатнім рівнем знань з історії, теорії та практики міжнародних відносин, зовнішньої політики і дипломатії, економічної та юридичної наук, ділової іноземної мови. Спеціальність відкрита з метою підготовки фахівців для інформаційно-аналітичних підрозділів та підрозділів зі зв'язків з громадськістю у центральних органах виконавчої влади, державних та корпоративних установах різних сфер життєдіяльності, політичних партіях та громадських організаціях незалежної України.

Аналітик міжнародної інформації виробляє стратегічні оцінки міжнародних та внутрішньо-політичних процесів діяльності держави, комерційних структур та інститутів, політичних партій, вітчизняних та закордонних центрів і фондів.

Зміст [показати]

Кваліфікація відповідно до диплому [ред.]

Фахівець із міжнародної інформації.

Компоненти спеціальності [ред.]

1. **Інформаційна** – набуття вмінь та навичок щодо використання сучасних інформаційних систем та технологій;
2. **аналітична** – отримання знань та умінь аналізу міжнародних і внутрішніх суспільно-політичних та економічних процесів;
3. **Public Relations** – отримання знань та вмінь управління суспільно-політичними процесами.

Напрями діяльності фахівців з міжнародної інформації [ред.]

- проведення інформаційно-аналітичних досліджень для міністерств, відомств та корпоративних організацій;
- моделювання і прогнозування міжнародних відносин та зовнішньої політики;
- розробка і поширення інформаційно-роз'яснювальних матеріалів щодо зовнішньополітичної діяльності держави;
- розробка політики національної та інформаційної безпеки;

Видавнича справа та редактування

Головна	Учасники	Координатори	Обговорення	Новини
---------	----------	--------------	-------------	--------

[Зміст \[показати\]](#)

Видавнича справа ^[ред.]

Моя спеціальність неповторна

Кожна людина має якусь ціль у житті. Хтось бажає виводити якісь формули, хтось – пізнавати Всесвіт, інші – навчати дітей, а є такі, хто збирає інформацію про всіх і все і несе її людям.

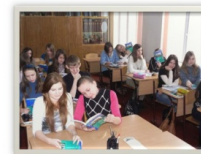
Читаючи газету, книгу або журнал, ми не задумуємося, скільки сил було вложено в цей примірник, скільки осіб натхненно працювали над ним. Тут міститься не лише робота журналіста, а й кропітка праця редактора та видавця. Їхня робота – це зв'язок між автором та читачем. Для того, щоб опанувати цей фах, стати успішним видавцем або ж редактором, варто вступити на спеціальність «Видавнича справа та редактування».

Навчання спеціалістів цієї галузі відбувається в атмосфері гуманізму, національної свідомості, духовності, взаємоповаги та демократизму.

Навчання видавців та редакторів не обмежується теоретичним матеріалом з видавничої галузі. Навчальний процес насичений практичними заняттями, знайомствами з цікавими відомими людьми, відвідуваннями музеїв та виставок. Також студенти цієї спеціальності вносять свій вклад в громадське життя навчального закладу.

Видавнича справа – є важливою ланкою в житті сучасного суспільства. Фахівці видавничої справи – висококваліфіковані люди. Спеціаліст цієї галузі може реалізувати свої здібності у практичній діяльності видавництва, редакцій газет, журналів, радіо, телебачення, прес-центрів, прес-служб тощо.

На мою думку, робота в даній сфері – не лише праця, але й хобі. Робота в видавництві зробить життя цікавішим, а навчання на спеціальності «Видавнича справа та редактування» відкриє багато нового та дасть чималий запас знань. Саме тому ця спеціальність неповторна, адже вона відкриває шляхів до майбутнього!

Що таке видавнича справа та редактування? ^[ред.]

Коли береш до рук книгу або читаєш газету чи журнал, то звертаєш увагу на ім'я та прізвище автора. Але мало хто знає, що за художніми та журналістськими творами стоїть кропітка та натхненна праця редакторів і видавців. По суті, їх робота – це посередництво між авторами й читачами. Найкращий шлях опанувати цей фах – вступити на спеціальність «Видавнича справа та редактування».

Як працюють редактори і видавці? ^[ред.]

Видавнича справа і редактування включають верстку, редактування й розповсюдження продукції. Для того, аби зрозуміти, як працює редактор і видавець, візьмо за приклад випуск книги. Найперший крок, який потрібен для створення книги, – знайти талановитого, але сором'язливого автора. Після цього необхідне редактування авторського рукопису. Фахівці-редактори шукають помилки, неточності й недоліки, розміщують графіки та ілюстрації в потрібних розділах. Далі до справи беруться фахівці з верстки, саме вони вирішують, який вигляд матиме майбутня книга. На цьому етапі визначається кількість шрифтів, параметри форматування тексту і зображень. Паралельно з верстальниками працюють художники й ілюстратори, які опікуються оформленням обкладинки та самої книги. На сьогодні видавнича справа зробила потужний технічний стрибок, і більшість організацій використовують спеціальне програмне забезпечення, яке значно підвищує ефективність верстки й обробки ілюстрацій. Після цього макет вирушає до друкарні, де оператори друкарських верстатів переносять усі задуми журналістів, письменників, художників, ілюстраторів і верстальників на папір. Але і це ще не фінал. Книгу

Державне управління (спеціальність)

Управління – це вид суспільної діяльності, який передбачає систему скоординованих дій суб'єкта на об'єкт з метою досягнення певної організаційної мети. Державне управління – це управління персоналом державної служби, а також суспільними сферами (економікою, правовим процесом, соціальним забезпеченням, культурою), суспільними групами, організаціями та інститутами.

У широкому розумінні поняття "державне управління" поширюється на всі три гілки влади — **законодавчу** ^[ред.], **виконавчу** ^[ред.] і **судову** ^[ред.], а у вузькому — тільки на виконавчу.

[Зміст \[показати\]](#)

Функції державного управління ^[ред.]

Під функціями державного управління слід розуміти основні завдання, які виконують **державні органи** ^[ред.], їхні структурні підрозділи та посадові особи в процесі здійснення керівництва державою і суспільством ^[ред.]. До функцій державного управління відносяться **планування**, **організація**, **комплектація кадрів**, **мотивація** і **контроль**. Планування передбачає визначення стану суспільства в певній політичній ситуації (де ми перебуваємо?), вектори і мети майбутнього розвитку (куди ми прямуємо?), правових, організаційних, ресурсних засобів, їх координацію та коригування щодо запланованої мети (з допомогою яких засобів ми досягнемо мети?). До **державного планування** ^[ред.] слід віднести такі напрями державної діяльності: урядові програми, концепції різноманітних напрямів суспільного розвитку і реформування, формування **державного бюджету** ^[ред.], директивні та ініціативні перспективні плани, президентські послання тощо. Поняття "організація" охоплює **структуру** ^[ред.] і **функції** державних органів, а також пряме виконання ними державних рішень. Основною організаційною структурою на державному рівні є **бюрократія** ^[ред.], сутність якої ґрунтується на професіоналізмі управління та ієрархічному розподілі службових повноважень. Процес виконання управлінських рішень передбачає визначення змісту роботи і розподіл посадових повноважень, коригування структури і функцій організації відповідно до суспільних змін. Комплектація кадрів включає декілька систем **кадрової політики** ^[ред.] за: принципом покровительства (партийного або бюрократичного), коли керівник на власний розсуд призначає службовців, та принципом заслуг, коли добір кадрів здійснюється на основі здібностей, знань і навичок в умовах відкритого змагання (конкурсу); процедурою формування і перспективою службової кар'єри (кадрова, що передбачає призначення на державну посаду на постійній основі, здачу конкурсних екзаменів, наявність управлінської елітарної освіти, залежність просування по службі від вищих керівних органів; наймана — набір на посаду за контрактом, здебільшого на тимчасовій основі, із застосуванням спеціалізованих тестів, персональна відповідальність керівника за **кадрову політику** ^[ред.]; змішана, яка поєднує кадрову і найману системи); ступенем соціальної мобільності і доступу до неї (відкрита і закрита). До мотивів державної служби відносяться: влада (кратична), престиж, перспектива просування по службі, матеріальна винагорода і певні привілеї, прагнення реалізувати свої професійні надбання для суспільної мети, політичні переконання, зворотний зв'язок між керівниками і підлеглими. У державній службі контроль виявляється у таких видах: **конституційний контроль** ^[ред.], підконтрольність органів держави законам, **адміністративне судочинство** ^[ред.], **прокурорський нагляд** ^[ред.], контроль фінансово-ревізійних органів, громадський контроль через опозиційні партії, пресу, групи тиску, референдуми, вибори тощо.

"Про спеціальність" ^[ред.]

Місією магістерської програми є професійна підготовка висококваліфікованих, відповідальних кадрів для державного управління та **місцевого самоврядування** ^[ред.], спроможних розробити, аналізувати і реалізувати державну політику, творчо, ефективно й результативно виконувати **управлінські функції** ^[ред.], сприяти інноваційним процесам у суспільстві з метою утвердження соціальної справедливості, **демократії** ^[ред.], забезпечення прав і свобод людини, сталого розвитку на основі світових та європейських стандартів.

Програма спрямована на підготовку фахівців для роботи на посадах І–ІV категорій **державної служби** ^[ред.], служби в органах місцевого самоврядування, а також інших державних установах і організаціях, на які поширюється дія Закону України "Про державну службу" ^[ред.] (категорії посад вищої та середньої керівних ланок у державному управлінні). Програма передбачає поглиблену теоретичну підготовку з набутих практичних навичок та вмінь у сфері державного управління. У професійному навчанні слухачів особлива увага приділяється таким питанням, як **аналіз державної політики** ^[ред.], **стратегічне планування** ^[ред.], технологія управління й прийняття управлінських рішень, менеджмент організації ^[ред.], механізми взаєморозуміння в управлінському спілкуванні, етика **державного службовця** ^[ред.], стиль роботи керівника, організація управлінської праці в державному управлінні тощо.

Програма ^[ред.]

Магістерська програма базується на між- та багатодисциплінарній моделі підготовки фахівців відповідного кваліфікаційного рівня і складається з таких навчальних дисциплін:

- "Теорія та історія державного управління";
- "Організаційно-правові засади державного управління";

Стаття [Обговорення](#)[Читати](#)[Редагувати](#)[Переглянути історію](#)

Пошук

Управління навчальним закладом

Особи, що навчаються за спеціальністю, отримують знання та компетенції з освітньої політики, економічної теорії, теорії управління і стратегічного планування, теорії навчання і виховання, а також адміністрування освіти у сенсі оптимізації використання науково-педагогічних, матеріальних і фінансових ресурсів для ефективної організації навчально-виховної діяльності.

[Зміст \[показати\]](#)

Напрямки наукових досліджень [\[ред.\]](#)

Магістр управління навчальним закладом здатний проводити наукові дослідження за такими напрямками:

- особливості вищої освіти та педагогічної думки в світі;
- аналіз освітньої політики;
- регіональні проблеми освіти;
- адміністрування навчальних закладів;
- управління освітніми проектами;
- стратегічне планування діяльності навчального закладу;
- інформаційні технології в управлінні освітою;
- ліцензування, атестація та акредитація навчального закладу;
- освітньо-кваліфікаційні характеристики випускників;
- зміст вищої освіти;
- управління персоналом навчального закладу;
- охорона праці в галузі освіти;
- аналіз та розв'язання конфліктів в освітній організації.

Ким можуть працювати випускники [\[ред.\]](#)

Випускники спеціальності можуть працювати викладачами вищих навчальних закладів, методистами заочних шкіл і відділень, науковими співробітниками, керівниками підрозділів у сфері освіти та виробничого навчання, інспекторами навчальних закладів, а також службовцями в апаратах центральних та місцевих органів державної влади у галузі освіти.

Перелік основних фахових дисциплін [\[ред.\]](#)

-психологія управління;

Практична психологія (спеціальність)

"Твої погляди стануть ясними, лише коли ти зможеш заглянути у своє серце. Хто дивиться назовні, мріє; хто дивиться всередину, прокидається"

(Карл Ґустав Юнг)

В останні два десятиріччя з'явилася нова галузь професійної діяльності – **практична психологія**, а відповідно й нова професія – практикуючий (практичний) психолог. Практична психологія як сфера діяльності передбачає, з одного боку, вивчення індивідуальності людини чи психологічних особливостей групи людей у конкретних обставинах їхнього життя та обґрунтування впливів на них із метою збереження їхнього психічного здоров'я і вияву їхніх можливостей (науковий аспект). з іншого, - надання безпосередньої допомоги конкретній людині чи групі людей у розв'язанні їхніх психологічних проблем (практичний аспект).

[Зміст \[показати\]](#)

Практичний психолог [\[ред.\]](#)

Практикуючий психолог, психолог-практик, практичний психолог – ці три терміни часто використовуються як синоніми. Вони означають фахівця, який працює у сфері практичної психології і самостійно розв'язує психологічні практичні завдання. У певному контексті вживання кожного з цих термінів набуває специфічного значення, що відображає дещо різний смисл кожного з них. Так, словосполучення „**практикуючий психолог**” часто означає спеціаліста, який працює і як дослідник, і як практик, тобто спеціаліст, який поряд із науковою чи викладацькою роботою ще й практикує. Найчастіше саме цей термін вживають тоді, коли намагаються підкреслити суть діяльності психолога, який працює у сфері практичної психології – вивчення конкретної людини і надання їй психологічної допомоги.

Термін „**психолог-практик**” зазвичай вживають тоді, коли йдеться про спеціаліста, який працює виключно у сфері практики. Саме він є адресатом практичної психології як науки, хоча його роль у творенні цієї науки вельми активна.

Переважно у такому самому значенні використовують термін „**практичний психолог**”, хоча у зв'язку з його лінгвістичною двозначністю деякі психологи уникають цього словосполучення

Додаток В. Частина практичної роботи для використання викладачами для спрощення участі в конкурсі «Словник Бориса Грінченка та сучасність»

19.Перейти за адресою wiki.kubg.edu.ua

20.Увійти на Вікі-портал

Для входу в систему слід використовувати дані облікового запису з електронного навчання!

Зверніть увагу, перший символ логіну - велика літера, всі інші - з малої, наприклад: **P.petrenko**, або **Popetrenko.is13**.

Пароль - від системи електронного навчання! Домен після поля "Пароль" потрібно обрати login.kubg.edu.ua! При зміні паролю до електронного навчання, на Вікі-порталі пароль зміниться автоматично

21.У полі створення сторінки ввести текст:

{{subst:Шаблон:Сторінка студента}}

The screenshot shows the Wikipedia article creation interface. At the top, the user is logged in as 'Іванов Іван'. The page title is 'Створення Користувач:Іванов Іван'. Below the title, there is a message: 'Ви перейшли на сторінку, яка поки що не існує. Щоб створити нову сторінку, наберіть текст у вікні нижче (див. довідку про статтю, щоб отримати більше інформації). Якщо ви опинились тут помилково, просто натисніть кнопку браузера назад'. Below this message is a text input field containing the text: `{{subst:Шаблон:Сторінка студента}}`. A red arrow points to this input field. To the right of the input field are buttons for 'Опублікувати' and 'Скасувати'. Below the input field is a 'Короткий опис змін:' field. At the bottom, there is a warning: 'Увага! Будь-які зміни, внесені вами, можуть бути редаговані, доповнені або видалені іншими користувачами. Якщо ви не бажаєте, щоб написане вами було редаговане — не пишіть тут. Ви також зобов'язуєтесь, що написане вами тут належить вам або взяте з джерела, що є суспільним надбанням, або подібного вільного джерела (див. Київський університет імені Бориса Грінченка: Авторське право). НЕ ПУБЛІКУЙТЕ ТУТ БЕЗ ДОЗВОЛУ МАТЕРІАЛИ, ЩО Є ОБ'ЄКТОМ АВТОРСЬКОГО ПРАВА!'. At the bottom left, there is a button 'Зберегти сторінку' and a red arrow pointing to it. Other buttons include 'Попередній перегляд', 'Показати зміни', and 'Скасувати'.

Та натиснути кнопку **Зберегти сторінку**.

22.Після цього сторінка набуде такого вигляду:

Користувач:Іванов Іван

Зміст <small>(сховати)</small>	
1	Загальні відомості
1.1	ПІБ
1.2	Спеціальність
1.3	Група
2	Контакти
2.1	Електронна пошта
2.2	Skype
2.3	Web сторінка
3	Участь
3.1	Конференції
3.2	Олімпіади
3.3	Соціальні проекти
3.4	Благодійні акції
3.5	Університетські заходи
4	Громадська діяльність

Загальні відомості

[\[ред.\]](#)

ПІБ

[\[ред.\]](#)

Спеціальність

[\[ред.\]](#)

Група

[\[ред.\]](#)

Контакти

[\[ред.\]](#)

Електронна пошта

[\[ред.\]](#)

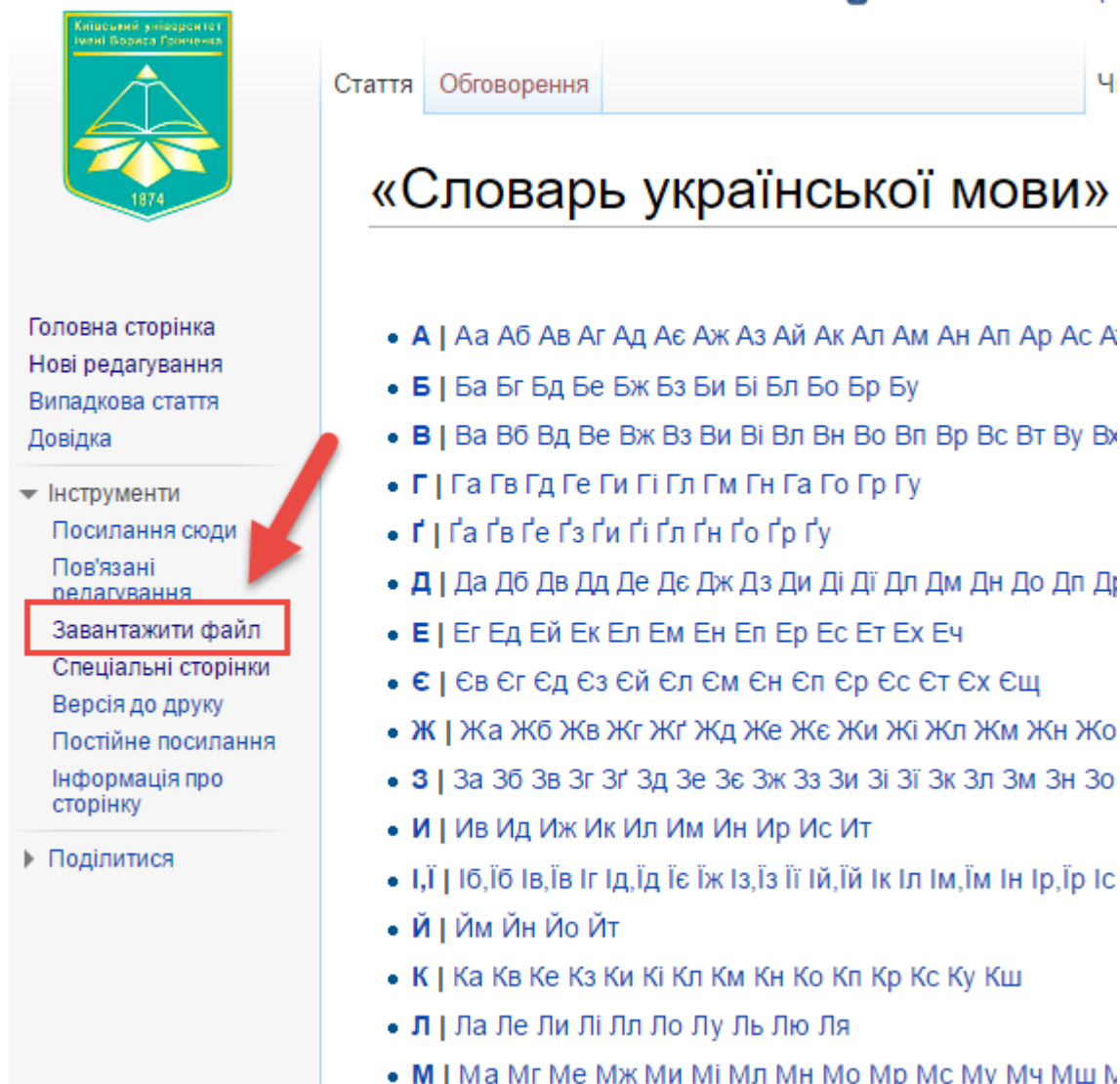
- [назва посилання](#)

Skype

[\[ред.\]](#)

23. Для додавання даних про себе достатньо натиснути кнопку [\[ред.\]](#) для переходу в режим редагування. Щоб сторінка набула гарного вигляду можна скористатись Вікі-розміткою.

24. Для того, що додати своє зображення на сторінку, його спочатку треба завантажити на портал:

Класичний університет
Іллії Барика Гайденка
1874

Головна сторінка
Нові редагування
Випадкова стаття
Довідка

▼ Інструменти
Посилання сюди
Пов'язані редагування
Завантажити файл
Спеціальні сторінки
Версія до друку
Постійне посилання
Інформація про сторінку

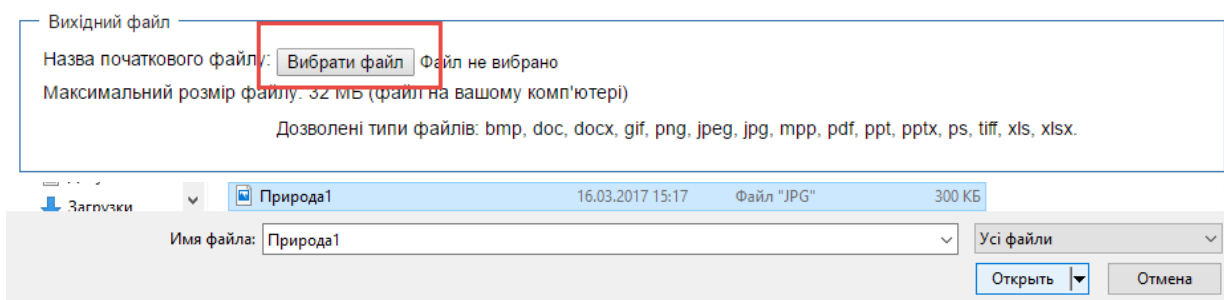
► Поділитися

Стаття **Обговорення** 4

«Словарь української мови»

- **А** | Аа Аб Ав Аг Ад Ає Аж Аз Ай Ак Ал Ам Ан Ап Ар Ас А
- **Б** | Ба Бг Бд Бе Бж Бз Би Бі Бл Бо Бр Бу
- **В** | Ва Вб Вд Ве Вж Вз Ви Ві Вл Вн Во Вп Вр Вс Вт Ву Вх
- **Г** | Га Гв Гд Ге Ги Гі Гл Гм Гн Га Го Гр Гу
- **Ґ** | Ґа Ґв Ґе Ґз Ґи Ґі Ґл Ґн Ґо Ґр Ґу
- **Д** | Да Дб Дв Дд Де Деє Дж Дз Ди Ді Дї Дл Дм Дн До Дп Др
- **Е** | Ег Ед Ей Ек Ел Ем Ен Еп Ер Ес Ет Ех Ец
- **Є** | Єв Єг Єд Єз Єй Єл Єм Єн Єп Єр Єс Єт Єх Єц
- **Ж** | Жа Жб Жв Жг Жґ Жд Же Же Жи Жі Жл Жм Жн Жо
- **З** | За Зб Зв Зг Зґ Зд Зе Зеє Зж Зз Зи Зі Зї Зк Зл Зм Зн Зо
- **И** | Ив Ид Иж Ик Ил Им Ин Ир Ис Ит
- **І, Ії** | Іб, Іб Ів, Ів Іг Ід, Ід Іе Іж Із, Із Ії Ій, Ій Ік Іл Ім, Ім Ін Ір, Ір Іс
- **Й** | Йм Йн Йо Йт
- **К** | Ка Кв Ке Кз Ки Кі Кл Км Кн Ко Кп Кр Кс Ку Кш
- **Л** | Ла Ле Ли Лі Лл Ло Лу Ль Лю Ля
- **М** | Ма Мг Ме Мж Ми Мі Мл Мн Мо Мр Мс Му Мч Мш М

25. Натиснути кнопку «Вибрати файл» для вибору файлу на комп'ютері:

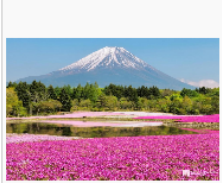

Вихідний файл

Назва початкового файлу: Вибрати файл Природа1.jpg

Максимальний розмір файлу: 32 МБ (файл на вашому комп'ютері)

Дозволені типи файлів: bmp, doc, docx, gif, png, jpeg, jpg, mpp, pdf, ppt, pptx, ps, tiff, xls, xlsx.

Природа1.jpg
1000 × 667, 299 КБ

26. Скопіювати повну назву файлу!

Опис файлу

Назва завантаженого файлу: Природа1.jpg

Короткий опис:

Ліцензування: Відсутнє ▾

Параметри завантаження

Спостерігати за цим файлом

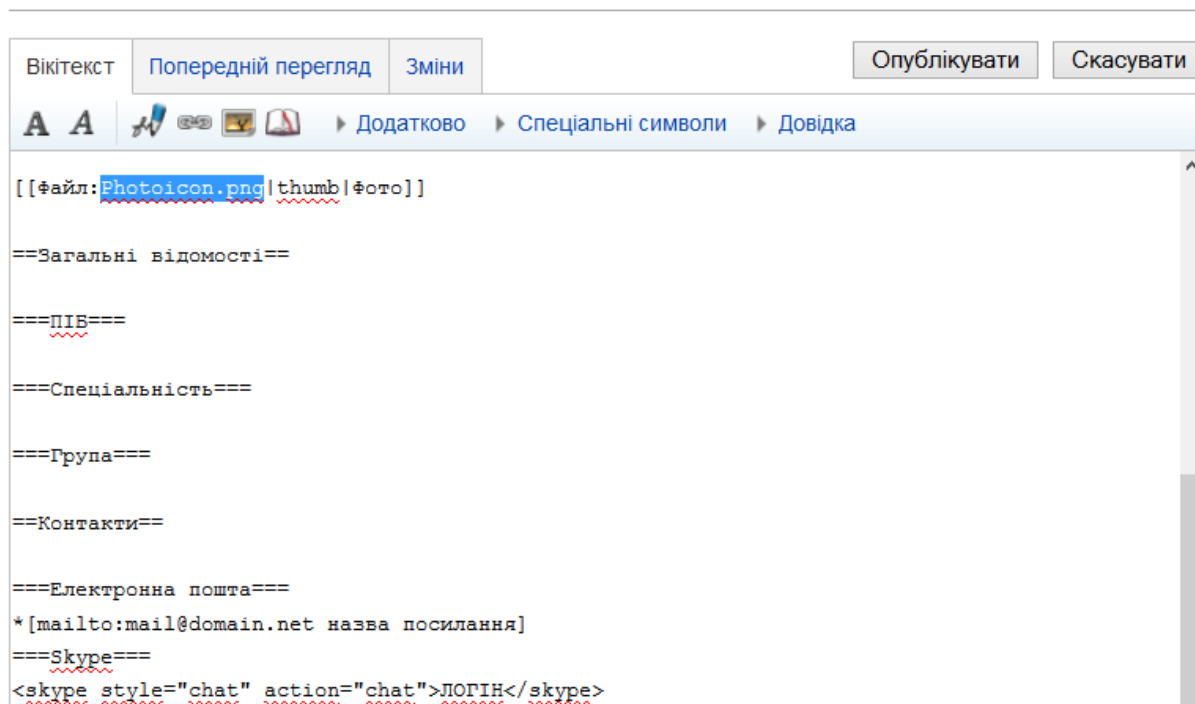
Ігнорувати всі попередження

Завантажити файл

Та натиснути кнопку **Завантажити файл**.

27. Після цього знову слід перейти на свою сторінку та натиснути кнопку Редагувати:

28. В коді сторінки текст [Photoicon.png](#) замінюємо на копійовану назву свого фото

29.Зберігаємо зміни.

30.Перейти на головну сторінку Вікі-порталу, та відкрити проект «Словарь української мови» обрати категорію та перейти до слова, яке сподобалось

31.Коли вибрали слово зі словника натискаємо на статті кнопку [Редагувати](#)

32.У кодї сторінки дописуємо текст `{{subst:Шаблон:Словник Грінченка і сучасність|підрозділ=підрозділ}}`

(**підрозділ** – назва вашого підрозділу) Приклад:

`{{subst:Шаблон:Словник Грінченка і сучасність|підрозділ=Інститут суспільства}}`

Та натискаємо [Зберегти сторінку](#).

Сторінка набуде такого вигляду:

Заповнюємо сторінку потрібними відомостями:

- Картинки додаємо так як і фотографію на свою сторінку.
- Додавання посилань
- Додавання відео
- Додавання аудіо:
 1. Завантажити аудіофайл
 2. На сторінку слова додати текст: `<flashmp3>` Назва файлу`</flashmp3>`

Приклади оформлених слів:

- Пташка
- Бджола

Зверніть увагу:

Пункт «Див. також» – передбачає посилання на подібні сторінки на Вікі-порталі

Критерії оцінювання:

Критерій	Пояснення
Складність слова (коефіцієнт множення балів 1 або 2)	На скільки слово є вживаним на сьогоднішній день: наприклад, слово «Абетка» є не складним (то коефіцієнт – 1), а слово «Паздерник» - складним (бали множаться на 2)
Наявність додаткових посилань (на існуючі е-словники, або матеріали, або інші енциклопедії) (0-1 бали)	Якщо посилання є, вони дійсно корисні то – 1 бали, посилання відсутні – 0.
Наявність зображень (0-1 бали)	Зображення є, вони відповідають слову – 1 бали, відсутні – 0.
Наявність цікавих фактів (0-2 бали)	Якщо цікаві факти є, вони дійсно цікаві, то – 2 бали, посилання відсутні – 0.
Відео (демонстрація тлумачення слова) (0-1 бали)	Відео є, цікаве, доречне – 1 бали, відсутнє – 0.
Аудіо (пояснення слова) (0-1 бали)	Аудіо є, цікаве, доречне – 1 бали, відсутнє – 0.
Зв'язок з сучасністю (0-2 бали)	Знайдено коректні визначення у сучасних словниках української мови – 3 бали, відсутні визначення з словників – 0.
Зв'язок з іноземними джерелами (0-2 бали)	Знайдено коректні визначення слова у іноземних словниках – 3, відсутні визначення – 0.

Увага!

Для додавання себе в категорію «Учасники конкурсу» скористайтесь шаблоном.

У текст своє персональної сторінку вкінці додайте
{subst:Шаблон:Словник Грінченка і сучасність/Учасник}}

Пункт «Слова, що додав(ла)» передбачає додавання посилань на слова, що студент(ка) інтерпретували.

Нагадування: для цього назви слів слід записати у подвійних квадратних дужках.

Додаток Г. Шаблон опрацювання слів зі «Словаря української мови»

[L.varchenko](#) [Обговорення](#) [Посилання для адміністраторів](#) [Налаштування](#) [Список спостереження](#) [Внесок](#) [Вийти](#)

Шаблон [Обговорення](#)

[Читати](#)

[Редагувати](#)

[Переглянути історію](#)

Пошук

Шаблон:Словник Грінченка і сучасність

**УВАГА! Шановні користувачі! Перед Вами шаблон. Вносити зміни до нього вкрай небажано!
Як же його використовувати?**

На сторінці статті (слова) вписуєте в кінець `{{subst:Шаблон:Словник Грінченка і сучасність|підрозділ=підрозділ}}`

Зверніть увагу, що необхідно вказати підрозділ університету, наприклад: `підрозділ=інститут суспільства` (з великої літери).

Ви також можете видалити категорію, що додає шаблон, якщо вона вам не потрібна.

Далі слід:

1. Вибрати кнопку **Зберегти статтю**;
2. Перейти на вкладку **Редагувати**;
3. Внести правки в існуючі розділи.

Зміст [\[сховати\]](#)

- 1 Сучасні словники
- 2 Ілюстрації
- 3 Медіа
- 4 Див. також
- 5 Джерела та література
- 6 Зовнішні посилання

Сучасні словники [\[ред.\]](#)

Тлумачення слова у сучасних словниках

Ілюстрації [\[ред.\]](#)

Медіа [\[ред.\]](#)

YouTube відео, звуки, музика, тощо. (див. [Довідка:YouTube](#), [Довідка:Завантаження та розміщення файлів](#))

Див. також [\[ред.\]](#)

(Посилання на сторінки цієї Вікі)

Див. [Довідка:Стиль](#)

Джерела та література [\[ред.\]](#)

Див. [Довідка:Стиль](#)

Зовнішні посилання [\[ред.\]](#)

Див. [Довідка:Посилання](#)

[[Категорія:Словник Грінченка і сучасність/{{{підрозділ}}}]

Категорія: Слова 2016 року

Додаток. Г. Навчальні матеріали для експериментальної групи

Я – в інформаційному середовищі університету

Матеріали підготовлено: Морзе Н.В., Буйницькою О.П., Варченко-Троценко Л.О.

Розділ присвячено ознайомленню з поняттями: інформаційне суспільство, інформатизація, Смарт-освіта, Смарт-університет, навички 21 століття, якими має володіти успішний студент, електронне освітнє середовище університету; уміщено докладний матеріал про електронні освітні ресурси Університету: портал, електронний каталог, корпоративну е-пошту, платформу електронного навчання та електронного тестування, інституційний репозиторій, Вікі-портал, портфоліо студента, наукові електронні видання, систему антиплагіт тощо.

Ключові слова: інформаційне суспільство, інформаційне середовище, навички 21 століття, електронні ресурси, портал Університету, електронний каталог, електронне навчання, інституційний репозиторій, Вікі-портал, електронне тестування.

СТВОРЕННЯ СМАРТ-УНІВЕРСИТЕТУ — НАШЕ СТРАТЕГІЧНЕ ЗАВДАННЯ

Світ стає цифровим, і люди на достатньому рівні мають володіти цифровими технологіями та використовувати їх ефективно в бізнесі, різних галузях економіки, зокрема в освіті та науці. Нині, як ніколи раніше, ключовим моментом будь-якої діяльності є доступ до інформаційних даних, що розміщуються у відповідних відкритих середовищах та можуть бути доступними з будь-якого місця та в будь-який час, що в свою чергу можна віднести до необхідних і достатніх умов розвитку інноваційної та підприємницької діяльності.

Компанія *IBM* першою почала говорити про те, що наша планета стає розумнішою — *смайт* (від. *англ.* smart — розумний), маючи на увазі те, що інтелектуальні (цифрові) технології впроваджуються в системи і процеси, які є основою нашого світу, вони використовуються у всіх напрямках розвитку інформаційного суспільства [1].

Тому у сучасних умовах абсолютно правомірно говорити про *смайт-освіту* та *смайт-університет*. Під терміном «смайт-освіта» будемо розуміти об'єднання сучасних навчальних закладів та навчально-

педагогічних працівників для здійснення освітньої діяльності в мережі Інтернет на базі спільних стандартів, домовленостей і технологій, до яких включають:

- гнучке навчання в інтерактивному освітньому середовищі;
- швидку адаптацію студентів до середовища, яке стрімко змінюється;
- надання вільного доступу до освітнього контенту всього світу;
- формування у студентів навичок XXI століття, розуміння ними

парадигми «освіти майбутнього», яка полягає в опануванні індивідом способами неперервного здобуття нових знань, вміння учитися самостійно; набутті навичок роботи з різнорідними та суперечливими даними й відомостями; формуванні самостійного креативного, а не репродуктивного типу мислення; доповнення традиційного принципу «формувати знання, вміння та навички» принципом «формувати компетентність» [3].

«Розумний» університет, перш за все, має бути готовим до об'єднання із глобальним інформаційним відкритим освітнім простором, який передбачає вільний доступ студентів і викладачів до світових інформаційних ресурсів, задоволення потреб студентів в інформаційних продуктах та послугах, а також ефективну інформаційну взаємодію всіх учасників навчального процесу. А це в свою чергу означає, що має відбутися перехід від книжкового до інтерактивного контенту, мають змінитися викладачі і студенти та їх компетентності, повинна бути створена нова концепція управління академічними та корпоративними знаннями. За таких умов завдання сучасного «розумного» університету, на шлях формування якого став наш Університет, полягає у розвитку у студентів:

- ключових компетенцій: життєвих, професійних, цифрових, комунікаційних;

- навичок людини XXI століття, в тому числі співробітництва (спільна робота, лідерство, розуміння розмаїття, повага до відмінностей тощо).

Розглянемо більш детально основні етапи переходу до «розумного» університету.

По-перше, це *перехід від книжкового пасивного контенту до електронного активного* та постійна актуалізація навчальних дисциплін. Під активним контентом будемо розуміти навчальний контент, що будується шляхом інтеграції знанневих об'єктів, електронних метрик та систем управління академічними знаннями. При цьому знання розміщуються в репозиторіях у формі знанневих об'єктів різного формату. Для опису та зв'язування всіх знанневих і навчальних об'єктів використовується спеціально розроблена система *метаданих*. Контент являє собою набір модулів, які можуть бути зібрані в будь-якій послідовності, що дає можливість розробляти індивідуально для кожного студента навчальний курс та в реаліях впроваджувати особистісно орієнтоване навчання.

Технологічне середовище навчального закладу має дозволяти працювати не лише з навчальними курсами, але й з їх окремими модулями. Контент розміщується в соціальних мережах для спільного доопрацювання і спільного використання як студентами, так і викладачами.

По-друге, *формування нових професійних та інформатичних компетентностей викладачів і студентів*, оскільки інформаційне суспільство знань вимагає інноваційних технологій щодо створення навчальних матеріалів та інноваційних підходів до навчання.

Візьміть до уваги!

Інформаційне суспільство (англ. — information society) — теоретична концепція постіндустріального суспільства, в якій інформація і знання продукуються в єдиному інформаційному просторі. Головними продуктами виробництва інформаційного суспільства мають стати інформація і знання. Характерними рисами теоретичного інформаційного суспільства є: збільшення ролі інформації і знань у житті суспільства; зростання кількості людей, зайнятих інформаційними технологіями, комунікаціями і виробництвом інформаційних продуктів і послуг, зростання їх частки у валовому внутрішньому продукті; зростання інформатизації та ролі інформаційних технологій в суспільних і господарських відносинах; створення глобального інформаційного простору, який забезпечує ефективну інформаційну взаємодію людей, їх доступ до світових інформаційних ресурсів і задоволення їхніх потреб щодо інформаційних продуктів і послуг [4].

Інформатизація (англ. — informatisation) — сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки [4].

Контент (з англ. content — зміст) — це абсолютно будь-яке інформаційно значуще або змістовне наповнення інформаційного ресурсу або веб-сайту (тексти, мультимедіа, графіка) [4].

Відкриті освітні ресурси — це навчальні або наукові ресурси, які є вільно доступними, відкритими для користувачів. До відкритих освітніх ресурсів відносять електронні підручники, навчальні відео-, аудіоматеріали, презентації, тести, тренажери, а також інші електронні навчальні засоби.

Відкриті освітні ресурси розміщені у спеціалізованих репозиторіях. Користувачі відкритих освітніх ресурсів представлені різними цільовим групами: учні, студенти, вчителі, викладачі. Крім використання відкритих освітніх ресурсів у навчальному процесі, вони можуть бути корисні тим, хто здобуває освіту неформально [4].

E-learning (від англ. electronic learning — електронне навчання) — система електронного навчання, синонім таких термінів, як електронне навчання, дистанційне навчання, навчання із застосуванням комп'ютерів, мережне навчання, віртуальне навчання за допомогою інформаційно-комунікаційних, електронних технологій. Існує визначення, яке дали фахівці ЮНЕСКО: «e-Learning — навчання за допомогою Інтернет і мультимедіа» [4].

Мобільне навчання — навчання, яке тісно пов'язане з електронним та дистанційним навчанням, особливістю є використання мобільних пристроїв. Навчання проходить незалежно від місця знаходження того, хто навчається, і відбувається при використанні портативних технологій [4].

Репозиторій — спеціальний сервер, з якого можна завантажити програмне забезпечення. На сервері зберігається архів програмних продуктів, які доступні для завантаження. Це — місце, де зберігаються і підтримуються будь-які дані. Найчастіше дані в репозиторії зберігаються у вигляді файлів, доступних для подальшого розповсюдження по мережі. Співтовариство Subversion рекомендує використовувати замість терміна «репозиторій» термін «сховище», оскільки він повністю відповідає як прямому перекладу слова «repository», так і його значенню [4].

Інституційний репозиторій — місце, де накопичуються, зберігаються і підтримуються у належному стані документи наукового, освітнього та методичного призначення, створені співробітниками будь-якого структурного підрозділу Університету та студентами. Документи та інші дані зберігаються у вигляді файлів у форматі PDF, доступних для постійного безкоштовного, повнотекстового їх перегляду через Інтернет [4].

Метадані, у загальному випадку, — це дані, що характеризують або пояснюють інші дані. Наприклад, значення «123456» саме по собі недостатньо зрозуміле. А якщо зі значенням «123456» зіставлено достатньо виразне ім'я «поштовий індекс» (що вже є метаданими), то в цьому контексті значення «123456» більш осмислене — можна здобути відомості про місцезнаходження адресата, що має даний поштовий індекс.

Метадані — це інформація про дані: імена таблиць, колонок в таблиці, програм тощо. Метадані можна класифікувати за:

- *змістом*: метадані можуть або описувати сам ресурс (наприклад, назва і розмір файлу), або вміст ресурсу (наприклад, «у цьому відеофайлі показано, як хлопець грає у футбол»);
- *відношенням до ресурсу в цілому*: метадані можуть відноситися до ресурсу в цілому або до його частин. Наприклад, «Title» (назва фільму) відноситься до фільму в цілому, а «Scene description» (опис епізоду фільму) окремо до кожного епізоду фільму;
- *можливістю логічного виводу*: метадані можна підрозділити на три шари: нижній шар — це «сирі» дані самі по собі; середній шар — метадані, що описують ці дані; верхній шар — метадані, які дозволяють робити логічний вивід, використовуючи другий шар.

Метаданими на практиці зазвичай називають дані, представлені відповідно до одного з форматів метаданих.

Формат метаданих — це стандарт, призначений для формального опису деякої категорії ресурсів (об'єктів, сутностей тощо). Такий стандарт зазвичай включає набір полів (атрибутів, властивостей, елементів метаданих), що дозволяють характеризувати даний об'єкт. Наприклад, формат MARC дозволяє описувати книги (і не тільки книги), містить поля для опису назви, автора, тематики і безлічі інших характеристик (формат MARC дозволяє описати сотні характеристик) [4].

Електронні ресурси Університету

Під *електронними ресурсами* (ЕР) розуміють навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розроблені в електронній формі та представлені на носіях будь-якого типу або розміщені у комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів і необхідні для ефективної організації навчально-виховного процесу, в частині, що стосується його наповнення якісними навчально-методичними матеріалами.

До основних видів ЕР належать електронні документи, електронні видання, електронні бібліотеки, електронні навчальні курси, інформаційні системи тощо. Залежно від реалізованого до них доступу, ЕР поділяють на відкриті та з обмеженим доступом. Для *відкритих* ЕР характерним є безкоштовний, швидкий, постійний, повнотекстовий доступ в режимі реального часу до наукових та навчальних матеріалів, що реалізується для будь-якого користувача у глобальній інформаційній мережі.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ УНІВЕРСИТЕТУ

Назва	Електронна адреса
<i>Відкриті (доступні з зовнішньої мережі)</i>	
Портал Університету	http://kubg.edu.ua/
Університет у Facebook	https://www.facebook.com/grinchenkouniversity
Університет у ВКонтакте	http://vk.com/grinchenkouniversity
Університет у Twitter	https://twitter.com/nash_kubg
Університет у Instagram	http://instagram.com/grinchenkouniversity
Бібліотека	http://library.kubg.edu.ua/
А-Студія (Телестудія)	http://astudia.kubg.edu.ua/
Електронний каталог Web ІРБІС	http://ek.kubg.edu.ua/
Платформа електронного навчання з електронними навчальними курсами	http://e-learning.kubg.edu.ua/
Інституційний репозиторій	http://elibrary.kubg.edu.ua/
Вікі-портал	http://wiki.kubg.edu.ua/
База кваліфікаційних (магістерських) робіт з автоматизованою перевіркою на плагіат	http://resbase.kubg.edu.ua/
Наукові електронні видання	http://kubg.edu.ua/2012-08-15-10-06-19/180-resursy/2402-elektronni-vydannia.html
Наукові публікації магістрантів	http://masters.kubg.edu.ua/
Наукові конференції та семінари	http://conf.kubg.edu.ua/
Підвищення рівня сформованості ІКТ-компетентності	http://cikt.kubg.edu.ua/
<i>З обмеженим доступом (доступні з внутрішньої мережі Університету)</i>	
Електронний репозиторій	http://elib.kubg.edu.ua/
Платформа для електронного тестування	http://testing.kubg.edu.ua/
Система «Антиплагіат»	http://antiplagiat.kubg.edu.ua/

Розглянемо особливості роботи з електронними ресурсами Університету.

Для роботи з ресурсами відкритого доступу в глобальній мережі достатньо ввести до адресного рядка інтернет-браузера URL-адресу обраного ресурсу. В мережах кожного електронного ресурсу існують

правила, з якими можна ознайомитися у відповідному розділі. Далі буде описано призначення та правила користування всіма електронними ресурсами Університету.

Для доступу до електронних ресурсів в мережі Університету необхідно авторизуватися (ввести логін та пароль) у системі (рис. 8). Для цього, зайшовши на портал Університету (kubg.edu.ua) в меню «Ресурси» оберіть «Е-середовище» та у вікні доступу вкажіть логін та пароль, після чого – оберіть необхідний ресурс. Логіни та паролі доступу можна отримати за особистим запитом у помічника директора з ІКТ кожного структурного підрозділу Університету – інституту чи Університетського коледжу. У разі виникнення проблем із доступом можна звернутися за допомогою до співробітників науково-дослідної лабораторії (НДЛ) інформатизації освіти (ndl.io@kubg.edu.ua, тел. 485-20-87).

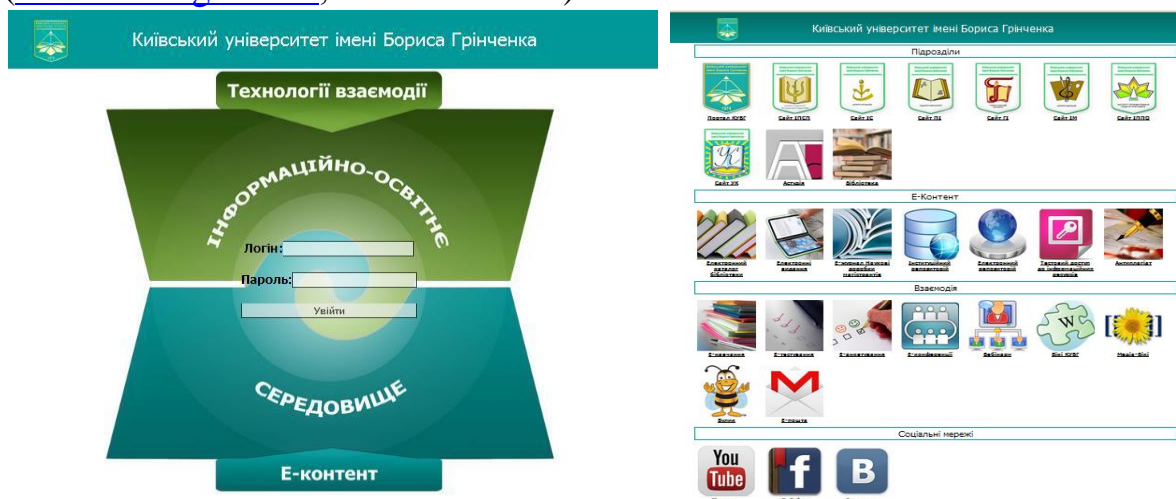

Рис. 8. Вікна доступу та вибору електронних ресурсів Університету

Інтернет-портал Університету (<http://kubg.edu.ua/>) є одним із офіційних джерел доступу до інформації, створений для висвітлення діяльності Університету та його структурних підрозділів, взаємообміну відомостями з іншими навчальними та науковими закладами, органами державної влади України й органами місцевого самоврядування з питань, пов'язаних із діяльністю Університету, інформаційної взаємодії з іншими організаціями, громадськістю.

Користувачі порталу отримують доступ до довідкової інформації, систем реєстрації, пошуку та допомоги, сервісів новин і повідомлень про події, бібліографічних пошукових систем та електронних бібліотек, унікального електронного навчального контенту.

Мета створення Інтернет-порталу Університету:

—представлення та популяризація діяльності Університету в мережі Інтернет;

—інформаційний супровід навчального процесу, наукової, соціально-гуманітарної, профорієнтаційної, видавничої діяльності, міжнародного співробітництва, спортивних досягнень, організації дозвілля викладачів, співробітників, аспірантів, студентів і слухачів.

Основними структурними елементами Інтернет-порталу Університету (рис. 9) є:

- *тематичні розділи:*

Інформація – вступникам, студентам, аспірантам, науковцям, співробітникам та випускникам;

Про Університет – візитівка, конференція трудового колективу, Вчена рада Університету, Ректорат, корпоративна культура;

Ресурси – ключові документи Університету, кошторис, закупівлі, електронне середовище, сервіси, вебметричний рейтинг Університету;

Структура – Інститути, коледж, бібліотека, телестудія, інші підрозділи Університету, соціальний проект;

- *мобільні рубрики* (“Вступникам”, “Анонси”, “Події”);

- *швидкий перехід на сайти* інститутів / коледжу;

- *тематичні банери*, які дозволяють здійснити перехід на відповідні сайти (Європейська асоціація освіти дорослих, Інтернаціональна асоціація університетів, Європейська асоціація університетів, Велика Хартія Університетів, міжнародні наукові проекти TEMPUS, IRNet, Департамент освіти і науки, молоді та спорту, Міністерство освіти і науки України, Університет в соціальних мережах – Facebook, Вконтакте, Twitter, Instagram, LinkedIn), канал Університету в Youtube, завітати до юридичної клініки «АСТРЕЯ», до навчального центру SMART та Microsoft IT-Академії, переглянути 3D тур Університетом, ознайомитись із його буклетом та підписатися на канал основних новин Університету).

Швидкий перехід - пошук... Увійти -

Київський університет імені Бориса Грінченка

- Візитка
- Конференція ТК
- Вчена рада
- Ректорат
- Корпоративна культура
- Інститути
- Коледж
- Бібліотека
- Телестудія
- Інші підрозділи
- Соцпроект

Інформація

- Вступникам
- Студентам
- Аспірантам
- Науковцям
- Співробітникам
- Випускникам

Про Університет

Ресурси

- Документи
- Кошторис
- Закупівлі
- E-середовище
- Сервіси
- Webometrics

Структура

Анонси

Тестовий доступ до EBSCOhost
01.06.2015

«Міжнародна парламентська стипендія» в Німецькому Бундестазі на 2016 рік!
01.06.2015

Конкурс наукових робіт на здобуття премії імені Бориса Грінченка
05.06.2015

Освітня подорож для студентів «Сарона на долоні»!
10.06.2015

Засідання Вченої ради Університету
25.06.2015

Проведення церемонії вручення дипломів випускникам Інституту людини, Інституту суспільства, Педагогічного Інституту
26.06.2015

Проведення церемонії вручення дипломів випускникам Інституту менеджменту, Гуманітарного Інституту, Університетського коледжу
27.06.2015

Засідання спеціалізованої вченої ради Д
26.10.13-06
30.06.2015

Оголошення!

Конкурс щодо переведення на бюджетні місця:
Інститути
Університетський коледж

“УВАГА! Вступ до аспірантури та докторантури розпочинається з 6 липня 2015 року згідно з Правилами прийому до аспірантури та докторантури”

Події

Літня школа на базі Університетського коледжу Томаса Мор

Всі анонси

Подяка за соціальну підтримку в рамках проекту “З Києвом для Києва”

Про сайт | Пошук | Мапа порталу | Зворотній зв'язок | Контакти

© 2005 - 2015
Київський Університет імені Бориса Грінченка
Умови використання інформації на сайті

Tempus, BSU SVATORY, EUA, ea, BUKAET, 3D TYP, SMART, Microsoft IT Academy, IRNet, ELITE, Департамент освіти і науки, Міністерство освіти і науки України, Обласний САБТ, ІТ Академія

Рис.9. Головна сторінка порталу Університету

За допомогою меню порталу **Корпоративна культура (Про Університет)** ви можете дізнатись про місію Університету, його цінності та особливості університетської культури.

Завітавши на **Сторінку Ректора (рис. 10)**, маєте змогу звернутися з пропозицією, скаргою, висловити власну думку без зайвих бюрократичних процедур, написавши лист на особисту пошту Віктора Олександровича Огнев'юка.

Київський університет імені Бориса Грінченка

Ректорат

- Ректор
 - Біографія
 - Блог
 - Контакти
- Проректори
- Директори
- Радники ректора
- Помічник ректора
- Засідання ректорату

Шановні пані та панове!
Бувають моменти, коли хочеться звернутися з пропозицією, скаргюю, висловити думку особисто ректору Університету без зайвих бюрократичних процедур. Тому пропоную Вам бесіду зі мною тет-а-тет. Я запевняю Вас, що ніхто з моїх помічників не має доступу до цієї адреси електронної пошти. У цьому електронному кабінеті ми будемо говорити один з одним без свідків. Свої листи надсилайте на електронну адресу rector@kubg.edu.ua

Запрошую до комунікації!

Графік прийому у ректора
Як правило, щосереди з 15:00-17:00
за попереднім записом за телефоном (044) 272-19-02.

Рис. 10. Сторінка Ректора на порталі Університету

Скориставшись меню **Інформація** — **Студентам**, ви маєте змогу ознайомитись зі студентськими новинами, розкладом навчальних занять, а також взяти участь у електронному анкетуванні, яке проводиться за допомогою електронних анкет (рис. 11) і займе лише 3—5 хв вашого часу.

Для зручності пошуку та навігації на порталі і сайтах структурних підрозділів обрано єдиний шаблон, завдяки якому ви зможете знайти необхідні відомості, скориставшись *меню-лінками* головної сторінки ресурсу.

Ось як, наприклад, виглядають головні сторінки сайтів структурних підрозділів Університету (рис. 12):

Анкетування

Прізвище, ім'я, по-батькові *

Інститут *

Курс *

Спеціальність *

Група *

Якими е-ресурсами Університету Ви користуєтесь? *

- Wiki Університету
- Інституційний репозиторій
- Електронний каталог
- Дистанційне навчання
- Електронний репозиторій

Відправити

kmpu.edu.ua/informatsiya/studentam/novini/podiji.html#

Рис. 11. Вигляд анкети

Київський університет імені Бориса Грінченка
Університетський коледж

Київський університет імені Бориса Грінченка
Педагогічний інститут

Інформація

- Про коледж
- Ресурси
- Структура

Інформація

- Про інститут
- Ресурси
- Структура

Рис. 12. Головні сторінки сайтів Університетського коледжу і Педагогічного інституту

URL-АДРЕСИ ОСНОВНИХ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ УНІВЕРСИТЕТУ

Гуманітарний інститут	http://gi.kubg.edu.ua/
Інститут суспільства	http://is.kubg.edu.ua/
Педагогічний інститут	http://pi.kubg.edu.ua/
Інститут мистецтва	http://im.kubg.edu.ua/
Інститут людини	http://il.kubg.edu.ua/
Університетський коледж	http://uk.kubg.edu.ua/
Інститут післядипломної педагогічної освіти	http://ippo.kubg.edu.ua/
Телестудія	http://astudia.kubg.edu.ua/
Бібліотека	http://library.kubg.edu.ua/

Вибір меню порталу **Е-середовище (Ресурси)** дозволить користуватися електронними ресурсами Університету (рис. 13), працювати з електронним навчальним контентом, використовувати технології е-взаємодії та е-співпраці між студентами, студентами та викладачами, студентами та адміністрацією.

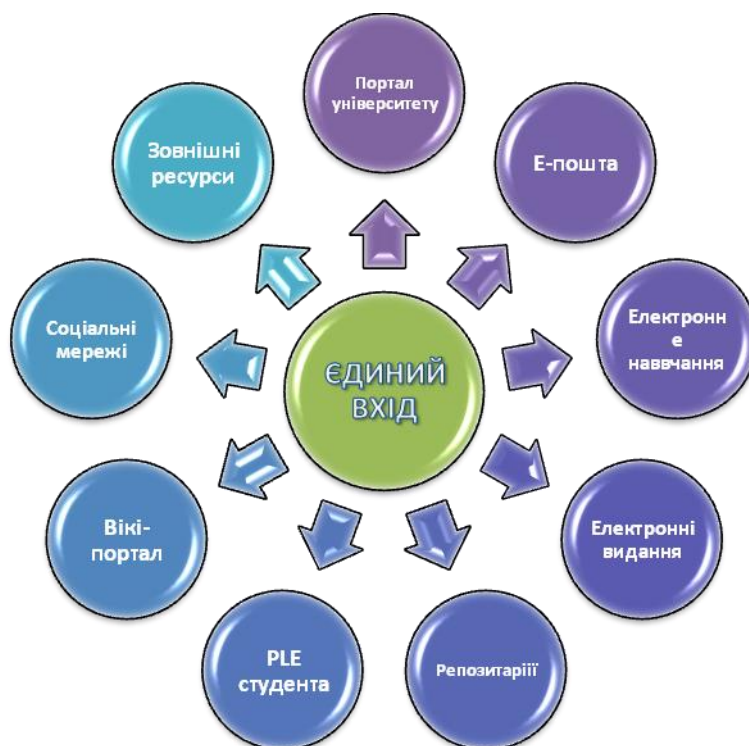

Рис.13. Структура електронного середовища Університету

Важливим підрозділом Університету є бібліотека, діяльність якої спрямована на підвищення рівня і якості бібліотечно-інформаційного обслуговування навчального процесу, наукової та інноваційної діяльності; створення єдиного інформаційно-комунікативного середовища Університету та інтеграцію бібліотечних ресурсів у світову мережу освітніх послуг і наукових комунікацій.

Бібліотека Університету (<http://library.kubg.edu.ua/>) – це ресурс, єдиний бібліотечний фонд якого становить близько 349 тис. одиниць

книжкової продукції, авторефератів, монографій, підручників, посібників, матеріалів на електронних носіях, серед яких лише навчальних видань – 246 500 прим., наукових – 13 487 прим., літературно-художніх – 49 960 прим.

З метою забезпечення оперативного пошуку документів з усього фонду бібліотеки та подальшого їх замовленням через Інтернет створено електронний каталог (<http://ek.kubg.edu.ua>) бібліотеки Університету (рис.14), де на стартовій сторінці рекомендації стосовно пошуку та меню для різних типів пошуку, а саме – стандартного, розширеного, професійного, за словником, ДРНТІ-навігатор, ББК-навігатор, статистика звернень.

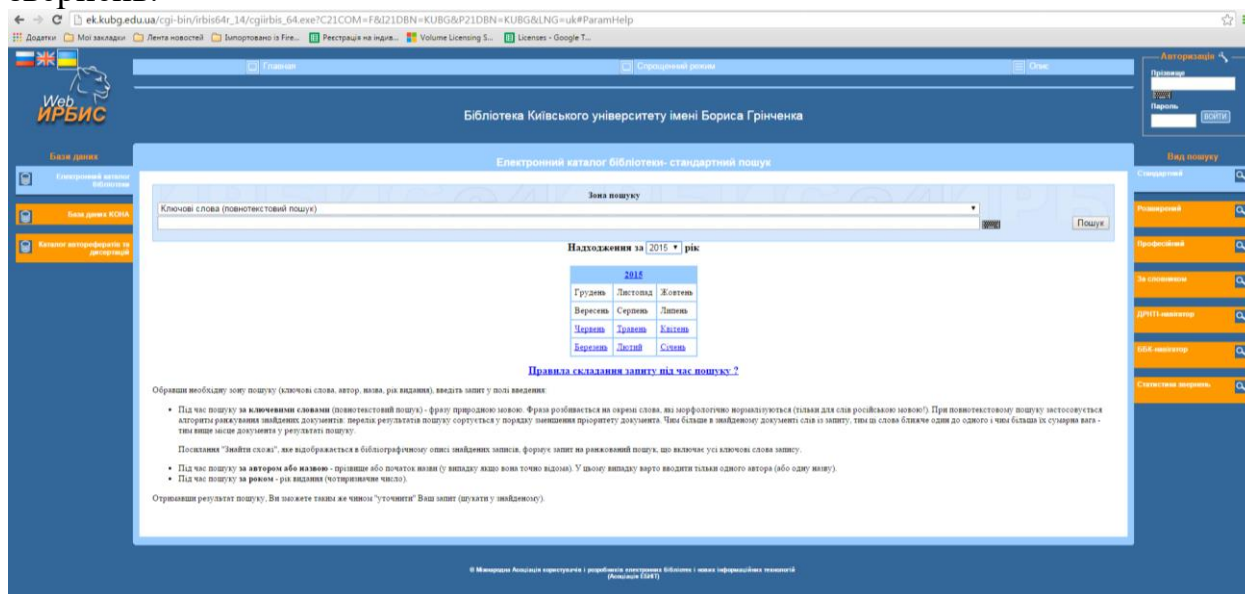

Рис. 14. Сторінка електронного каталогу бібліотеки Університету

Електронний репозиторій (<http://elib.kubg.edu.ua/>) – це електронний ресурс бібліотеки, який містить понад 4 460 електронних навчальних, навчально-методичних, наукових, художніх, довідкових, рідкісних друкованих видань в електронній формі (рис. 15). До повнотекстових електронних ресурсів бібліотеки можна потрапити лише з внутрішньої локальної мережі Університету. При цьому обов'язково слід мати власний логін та пароль.

Рис. 15. Електронний внутрішній репозиторій Університету

До основних способів пошуку в репозиторії належать перегляд матеріалів та використання спеціальних інструментів пошуку. За допомогою перегляду можна переходити зі сторінки на сторінку, шукаючи потрібні дані за такими критеріями: рік, тема (рис. 16), відділ. Перегляд використовується, якщо ви конкретно не знаєте, що хочете знайти. Недоліком цього способу пошуку є те, що можна досить довго подорожувати сторінками сайту.

Рис. 16. Рубрикатор внутрішнього репозиторію

Форми простого та розширеного пошуку мають спеціальні засоби організації пошуку відомостей за певними ознаками, що забезпечує ефективний пошук потрібних матеріалів.

Для простого пошуку слід вибрати кнопку <Пошук> (верхня права частина веб-сторінки); у вікні **Простий пошук**, що відкрилося (рис. 17), слід ввести в поле *Елемент* ключове слово (пошуковий термін). У полі *Елемент* за допомогою меню, яке розміщене справа, обрати одне із ключових слів — *Кожний* або *Будь-який* (*Кожний* — пошук документів, які містять усі вказані ключові слова відповідного поля; *Будь-який* — пошук документів, які містять будь-які з указаних термінів відповідного поля). За необхідності можна задати значення поля *Порядок виведення результатів* (за роками, автором або назвою) та обрати кнопку <Пошук>.

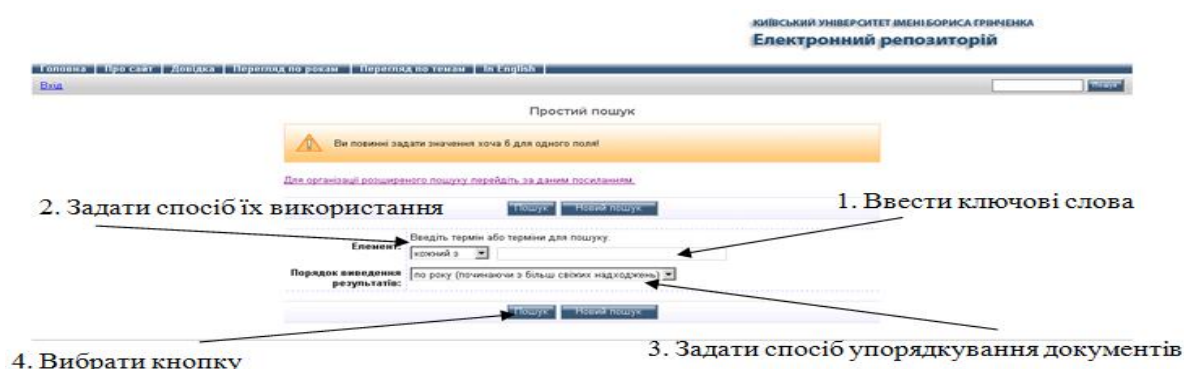

Рис. 17. Вікно простого пошуку внутрішнього репозиторію

Детальна інструкція щодо роботи з електронними ресурсами внутрішнього репозиторію знаходиться в меню *Довідка* е-репозиторію.

Інституційний репозиторій (ІР) (<http://elibrary.kubg.edu.ua>) — це окремий ресурс, створений для ознайомлення з науковими публікаціями викладачів Університету, що знаходиться у вільному доступі. Станом на 1 липня 2015 р. в ІР розмістили власні наукові доробки близько 700 науково-педагогічних працівників Університету (більш ніж 4500 наукових статей). Основне призначення ІР — накопичення, систематизація та зберігання в електронному вигляді інтелектуальних продуктів наукового загалу Університету, надання відкритого доступу до них засобами Інтернет-технологій, поширення наукових матеріалів у світовому науково-освітньому просторі. Здійснювати пошук в інституційному репозиторії можна за різними критеріями, як: автор (викладач), підрозділ, тема, рік, а також є можливість скористатись розширеним пошуком (рис. 18).

Розширений пошук

Не хвилюйтеся! Ви можете не заповнювати поля за якими ви не бажаєте робити пошук. [Кликайте тут для простого пошуку.](#)

Документи:	кожний з	<input type="text"/>	?	
Назва:	кожний з	<input type="text"/>	?	
Автори:	кожний з	<input type="text"/>	?	
Анотація:	кожний з	<input type="text"/>	?	
Дата:		<input type="text"/>	?	
Ключові слова:	кожний з	<input type="text"/>	?	
Типологія:		<ul style="list-style-type: none"> ☐ Звіти за науковими проектами ☐ Науково-методичний посібник ☐ Статті в журналах, Articles in Journals, Статті в журналах ☐ ...Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах ☐ ...Інші (не входять ні до фахових ні до наукових) ☐ ...Відання Університету, Видання Університету, University publications ☐ ...Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах ☐ ...Неперервна професійна освіта: теорія і практика ☐ ...Педагогічна освіта: теорія і практика. Педагогіка і психологія ☐ ...Педагогічний процес: теорія і практика ☐ ...Збірники наукових праць ☐ ...Науково-методичні журнали ☐ Будь-який з них 	?	
Тип елемента:		☐ Стаття ☐ Розділ підручника/навчального посібника ☐ Монографія ☐ Доповідь на конференції чи семінарі	☐ Підручник/посібник ☐ Автореферат дисертації ☐ Патент/свідцтво ☐ Навчально-методичні матеріали	?
Розділ:	кожний з	<input type="text"/>	?	

Рис. 18. Вікно розширеного пошуку інституційного репозиторію

Поряд із кожним пошуковим полем розміщено символ «?» (Допомога), при обранні якого над пошуковим полем буде відобразитись підказка для його заповнення.

Ознайомитись із найпопулярнішими авторами та науковими доробками (рис. 19) можна завдяки меню *Статистика IP*, завдяки якому можна також сформуванати загальний, порівняльний та розширений звіти.

Статистика

Всі елементи

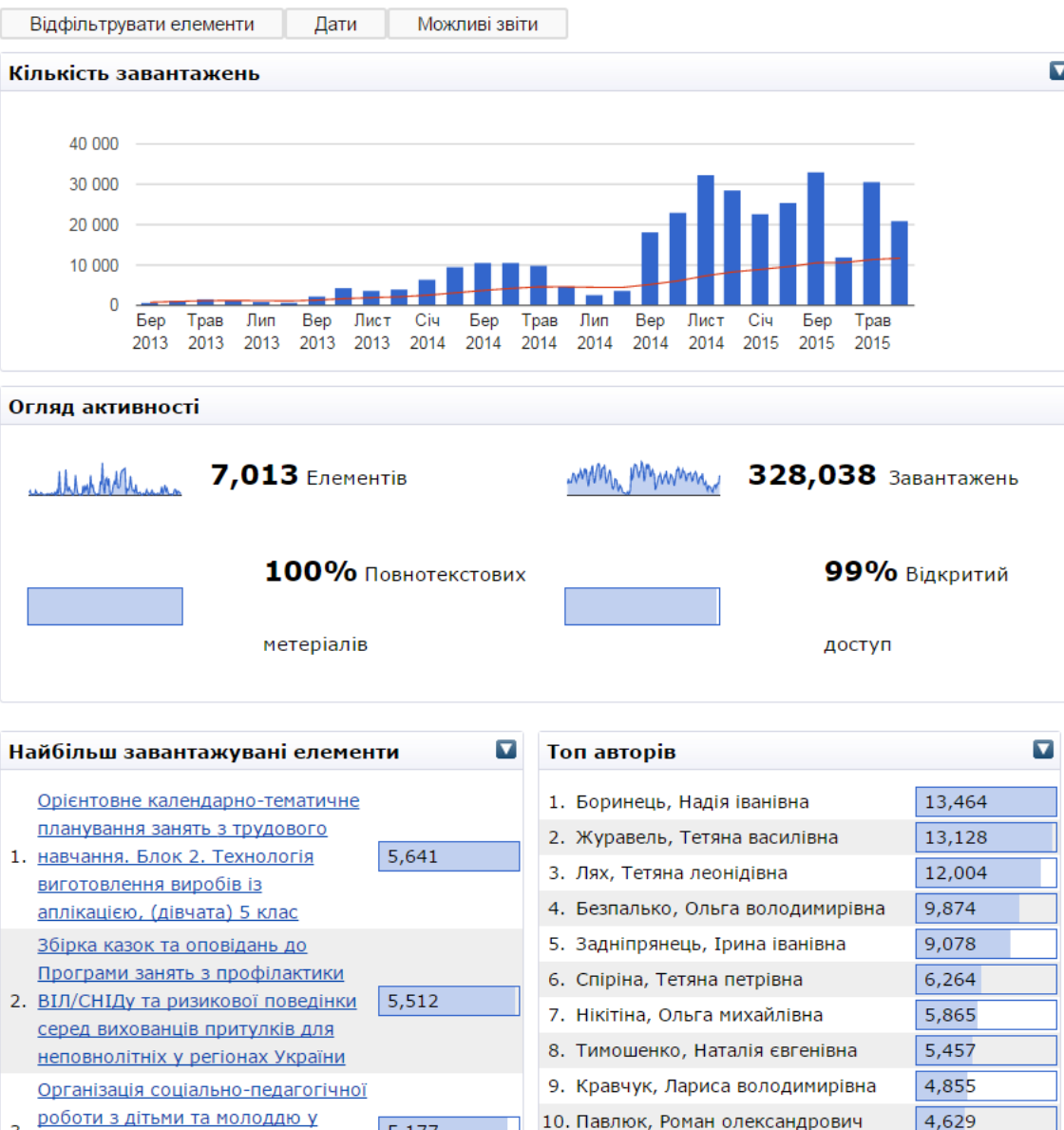

Рис. 19. Статистика Інституційного репозиторію

Ще одним ресурсом, в якому можна ознайомитись із науковими напрацюваннями студентів і викладачів, є електронні журнали.

Електронні журнали – це види періодичних журнальних видань, які подають публікації у певних електронних форматах. В Університеті створено вісім е-журналів, серед яких такі: «Педагогічна освіта: теорія і практика», «Синопис: текст, контекст, медіа», «Літературний процес: методологія, імена, тенденції», «Наукові доробки магістрантів», «Studia Philologica (Філологічні студії)», «Освітологічний дискурс», «Наукові здобутки студентів Інституту людини», «Юридичний світ» (рис.20).

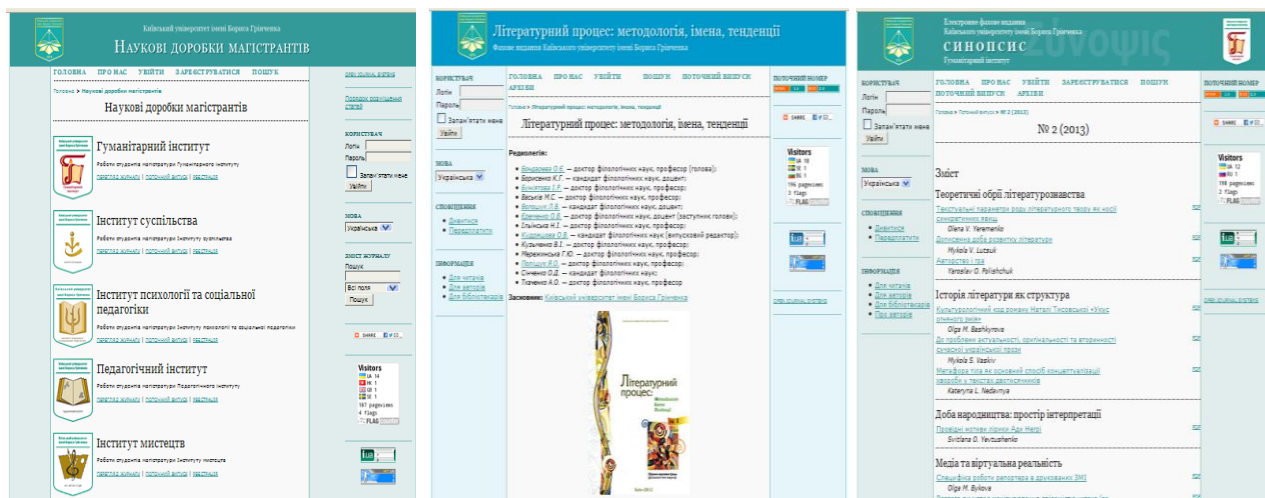

Рис. 20. Сторінки електронних журналів Університету

Вікі-портал Університету (wiki.kubg.edu.ua) (рис. 21) створено як платформу, призначену для реалізації освітніх технологій, орієнтованих на активну діяльність студентів та викладачів, всіх учасників навчально-виховного процесу. Наповнення ресурсу здійснюється спільними зусиллями великої кількості грінченківців.

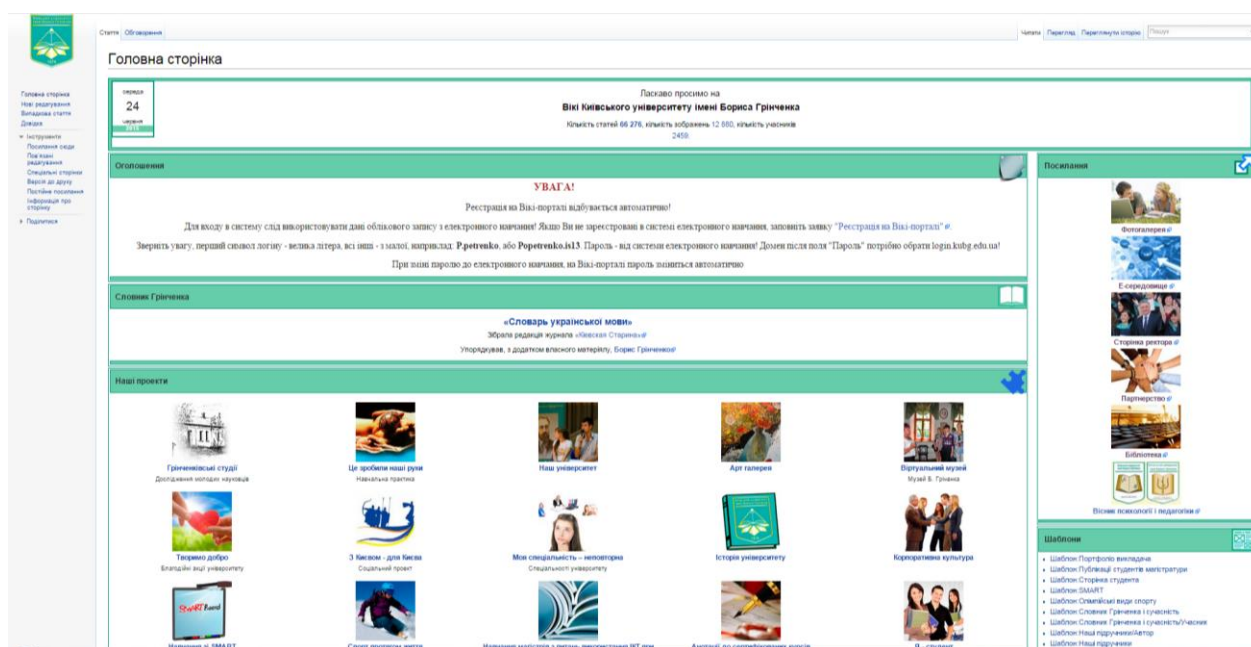

Рис. 21. Вікі-портал Університету

Вікі-сайт функціонує за спеціальною технологією, яка називається «вікі». Використовуючи вікі-технологію, можна без будь-яких зусиль розміщувати різноманітні освітні веб-ресурси, обмінюватись думками,

повторно використовувати розміщені веб-ресурси, створювати освітні веб-ресурси на основі внеску багатьох учасників. Ця технологія дозволяє вставляти зображення, опитування на відео, аудіо, карти знань та інші ресурси, створювати категорії для зручності.

До основних **характеристик** Вікі-сайту відносяться:

- оперативна публікація матеріалів;
- встановлення та підтримка зв'язків між сторінками відповідно до правила:

назва статті – посилання на цю статтю в тексті інших статей проекту;

- автоматична генерація та підтримка цілісності гіперпосилань між документами на сайті;
- створення складних документів/сторінок;
- здійснення контролю за версіями статей;
- автоматичне створення персональних сторінок учасників та персональних сторінок обговорення;
- можливість формування персонального списку спостережень та оновлення списку в реальному режимі часу;
- автоматична фіксація внеску учасника та відслідковування змін у ньому.

Завдання, які можна виконувати на Вікі-порталі для навчання:

- написання рефератів – анотація до реферату, аналіз реферату, оцінювання;
- складання бібліографії до теми – анотований список на інтернет-ресурси;
- анотування джерел з теми;
- складання глосарію термінів за даною тематикою;
- виконання описових робіт;
- складання інструкцій щодо здійснення тих чи інших операцій;
- обговорення та дискусії на рівні групи/курсу/спеціальності;

- порівняльний аналіз підходів різних авторів щодо розв'язання певних питань, проблем, означень тощо;
- побудова систем класифікації за визначеними класифікаційними ознаками;
- визначення критеріїв оцінки подій, явищ, процесів;
- огляд Інтернет-ресурсів з обраної теми;
- навчальні посібники, книги і журнали (наприклад, Wikibooks) тощо.

Для того щоб кожен студент міг стати активним учасником, на порталі функціонують зазначені нижче проекти:

Проект	Опис	Проект	Опис
 <p>Грінченківські студії</p>	<p>Якщо Ти маєш наукові доробки та хочеш поділитись з усіма або взнати думку інших, — то цей проект саме для Тебе. Він призначений для відкритого доступу студентських наукових доробок з подальшим рецензуванням та обговоренням. Висвітлює діяльність СНТ</p>	 <p>Історія університету</p>	<p>Проект призначений для ознайомлення загалу з історією Університету та враженнями про роки навчання у ньому</p>
 <p>Наш університет</p>	<p>Ваша група креативна? – створіть її сторінку в цьому проекті та додайте портфоліо кожного представника</p>	 <p>Навчання зі SMART</p>	<p>Проект для висвітлення навчання у Smart-центрі</p>
 <p>Арт галерея</p>	<p>Малюєш? Чи може співаєш або пишеш музику, вірші? Презентуй себе для інших! Проект призначено для ознайомлення широкого загалу з витворами студентів</p>	 <p>Спорт протягом життя</p>	<p>Ти за здоровий спосіб життя! – закликай інших. Знаєш гарну зарядку? – поділись інструкцією. Цей проект створений саме для цього</p>

 <p>Віртуальний музей</p>	<p>Проект призначений життю і творчості Бориса Грінченка</p>	 <p>Творимо добро</p>	<p>Займаєшся благодійністю чи волонтерством? Заклич інших допомагати! Проект присвячений благодійній діяльності студентів</p>
 <p>З Києвом - для Києва</p>	<p>Проект висвітлює соціальні заходи для киян, які проводяться студентами та викладачами Університету</p>	 <p>Електронне освітнє середовище сучасної школи</p>	<p>Проект підтримки створення ефективного навчального середовища у сучасних школах</p>
 <p>Моя спеціальність – неповторна</p>	<p>Чому ти обрав саме цю спеціальність? Чим вона унікальна! Хочеш поділитись своїми думками з іншими? Цей проект – для Тебе!</p>	 <p>Я - студент</p>	<p>Проект підтримки курсу “Я-студент”</p>
 <p>Словник Грінченка та сучасність</p>	<p>Проект для долучення якомога більшої кількості студентів до ознайомлення із унікальним словником, створеним Борисом Грінченком, шляхом опрацювання кожного окремого слова</p>	 <p>Навчальні курси</p>	<p>Проект відкритих електронних навчальних курсів</p>
 <p>Навчання магістрів з питань використання ІКТ при створенні магістерської роботи</p>	<p>Проект підтримки навчання магістрів з питань використання інформаційно-комунікаційних технологій при створенні магістерської роботи</p>	 <p>Tempus</p>	<p>Проект підтримки міжнародного проекту Tempus</p>

Першим колективним проектом Вікі-порталу є «Словарь української мови», до якого спочатку були додані у вигляді статей усі слова (68 тис. слів) словника Бориса Грінченка (рис. 23).

«Словарь української мови»

- **А** | Аа Аб Ав Аг Ад Ає Аж Аз Ай Ак Ал Ам Ан Ап Ар Ас Ат Ау Аф Ах Ац Ач Ая Аг
- **Б** | Ба Бг Бд Бе Бж Бз Би Бі Бл Бо Бр Бу
- **В** | Ва Вб Вд Ве Вж Вз Ви Ві Вл Вн Во Вп Вр Вс Вт Ву Вх Вц Вч Вш Вщ Вю Вя
- **Г** | Га Гв Гд Ге Ги Гі Гл Гм Гн Га Го Гр Гу
- **Г** | Га Гв Ге Гз Ги Гі Гл Гн Го Гр Гу
- **Д** | Да Дб Дв Дд Де Дє Дж Дз Ди Ді Дл Дм Дн До Дп Др Ду Дх Дь Дю Дя
- **Е** | Ег Ед Ей Ек Ел Ем Ен Еп Ер Ес Ет Ех Еч
- **Є** | Єв Єг Єд Єз Єй Єл Єм Єн Єп Єр Єс Єт Єх Єч
- **Ж** | Жа Жб Жв Жг Жд Же Же Жи Жі Жл Жм Жн Жо Жр Жу
- **З** | За Зб Зв Зг Зд Зе Зе Зж Зз Зи Зі Зк Зл Зм Зн Зо Зп Зр Зс Зт Зу Зц Зч Зш Зю Зя
- **И** | Ив Ид Иж Ик Ил Им Ин Ир Ис Ит
- **І** | Ів Іб Ів Ів Ід Ід Іє Іж Із Із Іі Ій Ік Іл Ім Ін Ір Іс Іс Іт Іх Іщ
- **Й** | Йм Йн Йо Йт
- **К** | Ка Кв Ке Кз Ки Кі Кл Км Кн Ко Кп Кр Кс Ку Кш
- **Л** | Ла Ле Ли Лі Лл Ло Лу Ль Лю Ля
- **М** | Ма Мг Ме Мж Ми Мі Мл Мн Мо Мр Мс Му Мч Мш Мя
- **Н** | На Не Ни Ні Но Ну Нь Ню Ня
- **О** | Оа Об Ов Ог Од Ож Оз Ой Ок Ол Ом Он Оп Ор Ос От Оф Ох Оц Оч Ош Ощ Ою
- **П** | Па Пе Пи Пі Пі Пл Пн По Пр Пс Пт Пу Пх Пч Пш Пя
- **Р** | Ра Рв Рд Ре Ре Рж Ри Рі Ро Ру Рь Рю Ря

Рис. 23. Проект «Словарь української мови»

На сьогодні існують три електронні версії словника Грінченка на:

- сайті-збірці російсько-українських словників r2u.org.ua,
- спеціальному сайті hrinchenko.com, створеному за перевиданням АН УРСР 1958 р.,
- Вікі-порталі Київського університету імені Бориса Грінченка.

Завданням проекту є долучити якомога більше студентів до ознайомлення із унікальним словником, створеним Борисом Грінченком, шляхом опрацювання кожного окремого слова:

- пояснення сучасного тлумачення,
- опис його в інших словниках,
- візуалізація за допомогою вставляння відповідних зображень та відео,
- пояснення через відео його тлумачення науковцями, суспільними діячами та студентами.

Для початку роботи з проектом потрібно обрати відповідне слово зі Словника, наприклад слово «Коваль» (рис. 24).

Стаття [Обговорення](#) Читати [Перегляд](#) [Переглянути історію](#) [Перейти](#)

Коваль

Версія від 22:32, 6 вересня 2012; [Matasar.ei \(Обговорення • внесок\)](#) (різн.) ← Попередня версія • [Поточна версія \(різн.\)](#) • [Новіша версія](#) → (різн.)

Коваль, -ля, м. 1) Кузнець. *У кузні коваль, забувши про залізо в горні, балакає з хуторянами про чорну раду.* К. ЧР. *Коваль коня кує, а жаба і собі ногу дає.* Ном. № 2548. 2) **Холодний коваль**. Слесарь. *Жінка старого холодного коваля.* Стор. МПр. 155. 3) Названіе отца новорожденного (на крестинахъ). Мил. 24. 4) Названіе плохого въ ходу вола. КС. 1898. VII. 46. 5) *Насѣк.: щелкунъ, Elater.* Вх. Пч. I. 6. 6) = **Ковалѣк**. Вх. Уг. 245. 7) *Насѣк.: тараканъ.* Вх. Уг. 245. 8) Кусокъ сала, даваемый лучшему гонцику берлинъ и плотовъ. *Він добре жене коваля дістане.* Любечъ. Ум. **Ковалик, ковальчик. Ковалики в паністарій кують.** Страшно. Ном. № 13650.

Категорія: [Ko](#)

Рис. 24. Слово зі словника Бориса Грінченка

Потім на основі спеціально створеного шаблону доповнити вікі-статтю за відповідними напрямками (рис.25).

Сучасні словники

Тлумачення слова у сучасних словниках

Ілюстрації

Медіа

Див. також

Джерела та література

Зовнішні посилання

Рис. 25. Шаблон для створення вікі-статті проекту

Приклад вікі-статті, створеної студентами в рамках цього проекту, подано на рисунку (рис. 26).

Яблуння

Яблуння, -ня, с. соб. Яблони. Саме яблуня у саду; Черк. у. Садох той увесь був заріс вишням, сливяком і рясними грушами і яблуням. О. 1862. VIII. 15.

Сучасні словники [ред.]

Яблуня (лат. Malus) — рід рослин дрібних листяних дерев і чагарників родини розових.

Поширення

Яблуня поширена в північній півкулі. Культурні форми яблуні у світовому асортименті нараховують до 15 тисяч сортів. Яблуня є одним з найбільш культивованих фруктів у світі. Зокрема, український селекціонер Ро Лев Михайлович створив 12 сортів яблуні.

Яблука є важливим джерелом поживних речовин в країнах з помірним кліматом. Зимові яблука збирають в кінці осені і зберігають в камерах або на складах при температурі вищій за точку замерзання. В Україні вирощують близько 60 сортів яблук (літні — Паперівка, Боровинка, Слава переможцям тощо; осінні — Антонівка, Майнтош тощо; зимові — Ренета золота, Ренета Смирненка, Кримське зимове, Сари Синап, Кандиль Синап тощо). У природній структурі плодівих і ягідних насаджень всіх категорій господарств на яблуню припадало 61,6% площі (1980). У громадських садах вирощувалися переважно яблука. Світовий збір — 39 млн т. (1984).

Значення Лікувальні властивості

Значення яблук полягає в тому, що вони є прекрасними попереджувачами накопичення холестерину в організмі і забезпечують підтримання вмісту холестерину на допустимому рівні за щоденного споживання. Цей ефект пояснюється високим вмістом пектину в шкірці. Крім того, пектин запобігає поглинанню жирів та цукрів і виводить холестерин з крові. Високий вміст калію в м'якоті яблук сприяє виведенню надлишкових вод з організму. Яблука корисні для роботи серця — підвищений вміст калію та присутність пектину запобігають відкладанню жирів в артеріальній стітці та виникненню артеросклерозу.

Декоративне значення У декоративних цілях гібридні яблуні вирощують заради цвітіння.

Ілюстрації [ред.]

Див. також [ред.]

<https://www.google.com.ua/search?>

В проєкті беруть участь понад тисячі зареєстрованих учасників, адже одній людині не під силу за короткий час опрацювати 68 тисяч статей (саме стільки слів містить «Словник української мови»).

рис. 26. Приклад подання Вікі-статті для слова Словника Бориса Грінченка
У рамках цього проєкту в Університеті, щорічно, проходить конкурс «Словник Бориса Грінченка та сучасність» «Словник Бориса Грінченка та сучасність» на кращу інтерпретацію слів Словника Бориса Грінченка.

Метою проєкту є долучення студентів до спадщини ідейного лідера Університету, які за задумками, мали не лише ознайомитися із описами слів, а й додати сучасне тлумачення кожного та спробувати візуалізувати його.

Традиційно Конкурс відбувається у два етапи. Перший, підготовчий етап конкурсу, це етап роботи на Вікі-порталі у проєкті «Словник Грінченка і сучасність».

Студенти опрацьовують слова із словника Бориса Грінченка, використовуючи шаблон, - додають тлумачення з сучасних українських та іноземних словників, ілюстрації, аудіо-, відео ресурси, цікаві факти тощо.

Другий, фінальний, етап конкурсу відбувається у конференц-залі корпусу Університету за адресою Тимошенко 136., під час якого команди феєрично виступають на сцені з презентаціями до найкраще опрацьованих слів.

Також в Університеті впроваджується освітня програма Вікіпедії (рис. 27). Це – Міжнародна програма з поширення написання статей у Вікіпедії як форми самостійної роботи студентів у вищих навчальних закладах. В рамках цієї програми був підписаний Меморандум співпраці.

Вікіпедія:Освітня програма Вікіпедії [ред. код]

Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії.

Освітня програма Вікіпедії — міжнародна програма за поширення практики написання статей у Вікіпедії як форми самостійної роботи студентів у навчальних закладах.

Зміст [показати]

Скорочення:
ВГ:ОПВ

Вступна інформація [ред. код]

Освітня програма Як це працює

Учасники програми в Україні [ред. код]

Заклад	Сторінка проекту	Стан проекту
Львівська національна музична академія імені Миколи Лисенка	Вікіпедія:Проект:ЛНМА	підписано меморандум про співпрацю
Київський національний університет імені Тараса Шевченка	Вікіпедія:Проект:КНУ	підписано меморандум про співпрацю
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»	Вікіпедія:Проект:КПІ	підписано угоду про співпрацю
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	Вікіпедія:Проект:НТУ «ХПІ»	підписано меморандум про співпрацю
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя	Вікіпедія:Проект:НДУ імені Миколи Гоголя	підписано меморандум про співпрацю
Сумський державний університет	Вікіпедія:Проект:СумДУ	підписано меморандум про співпрацю
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна	Вікіпедія:Проект:ХНУ імені В. Н. Каразіна	підписано меморандум про співпрацю
Чорноморський державний університет імені Петра Могили	Вікіпедія:Освітня програма ЧДУ ім. Петра Могили	підписано меморандум про співпрацю
Київський університет імені Бориса Грінченка	Вікіпедія:Проект:КУБГ	підписано меморандум про співпрацю
Вінницький соціально-економічний інститут	Вікіпедія:Проект:ВСЕІ	підписано меморандум про співпрацю
Навчально-науковий інститут історії, етнології та правознавства імені О.М. Лазаревського Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка	Вікіпедія:Проект:ВкіСтудія	підписано меморандум про співпрацю, організовано ВкіСтудію з історичних дисциплін

Студентська практика [ред. код]

В Україні зацікавлені студенти відповідних спеціальностей можуть проходити виробничу практику у ГО «Вікімедіа Україна» через написання статей у Вікіпедії, Вікіновинах та інших проєктах Фонду Вікімедіа. Деталі на підсторінці.

Рис. 27. Освітня програма Вікіпедії: учасники

У проєкті «Моя спеціальність неповторна» - кожен може додати цікаву інформацію про свою спеціальність, причини вибору саме її.

Головна сторінка
Нові редагування
Випадкова стаття
Довідка

Інструменти

- Посилання суди
- Пов'язані редагування
- Спеціальні сторінки
- Версія до друку
- Постійне посилання
- Інформація про сторінку

► Поділитися

Міжнародна інформація

Спеціальність «Міжнародна інформація» дає широку підготовку з інформаційно-аналітичної діяльності в зовнішньополітичній і зовнішньоекономічній сферах із достатнім рівнем знань з історії, теорії та практики міжнародних відносин, зовнішньої політики і дипломатії, економічної та юридичної наук, ділової іноземної мови. Спеціальність відкрита з метою підготовки фахівців для інформаційно-аналітичних підрозділів та підрозділів зі зв'язків з громадськістю у центральних органах виконавчої влади, державних та корпоративних установах різних сфер життєдіяльності, політичних партіях та громадських організаціях незалежної України.

Аналітич міжнародної інформації виробляє стратегічні оцінки міжнародних та внутрішньо-політичних процесів діяльності держави, комерційних структур та інститутів, політичних партій, вітчизняних та закордонних центрів і фондів.

Зміст [показати]

Кваліфікація відповідно до диплому
фахівць із міжнародної інформації.

Компоненти спеціальності

- Інформаційна** – набуття вмінь та навичок щодо використання сучасних інформаційних систем та технологій;
- аналітична** – отримання знань та умінь аналізу міжнародних і внутрішніх суспільно-політичних та економічних процесів;
- Public Relations** – отримання знань та вмінь управління суспільно-політичними процесами.

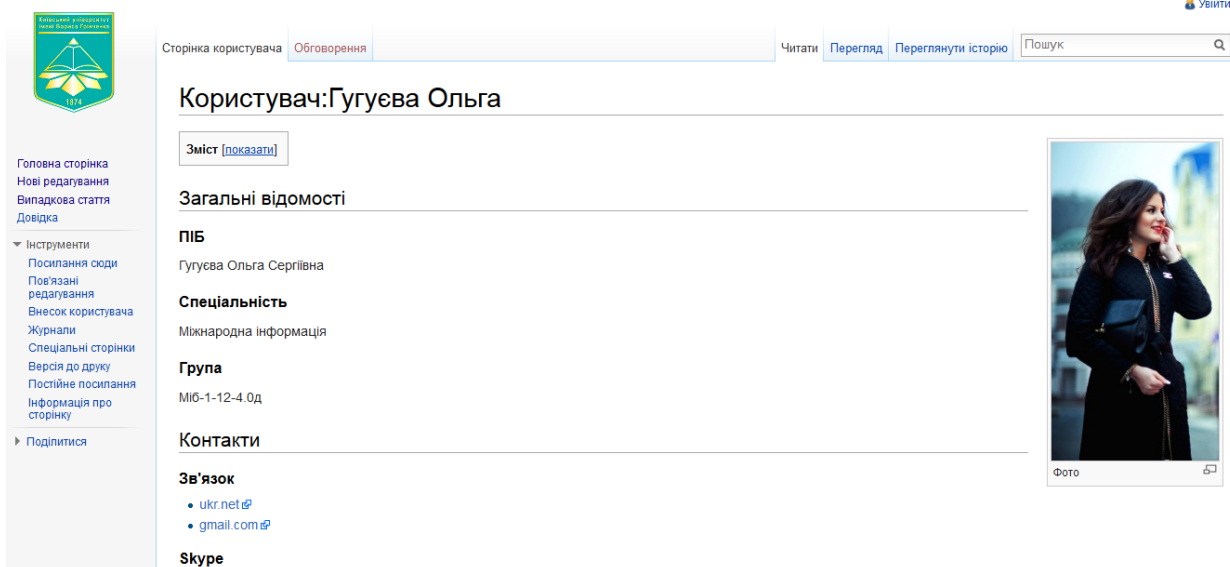
Напрями діяльності фахівців з міжнародної інформації

- проведення інформаційно-аналітичних досліджень для міністерств, відомств та корпоративних організацій;
- моделювання і прогнозування міжнародних відносин та зовнішньої політики;

Також на Вікі-порталі кожен студент має можливість створення та наповнення свого портфоліо, протягом всього навчання. Портфоліо забезпечує:

- Систематизацію власного досвіду.
- Чітке визначення напрямів саморозвитку, що полегшує самоосвіту або консультивання з боку колег чи адміністрації.
- Об'єктивність самооцінки та оцінки професійних умінь.
- Підтримку й допомогу в атестації, вступу до магістратури, аспірантури.
- Чітку фіксацію власних якостей (через описані факти, зібрані документи).
- Фіксацію особистісного зростання як засобу самоосвіти та самодисципліни.
- Обмін розробками та ідеями з іншими.

Сторінка користувача **Обговорення** Читати Перегляд Переглянути історію Пошук

Користувач: Гугуєва Ольга

Зміст [показати]

Загальні відомості

ПІБ
Гугуєва Ольга Серпівна

Спеціальність
Міжнародна інформація

Група
МІБ-1-12-4_0д

Контакти

Зв'язок

- ukr.net
- gmail.com

Skype

Головна сторінка
Нові редагування
Випадкова стаття
Довідка

Інструменти

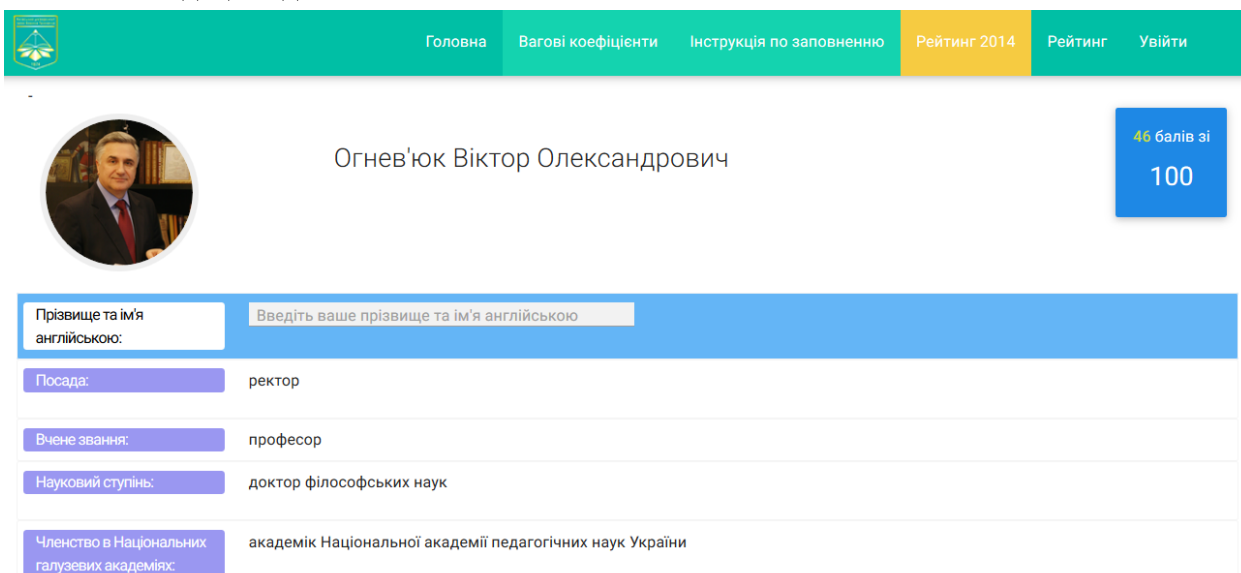
- Посилання суди
- Пов'язані редагування
- Внесок користувача
- Журнали
- Спеціальні сторінки
- Версія до друку
- Постійне посилання
- Інформація про сторінку

Поділитися

Фото

Е-портфоліо викладачів (e-portfolio.kubg.edu.ua) – це «візитівки» викладачів, що містить дані про різні аспекти його діяльності, відомості про наукову роботу, професійний розвиток, навчальну діяльність та персональні дані, створені на основі електронних ресурсів. В залежності від мети створення портфоліо визначається його структура до основних компонентів е-портфоліо викладачів нашого Університету відносяться:

- Особисті дані
- Наукова діяльність
- Професійний розвиток
- Викладацька діяльність.

Головна Вагові коефіцієнти Інструкція по заповненню Рейтинг 2014 Рейтинг Увійти

 Огнев'юк Віктор Олександрович 46 балів зі 100

Прізвище та ім'я англійською:

Посада: ректор

Вчене звання: професор

Науковий ступінь: доктор філософських наук

Членство в Національних галузевих академіях: академік Національної академії педагогічних наук України

Всі ці компоненти формують цілісне представлення діяльності викладача з яким може ознайомитись кожен студент. На основі портфоліо автоматично формується рейтинг викладачів Університету (<http://e-portfolio.kubg.edu.ua/Manager.aspx>) відповідно до вагових коефіцієнтів, визначених ректоратом.

ПІБ	Відділ	Інститут	Вчене звання	Науково-дослідна діяльність	Професійний розвиток	Викладацька діяльність	Разом
Мартиненко Світлана Миколаївна	кафедра початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін	Педагогічний інститут	професор	40	8	28	76
Міляєва Валерія Робертівна	НДЛ культури лідерства	Лабораторії	доцент	38	16	20	74
Лях Тетяна Леонідівна	кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи	Інститут людини	доцент	34	8	28	70
Гріньова Ольга Михайлівна	кафедра педагогіки та психології	Педагогічний інститут	доцент	34	8	28	70
Горбенко Галина Василівна	кафедра реклами та зв'язків з громадськістю	Гуманітарний інститут	доцент	20	8	40	68
Дика Наталя Михайлівна	кафедра української мови	Гуманітарний інститут	доцент	20	8	40	68
Лозова Ольга Миколаївна	кафедра практичної психології	Інститут людини	професор	32	16	20	68

Корпоративна електронна пошта. Для забезпечення ефективної комунікації студентів і співробітників Університету кожному користувачеві створюється **корпоративна електронна поштова скринька** (рис. 28). Логін і пароль до корпоративної пошти надаються кожному студенту разом із доступом до електронного середовища методистом навчального відділу. Корпоративна адреса поштової скриньки студентів формується автоматично за наступним алгоритмом — перші літери імені та по батькові, прізвище та аббревіатура інституту в транслітерації із зазначеним роком вступу до Університету +@kubg.edu.ua. За наявності повного збігу перших букв імені, по батькові та прізвища, додається цифра. Наприклад, Андрій Миколайович Петров, який поступив у Гуманітарний інститут в 2015 р. отримає корпоративну адресу: mpetrov0115@kubg.edu.ua.

Рис.28. Сторінка входу до корпоративної поштової скриньки

В невидимий, зайнятий), і миттєво розпочинати з ними особисту розмову (тет-а-тет) або ж запрошувати окремих користувачів до

Рис. 29. Вікно чату

групового чату та обговорювати спільні питання (рис. 29).

Завдяки спільним календарям стало легше дізнаватися про вільний час студентів і викладачів (рис.30).

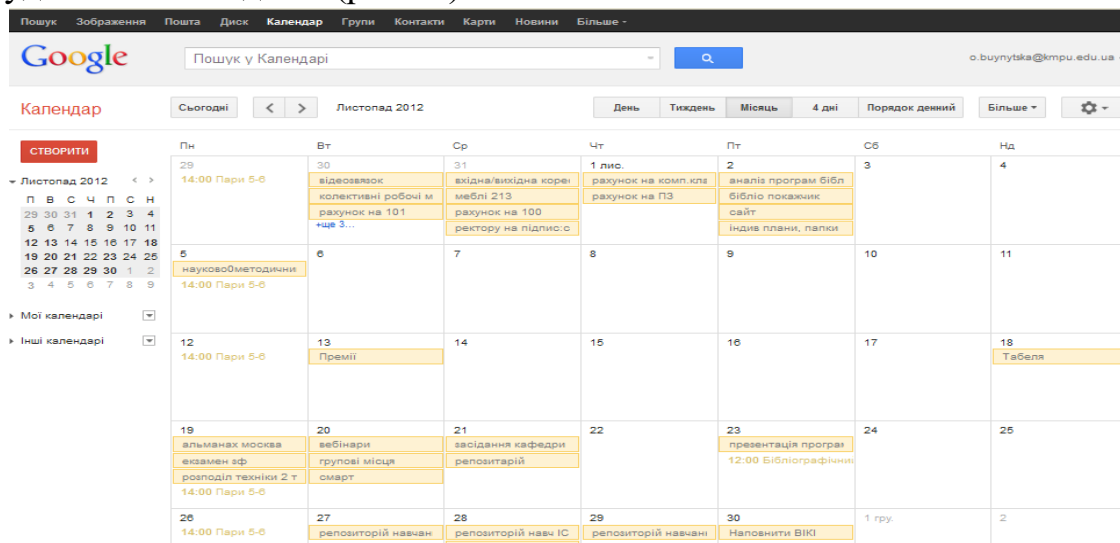

Рис. 30. Вікно календаря подій

Однією з переваг є можливість спільного використання календаря.

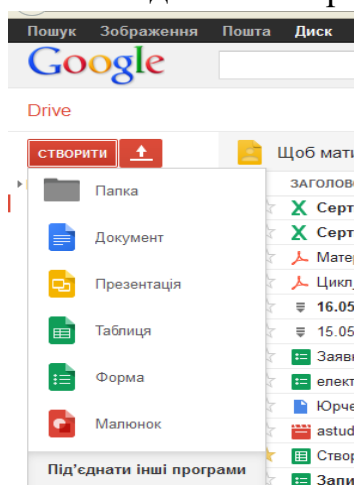

Рис. 31. Вікно диску

Його можна зробити видимим для обраних користувачів, що дозволяє планувати спільні зустрічі.

Диск Google (англ. — Google Drive) — хмарне сховище даних, яке належить корпорації Google, що дозволяє користувачам зберігати свої дані на серверах у хмарі та ділитися ними з іншими користувачами в Інтернеті. У *Диску Google* вам надається необмежена кількість ГБ для безкоштовного зберігання даних.

Завдяки можливості зберігання даних і обміну ними всі ваші файли доступні з будь-якого веб-браузера. Вам відкривається можливість разом створювати документи (рис. 31) і працювати з одними і тими ж файлами одночасно, надавати доступ до файлів чи цілих папок окремим користувачам або всій групі. Можна писати і відповідати на коментарі до файлів, щоб дізнатися про думку інших або поділитися своїми ідеями. Навіть створити проектний сайт так само легко, як звичайний документ, навички програмування для цього не потрібні! Детальніше з усіма можливостями можете ознайомитись на сайті «Підвищення ІКТ-компетентності» за посиланням <http://cikt.kubg.edu.ua/>

Електронне навчання (Е-навчання) — навчання на основі використання е-контенту (в тому числі ЕНК — електронних навчальних курсів) та е-співпраці всіх учасників навчально-виховного процесу на основі

створеного е-середовища Університету. Для входу на портал електронного навчання (<http://e-learning.kubg.edu.ua/>) необхідно авторизуватись – ввести відповідний логін та пароль, який ви отримали у методиста навчального відділу. Далі слід обрати потрібний інститут або коледж та, скориставшись меню навігації порталом, зайти до розділу *Мої курси* (рис. 32).

Рис. 32. Сторінки portalу е-навчання

Студенти зараховуються на розроблені викладачами Університету електронні навчальні курси (ЕНК), які використовуються як додаткові ресурси для вивчення навчальної дисципліни, за винятком студентів першого та п'ятого курсів заочної форми навчання, які виконують всі завдання через систему електронного навчання з відображенням електронного журналу та використанням електронного деканату.

ЕНК — комплект навчально-методичних матеріалів та освітніх послуг, створених для організації індивідуального та групового навчання з використанням ІКТ й технологій дистанційного навчання під керівництвом викладача, що реалізуються засобами та сервісами Веб 2.0. Навчальний матеріал ЕНК

Рис. 33. Структура ЕНК з екології

подається у структурованому електронному вигляді та зберігається на спеціальному навчальному порталі, побудованому на платформі *Moodle* (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище). Наприклад, структуру сертифікованого ЕНК з екології (автор І. Д. Омері) представлено на *рис. 33*.

З використанням платформи *Moodle* в Університеті систематично проводиться електронне тестування з метою виявлення рівня сформованості ІКТ-компетентності студентів. Доступ до системи тестування наявний лише з внутрішньої мережі Університету і надається щоразу на час виконання роботи (*рис. 34*). Вхід до системи здійснюється за адресою <http://testing.kubg.edu.ua>.

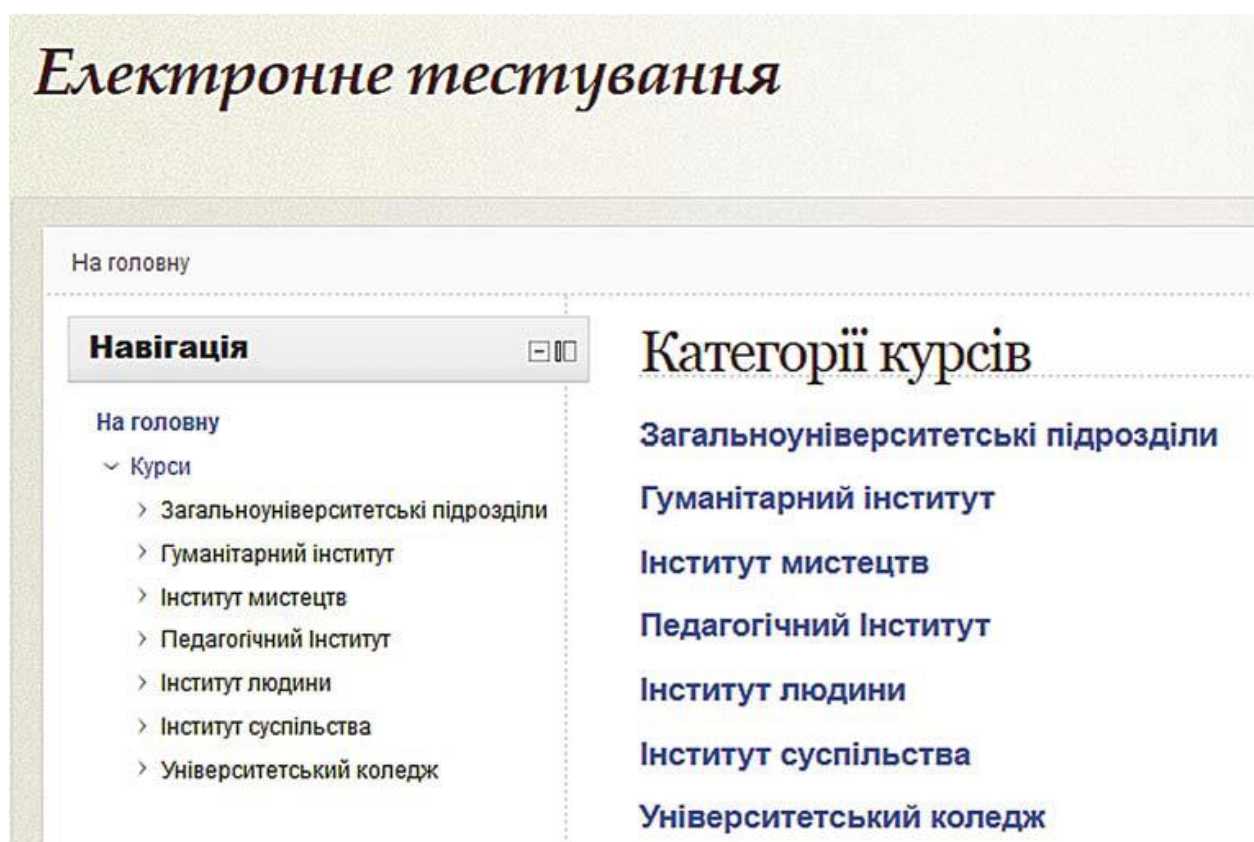

Рис. 34. Сторінка електронного тестування

Університет в соціальних мережах

Соціальні мережі – один з найпотужніших інструментів спілкування в мережі Інтернет. *ВКонтакте*, *Facebook*, *Twitter*, *Instagram* та інші соціальні мережі дозволяють максимально просто спілкуватися користувачам, знайомитися, обмінюватися фото, дізнаватися новини з життя друзів і отримувати популярний та навчальний контент. Соціальні мережі — це, перш за все, інструмент спілкування, тому необхідно дотримуватися правил поведінки, особливо таких, як ввічливість і повага.

Процес створення сторінки у *Facebook* – максимально простий: потрібно зареєструватись та перейти за посиланням <http://www.facebook.com/pages/create.php> і заповнити вказані поля.

На сторінку Університету в *Facebook*, *ВКонтакте*, *Twitter*, *Instagram* (рис. 35) можна перейти з головного порталу, скориставшись відповідними банерами.

GrinchenkoUniversity
@nash_kubg
140 years of capital educational traditions!
kubg.edu.ua

Твіти Tweets | відповіді

GrinchenkoUniversity @nash_kubg · 11 днів
Учась грінченківців, учасників програми «Молодь змінить Україну», у конференції «Трансформація почалась?»
ogleviuk.kubg.edu.ua/prouniveritet...

GrinchenkoUniversity @nash_kubg · 10 днів
Навчальні тренінги зі SMART Technologies kubg.edu.ua/struktura/pidr...

Don't miss any updates from GrinchenkoUniversity

Міла та привітання

Електронна пошта

Пароль

Зареєструйтесь у Twitter!

Instagram Войти

grinchenkouniversity =

Welcome to Instagram account of Borys Grinchenko Kyiv University
http://www.facebook.com/grinchenkouniversity

124 posts 439 followers 2 following

Июнь 2014 Май 2014 Апрель 2014

ХОЧУ ЕЗДИТЬ В КРЫМ БЕЗ ЗАГРАНПАСПОРТА!

ХОЧУ УЧИТЬСЯ А НЕ ВОЕВАТЬ!

ЛЮДИ СТУДЕНТИ КИЄВ

ДЛЯ СТУДЕНТІВ КИЄВ

ПРИЙДИ У БІРЮЗОВОМУ

Рис. 35. Сторінки Університету у соціальних мережах

Пошук навчально-наукових матеріалів в Інтернеті

Пошук наукових та навчальних матеріалів в Інтернеті, як уже зазначалося раніше, — трудомісткий і складний процес. Проблема початківців — відсутність навичок диференціації авторитетних і неавторитетних джерел.

Авторитетними джерелами для наукової роботи є праці вчених, монографії, статті. Такі джерела завжди мають вказівку на автора та видання (бібліографічний опис або зазначені назва збірки, номер, сторінки).

До неавторитетних джерел відносимо: реферати, курсові, дипломні, публіцистичні статті, матеріали, у яких не зазначений автор та вихідні дані.

Поради щодо оволодіння методами пошуку необхідних інформаційних даних

1. Використовуйте різні системи пошуку інформації (*Google, META, Яндекс, Rambler, Yahoo!* та інші). Перевагу радимо надавати Google, а також спеціальним системам пошуку наукових відомостей:

Google Академія – <http://scholar.google.com.ua/>

Scirus – <http://www.scirus.com/srsapp/>

Flexum – <http://science.flexum.ru/>

Під час пошуку необхідно формулювати запити на основі ключових слів, проглядати значну кількість матеріалів, не обмежуватися першими у списку вибірки. Пам'ятайте, найпопулярнішими в мережі є реферати, а наукові статті зі збірників ви знайдете, якщо будете ретельно шукати (доведесться витратити час).

Ознайомтесь із 9 способами пошуку інформаційних матеріалів в Google, про які не знає 96% користувачів!

1. Як знайти точну фразу або форму слова?

За допомогою оператора «». Візьміть фразу або слово в лапки, і Google буде шукати веб-сторінки, де є точно така фраза (форма слова).

Приклад: [«науковометрична база»]

2. Як знайти цитату, в якій пропущено слово?

Забули слово в цитаті? Візьміть всю цитату в лапки, а замість пропущеного слова поставте зірочку *. Цитата знайдеться разом з забутим словом.

Приклад: ["місія університету сприяти кожному * служити людині, суспільству"]

3. Як знайти будь-які з кількох слів?

Просто перерахуйте всі підходящі варіанти через вертикальний слеш: |. Google буде шукати документи з будь-яким з цих слів.

Приклад: [мудл | енк]

4. Як знайти слова в межах одного речення?

Використовуйте оператор з іменем «амперсанд» - &. Якщо з'єднати слова амперсандом, Google знайде документи, де ці слова стоять в одному реченні.

Приклад: [КУБГ & електронні ресурси]

5. Як знайти документ, що містить певне слово

Поставте перед потрібним словом плюс, не відділяючи його від слова пропуском. У запит можна включити кілька обов'язкових слів.

Приклад: [студентам +грінченківцям]

6. Як виключити слово з пошуку?

Поставте мінус перед словом, яке ви не хочете бачити у результатах пошуку. Так можна виключити навіть кілька слів:

Приклад: [Курс англійської мови -купити]

7. Як шукати на певному сайті?

Для цього слід скористатися оператором *сайт*. Він дозволяє в запиті вказати сайт, на якому потрібно шукати. При цьому слід обов'язково поставити після слова *сайт* двокрапку.

Приклад: [Розклад занять сайт:kubg.edu.ua]

8. Як шукати документи певного типу?

Вам потрібен оператор *mime*. Поставте в запиті *mime*, двокрапку і тип документу, який вам потрібен. Наприклад, у форматі *pdf*.

Приклад: [стипендій mime:pdf]

9. Як шукати на сайтах певною мовою?

За допомогою оператора *lang*. Після *lang* потрібно поставити двокрапку і написати, якою мовою шукати документи. Якщо це українська мова, то потрібно вказати *uk*, англійська - *en*, французька - *fr*.

Приклад: [стипендіальні програми lang:uk]

Організація пошуку наукової літератури

Google Scholar (<http://scholar.google.com.ua/>) — система, орієнтована на пошук наукової літератури за різними галузями знань та різними джерелами (рис. 36).

Пошук

[Складний пошук у Google Академії](#)
[Налаштування Google Академія](#)

На плечах у Титанів науки

[Про Google Академію](#) - [Усе про Google](#) - [Google Scholar in English](#) - [Мої цитати](#)

Рис. 36. Пошукове вікно Google Академії

Програма *Google Академія* включає рецензовані статті, дисертації, книги, анотації та іншу академічну літературу з усіх основних галузей досліджень.

Для здійснення ефективного пошуку вдаються до такої послідовності дій:

— *формулювання задачі пошуку*: коротке визначення теми (змісту) пошуку у вигляді елементарної тематичної рубрики, однак можна й у вигляді плану (тез, рубрикатора — переліку предметних рубрик, структурно оформлених ключових слів) чи анотації;

— *розробка стратегії пошуку*: максимальна конкретизація поставленої задачі, визначаючи: об'єкт, види і методи, можливі напрямки (маршрути), необхідні обмеження (тематичні, хронологічні, мовні, жанрові і т.п.) пошуку, можливі об'єктивні і суб'єктивні труднощі, ступінь повноти, форму представлення результатів пошуку;

— *реалізація пошуку*;

— *оформлення результатів пошуку*.

Здійснювати пошук потрібних навчально-наукових матеріалів в *Google Академії* можна за допомогою різних критеріїв: за ім'ям авторів публікацій, назвою, певною темою.

Розглянемо приклади здійснення пошуку в *Google Академії*.

Для пошуку публікацій за ім'ям автора потрібно ввести до поля пошуку ім'я автора в лапках. При цьому для збільшення кількості результатів пошуку доцільно вказувати ініціали замість повного імені. Якщо в результатах пошуку подається забагато статей, де згадується ім'я цього автора, слід скористатися оператором *автор:*. Якщо не отримано бажаних результатів, то необхідно скористатися сторінкою розширеного (складного) пошуку (рис. 37).

Google Академія Складний пошук у Google Академії

Знайти статті

з усіма словами

що містять точну фразу

з хоча б одним зі слів

без слів

де зустрічаються пошукові слова будь-де в статті

Автор Видати статті таких авторів
наприклад, "ПВ Костенко" або Патон

Публікація Видати статті, опубліковані в
наприклад, J Biol Chem або Nature

Дата Видати статті, опубліковані в період —
наприклад, 1996

Рис. 37. Складний пошук у *Google Академії*

Для пошуку навчальних матеріалів за назвою слід взяти в лапки відповідну назву. Програма *Google Академія* автоматично знайде статті, разом із іншими статтями, де згадується подібна тематика. Посилання *Останні статті* у правій частині сторінки результатів дозволяють класифікувати результати пошуку за останніми дослідженнями. При упорядкуванні враховуються такі фактори, як популярність автора, успіх повного тексту кожної статті (як часто його було процитовано) та попередніх статей у журналі.

Посилання *Подібні статті* дозволяє автоматично визначити, які статті найбільше відповідають запиту для пошуку матеріалів. Можна переглянути перелік цих статей, натиснувши на це посилання. Список подібних статей упорядковується за відповідністю цих статей до початкових результатів, але також враховується відповідність кожного документа. Відображення набору відповідних статей або книг — це чудова нагода для першого ознайомлення з новою темою.

2. Навчіться користуватися *інтернет-каталогами*. Робота з ними також вимагає вправності, але якщо ви правильно сформулюєте запит, то зможете укласти гарний список джерел. Далі, вже знаючи імена дослідників та назви їхніх робіт, ви зможете звертатися у бібліотеки, шукати якщо не самі книжки, то цитати з них у роботах інших. Окрім того, можна замовити відповідну літературу у сканованому вигляді (таку послугу надає наш Університет, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського).

Інтернет-каталоги

Електронні каталоги України	http://www.e-catalog.name/
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського	http://www.nbuv.gov.ua/
Інституційний репозиторій КУ імені Бориса Грінченка	http://elibrary.kubg.edu.ua/
Електронний каталог Парламентської бібліотеки України	http://ukrlibrary.org/book.htm
Електронна бібліотека України	http://www.elibukr.org/

Візьміть до уваги!

Радимо почитати

1. На початку десятиліття розумних систем. – Режим доступу. – URL: <http://www.ibm.com/smarterplanet/ua/uk/overview/visions/index.html>
2. ИКТ в профессиональном образовании / ЮНЕСКО. Аналитическая записка – Режим доступа. – URL: http://iite.unesco.org/files/policy_briefs/pdf/ru/icts_in_tvte.pdf

3. Тихомиров В.П. Мир на пути Smart Education. – Режим доступа. – URL: http://www.ido.ru/ido_media/ido_press/articles/?content_id=1581&news_id=1206
4. Вікіпедія. Вільне енциклопедія [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org>.
5. Тихомирова Н.В. Глобальная стратегия развития smart-общества. МЭСИ на пути к Smart-университету / Smart Education, [Електронний ресурс] <http://smartmesi.blogspot.com/2012/03/smart-smart.html>
6. Nancy J. Неформальное обучение – форма и содержание – Режим доступа. – URL: <http://www.smart-edu.com/stati-korporativnoe-obuchenie/neformalnoe-obuchenie.html>
7. General Mills Интерактивность, креативность, стратегия – вот ключи к успеху компании – Режим доступа. – URL: <http://www.smart-edu.com/stati-korporativnoe-obuchenie/prekrasnoe-novoe-obuchenie.html>
8. Measuring the Information Society 2012 / Committed to connecting the world / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.itu.int/dms_pub/itu-d/opb/ind/D-IND-ICTOI-2012-SUM-PDF-R.pdf
9. Open Educational Resources [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/access-to-knowledge/open-educational-resources>
10. Bob Mosher. Пять мифов о неформальном обучении. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.smart-edu.com/stati-korporativnoe-obuchenie/pyat-mifov-o-neformalnom-obuchenii.html>

Практикум

«Сходінки зростання»

I. Дайте відповіді на запитання.

1. Чому загальноуніверситетський портал називають інтеграційним освітнім ресурсом?
2. Які сторінки на порталі вас зацікавили найбільше? Чому? Вкажіть щонайменше три ресурси.

II. Виконайте завдання. Відповіді запишіть на відривній с. 181.

Завдання 1. У таблиці на с. 181 подані навички ХХІ ст., вміння та особистісні риси. Позначте ті з них, які у вас уже сформовані або ті, якими

ви володієте. Випишіть ті, які вам необхідно сформулювати, навчаючись в Університеті.

Завдання 2.

1. Дослідіть за допомогою сайту структуру підрозділів Університету та знайдіть розклад роботи творчих студій для студентів.

2. Дізнайтесь, на якій сторінці розміщені відомості про безкоштовний доступ до Wi-Fi та спробуйте під'єднатися до мережі з ваших портативних пристроїв.

3. У розділі **Студентам** знайдіть наказ «Про затвердження порядку призначення та виплати стипендій» та визначте, у якому розмірі ви отримували б стипендію, навчаючись на відмінно.

4. Дайте відповіді на запитання анкети, яка розміщена на порталі Університету в розділі **Студентам**.

5. Знайдіть у розділі **Про Університет** визначення місії та цінностей Університету, поміркуйте, обговоріть зі своїми одногрупниками, батьками та друзями.

6. На сторінці **Інституту**, в якому ви навчаєтесь, знайдіть розклад занять вашої групи, контактний телефон та номер кабінету навчального відділу.

7. На сторінці сайту бібліотеки знайдіть розклад роботи підрозділу бібліотеки, в якому вам зручно буде обслуговуватись.

8. На сторінці порталу Університету знайдіть на які потреби використовуються благодійні внески.

8. На сторінці порталу Університету знайдіть меню *Підписатися на новини* та підпишіться на розсилку новин обраної тематики.

9. Визначте кількість відеоматеріалів на каналі Університету, які розміщені на Youtube.

Завдання 3.

1. Користуючись електронним каталогом бібліотеки Університету, перевірте, чи є в ній навчальний посібник «Я — студент».

2. Визначте кількість одиниць навчально-методичної літератури за обраним профілем, яка наявна в електронному (внутрішньому) репозиторії Університету.

3. Знайдіть в **Інституційному репозиторії** публікації викладачів інституту, в якому ви навчаєтесь. Визначте їх кількість, згрупуйте за тематикою.

4. Встановіть кількість наукових публікацій студентів Інституту, в якому ви навчаєтесь, у е-журналі «Наукові доробки магістрантів».

Завдання 4.

1. Увійдіть на Вікі-портал.

УВАГА!

Реєстрація на Вікі-порталі відбувається автоматично!

Для входу в систему слід використовувати дані облікового запису з електронного навчання! Якщо Ви не зареєстровані в системі електронного навчання, заповніть заявку "Реєстрація на Вікі-порталі".

Зверніть увагу, перший символ логіну - велика літера, всі інші - з малої, наприклад: P.petrenko, або Popetrenko.is13. Пароль - від системи електронного навчання! Домен після поля "Пароль" потрібно обрати login.kubg.edu.ua!

При зміні паролю до електронного навчання, на Вікі-порталі пароль зміниться автоматично.

Далі можна разом створювати Вікі-спільноту нашого Університету.

Важливо!!!

2. Створіть власне *e-портфоліо*.

Для створення портфоліо студента необхідно виконати кілька послідовних кроків: увійти на портал, скориставшись посилання *Увійти до системи*; обрати своє прізвище та ім'я. У вікні, що з'явиться, обрати посилання *Створити сторінку з такою назвою*; у полі створення сторінки ввести текст **{{subst:Шаблон:Сторінка студента}}** та скористатись послугою *Зберегти сторінку* (рис. 39 а), б)).

а)

The screenshot shows the Wikiversity portal interface. At the top right, there are navigation links: "Петренко Микола", "Обговорення", "Налаштування", "Список спостереження", "Внесок", and "Вихід із системи". Below these is a search bar with "Пошук" buttons. The main content area displays a message: "Успішний вхід до системи" (Successful login to the system). Below this, it states: "Код підтвердження відправлено на вашу електронну адресу. Цей код не вимагається для входу в систему, але він вам знадобиться для активації будь-яких можливостей вікі, що пов'язані з використанням електронної пошти." (Confirmation code sent to your email address. This code is not required for system login, but you will need it for activating any Wikiversity features related to email use). A personalized greeting follows: "Вітаємо вас, Петренко Микола!" (Welcome you, Mykola Petrenko!). Below that, it says: "Ваш обліковий запис створено. Не забудьте змінити свої налаштування для сайту." (Your account has been created. Don't forget to change your site settings). At the bottom, there is a link: "Повернення до сторінки «Я - студент»." (Return to the "I am a student" page). On the left side, there is a navigation menu with links: "Перейти на головну сторінку", "Головна сторінка", "Портал спільноти", "Поточні події", "Нові редагування", and "Випадкова стаття".

б)

The screenshot shows the Wikipedia user page creation interface. At the top, the user's name 'Петренко Микола' is displayed, along with options for 'Обговорення', 'Налаштування', 'Список спостереження', 'Внесок', and 'Вихід із системи'. Below this, there are tabs for 'Сторінка користувача' and 'Обговорення', and buttons for 'Створити', 'Пошук', 'Перейти', and 'Пошук'. The main heading is 'Створення Користувач:Петренко Микола'. A message states: 'Ви перейшли на сторінку, яка поки що не існує. Щоб створити нову сторінку, наберіть текст у вікні нижче (див. довідкову статтю, щоб отримати більше інформації). Якщо ви опинились тут помилково, просто натисніть кнопку браузера **назад**.' Below this is a text editor with tabs for 'Вікітекст', 'Попередній перегляд', and 'Зміни'. The editor contains the text '{{subst:Шаблон:Сторінка студента}}'. There are buttons for 'Опублікувати' and 'Скасувати'. A red arrow points to the 'Опублікувати' button. Below the editor is a checkbox for 'Спостерігати за цією сторінкою'. A warning message follows: 'Будь ласка, зверніть увагу: всі внесені вами зміни можуть редагуватися, доповнюватися або вилучатися іншими користувачами. Якщо ви не бажаєте, щоб написане вами безжовто редагувалось — не пишіть тут. Ви також зобов'язані написане вами тут належить вам або взяте з джерела, що є суспільним надбанням, або подібного вільного джерела (див. Київський університет імені Шевченка/Авторське право). НЕ ПУБЛІКУЙТЕ ЗАБОРОНЕНІ МАТЕРІАЛИ, ЩО Є ОБ'ЄКТОМ АВТОРСЬКОГО ПРАВА!'. At the bottom, there are buttons for 'Зберегти сторінку', 'Попередній перегляд', 'Показати зміни', 'Скасувати', and 'Довідка про редагування (відкривається в новому вікні)'. Another red arrow points to the 'Зберегти сторінку' button.

Рис. 39. а), б). Кроки створення портфоліо

Після збереження ваша сторінка набуде вигляду, як на *рис. 40*, а вам залишиться ввести відомості про себе.

Для додавання даних про себе достатньо скористатись кнопкою <ред.>, призначеною для переходу в *Режим редагування*. Щоб сторінка набула гарного вигляду, рекомендуємо використовувати Вікі-розмітку.

The screenshot shows a Wikipedia user page. On the left, there is a table of contents under the heading 'Зміст [сховати]'. The table of contents lists sections 1 through 4, with sub-sections. On the right, there is a photo gallery with a single photo of a camera and a sunset. Below the table of contents, there is a list of sections, each with a '[ред.]' link to the right. The sections are: 'Загальні відомості', 'ПІБ', 'Спеціальність', 'Група', 'Контакти', 'Електронна пошта', and 'Skype'. The 'Електронна пошта' section has a sub-section 'назва посилання' with an envelope icon.

Рис. 40. Власна сторінка студента на Вікі-порталі

Завдання 5.

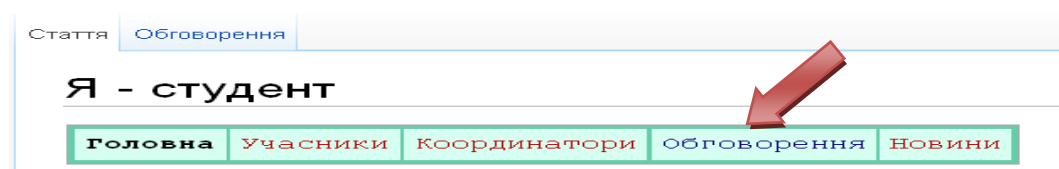
1. Створіть google-групу для обговорення актуальних питань вашої академічної групи.
2. Створіть власний *календар* з зазначенням вашого розкладу навчальних занять.
3. Використовуючи вид документу – **Форма** створіть анкету-опитувальник «Звідки ви дізнались про наш Університет».
4. Посилання на групу, календар та анкету-опитувальник додайте у ваше **Портфоліо** на **Вікі-порталі** у розділ **Мої посилання**.
5. Створіть документ для виконання самостійних завдань, надайте можливість спільного редагування одногрупникам та, перебуваючи вдома, заповніть його.

Завдання 6.

1. Створіть сторінку групи у соціальних мережах *Facebook* та *ВКонтакте* (якщо група вже існує – приєднайтеся до неї).
2. Запросіть приєднатися до групи ваших одногрупників.
3. Посилання на сторінку додайте у своє **Портфоліо** на **Вікі-порталі** у розділ **Мої посилання**.
4. Знайдіть Університет у соціальних мережах та оцініть ресурс (подобається чи ні) на сторінці у мережі.

Завдання 7.

1. Перейдіть на сторінку обговорення проекту *Я-студент* на **Вікі-порталі**.

2. Візьміть участь у обговоренні, додавши коментарі-відповіді на поставлені запитання.

3. Знайдіть твори Бориса Дмитровича Грінченка та запишіть 2-3 назви на *Сторінці обговорення*.
4. Знайдіть цікаву літературу для себе та зазначте її на власній *Сторінці обговорення*.
5. Посилання на літературу додайте у своє **Портфоліо** на **Вікі-порталі** у розділ **Мої посилання**.
6. Знайдіть літературу для підготовки до семінарського заняття (з будь-якої дисципліни).

Перевір себе

Завдання 1

1. У списку навичок 21 століття відмітьте ті, якими ви володієте, та випишіть ті, які необхідно вам сформувати при навчанні в Університеті.

НАВИЧКИ XXI СТОЛІТТЯ

№	Навичка	Я володію
1.	Інформаційна грамотність	☐
2.	Висока продуктивність праці	☐
3.	Винахідливе аналітичне мислення	☐
4.	Швидкий пошук та опрацювання інформації	☐
5.	Ефективне спілкування	☐
6.	Проактивне творче ставлення до справи	☐
7.	Робота у проектах	☐
8.	Робота у команді	☐
9.	Вирішення проблем	☐
10.	Вміння брати відповідальність на себе	☐
11.	Життєві компетентності	☐

Навички XXI століття, вміння та особистісні риси, які я маю сформувати

Київський університет імені Бориса Грінченка
— ЕЛЕКТРОННЕ НАВЧАННЯ —

Для створення та перенесення курсів > [Заповнити анкету](#)

Для зарахування студентів на ЕНК > [Подати заявку](#)

Логіни та паролі будуть надіслані на зазначену в анкеті електронну пошту.

Інструкція з використання системи електронного навчання для студентів > [Переглянути](#)

Рекомендуємо використовувати браузер [Google Chrome](#)

Гуманітарний інститут

Інститут суспільства

Інститут людини

Педагогічний інститут

Інститут мистецтв

Університетський коледж

Інститут післядипломної педагогічної освіти

Тестова версія

Рис. 41. Головна сторінка системи електронного навчання Університету

За допомогою цієї системи студенти мають змогу дистанційно, використовуючи глобальну мережу Інтернет, ознайомитися з навчальним матеріалом з різних предметів, який може бути поданий у вигляді різнотипних інформаційних ресурсів (текст, відео, анімація, презентація, електронний посібник), відправляти виконані завдання на перевірку викладачу, проходити тестування. Викладачі самостійно створюють навчальні електронні курси і проводять навчання на відстані, надсилають повідомлення студентам, розподіляють, збирають та перевіряють виконані студентами завдання, ведуть електронні журнали обліку оцінок, налаштовують різноманітні ресурси навчального курсу з зазначенням термінів їх опрацювання тощо.

У системі електронного навчання університету створено та використовується веб-додаток **Електронний деканат (ЕД)**, який дозволяє організувати та проводити моніторинг навчального процесу.

За допомогою сервісів ЕД для кожного студента після авторизації на моніторі комп'ютера подається індивідуальний навчальний план за напрямком підготовки за семестрами, в якому вказані назви дисциплін (курсів), прізвища викладачів, терміни навчання, форми та терміни проходження поточного та підсумкового контролю, відповідно до графіку затвердженого викладачами та навчальною частиною. При навчанні за матеріалами електронного курсу студент може отримувати варіанти завдань для самостійного виконання; відправляти виконані завдання; виконувати тестові завдання; ознайомитись з результатами перевірки своїх робіт та тестів; при необхідності листуватися з викладачем чи представниками навчального відділу (методистом); отримувати відомості щодо змін та організації навчального процесу.

За допомогою ЕД здійснюється облік виконання кожним студентом навчального плану, враховуючи терміни виконання поточного контролю (контрольні роботи, тести, тощо).

Використання ЕД надає можливість викладачу мати відомості (звіти, результати навчальної діяльності) щодо роботи студента при вивченні навчальних матеріалів електронного курсу.

Доступ до ресурсів навчального порталу – персоналізований. Кожен студент та викладач має доступ лише до тих електронних навчальних курсів, на яких він зареєстрований для участі у навчальному процесі. Реєстрація студентів на електронний навчальний курс здійснюється відповідно до навчального плану спеціальності та ОКР.

Для початку роботи з системою вам необхідно обрати інститут, в якому ви навчаєтесь, та здійснити авторизацію (рис.42).

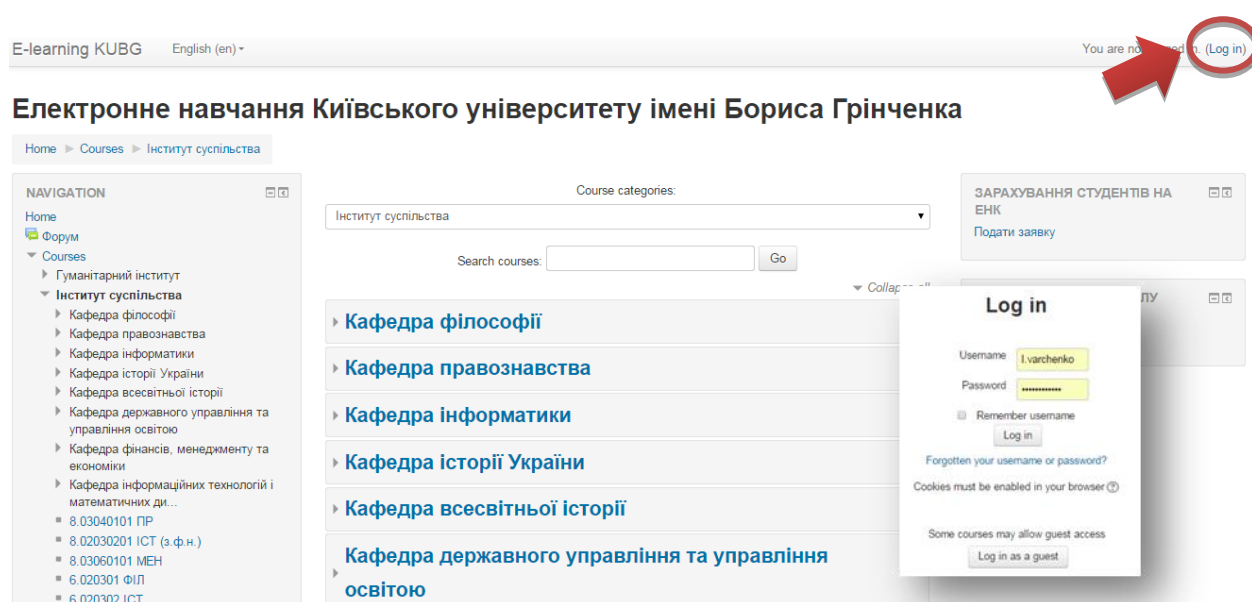

Рис. 42. Сторінка системи електронного навчання Інституту з вікном авторизації

Для перегляду курсів, доступних студенту в системі електронного навчання необхідно скористатися меню *Навігація*, обравши *Мої курси* (рис.43).

The screenshot shows the 'E-learning KUBG: Моя домашня' interface. The top navigation bar includes 'E-learning KUBG Українська (uk)' and the user's name 'Катерина Павлівна Іванчук'. The main content area is titled 'E-learning KUBG: Моя домашня' and features a 'Навігація' (Navigation) sidebar on the left. The sidebar lists various menu items, with 'Мої курси' (My Courses) expanded to show a list of courses. The main content area, titled 'ОГЛЯД КУРСІВ' (Course Overview), displays a list of courses with their titles and durations. The courses listed are: 'Основи педагогічної інноватики (6 курс)', 'Соціологія освіти (5 курс)', 'Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в соціальній сфері (5 курс)', '8.01010601 Соціальна педагогіка', and 'Охорона праці в галузі (6 курс)'. Each course entry includes a notification icon and text indicating tasks and forum messages. The right sidebar contains sections for 'МОЇ ОСОБИСТІ ФАЙЛИ' (My Personal Files) and 'КОРИСТУВАЧІ НА САЙТІ' (Users on Site).

Рис. 43. Сторінка *Мої курси*

На сторінці відображається шифр та назва спеціальності, на яку зарахований студент, а також перелік доступних курсів з навчальних дисциплін. Обравши спеціальність у вас є можливість перегляду усіх дисциплін, які ви маєте опанувати згідно з навчальним планом по кожному семестру. Біля кожної дисципліни, для якої існує розроблений електронний курс, – відображається підсумкова кількість отриманих балів на поточний момент (рис.44).

8.01010601 Соціальна педагогіка

На головну ► Мої курси ► Інститут людини ► 8.01010601 СП

НАВИГАЦІЯ

На головну

- Моя домашня
- Сторінки сайту
- Мій профіль
- ▾ Поточний курс
 - ▾ 8.01010601 СП
 - Учасники
 - 8.01010601 Соціальна педагогіка
 - Загальне
 - 9 семестр
 - 10 семестр
 - 11 семестр
 - 12 семестр
 - Мої курси
 - ▾ е-Деканат
 - Сторінка студента

Новинний форум

9 семестр

- Методика організації волонтерської діяльності Поточна оцінка: 290,76
- Ділова іноземна мова
- Актуальні проблеми соціальної педагогіки
- Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в соціальній сфері
- Методика проведення соціально-просвітницького тренінгу
- Соціально-педагогічна робота з різними групами клієнтів
- Соціально-педагогічна робота з різними типами сімей
- Соціальне проектування Поточна оцінка: 99,41

10 семестр

- Соціально-педагогічна робота з різними групами клієнтів
- Практика (КПП)
- Курсова робота
- Методологія соціально-педагогічного дослідження
- Психологія соціально-педагогічної роботи
- Психологічне консультування у соціально-педагогічній роботі
- Особливості рекламно-інформаційної діяльності соціального педагога
- Соціальний супровід ВІЛ-інфікованих дітей та їх сімей
- Соціологія освіти
- Практика (КСПС)

Рис. 44. Перелік дисциплін за спеціальністю

Для початку роботи з електронним курсом його необхідно обрати. Всі електронні навчальні курси розробляються викладачами згідно затверджених в Університеті вимог у відповідності до кредитно-модульної системи навчання.

Кожен електронний начальний курс (ЕНК) складається з вступної частини (загальні відомості про курс – робоча програма, тематичний план, критерії оцінювання, глосарій, друковані та інтернет джерела, презентація та карта курсу, форум тощо), навчальних модулів та підсумкової атестації. Навчальний модуль містить теоретичний матеріал, практичні (семінарські, лабораторні) завдання, завдання для самостійної роботи, модульний контроль та путівник по модулю (рис.45).

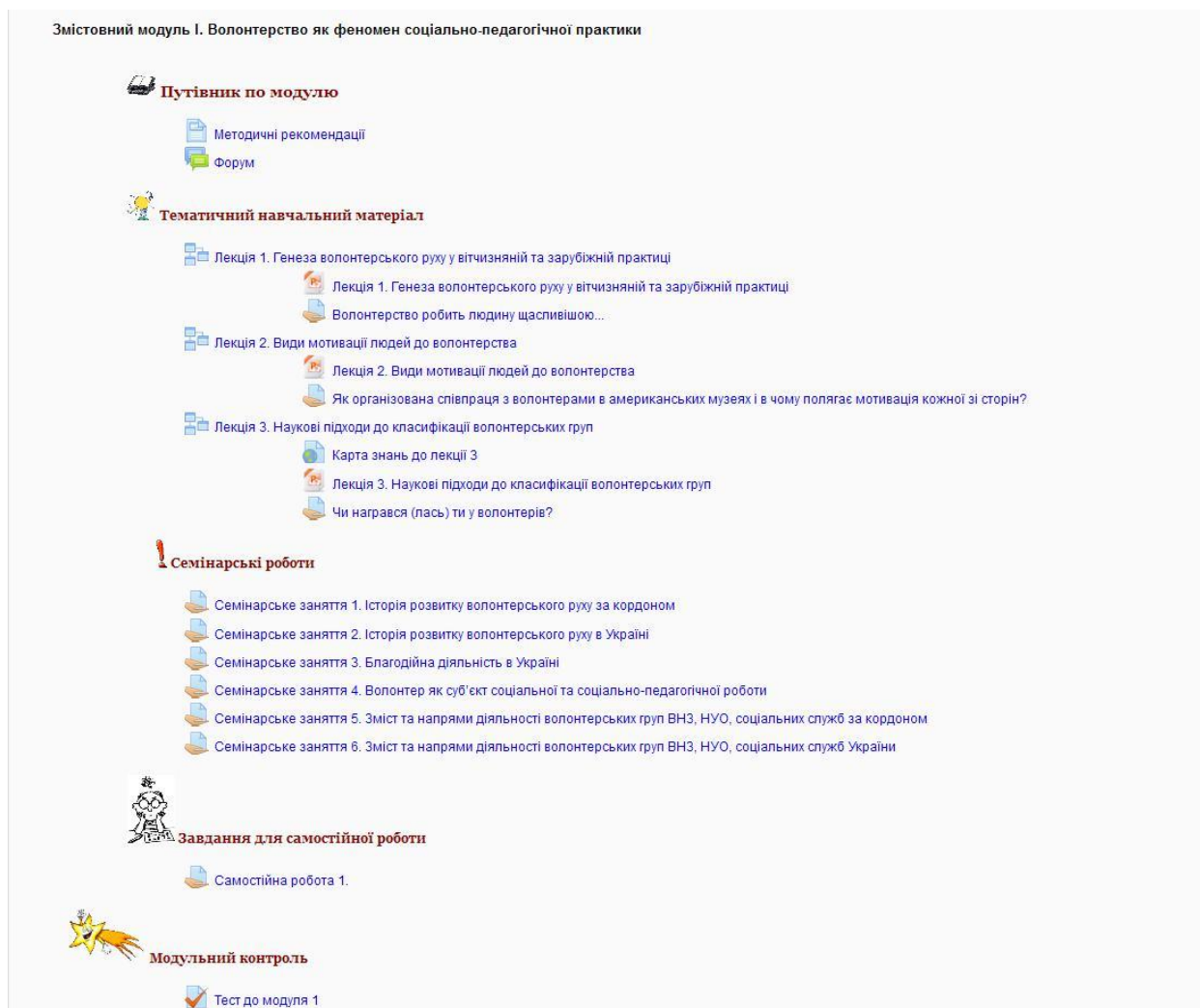

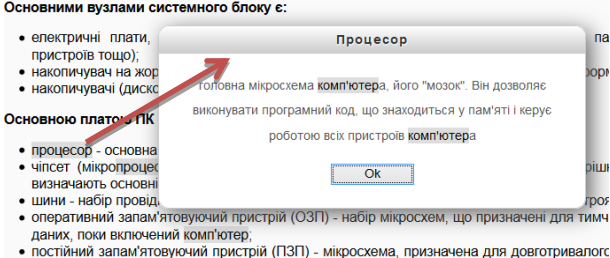

Рис. 45. Зразок структури навчального модуля ЕНК «МОВГ» (автор Лях.Т.Л.)

Для створення ЕНК використовуються різні типи ресурсів. Детальний опис основних ресурсів подано в таблиці.

Ресурс	Опис	Примітка
 сторінка	Ресурс називається «сторінка», він слугує для подання навчальних матеріалів	У вигляді сторінки викладачі додають робочу програму, тематичний план, критерії оцінювання, список літератури, методичні рекомендації або додаткові матеріали
 форум	Ресурс «форум» він слугує для обговорень та новин	У ресурсі <i>форум</i> можна ознайомитись з новинами ЕНК (наприклад, дізнатися, коли відбудеться модульна контрольна робота), задати викладачу або однокласниками запитання, які цікавлять з

 <p>глосарій</p>	<p>Ресурс «глосарій» містить тлумачення термінів з дисципліни</p>	<p>дисципліни</p> <p>Можна переглянути потрібний термін у словнику або викликати його визначення безпосередньо з тексту, де він зустрічається (слово виділяється сірим кольором, якщо воно міститься у глосарії)</p>
 <p>гіперпосилання</p>	<p>Ресурс «гіперпосилання» містить переходи на Веб-сайти</p>	<p>Викладачі таким ресурсом додають додаткові цікаві відомості з дисципліни, або посилання на електронні підручники</p>
 <p>файл</p>	<p>Ресурс «файл» містить прикріплені файли</p>	<p>Піктограма цього ресурсу може виглядати не тільки так, вона змінюється в залежності від типу прикріпленого файлу.</p>
 <p>лекція</p>	<p>Ресурс «лекція» містить лекційні матеріали</p>	<p>У вигляді такого ресурсу представлені лекції з дисципліни, окремі логічні її складові для зручності знаходяться на окремих сторінках, перехід між ними може здійснюватись за допомогою кнопок або панелі меню.</p> <p>!Зверніть увагу: Деякі лекції можуть містити тестові запитання. Щоб перейти до наступного пункту слід правильно відповісти на них. Лекція вважається успішно пройденою, коли переглянуті всі сторінки.</p>
 <p>завдання</p>	<p>Ресурс «завдання» містить практичні завдання (семінари, лабораторні</p>	<p>У вигляді такого ресурсу викладач додає до курсу всі елементи навчальної дисципліни, які потрібно оцінити після їх виконання студентами. У системі є такі типи завдань:</p> <p>✓ <u>Відповідь</u> – у вигляді файлу (коли</p>

	роботи, самостійну роботу)	<p>виконується деяке завдання та подається у вигляді файлу: документу презентації, архіву, фото.</p> <p>!Зверніть увагу: якщо потрібно здати декілька файлів, то слід об'єднати їх у архів.</p> <p>✓ <u>Відповідь – текстом</u> (коли додається посилання на виконану роботу або відповідь друкується.</p> <p>✓ <u>Відповідь – поза сайтом</u> (до такого типу завдання входить семінарське заняття, коли відповідь створюється безпосередньо на парі, а потім викладач виставляє оцінку у систему)</p>
 тест	Ресурс «тест» містить тестові запитання	Тест може бути навчальним, додатковим тестом до лекції чи лабораторної роботи. Модульна контрольна робота та підсумковий контроль також можуть бути представлені у вигляді тесту.

Важливі моменти з виконання завдань:

1. Завдання можуть мати обмеження у часі. У цьому випадку зазначається *Доступно* та *Останній термін здачі*. Для того щоб здати виконане завдання необхідно скористатись меню *Здати роботу* або *Завантажити файл*. (рис.46).

• працювати з довідковою системою Windows;

Методичні рекомендації до ЛР1

Виконати завдання для виконання до ЛР1

Відповісти на контрольні запитання до ЛР1

Теоретичний матеріал до ЛР1

Критерії оцінювання: Робота оцінюється в 5 балів:

3 бали виконання завдань (3 бали - виконано більше 90% завдань, 2 бали - виконано більше 50% завдань, 1 бал - частково виконані завдання, 0 балів - завдання не виконані)

2 бали відповідь на питання (2 бали - є відповіді на більше ніж 60%, 1 бал - частково дані відповіді на питання, 0 балів - відповіді відсутні)

Термін виконання: Робота має бути здана до закінчення 1-го модулю.

Форма подання виконаної роботи: Документ MS WORD, що містить скріншоти до виконаних завдань та відповіді на питання.

Завантажити файл

Рис. 46. Надсилання в систему виконаного завдання

2. Слідкувати за закінченням терміну завдань можна у блоці *Майбутні події* (рис.47). В цьому блоці зазначається останній термін виконання та здачі завдання.

Рис. 47. Блок *Майбутні події*

3. Якщо відповідь на завдання потрібно подати у вигляді тексту – скопіюйте його, та використайте комбінацію клавіш **CTRL+V** для вставлення.
4. Після закінчення терміну виконання завдання вже не можна здавати виконану роботу, тому за термінами необхідно слідкувати. У разі, якщо викладач дозволяє таку задачу – в системі відображається на скільки з запізненням здано роботу.

Для перегляду зданої роботи, дати її перевірки, коментарів та файлу, який було надіслано для перевірки достатньо скористатись посиланням на потрібну роботу. В результаті на екрані будуть відображені всі зазначені елементи (рис.48).

Статус відповіді

Статус відповіді	Надіслано для оцінювання
	Це завдання не приймає робіт
Статус оцінювання	Не оцінено
Остання зміна	Среда 1 Октябрь 2014, 01:36
Завантаження файлу	 семінар 4, Іванчук.docx
Коментарі до відповідей	► Коментарі (0)

[Редагувати мою відповідь](#)

[Внесення змін до поданої роботи](#)

Відгук

Оцінка	10,00 / 10,00
Оцінено на	Суббота 11 Октябрь 2014, 14:33

Рис. 48. Вікно перегляду зданої роботи

Важливі моменти з проходження тестів:

1. Перед початком тестування слід звернути увагу на:
 - ✓ Час проходження тесту
 - ✓ Кількість спроб
 - ✓ Метод оцінювання

МКР2

Дозволених спроб: 2

Обмеження за часом: 25 хв.

Метод оцінювання: Вища оцінка

[Почати перегляд тесту](#)

Рис. 49. Початок проходження тесту

2. Основні типи запитань (див. табл.)

З однією правильною відповіддю

Тестове завдання 2
Поки немає відповіді
Бал: 1,00
Відмітити тестове завдання
Редагувати тестове завдання

Який сервіс можна використати для створення блогу?

Виберіть одну відповідь:

a. Blogger

b. MindMeister

c. Wiki

d. Google форми

В такому запитанні лише одна відповідь правильна, її слід обрати:

Тестове завдання 2
Поки немає відповіді
Бал: 1,00
Відмітити тестове завдання
Редагувати тестове завдання

Який сервіс можна використати для створення блогу?

Виберіть одну відповідь:

a. Blogger

b. MindMeister

c. Wiki

d. Google форми

Також може бути, що слід вибрати тільки з двох варіантів: правильно/неправильно

З декількома правильними відповідями

Тестове завдання 11
Поки немає відповіді
Бал: 1,00
Відмітити тестове завдання
Редагувати тестове завдання

Що можна створювати онлайн на Google диску?

Виберіть одну або кілька відповідей:

a. Малюнок

b. Відео

c. Таблиця

d. Карта

e. Презентація

f. Аудіо

g. Документ

h. Форма

В такому питанні правильних відповідей декілька, їх слід відмітити:

Тестове завдання 11
Поки немає відповіді
Бал: 1,00
Відмітити тестове завдання
Редагувати тестове завдання

Що можна створювати онлайн на Google диску?

Виберіть одну або кілька відповідей:

a. Малюнок

b. Відео

c. Таблиця

d. Карта

e. Презентація

f. Аудіо

g. Документ

h. Форма

Відповідність

В такому запитанні слід встановити відповідність між правою та лівою частинами питання (права сторона може містити значення, або цифри для встановлення правильної послідовності)

Коротка відповідь

В такому запитанні відповідь набирається з клавіатури, це може бути одне або декілька слів, дата або число.

3. Завершення тестування. Коли на всі питання дана відповідь слід обрати у блоці *Навігація тесту* посилання *Закінчити спробу*. Також у цьому блоці є можливість слідкувати за часом та переходити між запитаннями. Далі, у наступному вікні обрати *Надіслати все* і завершити тест.

Інформаційні технології навчання (1 курс) Ви зашили під ім'я

На головну ► Мої курси ► Інститут суспільства ► Кафедра інформаційних технологій і математичних дисциплін ► Інформаційні технології навчання ФВ (1 курс) ► ЗМ Перегляд

Навігація в тесті

1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30

Закінчити спробу ...

Залишок часу **0:23:31**

Тестове завдання 9

Поки немає відповіді

Бал: 1,0

Відповісти на тестове завдання

Відповісти на тестове завдання

Встановіть відповідність:

Виводить на екран список улюблених сайтів адреси яких були збережені Вибрати... ▼

Виводить на екран список посилань на веб-сторінки які користувач цього комп'ютера відвідав раніше Вибрати... ▼

Відображує сторінку встановлену за замовчуванням Вибрати... ▼

Рис. 50. Навігація в тесті

Ознайомитися із отриманими оцінками з курсу можна обравши в панелі *Адміністрування* меню *Журнал оцінок* (рис.51). В журналі відображаються виставлені викладачем оцінки за виконані роботи, коментарі до робіт, максимальна кількість балів, яку можна отримати за роботу, за всі модулі та окремо за кожен з переведенням у шкалу ECTS

Перегляд: Оцінки користувачів

іальної психології, корекційної та інклюзивної освіти ► Інклюзивна освіта (6 курс)_1 ► Управління оцінками ► Оцінки користувачів

Оцінки користувачів ▼

Оцінки користувачів - Іванчук Катерина Павлівна

Елемент оцінювання	Вага	Оцінка	Інтервал	Відсотки	Відгук	Внесок у підсумок курсу
Інклюзивна освіта (6 курс)						
Модуль 1						
Завдання для самостійної роботи до модулю 1	10,42 %	7,00	0–10	70,00 %		7,29 %
Лекція 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи	1,04 %	0,87	0–1	86,67 %		0,90 %
Семінарське заняття 1	10,42 %	10,00	0–10	100,00 %		10,42 %
Лекція 2. Філософські методологічні засади освітньої інтеграції	1,04 %	1,00	0–1	100,00 %		1,04 %
Лекція 3. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти.	1,04 %	1,00	0–1	100,00 %		1,04 %
Лекція 4. Корекційна (спеціальна) освіта в Україні та модернізація освітньої галузі.	1,04 %	0,83	0–1	83,33 %		0,87 %
Модульна контрольна робота 1	26,04 %	19,58	0–25	78,33 %		20,40 %
Семінарське заняття 2	10,42 %	8,00	0–10	80,00 %		8,33 %
Семінарське заняття 3	11,46 %	9,00	0–11	81,82 %		9,37 %
Семінарське заняття 4	10,42 %	10,00	0–10	100,00 %		10,42 %
Тест для самоконтролю	5,21 %	-	0–5	-		0,00 %
Практичне заняття 1	11,46 %	7,00	0–11	63,64 %		7,29 %
Загалом в категорії "Модуль 1" Врахувати порожні оцінки.	-	74,28	0–96	77,38 %		-
Модуль 2						
Лекція 8. Соціально-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі.	1,30 %	1,00	0–1	100,00 %		1,30 %

Рис. 51. Журнал оцінок студента

Використання сервісу ЕД *Сторінка студента*, що знаходиться в панелі *Навігація*, дозволяє студенту переглядати відомості про свій обліковий запис (ПІБ, e-mail, останній вхід в систему, номер індивідуального плану, шифр групи), звіт успішності (за замовченням відображається поточний семестр) за курсами, на яких навчається студент (рис.52).

е-Деканат: Сторінка студента

Навігація

На головну

- Моя домашня
- Сторінки сайту
- Мій профіль
- Мой курси
- е-Деканат
 - Сторінка студента

Адміністрування

- Мій профіль

Романова Анна Вікторівна

e-mail: avromanova.il13@kubg.edu.ua

Останній вхід: 26.06.14 17:54

Номер індивідуального плану:

Групи: СПс-1-13-1.0д

[Звіт успішності](#) | [Форуми](#) | [Завдання](#)

Звіт успішності

Параметри

Поточний семестр

Соціальна педагогіка

9 семестр

Дисципліна	Оцінка	ECTS	Форма контролю	Кількість годин
Методика організації волонтерських груп (6 курс)	0		-	-
Соціальне проектування (6 курс)	0		-	-
Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в соціальній сфері (5 курс)	94	A	-	-

10 семестр

Дисципліна	Оцінка	ECTS	Форма контролю	Кількість годин
Особливості рекламно-інформаційної діяльності соціального педагога (5 курс)	0		-	-
Соціологія освіти (5 курс)	100	A	-	-

Рис. 52. Сторінка студента в ЕД

Відомості про форуми, в обговореннях яких бере участь студент, відображаються в меню *Форуми*, що знаходиться на *Сторінці студента* (рис.53).

е-Деканат: Сторінка студента

Романова Анна Вікторівна

e-mail: avromanova.il13@kubg.edu.ua

Останній вхід: 26.06.14 18:02

Номер індивідуального плану:

Групи: СПс-1-13-1.0д

[Звіт успішності](#) | [Форуми](#) | [Завдання](#)

Форуми, в обговоренні яких користувач брав участь

Курс	Форум	Тема	Останнє повідомлення	Автор
СВТ в соціальній сфері (5 курс)	Використання гугл-груп	"Як Ви можете використовувати у своїй навчальній діяльності сервіс гугл-груп?"	07.10.2013 15:29	
Особливості рекламно-інформаційної діяльності соціального педагога (5 курс)	Форум до "Модуль 1"	Соціальна реклама	28.05.2014 14:01	Матюк Ольга Олександрівна
Особливості рекламно-інформаційної діяльності соціального педагога (5 курс)	Форум до "Модуль 1"	Соціальна реклама та рекламно-інформаційна діяльність	27.05.2014 15:41	Бельченко Юлія Олександрівна
Особливості рекламно-інформаційної діяльності соціального педагога (5 курс)	Форум до "Модуль 1"	Соціальна реклама та інформація	28.05.2014 13:59	Матюк Ольга Олександрівна
Особливості рекламно-інформаційної діяльності соціального педагога (5 курс)	Форум до Модуль 2	Законодавство	28.05.2014 14:03	Матюк Ольга Олександрівна

Рис. 53. Форуми на Сторінка студента в ЕД

Завдання, які необхідно виконати студенту протягом поточного семестру з усіх дисциплін, до яких є розробленні електронні навчальні

курси, також можна передивитися на *Сторінці студента*, скориставшись меню *Завдання* (рис.54).

е-Деканат: Сторінка студента

Навігація

- На головну
- Моя домашня
- Сторінки сайту
- Мій профіль
- Мои курси
- е-Деканат
 - Сторінка студента

Адміністрування

- Мій профіль

Романова Анна Вікторівна
 e-mail: avromanova.i13@kubg.edu.ua
 Останній відвід: 26.06.14 18:19
 Номер індивідуального плану:
 Групи: СПС-1-13-1.0д
 Звіт успішності | Форуми | [Завдання](#)

Завдання

Соціальна педагогіка

10 семестр

Завдання	Дисципліна
Медичні аспекти догляду й лікування ВПЛ-інфікованих дітей	Соціальний супровід ВПЛ-інфікованих дітей та їх сімей
Теоретичні засади соціального захисту ВПЛ-інфікованих дітей та їх сімей	Соціальний супровід ВПЛ-інфікованих дітей та їх сімей
Тест до модуля 1	Соціальний супровід ВПЛ-інфікованих дітей та їх сімей
Словник професійної термінології	Соціальний супровід ВПЛ-інфікованих дітей та їх сімей
Тест до модуля 1	Соціальний супровід ВПЛ-інфікованих дітей та їх сімей
Організація соціально-педагогічної допомоги ВПЛ-інфікованим дітям та їх сім'ям	Соціальний супровід ВПЛ-інфікованих дітей та їх сімей
Особливості соціального супроводу ВПЛ-інфікованих дітей та їх сімей	Соціальний супровід ВПЛ-інфікованих дітей та їх сімей
Тест до модуля 2	Соціальний супровід ВПЛ-інфікованих дітей та їх сімей
Тест до модуля 2	Соціальний супровід ВПЛ-інфікованих дітей та їх сімей
Тест до курсу	Соціальний супровід ВПЛ-інфікованих дітей та їх сімей
Завдання до "Індивідуальна навчально-дослідницька робота"	Особливості рекламно-інформаційної діяльності соціального педагога (5 курс)
Working Life	Ділова іноземна мова (англійська) (5 курс)
Practice File 1 / Working Life (самостійна робота)	Ділова іноземна мова (англійська) (5 курс)
Writing CV (самостійна робота)	Ділова іноземна мова (англійська) (5 курс)

Рис. 54. Завдання, які потребують виконання в поточному семестрі

Для редагування відомостей про себе можна скористатись меню *Мій профіль* панелі *Адміністрування*. В режимі редагування профілю необхідно внести зміни в основні відомості про себе (місто, країна), завантажити власне фото, вказати інтереси та інші відомості за бажанням (рис.55). Після заповнення всіх відомостей потрібно скористатись послугою *Оновити профіль*.

На головну > Мій профіль > Редагувати профіль

НАВІГАЦІЯ

- На головну
- Моя домашня
- Сторінки сайту
- Мій профіль
 - Переглянути профіль
 - Повідомлення форуму
 - Блоги
 - Повідомлення
 - Мои особисті файли
 - Мои відзнаки
- Мои курси
- е-Деканат
 - Сторінка студента

АДМІНІСТРУВАННЯ

- Мій профіль
 - Редагувати профіль
 - Змінити пароль
 - Повідомлення
 - Блоги
 - Значки

Катерина Павлівна Іванчук > Розгорнути все

▼ Основне

Прізвище:

Ім'я:

Електронна пошта:

Місто:

Країна:

Часовий пояс:

Опис

Шлях: р

- > Уподобання
- > Фото
- > Додаткові імена
- > Інтереси
- > Необов'язкове

[Оновити профіль](#)

▶ Уподобання

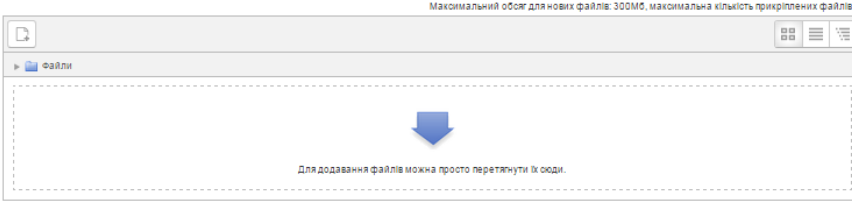
▼ Фото

Поточне фото

Вилучити

Новий малюнок

Максимальний обсяг для нових файлів: 300МБ, максимальна кількість прикріплених файлів: 1

Для додавання файлів можна просто перетягнути їх сюди.

Опис фотографії

▶ Додаткові імена

▼ Інтереси

Список інтересів Введіть теги через кому

▶ Необов'язкове

[Оновити профіль](#)

Рис. 55. Редагування власного профілю

Практикум «Сходи́нки до зроста́ння»

Завдання 1.

1. Знайдіть на порталі Університету ресурс «Електронне навчання».
2. Авторизуйтеся в системі електронного навчання Університету.
3. Заповніть свій профіль у системі електронного навчання (вказіть особисті дані та завантажте фото).

Завдання 2.

1. Перейдіть на електронну версію розділу «Я – в інформаційному середовищі Університету» посібника «Я – студент», який розміщено за посиланням http://wiki.kubg.edu.ua/Я_-_студент
2. Перегляньте сторінку – *Знайомство з Moodle* та *Тестування в Moodle*.
3. Відкрийте сторінку *Завдання* та ознайомтесь зі специфікою виконання навчальних завдань в системі *Moodle*.

4. Відкрийте сторінку *Оцінювання* та ознайомтесь зі специфікою оцінювання в *Moodle*.
5. Перейдіть за посиланням *Тест на визначення рівня ІКТ-компетентності*, та пройдіть його.
6. Результати пройденого тестування запишіть на відривній сторінці с.181.

Завдання 3.

1. Перейдіть на свою Персональну сторінку на вікі-порталі Університету.
2. Скористайтесь шаблоном **{{subst:Шаблон:Пам'ятка Moodle}}** та заповніть пам'ятку по роботі з *Moodle*.
3. Зконвертуйте (виведіть на друк та збережіть як *PDF*. файл) пам'ятку по роботі з *Moodle*
4. Збережений документ надішліть на власну корпоративну пошту та надайте викладачу *Доступ для коментування файлу*.

Додаток Г. Робоча програма дисципліни «Сучасні інформаційні системи»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра інформаційних технологій і математичних дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

_____ О.Б. Жильцов

«__» _____ 2014 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ
СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ**

напрямок підготовки: 6.030501 Правознавство

Інститут суспільства

2014-2015 навчальний рік

Робоча програма Сучасні інформаційні системи і технології для студентів галузі знань 0304 «Право», напряму підготовки 6.030501 «Правознавство».

Розробник: викладач кафедри інформаційних технологій і математичних дисциплін, Інституту суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка, Варченко-Троценко Лілія Олександрівна.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри інформаційних технологій і математичних дисциплін Інституту суспільства

Протокол від « 27 » *серпня* 2014 року № 1

Завідувач кафедри

інформаційних технологій і математичних дисциплін _____ І. І.

Юртин

(підпис)

УДК

ББК

© Варченко-Троценко Л.О., 2014 р.

© КУ імені Бориса Грінченка, 2014 р.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0304 Право	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.030401 Правознавство		
Модулів – 2	Спеціальність: Правознавство	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання « Сайт підтримки фахівця з правознавства »		Семестр 1	
Загальна кількість годин – 108			
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	6 год.	
		Лабораторні роботи	
		22 год.	
		Індивідуальні заняття	
		4 год.	
		Консультації	
		4 год.	
		Самостійна робота	
		18 год.	
		Індивідуальні завдання:	
ІНДЗ - 18 год.			
Вид контролю:			
екз.	36 год.		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 33,3% для денної форми навчання.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – формування сучасного рівня інформаційної та комп'ютерної культури, набуття практичних навичок роботи на сучасній комп'ютерній техніці, розроблення на цій основі підходів щодо удосконалення системи формування психолого-педагогічної готовності студентів до професійної, викладацької та науково-педагогічної діяльності.

Мета досягається через практичне оволодіння студентами навичками роботи з основними складовими сучасного програмного забезпечення персонального комп'ютера, ознайомлення з технологіями Web 2.0.

Завдання курсу:

- отримання знань, умінь і навичок, необхідних для раціонального використання засобів сучасних інформаційних технологій;
- отримання знань, умінь і навичок при розв'язуванні задач, пов'язаних з опрацюванням інформації, її пошуком, систематизацією, збереженням, поданням, передаванням;
- ознайомлення з використання інформаційних систем та технологій в системі освіти;
- ефективно використовувати сучасні ІКТ у подальшій професійній діяльності;
- використовувати здобуті навички роботи на персональному комп'ютері для самостійного освоєння нових програмних засобів;
- співпрацювати, комунікувати на основі ІТ.

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на *засвоєнні знань*, отримання умінь і навичок із таких питань: інформаційна система,

інформаційні технології, операційна система, інформаційно-пошукові системи, технології Web 2.0, хмарні технології.

Підвищенню ефективності практичних занять сприятиме передбачене програмою виконання навчально-дослідницьких завдань.

Під час виконання лабораторних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають уміння та навички:**

1. Розв'язувати задачі, пов'язані з роботою в операційних системах.
2. Опрацьовувати наукову літературу по використанню інформаційних технологій.
3. Аналізувати та підбирати прикладне програмне забезпечення для використання в майбутній професійній діяльності.
4. Опрацьовувати інформаційні джерела з метою ознайомлення з технологією використання інформаційних ресурсів.
5. Аналізувати ефективність використання інформаційних технологій в професійній діяльності.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Інформаційні системи та їх види.

Тема 1. Інформація та інформаційні технології. Інформаційні системи та їх види. Типи операційних систем.

Тема 2. Операційні системи.

Тема 3. Сервіси мережі Internet. Інформаційно-пошукові системи.

Змістовий модуль 2. Сучасні інформаційні технології. Технології Web 2.0. Хмарні технології.

Тема 1. Технології Web 2.0, Web 3.0, Web 4.0.

Тема 2. Сервіси у хмарі.

Тема 3. Сервіси на основі технології Web 2.0.

2. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви тем	Кількість годин						
		Разом	Лекцій	Лабораторні	Індивідуальна робота	Модульний контроль	Самостійна робота	Семестровий контроль
Змістовий модуль I.								
<i>Інформаційні системи та їх види</i>								
1	Тема 1. Інформація та інформаційні технології. Інформаційні системи та їх види.	6	2					
2	Тема 2. Операційні системи.	12		8				
3	Тема 3. Сервіси мережі Internet. Інформаційно-пошукові системи	16	2	4	2			
5	Модульний контроль	2				2		
	<i>Разом за модуль I</i>	36	4	12	2	2	12	
Змістовий модуль II.								
<i>Сучасні інформаційні технології. Технології Web 2.0. Хмарні технології.</i>								
6	Тема 1. Технології Web 2.0, Web 3.0, Web 4.0.	6	2					
7	Тема 2. Сервіси у хмарі.	16		6	2			
8	Тема 3. Сервіси на основі технології Web 2.0	12		4				
9	Модульний контроль	2				2		
10	Семестровий контроль	36						36
	<i>Разом за модуль II</i>	72	2	10	2	2	6	36
	<i>Індивідуальне завдання</i>						18	
	<i>Разом за навчальним планом</i>	108	6	22	4	4	36	36

3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль I		
1	Операційна система Microsoft Windows XP. Робота з файлами, вікнами. Провідник. Налаштування.	2
2	Робота зі стандартними та сервісними програмами ОС Windows.	2
3	Операційна система Linux. Порівняльна характеристика ОС Linux та ОС Microsoft Windows.	2
4	Операційна система Mac OS X Mountain Lion.	2
5	Глобальна мережа Internet.	2
6	Інформаційно-пошукові системи.	2

<i>Змістовий модуль 1</i>		
7	Хмарні технології Google.	2
8	Збір статистичних даних на основі сервісу Google.	2
9	Блоги та особливості їх використання у навчальному процесі.	2
10	Карти знань та шляхи їх використання у навчальному процесі	2
11	Створення сучасних онтологій на основі технологій Вікі	2

4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Проходження курсів в Microsoft IT Academy: ✓ Курс 10573: Початкові навички роботи в Microsoft Excel 2010 (2 год.) ✓ Курс 10584: Початкові навички роботи в Microsoft Word 2010 (2 год.) ✓ Курс 10741: Навички роботи в Microsoft Word 2010 середнього рівня (2 год.) ✓ Курс 10743: Навички роботи в Microsoft Excel 2010 середнього рівня (2 год.) ✓ Курс 10595: Початкові навички роботи в Microsoft PowerPoint 2010 (2 год.) ✓ Курс 70131 Навички роботи в Microsoft PowerPoint 2010 середнього рівня (2 год.)	12
2	Наповнення «Е порт фоліо» Компоненти: ✓ Портфоліо заповнене відповідно шаблону ✓ Наявні сертифікати ✓ Наявна презентація (Prezi)	6
	Разом	18

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом поза аудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Сучасні інформаційні системи і технології» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується у формі навчального проекту **«Сайт підтримки фахівця з правознавства»**. Завдання виконується з використанням сервісу Google-сайти.

ІНДЗ подають викладачу, який веде практичні заняття з даної дисципліни і приймає екзамен. Термін подання – до останнього лабораторного заняття у семестрі. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом роботи. Можливий захист завдання у формі усного звіту студента про виконану роботу (до 5 хвилин).

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	3 бали
2.	Складання плану проекту	3 бали
3.	Виклад ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми.. Наявність складових проекту.	20 балів
4.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (проекту)	4 балів
Разом		30 балів

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	27 – 30	Відмінно
Достатній	22 – 26	Добре
Середній	18 – 21	Задовільно
Низький	0 – 17	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Сучасні інформаційні системи і технології».

8. Методи навчання

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (Power Point – Презентація), лабораторні роботи, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Інформаційні системи і технології у фінансах» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Таблиця 9.1

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX

60 – 68	«задовільно»	E
69 – 74		D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89		B
90 – 100	«відмінно»	A

Таблиця 9.1.1

**Порядок переведення рейтингових показників успішності у
європейські оцінки ECTS– іспит**

Підсумкова кількість балів (max – 40)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 13	«незадовільно» (з обов’язковим повторним курсом)	F
14 – 23		FX
24 – 26	«задовільно»	E
27 – 29		D
30 – 32	«добре»	C
33 – 35		B
36 – 40	«відмінно»	A

Таблиця 9.1.2

Підсумкова кількість балів (max – 60)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 20	«незадовільно» (з обов’язковим повторним курсом)	F
21 – 35		FX

36 – 39	«задовільно»	Е
40 – 44		Д
45 – 49	«добре»	С
50 – 53		В
54 – 60	«відмінно»	А

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 9.2.

Таблиця 9.2

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

<i>Оцінка</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
<i>«відмінно»</i>	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
<i>«добре»</i>	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
<i>«задовільно»</i>	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
<i>«незадовільно»</i>	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді та з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- *Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат, звіт.
- *Комп'ютерного контролю:* тестові програми.
- *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумкови й тест (екзамен)	Сума		
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2						40	100
Л1	Л2	ЛР1	ЛР2	ЛР3	ЛР4	ЛР5	ЛР6	Л3	ЛР7	ЛР8	ЛР9	ЛР10	ЛР11		
1	1	11	11	11	11	11	11	1	11	11	11	11	11		
Самостійна робота – 30 б.								Самостійна робота – 10 б.							

МКР – 25 б.	МКР – 25 б.		
Всього за модуль – 123 б.	Всього за модуль – 91 б.		
ІНДЗ – 30 балів			
244 б.			
Всього – 244б. З коефіцієнтом – 60 б.			

Згідно з розпорядженням ректора № 38 від 16.02.2009 р. «Про введення в дію уніфікованої системи оцінювання навчальних досягнень студентів Університету» виконується переведення підсумкового рейтингового балу до рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS за допомогою алгоритмом:

1) обчислюється коефіцієнт переведення: $k = \frac{244}{60} = 4.06$;

2) отриманий протягом семестру підсумковий рейтинговий бал кожного студента ділиться на коефіцієнт k .

Таким чином, протягом семестру студент може набрати максимум 60 балів згідно системи ECTS. Інші 40 балів може бути набрано на іспиті.

11. Методичне забезпечення

- Робоча навчальна програма.
- Опорні конспекти лекцій.
- Навчальні посібники.
- Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
- Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
- Презентації.
- Карти знань.
- Спільні он-лайн документи

- Електронний навчальний курс. Режим доступу – <http://e-learning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=398>

12. Рекомендована література

Базова

1. Інформатика: Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.І.Пушкаря – К.: Видавничий центр “Академія”, 2003. – 704 с.
2. Абрамов В.О., Бонч-Бруєвич Г.Ф., Носенко Т.І., Шекунов А.В. Основи інформатики: Навч. посібник. – К.: Видав. КМПУ ім. Б.Д.Грінченка, 2006.
3. Гуржій А.М., Орлова І.В., Шут М.І., Самсонов В.В. Засоби навчання загальноосвітніх навчальних закладів (теоретико-методологічні основи): Навч. посібник. – К.: НМЦ засобів навчання, 2001.
4. Основи інформатики. Модуль 1. Інформаційні засади побудови обчислювальних систем: Навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей/Упоряд. В.О.Абрамов, Г.Ф.Бонч-Бруєвич, Т.І.Носенко, А.В.Шекунов. – К.: КМПУ ім. Б.Д.Грінченка, 2007. – 94с.
5. Основи інформатики та обчислювальної техніки. Навч. посіб./ В.Г.Іванов, В.В.Карасюк, М.В.Гвозденко: за ред. В.Г.Іванова. – К.:Юрінком інтер, 2004. – 328с.
6. Мажений О.О. Microsoft Windows XP. Стислий курс.: - М.: Видавничий дім “Вільямс”, 2004. – 224 с.
7. Сиротенко Г.О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. – Х.: Видав. гр. “Основа”, 2003.
8. Конеев И. Р., Беляев А. В. Информационная безопасность предприятия. СПб.: БХВ-Петербург, 2003 – 752 с.
9. Dillenbourg, P., Baker, M., Blaye, A. & O'Malley, C. (1996) The evolution of research on collaborative learning. In E. Spada & P. Reiman (Eds) Learning in

Humans and Machine: Towards an interdisciplinary learning science. (Pp. 189-211). Oxford: Elsevier.

10. McGuffin L. & Olson G.M. (1992) "Shr Edit: a Shared Electronic Workspace" CSMIL Technical Report # 45 The University of Michigan.

11. Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1998). Cooperative learning returns to college: What evidence is there that it works? *Change*, 30(4), 26-36.

12. Kagan S. Cooperative Learning. – Resources for Teachers, Inc. – 1999.

13. Wang Y. E-Collaboration : A literature review/ Y. Wang //CUIMRC Working Paper Series.– №036 «The Horizon Report: 2009 K-12 Edition» // New Media Consortium. - 2009.

14. Пелещишин А., Пероганич Ю. Формування суспільного авторитету ВНЗ через онлайн-енциклопедію Вікіпедія : Матеріали 4-ї Міжнародної науково-технічної конференції CSIT-2009 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології». - Львів: Видавництво ПП «Вежа і Ко», 2009, — С. 31-33. - <http://csit2009.org> - <http://csit2009.org> (дата звернення: 28.08.2014).

15. Michael Jones and Lois Burgess Encouraging SME e Collaboration – The Role of the Champion Facilitator //Interdisciplinary Journal of E-Learning & Learning Objects, Volume 6, 2010, 137-151, , available at <http://www.ijello.org/Volume6/IJELLOv6p137-151Jones689.pdf> (дата звернення: 28.08.2014).

16. Digital Natives, Digital Immigrants By Marc Prensky, available at <http://www.nnstoy.org/download/technology/Digital%20Natives%20-%20Digital%20Immigrants.pdf>, (дата звернення: 28.08.2014).

17. Педагогіка співпраці.
URL:<http://www.pedagogikafine.ru/pedagogs-958-1.html> (дата звернення 28.08.2014)

18. Технології дистанційного навчання. Навчання у співпраці (collaborative learning). URL:<http://dl.nw.ru/theories/technologies/content.html> (дата звернення: 28.08.2014).

Допоміжна

1. Виткуп М.Е., Петренко В.В. Информатика и компьютерная техника: Учебное пособие. – К.: Центр “Методика-информ”, 2002. - 351с.
2. Глинський Я.М., Ряжська В.А. Інтернет. Сервіси, HTML і Web-дизайн. – Львів:Деол, 2002. – 168с.
3. Галатенко В.А. Основы информационной безопасности. – М.: Интернет-университет информационных технологий, 2008. – 208 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Електронний навчальний курс. Режим доступу – <http://e-learning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=398>

Додаток Д. Робоча програма дисципліни «Підтримка сайтів»

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

Кафедра реклами та зв'язків з громадськістю

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної та навчальної
роботи

_____ О.Б. Жильцов

«__» _____ 2015 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПІДТРИМКА САЙТУ

напрямок підготовки: 6.030303 Видавнича справа та редагування

Гуманітарний інститут

2015-2016 рік

Робоча програма «Підтримка сайту» для студентів галузі знань 0303,
напряму підготовки 6.030303 «Видавнича справа та редагування»
2015 – 12 с.

Розробник: старший викладач кафедри реклами та зв'язків з громадськістю,
Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, Варченко-
Троценко Лілія Олександрівна.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри реклами та зв'язків з
громадськістю Гуманітарного інституту

Завідувач кафедри реклами та зв'язків з громадськістю

_____ (Горбенко Г.В.)

Структура програми типова

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

_____ (Єременко О.В.)

Схвалено Вченою радою Гуманітарного інституту

Протокол від. “ ____ ” _____ 20 ____ року № ____

Вчений секретар _____ (Т.Л.Видайчук)

Мета та завдання навчальної дисципліни

Задача вивчення дисципліни полягає в тому, щоб навчити студента проектувати web - орієнтовані програмні продукти на сучасному рівні, здійснювати їх інформаційну та технічну підтримку. Для цього в курсі викладаються наступні питання:

- Детально розглядаються типи CMS їх особливості використання для проектування web-сайтів.
- Розглядаються властивості CMS Joomla!, її встановлення, застосування шаблонів встановлення компонентів плагінів та розширень.
- Вивчаються основи внутрішньої та зовнішньої SEO-оптимізації сайтів.

Отримані знання дозволять студентам використати методи просування web-додатків у мережі Internet.

Після вивчення дисципліни студенти здобувають такі компетентності:

Загальні

- Аналіз та синтез. Здатність до аналізу та синтезу даних у мережі Інтернет на основі логічних аргументів та перевірених фактів.
- Знання та практика. Уміння застосовувати знання на практиці, створювати ефективні сайти.
- Групова робота. Здатність виконувати практичні роботи в групі під керівництвом лідера, з дотриманням суворої дисципліни.
- Комунікаційні навички. Здатність до ефективного комунікування та до коректної ділової комунікації у професійній сфері державною й іноземною мовами.
- Базові загальні знання. Засвоєння базових загальних знань з дисципліни.

Загально-професійні компетентності

- **Глибокі знання та розуміння процесів**, що відбуваються в сфері веб-дизайну та SEO оптимізації. Здатність до глибоких знань та розуміння процесів, що відбуваються в сфері соціальних комунікацій.
- **Здатність генерувати нові ідеї**. Здатність генерувати нові ідеї у професійній сфері.
- **Дослідницькі навички**. Здатність виконувати науково-дослідну та прогнозо-аналітичну діяльність на ринку виданичої продукції.

Спеціалізовано-професійні компетентності

- Інструментальні навички. Здатність до засвоєння фундаментальних знань з комп'ютерно-видавничих технологій, уміння їх застосувати у процесі мультиплатформного та кросмедійного медіавиробництва.
- Розробка та менеджмент проекту. Здатність до розроблення та менеджменту веб-проектів різних типів.
- Навички використання програмних засобів у професійній сфері. Здатність аналізувати дизайн-концепцію видання, місце в ній структурно виразальних компонентів, уміння їх фахово оцінювати, оптимізувати.

- Забезпечення якості веб-продукту. Здатність контролювати якість текстового та мультимедійного контенту різних видів медійних продуктів.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0303 Журналістика та інформація	Варіативна
	Напрямок підготовки 6.030303 Видавнича справа та редагування	
Змістових модулів – 3	Спеціальність: Видавнича справа та редагування	Рік підготовки 4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання не передбачено		Семестр 7
Загальна кількість годин – 108		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	Практичні роботи 48 год.
		Модульний контроль 6 год.
		Самостійна робота 54 год.
		Вид контролю: залік

Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви тем	Кількість годин						
		Разом	Лекцій	Практичні	Індивідуальна робота	Модульний контроль	Самостійна робота	Семестровий контроль
Змістовий модуль I. Системи керування вмістом сайту								

1	Тема 1. Аналіз систем керування вмістом сайтів.	16		6			10	
2	Тема 2. Створення сайтів з використанням CMS.	18		8			10	
3	Модульний контроль	2				2		
	<i>Разом за модуль I</i>	36		14	0	2	20	0
Змістовий модуль II. <i>Створення та підтримка сайту на основі CMS Joomla!.</i>								
4	Тема 3. Створення та підтримка сайту на основі CMS Joomla!.	42		22			24	
	Модульний контроль	2				2		
	<i>Разом за модуль II</i>	46		22	0	2	24	
Змістовий модуль III. <i>Методи SEO оптимізації сайтів.</i>								
5	Тема 4. Методи внутрішньої SEO оптимізації сайтів.	8		4			4	
6	Тема 5. Методи зовнішньої SEO оптимізації сайтів.	14		8			6	
	Модульний контроль	2				2		
		26		12		2	10	
	<i>Разом за навчальним планом</i>	108		48		6	54	

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. *Системи керування вмістом сайту.*

Тема 1. Аналіз систем керування вмістом сайтів.

Тема 2. Створення сайтів з використанням CMS.

Змістовий модуль 2. *Створення та підтримка сайту на основі CMS Joomla!.*

Тема 3. Створення та підтримка сайту на основі CMS Joomla!.

Змістовий модуль 3. *Методи SEO оптимізації сайтів.*

Тема 4. Методи внутрішньої SEO оптимізації сайтів

Тема 5. Методи зовнішньої SEO оптимізації сайтів.

Теми семінарських занять

не передбачено навчальним планом

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Змістовий модуль I. Системи керування вмістом сайту</i>	14
	Тема 1. Аналіз систем керування вмістом сайтів.	
1	Типи веб-сайтів та принципи їх функціонування	2
2	Типи систем керування вмістом сайтів.	2
3	Порівняльна характеристика систем керування вмістом сайтів.	2
	Тема 2. Створення сайтів з використанням CMS.	
4	Створення сайту на основі онлайн конструкторів	2

5-6	Створення сайту на основі wiki-рушіїв	4
7	Створення хронологічного сайту	2
	Змістовий модуль II. Створення та підтримка сайту на основі CMS Joomla!.	22
	Тема 3. Створення та підтримка сайту на основі CMS Joomla!.	
8	Особливості CMS Joomla! Розробка концепції сайту.	2
9	Встановлення CMS Joomla!. Адміністративна частина сайту.	2
10	Налаштування основної конфігурації CMS Joomla!. Доступ через FTP.	2
11	Типи користувачів Joomla!, додавання користувачів та налаштування прав. Визначення ролей.	2
12-14	Встановлення та налаштування шаблону сайту. Додавання сторінок, модулів. Формування меню.	6
15	Встановлення та налаштування компонентів сайту. Додавання текстового редактора, комунікаційних компонентів, галереї тощо.	2
16	Встановлення та налаштування плагінів та додаткових модулів сайту для підвищення ефективності.	2
17-18	Аналіз та оцінювання створеного сайту, формування brand-book. Оновлення сайту.	4
	Змістовий модуль III. Методи SEO оптимізації сайтів.	12
	Тема 4. Методи внутрішньої SEO оптимізації сайтів.	
19	Поняття SEO оптимізації сайтів та її типи. Формування ключових публікацій.	2
20	Формування коротких описів публікації.	2
	Тема 4. Методи внутрішньої SEO оптимізації сайтів.	
21-22	Використання Google Analytics для аналізу сайту. Реєстрація сайту в Google.	4
23	Реєстрація сайту в українських каталогах сайтів.	2
24	Рекламування сайту.	2
	Разом	48

Теми лабораторних занять
не передбачено навчальним планом

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бал
1	Складання порівняльної характеристики різних систем керування вмістом сайтів	10	5
2	Визначення переваг та недоліків однієї з CMS та представлення її на форумі обговорення, дискусія з теми	10	5
3	Аналіз шаблонів Joomla! та складання їх порівняльної характеристики	10	5
4	Аналіз Joomla! та складання їх порівняльної характеристики	14	5
5	Визначення ефективних методів SEO-оптимізації сайту	10	5
	Разом	54	25

Індивідуальні завдання не передбачено

Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

Підходи до викладання та навчання ґрунтуються на демократичних засадах, партнерських формах навчальної комунікації. Методика включає низку інтерактивних прийомів навчання, як-от: дискусії з галузевих проблем, презентації, вікторини, рольові ігри, метод «ice-breaking», ситуаційні методики, у яких важливу роль відіграє «кейс-метод». Також програмою передбачені традиційні підходи до викладання.

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), лабораторні роботи, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Прикладна інформатика» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принципи поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Таблиця 11.1

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов’язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«задовільно»	E
69 – 74		D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89		B
90 – 100	«відмінно»	A

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- *Методи комп’ютерного контролю:* тестові програми.
- *Методи самоконтролю:* форми оцінювання.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на лабораторних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;

- ✓ творчий підхід у виконанні завдань.

НМК. Розподіл балів, які отримують студенти

Разом: 216 год., практичні – 84 год., самостійна робота – 120 год., мк – 12 год.

Змістовий модуль I. Основи веб-дизайну							Змістовий модуль II. Веб верстання.							Змістовий модуль III. Використання каскадних таблиць стилів.				
ПР1	ПР2	ПР3	ПР4	ПР5-6	ПР7	ПР8	ПР9	ПР10	ПР11	ПР12-14	ПР15	ПР16	ПР17-18	ПР19	ПР20	ПР21-22	ПР23	ПР24
10	10	10	10	20	10	10	10	10	10	30	10	10	20	10	10	20	10	10
Сам. робота – 5x2=10 б.							Сам. робота – 5x2=10 б.							Сам. робота – 5x1=5 б.				
МКР – 25 б.							МКР – 25 б.							МКР – 25 б.				
Всього за модуль – 105 б.							Всього за модуль – 145 б.							Всього за модуль – 90 б.				
Всього за дисципліну - 340																		
Всього з коефіцієнтом – 340/3.4=100																		

Згідно з розпорядженням ректора № 38 від 16.02.2009 р. «Про введення в дію уніфікованої системи оцінювання навчальних досягнень студентів Університету» виконується переведення підсумкового рейтингового балу до рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS за допомогою алгоритмом:

3) обчислюється коефіцієнт переведення: $k_1 = \frac{340}{100} = 3.4$;

- 4) отриманий протягом семестру підсумковий рейтинговий бал кожного студента ділиться на коефіцієнт k .

Таким чином, протягом семестру студент може набрати максимум 100 балів згідно системи ECTS.

Методичне забезпечення

- Робоча навчальна програма.
- Опорні конспекти лекцій.
- Навчальні посібники.
- Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
- Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
- Презентації.

- Карти знань.
- Спільні он-лайн документи.
- Електронний навчальний курс.

Рекомендована література Базова

1. Хаген Графы «10 легких шагов к освоению Joomla!»
2. Учебник по SEO: Поисковая Оптимизация от А до Я Источник <http://service-joomla.ru/knigi/item/74-seo-poiskovaya-optimizaciya-ot-a-do-ya.html>

3. Берри Норт «Joomla! Практическое руководство»

Додаткова

4. Луис Розенфельд, Питер Морвиль «Информационная архитектура в Интернете», 2-е изд.
5. Дмитрий Кирсанов. «Web-design»
6. Эрик Мейер «CSS - Каскадные таблицы стилей. Подробное руководство»
7. Чак Муссиано, Билл Кеннеди «HTML и XHTML. Подробное руководство»
8. Дэвид Флэнаган «JavaScript Подробное руководство»
9. Чаффер, Шведберг – «Изучаем jQuery 1.3.»
10. О.Л. Голубева «Основы композиции»
11. Григорян Е.А. «Основы композиции в прикладной графике»
12. Виталий Устин «Композиция в дизайне»
13. Марта Гилл «Гармония цвета. Естественные цвета»
14. Марта Гилл «Гармония цвета. Пастельные тона»
15. Йоханнес Иттен «Искусство цвета»
16. Шпикерман «О шрифте»
17. Александра Королькова «Живая типографика»
18. Брингхерст Р. «Основы стиля в типографике»
19. Тина Саттон, Брайз Вилен «Гармония цвета. Полное руководство по созданию цветовых комбинаций»
20. Победин В. «Знаки в графическом дизайне»
21. Сергей Макельский «Как создать и продать логотип»
22. Adams Morioka «Logo Design Workbook»
23. Leslie Gabarga «Logo, Font and Lettering Bible»

24. Чак Муссиано, Билл Кеннеди «HTML и XHTML. Подробное руководство», 6-е издание
25. Ши Хольцшлаг «Философия CSS-дизайна»
26. Jon Duckett «Accessible XHTML and CSS Web Sites Problem Design Solution»

Веб-програмування

27. Квентин Зервас – «Web 2.0. Создание приложений на PHP»
28. М. Кузнецов «PHP5 практика разработки web-сайтов», 2-е изд.
29. Дж. Флосснейгл «Профессиональное программирование на PHP»
30. Л. Веллинг, Л. Томпсон «Разработка web-приложений с помощью PHP и MySQL», 3-е изд.
31. Денис Колисниченко «Профессиональное программирование на PHP»
32. Дополнительная литература
33. Тим Конверс «PHP 5 и MySQL. Библия пользователя»
34. Э. Гутманс, С. Баккен, Д. Ретанс «PHP 5 Профессиональное программирование»
35. Мэтт Зандстра «Php Объекты, шаблоны и методики программирования» 2-е изд.
36. Л. Аргерих, В Чой, Д. Коггсхол и др. «Профессиональное PHP4 программирование»

Інформаційні ресурси

1. Електронний навчальний курс. «Підтримка сайтів (4 курс, ВСР)». Режим доступу – <http://e-learning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=2471> <http://e-learning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=2399>

Додаток Е. Меморандум про співпрацю з Громадською організацією
"Вікемедіа Україна".

МЕМОРАНДУМ ПРО СПІВПРАЦЮ
між

**Київським університетом імені Бориса Грінченка
та Громадською організацією «Вікімедіа Україна»**

м. Київ

«26» липня 2014 р.

1. Сторони

Київський університет імені Бориса Грінченка (далі – «Університет») в особі ректора Огнев'юка Віктора Олександровича, який діє на підставі Статуту, з однієї сторони, та **Громадська організація «Вікімедіа Україна»** (далі – «Вікімедіа Україна») в особі Голови правління Макухи Андрія Вікторовича, який діє на підставі Статуту, з іншої сторони (далі – «Сторони») уклали цей Меморандум про таке:

2. Основні положення

2.1 Метою цього Меморандуму є встановлення співпраці між Сторонами в галузі науково-освітньої та проектної діяльності через:

2.1.1 Інтеграцію сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес.

2.1.2 Розширення практичних навичок, які отримують студенти в процесі навчання.

2.1.3 Надання публічної значущості навчальній діяльності студента.

2.1.4 Розширення вільного доступу до сучасних наукових знань.

2.1.5 Зростання українського сегменту вільної енциклопедії «Вікіпедія», (далі – Вікіпедія).

2.1.6 Популяризація Вікі-порталу Київського університету імені Бориса Грінченка (далі Вікі-портал) у рамках освітньої програми Вікіпедії.

3. Обов'язки сторін

3.1 Університет зобов'язується:

3.1.1 Рекомендувати викладачам Університету використовувати у рамках самостійної роботи студентів написання ними статей в українському сегменті Вікіпедії, відповідно до її правил.

3.1.3 Сприяти проведенню в Університеті тренінгів для студентів

представниками ГО «Вікімедіа Україна» щодо технічних прийомів та правил створення й редагування статей у Вікіпедії (передбачених п. 3.2.2.1).

3.1.4 Проводити інформаційну підтримку проектів ГО «Вікімедіа Україна» на Вікі-порталі та офіційному порталі Університету.

3.1.5 Розвивати проект Віківерситет

http://beta.wikiversity.org/wiki/Головна_сторінка

3.2 «Вікімедіа Україна» зобов'язується:

3.2.1 Створити спеціальну сторінку у Вікіпедії для координації взаємодії студентів та викладачів Університету зі спільнотою дописувачів Вікіпедії.

3.2.2 Надавати експертну та консультаційну допомогу студентам та викладачам Університету щодо технічних прийомів та правил створення й редагування статей у Вікіпедії та Вікі-порталі Університету.

3.2.2.1 На запити студентів та викладачів Університету проводити тренінги щодо технічних прийомів і правил створення та редагування статей у Вікіпедії.

3.2.2.2 Надавати консультації викладачам та студентам Університету в режимі листування електронною поштою.

3.2.2.3 Створити адресу електронної пошти для надання консультацій відповідно до пункту 3.2.2.2.

3.2.2.4 Надавати Університету інформацію про проекти та гранти, організатором яких є ГО «Вікімедіа Україна».

4. Порядок співпраці Сторін

4.1. Довідкова інформація про співпрацю в рамках цього меморандуму розміщується на сторінці українського сегменту Вікіпедії: «Вікіпедія:Проект:КУБГ» за відповідною веб-адресою.

4.2. Запити студентів та викладачів на проведення тренінгів щодо технічних прийомів та правил Вікіпедії слід надсилати за адресою: board@wikimedia.in.ua

4.3. Контактна інформація для проведення консультацій в режимі листування електронною поштою: board@wikimedia.in.ua

5. Термін дії Меморандуму

5.1 Цей Меморандум набирає чинності з моменту підписання і діє протягом п'яти років з подальшим подовженням на термін і умови, зазначені у попередньому Меморандумі за відсутності заперечень Сторін.

5.2 Зміни (чи доповнення) до Меморандуму здійснюється за згодою Сторін у письмовій формі.

5.3 Дострокове денонсування цього Меморандуму можливе за письмової пропозиції будь-якої Сторони, однак не пізніше ніж за один місяць до передбаченого припинення Меморандуму.

6. Інші умови меморандуму

6.1 Сторони домовилися про сумлінну співпрацю задля досягнення цілей цього Меморандуму та погодилися обмінюватися необхідними документами для досягнення зазначених цілей.

7. Реквізити та підписи Сторін

**Київський університет
імені Бориса Грінченка**
04053, м.Київ
вул. Воровського, 18/2
т./ф.: (+38044) 272-19-02
e-mail: kubg@kubg.edu.ua

**Громадська організація
«Вікімедіа Україна»**
02121, м. Київ
вул. Автопаркова, 7
Тел.: +380-97-367-99-78
e-mail: board@wikimedia.in.ua

Ректор

В.О.Огнев'юк

Голова правління

А.В. Макуха

(Handwritten signatures)

Додаток Є. Форма анкети, що складається з 10-ти питань є Google-форма.

Експертне оцінювання
 (https://docs.google.com/a/kubg.edu.ua/forms/d/1UEBsBckT2YQSa7mOGu0XVs2TE2vrK3VWrS_oV3x2qRk/viewform)

***Обов'язкове поле**

Експертна група *

- 1
- 2
- 3

Чи погоджуєтесь Ви з даним твердженням: *

- повністю погоджуюсь
- погоджуюсь
- скоріш погоджуюсь, ніж не погоджуюсь
- скоріш не погоджуюсь, ніж погоджуюсь
- повністю не погоджуюсь

Вікі-портал відповідає потребам освітнього процесу ВНЗ

Чи погоджуєтесь Ви з даним твердженням: *

- повністю погоджуюсь
- погоджуюсь
- скоріш погоджуюсь, ніж не погоджуюсь
- скоріш не погоджуюсь, ніж погоджуюсь
- повністю не погоджуюсь

Вікі-портал забезпечує відкритість та простоту доступу

Чи погоджуєтесь Ви з даним твердженням: *

- повністю погоджуюсь
- погоджуюсь

- скоріш погоджуюсь, ніж не погоджуюсь
- скоріш не погоджуюсь, ніж погоджуюсь
- повністю не погоджуюсь

Наявні навчальних курсів, що відповідають програмованим результатам навчання (Проект «Я-студент»)

Чи погоджуєтесь Ви з даним твердженням: *

- повністю погоджуюсь
- погоджуюсь
- скоріш погоджуюсь, ніж не погоджуюсь
- скоріш не погоджуюсь, ніж погоджуюсь
- повністю не погоджуюсь

На Вікі-порталі враховано Забезпечення зворотного зв'язку між усіма учасниками освітнього процесу, шляхи комунікації

Чи погоджуєтесь Ви з даним твердженням: *

- повністю погоджуюсь
- погоджуюсь
- скоріш погоджуюсь, ніж не погоджуюсь
- скоріш не погоджуюсь, ніж погоджуюсь
- повністю не погоджуюсь

У Вікі-порталі враховано забезпечення зворотного зв'язку між усіма учасниками освітнього процесу, шляхи комунікації

Чи погоджуєтесь Ви з даним твердженням: *

- повністю погоджуюсь
- погоджуюсь
- скоріш погоджуюсь, ніж не погоджуюсь
- скоріш не погоджуюсь, ніж погоджуюсь
- повністю не погоджуюсь

Вікі-портал забезпечує спільну роботу різних типів**Чи погоджуєтесь Ви з даним твердженням: ***

- повністю погоджуюсь
- погоджуюсь
- скоріш погоджуюсь, ніж не погоджуюсь
- скоріш не погоджуюсь, ніж погоджуюсь
- повністю не погоджуюсь

Вікі-портал адаптивний відповідно до поточних потреб**Чи погоджуєтесь Ви з даним твердженням: ***

- повністю погоджуюсь
- погоджуюсь
- скоріш погоджуюсь, ніж не погоджуюсь
- скоріш не погоджуюсь, ніж погоджуюсь
- повністю не погоджуюсь

Вікі-портал має позитивний вплив на загальний рейтинг ВНЗ**Чи погоджуєтесь Ви з даним твердженням: ***

- повністю погоджуюсь
- погоджуюсь
- скоріш погоджуюсь, ніж не погоджуюсь
- скоріш не погоджуюсь, ніж погоджуюсь
- повністю не погоджуюсь

Наявна мотиваційна функція**Чи погоджуєтесь Ви з даним твердженням: ***

- повністю погоджуюсь
- погоджуюсь
- скоріш погоджуюсь, ніж не погоджуюсь
- скоріш не погоджуюсь, ніж погоджуюсь

- повністю не погоджуюсь

Забезпечене ефективне координування діяльності НС

Чи погоджуєтесь Ви з даним твердженням: *

- повністю погоджуюсь
- погоджуюсь
- скоріш погоджуюсь, ніж не погоджуюсь
- скоріш не погоджуюсь, ніж погоджуюсь
- повністю не погоджуюсь

Наявна технічна підтримка НС

Чи погоджуєтесь Ви з даним твердженням: *

- повністю погоджуюсь
- погоджуюсь
- скоріш погоджуюсь, ніж не погоджуюсь
- скоріш не погоджуюсь, ніж погоджуюсь
- повністю не погоджуюсь